

25 April 1968

VERGADERING
GEMEENTERAAD
5 september 1968
Na wijziging goedgekeurd.

Notulen
der openbare vergadering
van de
gemeenteraad van 's-Hertogenbosch
op donderdag 25 april 1968 te 19.30 uur.

Punten van behandeling

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergaderingen van de gemeenteraad van donderdag 11 januari 1968, avondvergadering (nr 4), vrijdag 12 januari 1968, middagvergadering (nr 5) en avondvergadering (nr 6).
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Voorstel (Bijlage nr 73) tot toetreding als lid van de Raad der Europese Gemeenten.
4. Voorstel (Bijlage nr 74) tot het verlenen van een tweetal vergunningen ingevolge artikel 18 van de Bouwverordening.
5. Voorstel (Bijlage nr 75) tot wijziging van de verordening op de halvedagsluiting van winkels voor wat betreft de slagerswinkels.
6. Voorstel (Bijlage nr 76) tot het vaststellen van een verordening betreffende het gebruik van de recreatie-oorden "Zuiderplas" en "Oosterplas".
7. Voorstel (Bijlage nr 77) tot vaststelling van een verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de personele belasting in de gemeente 's-Hertogenbosch voor het belastingjaar 1968/1969.
8. Voorstel (Bijlage nr 78) tot het garanderen van de tijdige betaling van rente en aflossing van een geldlening, groot f.56.000,- aan te gaan door de stichting Maatschappelijk Centrum Deuteren.
9. Voorstel (Bijlage nr 79) tot het verlenen van medewerking aan de stichting van een gemeenschapshuis in de wijk Zuid.
10. Voorstel (Bijlage nr 80) tot het wijzigen van de Algemene Beheersverordening 1967.
11. Voorstel (Bijlage nr 89) tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1968.
12. Voorstel (Bijlage nr 81) tot het verlenen van voorschotten op de vergoeding over 1968 van de kosten wegens beloningen van vakleerkrachten in lichamelijke oefening, handvaardigheid en muzikale vorming aan bijzondere scholen voor v.g.l.o., u.l.o. en b.o.
13. Voorstel (Bijlage nr 82) tot het verlenen van medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920.
14. Voorstel (Bijlage nr 83) tot het stellen van zekerheid voor betaling van rente en aflossing van leningen.
15. Voorstel (Bijlage nr 84) tot het onbewoonbaar verklaren van de woningen Orthen 94, Vughterstraat 205 boven, Vughterstraat 240-242, Schilderstraat 25 beneden achter, Hofstad 31-35 boven rechts, 35 boven links, 35a en Hinthamereinde 48a beneden en 48a boven.
16. Voorstel (Bijlage nr 85) tot het aangaan van een ruiltransactie met de Staat der Nederlanden betreffende percelen grond gelegen aan de Vughterweg.
17. Voorstel (Bijlage nr 86) tot aankoop van de eigendommen van de Commanditaire Vennootschap Gebr. Sars, gelegen aan het Sint Geertruikerkhof en aan de westzijde van de rijksweg naar Utrecht.
18. Voorstel (Bijlage nr 87) tot verkoop van grond aan de Vereniging der Barmhartige Zusters van de H. Carolus Borromeus q.q., ten behoeve van de uitbreiding van het St. Carolus-ziekenhuis aan de Jan Heinsstraat.
19. Voorstel (Bijlage nr 88) tot benoeming van een wethouder.

Tegenwoordig:

voorzitter: mr R.J.J. Lambooy, burgemeester;
wethouders: ir F.J. Suijkerbuijk, drs W.G.J. Lennaerts en ir J.J.C. van Heijkoop;
leden: Mevr. J. Bos-Kinsbergen, L.J. van der Kooi, mr G.D.H. Verkuijlen,
J.M.A. Foppele, A.M.M. van Loon, G.A. Moerings, J. van de Wal,
ir J.L. van Oost, B. IJsselstijn, Th.C.J. Trimbos, mr H. Bergé,
J.M.C. van der Eerden, P. van Drunen, J.J.C.M. van Beek, H.W.J. Vos,
A.J.C. Wagemakers, J.C.H. van Oijen, Mevr. J.M. Claasen-van de Laak,

H.W. van Kempen, J.M. van Engelen, T.A. Bos, Th. Kok,
Jhr mr L.E.A.J. van Meeuwen, Mej. M.W.J.A. Willemse, L.H. van Veggel,
F.C. Bumann, F. Fakkers, F.M.J. Schuurbiërs, J.A.F. van Osch, J.C. Vis,
Th. W. Leenders;

secretaris: mr A.A.B. van Geelen, gemeentesecretaris;
afwezig: wethouder N. Schuurmans.

De voorzitter opent de vergadering met het gebed en deelt mee dat bericht van verhindering is ingekomen van de heer wethouder Schuurmans, die wegens ziekte de vergadering niet kan bijwonen.

1. Vervolgens stelt hij aan de orde de goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van donderdag 11 januari 1968, avondvergadering (nr 4).

Zonder op- en of aanmerkingen worden deze notulen conform vastgesteld.

Goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van vrijdag 12 januari 1968, middagvergadering (nr 5).

Zonder op- en of aanmerkingen worden deze notulen overeenkomstig vastgesteld.

Goedkeuring van de notulen van vrijdag 12 januari 1968, avondvergadering (nr 6).

De heer Van de Wal zegt dat op de 15e regel van pagina 6 staat: "nationale geest". Dit moet zijn: "nationale gesel".

Op de 22e regel van dezelfde bladzijde staat: "600", dat moet zijn "300".

De heer Schuurbiërs zegt dat op de 10e regel van onder op bladzijde drie staat: "wanneer deze gordelweg door Zuid loopt" hetgeen moet zijn "tot Zuid loopt".

Op de veertiende regel van bladzijde 4 staat "niet zoals in de vijftiger jaren gebeurde". Dat moet zijn "net zoals in de vijftiger jaren gebeurde".

Met inachtneming van deze wijzigingen worden ook deze notulen gearresteerd.

2. Ingekomen stukken en mededelingen.

A. Berichten van gedeputeerde staten tot goedkeuring van de raadsbesluiten respectievelijk de besluiten van burgemeester en wethouders tot:

1. aankoop van de pandjes Hofstad 12-14-16-18-20 en 22 van de heer A. Henkelman; (raadsbesluit 29 februari);
2. aankoop van grond onder Orthen van de heer P.L. van Goch, alhier; (raadsbesluit 27 oktober 1967);
3. vaststelling/wijziging van de Bouwverordening; (raadsbesluiten 20 december 1967);
4. verkoop van grond in het uitbreidingsplan "de Kruiskamp" aan Edah n.v. te Helmond;
5. verkoop van grond aan de Pater van den Elsenstraat aan de "stichting Gemeenschapshuis 's-Hertogenbosch-oost" alhier;
6. verkoop van grond aan de Wagnerlaan aan de heer A.H.F. van Olphen, alhier;
7. verkoop van grond aan de Musselstraat aan de heer Th.J. Lammers te Beek en Donk;
8. verkoop van grond aan de Sint Rochusstraat aan de firma Jan Janssen Azn, alhier;
9. het aangaan van een tweetal geldleningen, groot respectievelijk f.90.000,- en f.52.400,- ter financiering van de kosten van reconstructie van de Krullartstraat en de Kerkstraat.

B. Verslag over het jaar 1966 van de r.k. Vereniging Moederschapszorg te Heerlen. De voorzitter stelt namens het college van burgemeester en wethouders de raad voor de onder A en B genoemde stukken voor kennisgeving aan te nemen.

Wordt aldus besloten.

C. Brief d.d. 18 april 1968 van de heer L.J. van der Kooi, waarbij wordt toegezonden het ontwerp "Stationsplan 's-Hertogenbosch 1968", zoals dit door de fractie van de Partij van de Arbeid is samengesteld.

De voorzitter zegt dat dit het plan is, waarover bij de begrotingsbehandeling bereids door de heer Van der Kooi is gesproken. De heer Van der Kooi weet en begrijpt dat deze zaak niet rauwelijks in deze vergadering kan worden besproken.

Daarvoor is aan het plan ook te zeer zorg besteed. Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad derhalve voor om dit ontwerp voor het uitbrengen van pre-advies in zijn handen te stellen.

De heer Verkuijlen zegt bij het lezen van de stukken met veel belangstelling kennis genomen te hebben van het initiatief van de heer Van der Kooi dat hij namens zijn fractie heeft ingediend. Spreker moet zeggen dat hij bijzonder veel waardering heeft voor de zorg die er aan besteed is en voor de wijze waarop het de raad gepresenteerd wordt. Spreker gelooft dat dit in het heden van initiatief-voorstellen, welke hier in de raad wel eens vaker aan de orde zijn geweest, een voorbeeld is van de procedure zoals het wél moet en hij dacht dat hij daarom ook volgaarne het voorstel van het college om het stuk ter zake van het uitbrengen van pre-advies in handen van dat college te stellen, zou kunnen ondersteunen.

De heer Fakkers vraagt welke termijn men denkt nodig te hebben om bedoeld pre-advies uit te brengen.

De voorzitter zegt dat dat op het ogenblik wel wat moeilijk te zeggen is. Er wordt natuurlijk vanaf dit ogenblik aandacht aan besteed, maar als men het initiatief-voorstel gelezen heeft, dan blijkt dat het een aangelegenheid is met bijzonder vergaande consequenties op allerlei gebied. Op gebied van de ruimtelijke ordening; op het gebied van de financiën en nog een x-aantal factoren en facetten van het gemeentelijk leven. Spreker kan zich dus voorstellen dat, dit met inachtneming van de vakanties die naderen en waardoor het tempo noodzakelijkerwijs altijd iets lager komt te liggen, men rekening zal moeten houden met ongeveer een maand of zes. Alle diensten moeten hiervoor immers worden ingeschakeld; de adviseurs, ook die buiten het ambtelijk vlak, moeten hierover hun zienswijze geven. Er zal dus ook nog wel eens beraad over nodig zijn. Het is nogal een rigoureuus plan zoals de heer Van der Kooi zelf ook weet en daarom dacht spreker dat met een termijn van een half jaar bepaald rekening gehouden moet worden.

De heer Fakkers verklaart daar graag mee akkoord te gaan.

De heer Bergé zegt bij het bestuderen van de stukken de vraag te hebben willen opwerpen of de raadsleden een exemplaar van het initiatief-voorstel zouden kunnen krijgen. Hij vindt er nu een exemplaar van op zijn tafel en zou degenen die daarvoor gezorgd hebben, daarvoor hartelijk willen danken.

De voorzitter stelt nogmaals namens het college van burgemeester en wethouders de raad voor het initiatief-voorstel ter fine van pre-advies in handen van het college van burgemeester en wethouders te stellen.

Wordt aldus besloten.

De voorzitter zegt dat er nog twee ingekomen stukken zijn waarvan hij de raad niet tevoren in kennis heeft kunnen stellen. Het eerste stuk is een schrijven van 24 april 1968 van de heer J.F.M.C. Breukel, waarbij laatstgenoemde een plan inzendt om van de ruimte tegenover het provinciehuis in de Waterstraat een ondergrondse parkeer-ruimte te maken en het plein daarboven te bezigen als overdekte markt.

Spreker hoopt eerlijk gezegd dat de raad niet iedere vergadering met het ombouwen van de stad wordt geconfronteerd, want daar wordt men doodmoe van op den duur. Het schrijven heeft niet ter visie kunnen liggen omdat het daarvoor te laat is ingekomen. De voorzitter stelt namens het college van burgemeester en wethouders de raad voor dit schrijven ter afdoening in handen van het college te stellen.

De heer Bergé zegt er prijs op te stellen het schrijven eerst in te zien alvorens overeenkomstig het voorstel te besluiten.

De voorzitter zegt er geen bezwaar tegen te hebben om dit stuk voor de volgende raadsvergadering ter visie te leggen maar dan lijkt het hem ook juister het besluit dit stuk ter afdoening in handen van het college van burgemeester en wethouders te stellen, op te schorten tot de volgende raadsvergadering.

Wordt aldus besloten.

De voorzitter zegt dat vandaag eveneens is ingekomen een besluit van de Kamer uit gedeputeerde staten van Noord-Brabant voor behandeling van administratieve geschillen ingevolge de Lager-onderwijswet 1920, welk schrijven gedateerd is 16 april 1968, waarbij het besluit van de gemeenteraad van 25 februari 1966 tot vaststelling van het bedrag per leerling van het lager onderwijs wordt vernietigd.

Over het jaar 1966 was het bedrag vastgesteld op f.74,92. Het bestuur van de St. Janstichting is tegen deze vaststelling in beroep gekomen omdat dit bedrag naar

het oordeel van die stichting zou moeten zijn f.107,08 Door gedeputeerde staten van Noord-Brabant is het bedrag nu bepaald op f.90,05. De gemeenteraad kan binnen 30 vrije dagen tegen de beslissing beroep instellen bij de Kroon en omdat het niet meer mogelijk is om de raad dan nog tijdig te informeren, zou spreker, namens het college van burgemeester en wethouders de raad willen vragen, om het college te machtigen om indien naar het geweten van het college van burgemeester en wethouders daartoe aanleiding bestaat, daartegen beroep in te stellen. De beroepstermijn is aangevangen 21 april en verstrijkt derhalve vóór de volgende raadsvergadering. Het is een groot verschil omdat het over een groot aantal leerlingen gaat. Het college heeft ook nog geen gelegenheid gehad om over deze aangelegenheid overleg te plegen en een en ander in al zijn consequenties te bekijken. Spreker zou echter niet graag de kans willen missen om, als het college van mening is dat in dit geval toch wel een beroep zal moeten worden ingesteld, terzake de handhaving van de raad van de zienswijze van dit punt, dat beroep ook in te stellen. Spreker zou de raad dus een machtiging willen vragen om dit beroep in te stellen als het college daartoe reden aanwezig acht. De heer Bergé vraagt of de voorzitter bedoelt dat het college de uitspraak eerst eens wil bekijken en als het dan tot de conclusie komt dat er beroep in zit, het college dan een machtiging heeft om beroep in te stellen. Niet dus dat de raad nu al besluit in beroep te gaan.

De voorzitter zegt dat de heer Bergé hem goed begrepen heeft. Spreker wil ook nu nog niet in beroep gaan; eerst dient het geheel overzien te kunnen worden. Wilde hij wel in beroep gaan, dan zou hij zulks de raad hebben voorgesteld.

De raadsbesluit overeenkomstig het voorstel het college van burgemeester en wethouders te machtigen eventueel beroep in te stellen.

3. Voorstel (Bijlage nr 73) tot toetreding als lid van de raad der Europese gemeenten. De heer Bergé zegt dat bij de behandeling van de ^{begroting de} groep Beter Bestuur gezegd heeft het gewenst te achten dat 's-Hertogenbosch tot de Raad der Europese Gemeenten zou toetreden. Het college van burgemeester en wethouders heeft daarop geantwoord dat de raad omtrent deze materie binnenkort een voorstel tegemoet zou kunnen zien. Het doet de groep Beter Bestuur buitengewoon veel genoegen dat zo snel op hun voorstel is gereageerd en spreker's groep ondersteunt dit voorstel van ganser harte.

De heer Van der Kooij acht het een verstandig besluit dat de gemeente zich schaart in de rijen van gemeenten die lid zijn van de Raad van Europese Gemeenten. Het doel: de gemeentelijke autonomie te handhaven, te versterken en de gemeentelijke vrijheden te verdedigen, mag op zichzelf zeer belangrijk zijn; belangrijker is het ontwikkelen van de Europese geest met name door uitwisseling tussen gemeenten uit verschillende landen en de vertegenwoordiging van de gemeente in Europese en internationale organen te verzekeren. Spreker meent dat intensivering van deze contacte zal resulteren in een beter begrip voor elkaar, voor elkaars mogelijkheden en bepaalde vooroordelen hiermede helpen wegnemen, een en ander ten gunste van een betere toekomst. Spreker heeft ontdekt dat de Raad der Europese Gemeenten ten behoeve van deze contacten een tijdschrift uitgeeft en ook op andere wijze actief is. Spreker vraagt of de raad er nu iets van merkt dat de gemeente lid wordt; op welke wijze de raad een inbreng heeft en langs welke wegen blijft de raad op de hoogte van hetgeen er bereikt is. Het is misschien wel wat veel gevraagd voor die contributie van f.0,01.

De voorzitter zegt dat de gemeente zich mag laten vertegenwoordigen. In het algemeen is deze gemeente er niet zo vóór zich te laten vertegenwoordigen. Spreker kan zich voorstellen dat er gewichtige aangelegenheden aan de orde zijn die bijzonder interessant zijn en dan zal uiteraard een bescheiden vertegenwoordiging van de gemeente aan die vergaderingen deelnemen. Bovendien komt er een tijdschrift uit voor de Europese Gemeenten en daaruit kan men ook de nodige wetenschap putten welke deze gemeente van dienst kan zijn. Aan belangrijke punten wordt bepaald de nodige aandacht besteed. Het kan inderdaad de moeite waard zijn om over van belangzijnde zaken geïnformeerd te zijn en als men die aantreft in dit tijdschrift, kan het gemeentebestuur van 's-Hertogenbosch contact opnemen met de betreffende gemeente of met de betreffende vertegenwoordiging in het land om daaromtrent geïnformeerd te worden. Spreker dacht dat dat op het ogenblik wel de liaison moest zijn tussen 's-Hertogenbosch als lid van deze vereniging en het betreffende orgaan.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerpbesluit vastgesteld.

4. Voorstel (Bijlage nr 74) tot het verlenen van een tweetal vergunningen ingevolge artikel 18 van de Bouwverordening.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en de ontwerp-besluiten vastgesteld.

5. Voorstel (Bijlage nr 75) tot wijziging van de verordening op de halvedagsluiting van winkels voor wat betreft de slagerswinkels.

De heer wethouder Lennaerts zegt dat gebleken is dat het verzoek tot dit voorstel geboren is in een niet voltallige bestuursvergadering van de slagersvereniging Sint Nicolaas. Bij de wens om de halvedagsluiting van de slagers te verplaatsen van dinsdagmiddag naar maandagmorgen hebben destijds bepaalde c.a.o.-consequenties meegespeeld. Nu is van de zijde van de werknemersorganisaties te kennen gegeven dat zij ook in deze aangelegenheid betrokken zouden willen worden. Op basis van deze twee redenen stelt spreker voor om de stukken opnieuw ter advisering aan de Kamer van Koophandel toe te zenden met het verzoek bij het advies rekening te houden met de feiten welke pas deze week aan het licht gekomen zijn. Volledigheidshalve wil spreker hieraan toevoegen dat de werknemersorganisaties in het verleden nooit te kennen hebben gegeven in deze aangelegenheid betrokken te willen worden en dat het evenmin ooit is voorgekomen dat een verzoek van de slagersvereniging Sint Nicolaas achteraf bleek niet gesteund te worden door het gehele bestuur van deze vereniging, vandaar dat het college en de Kamer van Koophandel gemeend hebben het onderhavige verzoek voor ontvankelijk te moeten verklaren.

De heer Moerings vindt het een vreemde geschiedenis dat dit voorstel zo hier ter tafel is gekomen.

De heer Bergé sluit zich graag aan bij hetgeen de heer Moerings opmerkte. Het is spreker bekend dat er in 's-Hertogenbosch een vergadering is geweest van de slagersvereniging Sint Nicolaas en dat daar dit verzoek zelfs geen deel van de agendapunten heeft uitgemaakt en dat er gezegd is het punt op de volgende vergadering aan de orde te stellen en dat op die mededeling al direct de Kamer van Koophandel werd ingeschakeld. Spreker dacht dat het dus heel verstandig zou zijn dat ook intern bij "Sint Nicolaas" een opinie gevormd zou worden op de democratische wijze.

De heer Van Beek zegt ongeveer dezelfde opmerking te hebben willen maken als de heer Bergé. Hij wil dit graag even vergelijken met een praktisch zelfde geval als zich ten aanzien van de fotografen heeft voorgedaan. Toen is de Kamer van Koophandel ook alsmaar bezig geweest terwijl men het in het bestuur onderling helemaal niet eens was. Spreker vraagt of, voordat er enquetes gehouden worden, de Kamer van Koophandel op de hoogte is van de mening van het bestuur.

Mevrouw Bos-Kinsbergen wil zich volledig aansluiten bij de woorden welke door de vorige spreker al gezegd zijn. Zij hoopt alleen dat met de brief die de raadsleden ontvangen hebben van "Sint Joris" waaruit nadrukkelijk blijkt dat de werknemers niet gehoord zijn, terdege zowel in dit geval als in eventuele volgende gevallen rekening zal worden gehouden. Ook hoopt zij dat de verstandhouding tussen de werkgevers- en werknemersorganisaties van dien aard zullen zijn dat de raad niet iedere keer voor soortgelijke moeilijkheden komt te staan.

De heer Kok zegt erg gelukkig te zijn met hetgeen de wethouder ten aanzien van het voorstel wijzigde nl om een bepaalde tijd respijt te geven alvorens men tot de definitieve winkelsluiting op maandagmorgen voor slagers overgaat. Naar spreker's mening is het zo, dat het de moeite waard is te informeren welke motieven de slagerspatroons hebben geleid tot deze keuze. Het is duidelijk dat de belangen van de slagers in het stadscentrum geheel anders liggen dan die van slagers in de buitenwijken. Spreker neemt dan ook aan dat er in de komende periode van respijt waarom gevraagd werd, voldoende gelegenheid zal zijn om de gezamenlijke slagers in deze zaak bij elkaar te brengen en dat zij zodoende de gelegenheid krijgen om tot ieders tevredenheid deze affaire op te lossen.

De heer wethouder Lennaerts zegt dat achteraf praten als men bepaalde dingen weet, een vrij gemakkelijke zaak is. Spreker schetst de gang van zaken. Bij het college van burgemeester en wethouders is een verzoek ingekomen van de vereniging Sint Nicolaas. Althans: daar was het briefpapier van afkomstig. Dat verzoek was getekend door de secretaris van genoemde vereniging. Men mag dan aannemen te maken te hebben met een ordentelijk verzoek. Het is wel vergaand, zoals de heer Van Beek voorstelde om telkens

als er zo'n brief inkomt te moeten afchecken of zo'n brief wel rechtsgeldig is als die brief door de secretaris getekend is. Men zou kunnen zeggen dat zulks alleen maar zou moeten gebeuren als er de handtekening van één man op staat en de brief dus niet getekend is door zowel de voorzitter als de secretaris, maar zelfs dan bestaat er nog de mogelijkheid dat die ook niet namens het hele bestuur spreken. Spreker voelt er niets voor om dat spel te gaan spelen. Of die zaak wel of niet in de ledenvergadering aan de orde is geweest weet spreker niet. Wat hij wel weet, en dat kan hij ook in het openbaar verklaren is, dat deze materie bij de slagerverseniging elk jaar aan de orde komt ook al staat het niet op de agenda. Spreker is zover wel op de hoogte met de gang van zaken bij de slaggers dat dit een probleem is dat door het jaar heen en op elke vergadering besproken wordt zij het dat daaromtrent niet steeds een besluit wordt genomen. Of dat thans wel of niet is geweest weet spreker niet. Vast staat wel dat leden ook van het bestuur, zulks ontkennen. De aan de leden van de raad geschreven brief vormt hiervoor een van de bewijzen. Om zover te gaan dat telkens bij ontvangst van een brief, die alleen maar door de secretaris ondertekend is of alleen door de voorzitter of door beiden, notulen van de vergadering op te vragen teneinde te beoordelen of hij of zij gemachtigd zijn om zo'n brief te schrijven, dat vindt spreker te ver gaan.

Tegen mevrouw Bos-Kinsbergen zegt spreker dat de slaggers te maken hebben met een c.a.o. die wat moeilijkheden met zich mee brengt in verband met de winkelsluiting. De betrokken moeilijkheden betreffen niet het verkopend personeel doch het personeel dat in de slaggerswerkplaatsen werkt. Dit personeel is onderhavig aan een c.a.o. die o.m. bepaalt dat dat personeel 48 uur aaneengesloten vrij moet zijn. Vanwege de gunstige verkopen op zaterdag valt deze periode automatisch op zondag en maandag en dat speelt natuurlijk wel mee. Overigens mag men niet vergeten dat de winkelsluitingswet van oorsprong tot nu toe bedoeld is als een sociale wetgeving voor de zelfstandige middenstanders terwijl de sociale maatregelen voor de werknemers, waar het hier dan over gaat, zijn vastgelegd in de c.a.o. De nu naar buitengetreden belangentegenstelling leeft in wezen tussen de slaggers zelf. De slaggers zonder personeel in de werkplaats voelen in het algemeen voor een halvedagsluiting op de dinsdagmiddag. De slaggers met zulk personeel voelen op grond van de betrokken c.a.o.-verplichting het meest voor de halvedagsluiting op de maandag. Begrijpelijk is dat de werknemersorganisaties zich bij deze controverse betrokken voelen. Alhoewel bij een wekelijkse halvedagsluiting van winkels niet gebruikelijk en ook niet de bedoeling van de wetgever zegt spreker reeds meegedeeld te hebben geen bezwaar te hebben dat in dit specifieke geval de werknemersorganisaties wel worden betrokken in het beraad. Bij de Kamer van Koophandel ingewonnen informaties leren dat daar eenzelfde standpunt wordt ingenomen en dat de Kamer bereid is op basis van een dergelijk overleg een tweede advies uit te brengen. De voorzitter stelt namens het college van burgemeester en wethouders voor dit voorstel aan te houden tot nader advies van de Kamer van Koophandel ingewonnen zal zijn.

Wordt aldus besloten.

6. Voorstel (Bijlage nr 76) tot het vaststellen van een verordening betreffende het gebruik van de recreatie-oorden "Zuiderplas" en "Oosterplas".

De voorzitter zegt dat de raadsleden bij de toegezonden stukken het gedrukte exemplaar hebben ontvangen. Daarna heeft er echter nogmaals overleg plaats gehad met de Commissie voor de Strafverordeningen.

In de ontwerp-verordening worden dientengevolge enige wijzigingen voorgesteld welke de raadsleden kunnen aantreffen op het gestencilde exemplaar. In artikel 3 sub a komt te staan "beroepsmatig als muzikant op te treden". In artikel 4 sub c wordt het woord "redelijkerwijze" ingevoegd en onder i " een tent te plaatsen of aanwezig te hebben op de stranden".

In artikel 5 staat dat de in het recreatie-oord aanwezige personen verplicht zijn alle aanwijzingen in het belang van de openbare orde, veiligheid, zedelijkheid of gezondheid op te volgen. Om het de raadsleden nog een beetje moeilijker, subsidiair gemakkelijker te maken, moet spreker nog mededelen dat hem op een gegeven ogenblik toch nog bleek dat de omschrijving "recreatie-oorden Zuiderplas en Oosterplas" destijds wel bij raadsbesluit is vastgesteld, zodat het een bepaald begrip is, maar uit de tekening bleek dat de begrenzing van de Zuiderplas inderdaad helemaal juist was zoals destijds dus vastgesteld, maar dat de "Oosterplas" eigenlijk alleen het water bevatte en niet de verdere beweiingen daaromheen. Op grond daarvan zou spreker de raad willen voor-

stellen om ook nog dit amendement van het college te willen overnemen. In artikel I staat: "In deze verordening wordt verstaan onder recreatie-oorden de recreatie-oorden Zuiderplas en Oosterplas". Daar zou dan aan toegevoegd moeten worden: "zoals die zijn aangeduid op de bij dit besluit behorende tekeningen nr 24472 en no ". Dat is precies de omlijning van de recreatie-oorden, zoals die destijds bij de wijknaamgeving door de raad is vastgesteld waardoor elk juridisch misverstand op dit gebied wordt uitgesloten.

De heer Verkuijlen zegt dat zijn fractie verheugd is over het feit dat deze ontwerpverordening thans aan de raad is voorgelegd. Hij dacht dat deze verordening inderdaad in een behoefte voorziet en er is al meerdere malen om gevraagd. Sprekers fractie wil ook akkoord gaan met de amendementen zoals die hierop zijn aangebracht en ook met het amendement dat de voorzitter zojuist heeft voorgelzen. Wel heeft spreker enige moeite met artikel 4 onder i voor wat betreft het amendement dat daar is aangebracht nl het plaatsen of aanwezig hebben op de stranden van een tent. Spreker is van mening dat dit toch wel een moeilijk te hanteren bepaling is in zijn algemeenheid, omdat de situatie in de beide recreatie-oorden in dit opzicht niet gelijk is en op de tweede plaats omdat spreker van mening is dat langs de weg van artikel 5 eventuele mistoestanden op dit gebied toch wel in de hand zouden kunnen worden gehouden. Spreker zou daarom willen voorstellen om dit lid van artikel 4 niet in de verordening op te nemen maar om voorshands met deze verordening eens te gaan werken en om eventueel te zijner tijd wanneer mocht blijken dat een dergelijke aanvulling toch noodzakelijk is, deze aanvulling hierop aan te brengen.

De heer Bumann zegt dit voorstel van ganser harte te steunen ook na de voorgestelde wijzigingen. Het is jammer zegt spreker dat zulke maatregelen genomen moeten worden. Om de grote massa van goedwillenden echter te beschermen tegen de, op zijn zachtst uitgesproken, onnadenkendheid van enkelen, moeten deze maatregelen nu eenmaal genomen worden. Een ander aspect is de uitvoering. Tijdens de vergadering van de Commissie voor Lichamelijke Opvoeding, Sport en Recreatie heeft spreker de suggestie gedaan om eventueel de reservepolitie als strandtoezicht in te schakelen. Spreker vraagt wat er van deze suggestie gedacht wordt.

De heer Leenders zegt dat de Jongerengroep blij is met het voorstel tot vaststelling van deze verordening, omdat daarmee ingegaan wordt op vraag 216, gesteld door de Jongerengroep bij gelegenheid van de behandeling van de laatste begrotingsbehandeling. Spreker gelooft dat door deze regeling de prachtige recreatie-gebieden meer aan hun doel zullen kunnen gaan beantwoorden. Spreker ondersteunt evenwel gaarne het zojuist door de heer Verkuijlen gestelde betreffende het plaatsen en aanwezig hebben van tenten op stranden. Met de heer Verkuijlen gelooft spreker nl dat men met artikel 5 voldoende maatregelen achter de hand heeft om misstanden uit de weg te ruimen. Wanneer daar dus nu kinderen indianentjes of iets dergelijks op de stranden gaan plaatsen, betekent dat nu dat die dus verwijderd zullen worden. Spreker ondersteunt dan ook heel graag het voorstel van de heer Verkuijlen om zeker gedurende het eerste jaar artikel 4, lid i niet in de verordening op te nemen.

Daarnaast zou spreker er op willen aandringen dat er goede bekendheid aan deze verordening wordt gegeven, zodat daar geen vervelende dingen gaan gebeuren tengevolge van het feit dat er nog mensen zijn die zich niet bewust zijn van deze verordening en bijvoorbeeld van mening zijn dat zij daar met bromfietsen in het rond mogen rijden enz.

De heer Moerings zegt dat er niet veel meer over dit voorstel te zeggen is want wat er te zeggen was is al gezegd. Een kleinigheid dus nog. Onder artikel 5 valt eigenlijk dus alles wat men maar in de hand wil houden en dat is feitelijk dus de bedoeling. Deze kwestie is in de commissie-vergadering te uit en te na besproken. Het is echter op het moment de gewoonte dat er, vooral aan de Zuiderplas, veel auto's gewassen worden. Artikel 5 houdt ook in dat dat verboden kan worden. Het wassen van auto's lijkt op het eerste gezicht een onschuldige zaak maar in wezen is dat helemaal niet onschuldig. Door het wassen van die auto's met chemische middelen komen er chemische producten in het water terecht die er niet meer uitgaan; ook door de natuur zelf wordt het water daarvan niet meer gereinigd en dat wordt steeds erger. Spreker hoorde onlangs dat het gras zelfs er van dood gaat. Spreker vraagt hoe het publiek nu te weten komt dat het voortaan verboden is daar de auto's te wassen. Het wil spreker voorkomen dat het wel heel voornaam is deze dingen aan het publiek ter kennis te

brengen.

De voorzitter dankt de raad dat deze voor zover althans nu tot uitdrukking is gekomen in zijn totaliteit met dit voorstel instemt. Tot de heer Verkuijlen zegt spreker dat het plaatsen van tenten op de stranden nogal eens aanleiding geeft tot euvels, welke men zich gemakkelijk kan voorstellen. Er wordt ruimte, soms te veel ruimte door ingenomen, zij kunnen aanleiding geven tot begrijpelijke ergernis en daarom is deze bepaling in de ontwerp-verordening opgenomen. Spreker zou de verordening graag zo waterdicht mogelijk willen hebben en nu is het de vraag of onder artikel 5 alles in het belang van de openbare orde zou kunnen vallen. Het is de vraag of het feit dat men kan zeggen dat zo'n tent er eigenlijk maar niet moest staan, valt onder het begrip "openbare orde". Als het tweede euvel, dat spreker noemde, zich gaat voordoen, dan natuurlijk wel, want dan valt het eventueel onder openbare zedelijkheid. De commissie voor de Strafverordeningen heeft het opnemen van deze bepaling in deze verordening geadviseerd naar aanleiding van bepaalde ervaringen en spreker dacht dat daar ook wel reden voor was. Persoonlijk heeft spreker er echter geen bezwaar tegen om gedurende één jaar een proef met de verordening te nemen, zonder dat het gewraakte artikel erin is opgenomen. Het is wel wat vervelend als men nog een seizoen met de narigheid zou komen te zitten en dat men dus alleen maar een beroep zou kunnen doen op die bepaling betreffende de openbare orde. Spreker moet dan aan de politie wel opdracht geven en hij is daar ook wel toe bereid om dat te doen om het begrip "openbare orde" nogal wat streng te interpreteren om te zorgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van het feit dat de bedoelde bepaling nu helemaal niet in de verordening is opgenomen. Dat is dus wel de consequentie. Men kan twee kanten uit: men kan de bepaling erin laten staan en over een jaar het effect ervan bekijken; men kan ook de bepaling niet opnemen en dan na een jaar daar het effect van bezien. De commissie Strafverordening was er in totaliteit voor de bepaling op te nemen omdat men wat geërgerd is over het verschijnsel en men dus gemakkelijker kan zeggen dat iets verboden is en dus niet mag, dan men moet zeggen hier een beroep op de openbare orde te doen, hetgeen zowel voor de verbalisant als voor het O.M. een beetje dubieus is.

Tot de heer Leenders zegt spreker dat dit natuurlijk niet bedoeld is voor het indianententje, dat is immers speelgoed en deze bepaling is uitdrukkelijk bedoeld voor tenten waarin men bivakkeert. Wat die laatste tenten betreft is spreker ook bereid de politie dusdanig te instrueren dat die bepaling daaromtrent niet kinderachtig wordt toegepast, hoewel spreker er zo al van overtuigd is dat de politie dat niet zal doen. In zoverre is deze moeilijkheid dus wel te voorkomen. Spreker zou de raad dus liever willen adviseren deze bepaling in de verordening te laten staan. Tegen het plaatsen van indianententjes zal dan niet, om het woord in dit verband even te gebruiken, kinderachtig worden opgetreden, maar tegen het plaatsen of doen staan van andere tenten beslist wel. Spreker zegt tot de heer Bumann, dat hij er helemaal geen bezwaar tegen heeft de reservepolitie te laten optreden voorzover dat tenminste nodig is. Zeker in de zomermaanden is het politiekorps vooral in de weekenden, zeer druk bezet ondanks het feit dat het nut groter wordt door de activiteiten van de commissaris. Spreker is van plan de zwembaden e.d. ook te laten besurveillanceeren door de man op de brommer zoals nu in de stad het geval is met de zg. lijnsurveillance. Dit systeem bevalt beter dan de surveillance per auto of zware motor. Spreker zegt dat het bepaald de bedoeling is om de orde en de rust in de zwembaden terug te krijgen. Die is even wat verloren geweest en spreker krijgt wel eens de indruk dat, omdat deze baden gratis toegankelijk worden gesteld, iedereen zich meent te kunnen veroorloven wat in hem opkomt. Dat zijn soms nare zaken. Een van de kwesties welke spreker persoonlijk ook een doorn in het oog is geweest, is het feit dat men zich niet hield aan de voorschriften betreffende het parkeren van auto's, stallen van fietsen enz. Daardoor werd het gewone verkeer dat rondom deze plassen zo waardevol is, gehinderd. Men weet hoe dat gaat: als er een auto geparkeerd staat nemen andere bestuurders klakkeloos aan dat het toegestaan is. Aan dat punt zal bepaald bijzondere aandacht worden besteed. Tot de heer Moerings zegt spreker dat voor diens vragen tevens het antwoord aan de heer Verkuijlen geldt. Voor wat het wassen van de auto's aan de Zuiderplas betreft zegt spreker dat dit euvel nog zal worden opgelost. Dit jaar zal dat nog worden toegestaan omdat het wat moeilijker ligt op het ogenblik. Maar dat zal nu gelegaliseerd worden voor dit jaar, door daar parkeerborden te plaatsen, waardoor men er dus mag komen, anders is men strafbaar. Het is de bedoeling, doch dat kan niet meer dit jaar, om ná dit seizoen

de parkeergelegenheid ruimer te maken en dan daar ook de mogelijkheid te geven om de auto's te wassen. Men kan het wassen van auto's op een parkeerplaats niet zinnig tegengaan. Dat is eenvoudig niet meer te doen. De mensen hebben in hun eigen omgeving daarvoor dikwijls ook geen plaats of er wordt gemopperd door omwonenden en dus gaat men naar de recreatie-oorden. Spreker wil het dus dit jaar nog toelaten maar dan gelegaliseerd door het aanbrengen van parkeerborden. Het is de bedoeling dat op een bepaalde ruime strook het gras wordt weggenomen en dat die op een andere wijze als parkeerplaats wordt ingericht en dat men daar de gelegenheid krijgt om de wagens te wassen. Het lijkt spreker vervolgens inderdaad juist om aan deze verordening een ruime publiciteit te geven. Het is ook de bedoeling dat deze hele verordening in de krant wordt afgedrukt en dat er daarnaast nog een commentaar van gemeentewege wordt gegeven op deze maatregelen omdat het heel bijzonder is geboden dat iedereen daar goed kennis van kan nemen.

De heer Verkuijlen zegt dat de voorzitter zelf ten aanzien van artikel 4 een bepaalde opening gemaakt heeft door een alternatief te stellen. Spreker dacht dat de voorzitter in diens antwoord toch te weinig rekening heeft gehouden met het verschil dat er is in de situatie aan de Oosterplas en die aan de Zuiderplas, die naar spreker's overtuiging ten aanzien van deze bepaling niet dezelfde is. De zorg van de voorzitter dat het begrip "openbare orde" in artikel 5 aanleiding tot moeilijkheden zou kunnen geven bij weglating van lid i, zou naar sprekers mening opgevangen kunnen worden door wat hem betreft een compromis. Artikel 4, zoals het hier is opgenomen, zou gehandhaafd kunnen worden, onder toevoeging echter van: "anders dan krachtens de aanwijzing van de personen genoemd in artikel 5".

De heer Moerings heeft het idee dat de voorzitter hem verkeerd begrepen heeft over het wassen van de auto's. Spreker heeft er geen enkel bezwaar tegen dat die wagens op de parkeerplaatsen gewassen worden. Spreker heeft het alleen gehad over het wassen van auto's aan de kant van het water, waardoor het vuile water in de plas terecht komt.

De voorzitter zegt juist er naar te streven het wassen van auto's te legaliseren door het te laten gebeuren op daarvoor aangewezen parkeerplaatsen.

De heer Moerings zegt dat bij de Zuiderplas voldoende ruimte is om tenten neer te zetten op de grasvelden. Maar, zo vraagt spreker zich af, hoe kunnen de ouders op hun kinderen letten als die in het water spelen en er tenten staan op het strand van het zwembad? Dat kan eenvoudig niet. Bovendien is er geen enkele noodzaak daar tenten op te zetten; er is plaats genoeg op de grasvelden. Bij de Oosterplas ligt de zaak heel anders, maar spreker persoonlijk kent de Zuiderplas veel beter dan de Oosterplas.

Mevrouw Claasen-van de Laak zegt dan de Oosterplas beter te kennen en zij zou er voor willen pleiten het plaatsen van tenten daar wél toe te staan. Het zijn meestal gezinnen met kleine kinderen die daar 's-morgens al vroeg naar toe gaan. Spreekster heeft niet het oog op grote tenten, maar op kleine tentjes waarin kleine kinderen nog eens kunnen slapen of door de moeders geholpen kunnen worden. Aan de Oosterplas is het niet anders mogelijk dan tentjes op het zand te plaatsen want daar is nu eenmaal geen gras, zoals wel het geval is aan de Zuiderplas.

De heer Bergé wil het voorkomen dat de toevoeging zoals voorgesteld door de heer Verkuijlen, aan artikel 4 i "anders dan krachtens aanwijzingen van de in artikel 5 genoemde personen", overbodig^s omdat artikel 5 volgens spreker het kapstok-artikel is, omdat daarin toch de mensen genoemd worden die aanwijzingen moeten geven en met hun toestemming kan men eigenlijk toch alles doen wat in de rest van de verordening staat. Dat dus om een tentje te mogen plaatsen, aanwijzingen afgewacht moeten worden, vindt spreker niet in het kader van de verordening passen.

De heer Vos zou het door de heer Verkuijlen voorgestelde compromis van verdergaande strekking willen doen zijn. In verband met de veiligheid, het toezicht van de ouders op de in het water spelende kinderen waarover de heer Moerings sprak, zou hij willen voorstellen dat het plaatsen van tenten wel toegestaan is binnen 3 meter afstand van de bosschages.

De heer Van de Wal vindt dat het strand toch schoongehouden moet worden. Als er kinderen in zo'n tentje geholpen moeten worden zijn de gevolgen daarvan wel met zand te bedekken doch een ander die later op zulk een plaats gaat zitten, merkt meestal al gauw wat er op die plaats gebeurd is, want eb en vloed kent men niet aan de Zuiderplas en de Oosterplas zodat wat er ligt er ook blijft liggen. Spreker vindt dat er geen tenten op het strand behoren geplaatst te worden en hij stelt voor deze bepaling,

althans zeker voor een jaar, zo te handhaven. Hij acht de vrijheid van de mensen aan de plassen toch al groot genoeg. Wie daar gebruik van wil maken, moet dat op een gepaste wijze doen.

De heer Van Beek zegt dat de chemische stoffen welke door het wassen van auto's in het water van de plassen komen, niet afgebroken worden of verzwolgen door de algen en/of wieren. Het zijn vrij grote plassen en spreker weet niet of het de moeite waard is om in de verordening toch nog een bepaling op te nemen om te voorkomen dat er chemische stoffen in het water komen.

De voorzitter zegt, dit alles overwegende, de suggestie van de heer Verkuijlen, mits de wethouders er ook mee akkoord kunnen gaan, wel te willen overnemen. Dat zou er dus op neer komen dat het verbod wel blijft doch met de mogelijkheid dat hier op bepaalde aanwijzingen uitzonderingen kunnen worden gemaakt. Dit biedt ook het voordeel dat men op stille dagen iets spelender kan zijn dan op drukke dagen. Als de raad ermee akkoord gaat, wil spreker de tekst hieromtrent gaarne nog eens ter definitieve vaststelling nader laten bestuderen.

Tot de heer Bergé zegt spreker voor het vorenstaande wel het meest te voelen omdat hij enige moeite heeft met het begrip "openbare orde" in dit verband. Graag had hij nl. deze zaak zo strak mogelijk omschreven omdat de verordening niet alleen geldt voor mensen uit 's-Hertogenbosch zodat men zo gemakkelijk een discussie met de politie zou kunnen krijgen over het begrip openbare orde.

Tot de heer Moerings zegt spreker dat hij dacht dat zij elkaar toch wel hadden begrepen. Spreker moet, zij het met wat leedwezen, het wassen van die auto's op het groen nog tolereren. Het is dus de bedoeling om na dit seizoen een gedeelte groen te verwijderen en in de plaats daarvan officiële parkeerplaatsen in het leven te roepen waar dus auto's gewassen kunnen worden.

Spreker is het eens met de heer Van Beek dat het vervelend is dat bij dat wassen verschillende chemicaliën gebruikt worden welke in het water van de plassen terecht komen, doch tegen de toepassing van die chemicaliën is helaas geen kruid gewassen.

Zonder hoofdelijke stemming kan de raad zich met het aldus geamendeerde voorstel verenigen en de ontwerp-verordening vaststellen.

7. Voorstel (Bijlage nr 77) tot vaststelling van een verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de personele belasting in de gemeente 's-Hertogenbosch voor het belastingjaar 1968/1969.

De heer Bergé zegt het zeer op prijs te stellen dat het college van burgemeester en wethouders tot het voorstel is gekomen om deze belasting niet te verhogen. Spreker hoopt echter dat men het volgend jaar niet tweemaal zoveel te betalen zal krijgen want dan had spreker liever enige geleidelijkheid geprefereerd.

De heer wethouder Lennaerts zegt, om het leuk te houden, dat een en ander voor een groot deel afhankelijk is van de materiële wensen die van de zijde van de raad naar voren komen in verband met datgene dat allemaal nog zou moeten worden gedaan en waarvoor de bedragen niet in de begroting zijn opgenomen.

De heer Bergé repliceert, ook om het leuk te houden, dat hij dacht dat dat de wensen van de wethouders waren.

Zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

8. Voorstel (Bijlage nr 78 tot het garanderen van de tijdige betaling van rente en aflossing van een geldlening, groot f.56.000,- aan te gaan door de Stichting Maatschappelijk Centrum Deutenen.

De heer Bergé vraagt of er niet een groot risico is dat de gemeente deze garantie straks zal moeten effectueren. Waar zou deze stichting de middelenvandaan halen, zodat deze garantie achteraf niet nodig zou blijken te zijn. Spreker heeft iets tegen garanties ten aanzien van bepaald niet financieel draagkrachtige debiteuren.

Vervolgens vraagt spreker of gedeputeerde staten dit besluit wel zullen goedkeuren.

De heer wethouder Lennaerts heeft de indruk dat gedeputeerde staten dit raadsbesluit wel zullen goedkeuren, zeker als dat past in de mogelijkheden van de garanties, waarvoor gedeputeerde staten toestemming kunnen geven. Materieel genomen komt het besluit dus ongetwijfeld in aanmerking om de goedkeuring te verwerven. Voor wat de exploitatiemogelijkheden betreft zou spreker moeten verwijzen naar de subsidieregelingen welke er zijn. In het pre-advies staat vermeld dat belangrijke subsidies kunnen worden ver-

kregen van het rijk en dat daarnaast ook een gemeentelijke subsidieregeling bestaat. Gegeven deze beide subsidieregelingen behoeft de stichting zelf nog maar een gering bedrag per jaar op te brengen om de exploitatie rond te maken. In de voorwaarden is opgenomen dat, mocht het eventueel dan nog fout lopen, men verplicht is de zaak aan de gemeente over te dragen om niet, zodat de gemeente dan verder kan bezien hoe die exploitatie beter te doen geschieden. Spreker vindt dat het hier een vrij serieuze en acceptabele zaak betreft.

Zonder verdere beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel hierna aangenomen en het ontwerpbesluit dienovereenkomstig vastgesteld.

9. Voorstel (Bijlage nr 79) tot het verlenen van medewerking aan de stichting van een gemeenschapshuis in de wijk Zuid.

De heer Verkuijlen zegt bijzonder verheugd te zijn dat mede door de medewerking van de gemeenteraad aan dit voorstel dit gemeenschapshuis in Zuid kan gaan verrijzen omdat daar inderdaad een zeer grote behoefte is aan een dergelijke voorziening. Spreker ziet in dit verband helemaal af van de coincidentie van dit moment in Zuid, die op zichzelf natuurlijk nog wel een grote urgentie voor dit gemeenschapshuis zou kunnen wettigen maar die er op zichzelf aan de andere kant ook weer helemaal los van staat. Dit gemeenschapshuis zal op zichzelf genomen bijzonder grote en nuttige diensten in de wijk Zuid kunnen vervullen, omdat op het moment helemaal geen voorzieningen op dat punt zijn.

De heer Van Osch zegt dat dat nu juist weer het verschil is tussen de heer Verkuijlen en spreker; spreker wil namelijk wel verband leggen tussen het instorten van de Lucaskerk, waarbij na dat ongeluk onmiddellijk stemmen oprezen dat dit^{het} ogenblik zou zijn om samen met de nieuwe kerk eventueel een gemeenschapshuis te gaan bouwen. Met deze combinatie is men in den lande nogal vrij goed geslaagd. Spreker had gedacht dat daar in Zuid ook een oplossing voor gevonden zou zijn, zodat de kerk tevens gebruikt zou kunnen worden als gemeenschapshuis. Nu is het wel een interparochiële stichting, die dit gaat doen maar spreker dacht dat juist in deze tijd, waarin men toch niet meer de vakjes kent van protestants en katholiek of andersdenkend, deze gelegenheid te baat moest worden genomen om tot een kerk annex gemeenschapshuis te komen. Spreker vindt het een beetje prematuur om nu al voordat de plannen tot herbouw van de Lucaskerk bekend zijn, deze beslissing te nemen. Spreker had dan ook veel liever gezien dat het college kans gehad zou hebben dit voorstel terug te houden tot de volledige plannen over de herbouw of afbraak van de Lucaskerk tot stand waren gekomen.

De heer Bergé zegt, dat als hij het goed begrepen heeft, er zeven van soortgelijke gemeenschapshuizen in 's-Hertogenbosch komen, hetgeen in totaal een investering van globaal f.3.000 000,- is. Spreker vraagt of er een behoorlijke behoeftepeiling is geweest of dit nu allemaal zo geweldig nodig is. Zo'n gemeenschapshuis lijkt spreker een vrij oubollige zaak waar noch de ouderen, noch de jongeren zich actief bezig kunnen houden. Spreker ziet het zo in de geest van een parochiehuis waar men, dacht hij zo langzamerhand vanaf kwam.

De heer Verkuijlen: "U moet eens naar de Oase gaan kijken in Deuteren en dan moet u eens kijken wat dat voor een mooi parochiehuis is".

De heer Bergé vervolgt met te zeggen dat alle mogelijke activiteiten die vroeger bij het horecabedrijf werden ondergebracht nu in de gemeenschapshuizen worden geplaatst. Wat zegt nu de horeca-sector van deze plannen? Wordt er nu niet een deel van hun inkomsten ontnomen? Er zijn overal zalen bij welke zo'n 200 mensen kunnen bevatten. Er wordt gezegd dat er te weinig hotels zijn in 's-Hertogenbosch. Wordt het dan nu geen tijd om hun compensatie te geven voor de verliezen die zij gaan lijden door te gaan subsidiëren, want anders zullen in plaats van dat er nieuwe hotels bij komen, de bestaande gaan verkommeren en verdwijnen.

Dit alles, vindt spreker ook, benadeelt ook de aantrekkelijkheid van de binnenstad welke 's-avonds steeds minder mensen zal trekken, die immers in die gemeenschapshuizen hun bijeenkomsten gaan houden. Het wordt zo, meent spreker, een doods centrum van gesloten winkels en gesloten kantoren. Spreker zegt verder nogal last te hebben met dat artikel 7 in beide ontwerpen II en III. Daarin wordt immers gezegd, zoals spreker ook al van de wethouder hoorde, dat als de stichtingen er financieel niet komen, en dat naar de mening van burgemeester en wethouders, dan wordt het gebouw, het onroerend goed, om niet aan de gemeente overgedragen. Spreker ziet dat die stichting in Zuid zelf voor

f.45.000,- investeert. Hij vraagt of de stichting in zulk een geval dat geld terugkrijgt. Bovendien behoeft de gemeente de exploitatie niet voort te zetten: er staat in het ontwerp-besluit dat de gemeente dit kan doen. Ook de doelstelling, waarvoor dat geld bijeen is gebracht, behoeft dus niet vervuld te worden. Voorts, zo vervolgt spreker, is voor de toepassing van artikel 7 het oordeel van burgemeester en wethouders maatgevend voor het constateren van de wanprestatie. Spreker vraagt of het niet billijker zou zijn dat vaststelling van de wanprestatie niet door de tegenpartij maar door een onafhankelijke derde geschiedt.

De heer Schuurbijs zegt in verband met dit voorstel eens een Amsterdamse studie te hebben bekeken van dr De Haas: "De onvoorziene generatie". Dr De Haas stelt dat deze moderne gemeenschapshuizen over het algemeen weinig levensvatbaar zijn, voornamelijk ook voor de jeugd, omdat men toch geneigd is naar de binnenstad te trekken waar dus een bepaalde gezellige sfeer heerst en dat men 's avonds bepaald niet naar een modern geoutilleerd gemeenschapshuis gaat, waar men zich zonder meer niet thuis voelt. Men gaat dus graag naar zg. domains mysterieux waar ergens dus een leuke sfeer heerst. Spreker vraagt naar de zienswijze van het college van burgemeester en wethouders in deze.

De heer wethouder Suijkerbuijk kan zich op de eerste plaats de reactie van de heer Van Osch ten aanzien van de combinatie kerk en gemeenschapshuis goed voorstellen. Die reactie is er ook met name in dezelfde wijk Zuid geweest en spreker kan zeggen dat wanneer de Sint Lucaskerk niet was ingestort, dit voorstel aan de raad op een veel eerder tijdstip plaats gehad zou hebben dan op dit moment. Men heeft inderdaad in de wijk Zuid bekeken of dat bij een mogelijke afbraak van de Sint Lucaskerk een combinatie gemaakt zou kunnen worden van kerk en gemeenschapshuis. Van bepaalde zijde in Zuid vond men de voortgang van het vervagen van bepaalde grenzen toch niet zo ver dat men die op dit moment zou kunnen combineren. Hoewel er in Zuid over het algemeen wel een bijzonder goede samenwerking is tussen wat men dan noemt de verschillende gezindten, vond men het toch te prematuur het woord, dat de heer Van Osch ook gebruikte, om een beslissing in die richting te nemen. Men stelde zich daarbij de vraag of men in de toekomst wel zonder meer in zijn algemeenheid daar naar toe zal groeien. Hierover is door het kerkbestuur gesproken en ook is daarover gesproken in de stichting waarin de diverse gezindten en dus ook dat kerkbestuur van Sint Lucas vertegenwoordigd zijn. Bij deze gedachtenwisseling is men tot de conclusie gekomen dat men niet moest overgaan tot het stichten van een r.k. kerk waarin dan tevens het gemeenschapsleven van de bewoners van Zuid van alle gezindten zou kunnen plaatshebben. Toen die beslissing eenmaal genomen was, heeft men doorgezet met de plannen om te komen tot realisering van het gemeenschapshuis en vandaar dat de raad nu, zij het met enige vertraging dus, dit voorstel op de agenda aantreft.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat het voor hem persoonlijk en hij dacht ook wel voor de meerderheid van de raad te weinig lijkt wat 's-Hertogenbosch op het gebied van gemeenschapshuizen heeft. Het rijk en het gemeentebestuur sluit zich daarbij aan, eist een behoeftepeiling als door de heer Bergé bedoeld. Het rijk geeft geen subsidie wanneer niet duidelijk aan de hand van een rapport de noodzakelijkheid daartoe is aangetoond en zulk een rapport is ook voor Zuid geproduceerd. Spreker kan de redenering van de heer Bergé moeilijk volgen, vooral wanneer hij spreekt over een soort parochiehuis. Spreker ziet daar toch heel wat anders in. Als de heer Bergé spreekt over te weinig hotels, zal hij waarschijnlijk bedoelen restaurants. Spreker dacht dat daar nooit over gesproken was. Wanneer er hier gesproken wordt over te weinig hotels ging het met name over te weinig hotelkamers en wat dat betreft, geven deze gemeenschapshuizen geen concurrentie in de horeca-sector. In dit geval gaat het erom dat er in de wijk een adequate ruimte is waarin de verschillende activiteiten die er zijn, kunnen worden uitgeoefend. Spreker dacht dat de heer Bergé dit te eenzijdig zag. Spreker mag misschien enkele voorbeelden noemen van activiteiten welke er in dergelijke gemeenschapshuizen plaatsvinden. Spreker wijst op de Artistieke Schuit, die in de verschillende wijken vooral dus de kinderen van wat lagere leeftijd in de wijk opzoekt. De Artistieke Schuit welke dus centraal werkt voor de wat oudere jeugd, zoekt de jongere jeugd in de wijken zelf op en daarbij kan ook van deze gemeenschapshuizen gebruik worden gemaakt.

Spreker mag wijzen op bepaalde bejaarden-activiteiten welke in deze gemeenschapshuizen plaats zullen vinden, dus ook in de wijk. Spreker mag ook wijzen op het zeer

ruime gamma van al de maatschappelijke instellingen en van verenigingen die er behoefte aan kunnen hebben in de wijk te vergaderen.

Als de heer Bergé de parallel trekt tussen het jeugdwerk van nu en het gebeuren in de parochiehuizen van vroeger, vindt spreker wel iets van die parallel terug. In de parochiehuizen vond veel parochieel jeugdwerk plaats en in deze gemeenschapshuizen zal ook wel jeugdwerk plaats kunnen vinden. Dat kan parochieel jeugdwerk zijn maar ook vooral veel jeugdwerk in wijkverband, dus interconfessioneel, niet gebonden dus aan een bepaalde godsdienst. In de samenstelling van het stichtingsbestuur is daar ook heel bijzonder rekening mee gehouden want daarin hebben zitting vertegenwoordigers van de verschillende organisaties in de wijk: iemand namens de bejaarden, iemand namens de jeugdraad enz. De raad heeft ook wel gezien dat men het woord "parochie-huis" niet meer voor deze gemeenschapshuizen kan bezigen alleen al om de eenvoudige redenen dat het hier niet beperkt is tot een parochie maar dat het hier duidelijk bedoeld is voor de gehele wijk Zuid. De raad heeft ook in de stukken kunnen lezen dat de bijdrage bij de totstandkoming van dit huis niet alleen komt uit de wijk Zuid, uit de parochie Sint Lucas, dus maar ook uit de parochie Sint Jan en uit de parochie Sint Jacob.

Wat betreft het feit zoals de heer Bergé zei dat het stichten van dergelijke gemeenschapshuizen ook de aantrekkelijkheid van de binnenstad zou benadelen, zegt spreker dat hij hem wel ergens kan volgen wanneer een dergelijk gemeenschapshuis als het ware helemaal in de richting zou gaan van een winstgevend object, waarin regelmatig grote feesten zouden worden georganiseerd en wanneer het als het ware zou degraderen tot een zuiver horecabedrijf, tot een zuiver café. Dat is echter zeker niet de bedoeling. Spreker gelooft dat daar ook o.a. artikel 7 voor bedoeld is, dat het dan nl. niet meer beantwoordt aan de doelstellingen. Het moet dus voorzien in een behoefte; het moet als het ware ook die activiteiten opvangen, welke anders door gebrek aan accommodatie niet kunnen plaatsvinden. Spreker heeft moeite met de opmerking van de heer Bergé: of dat nu niet een onafhankelijke derde moet zijn. Hij gelooft dat wanneer de gemeente hier belangrijke subsidies instopt en belangrijke garanties geeft, zij ook alle recht heeft om eisen te stellen. Dat doet de rijksoverheid ook. Spreker vindt het dan een normale zaak dat het in handen wordt gelegd van het college van burgemeester en wethouders. Te allen tijde kan het stichtingsbestuur wanneer het er niet mee eens is, in beroep gaan tegen de beslissing van burgemeester en wethouders bij de gemeenteraad. Tegen de heer Schuurbijs zegt spreker dat hij zich wel kan voorstellen dat er een bepaalde categorie van de jeugd is die misschien de voorkeur geeft aan de domains mysterieus. Misschien is het ook wel een belangrijk percentage. Als die dan niet naar een gemeenschapshuis gaan, moeten zij dat zelf maar weten zou spreker zeggen. Spreker gelooft dat dat geen reden moet zijn om zo'n belangrijke zaak als een gemeenschapshuis in een bepaalde wijk te vergeten. Overigens gelooft spreker wel dat er een bepaalde taak kan liggen voor een gemeentebestuur om misschien aan die domains mysterieus of wat dat dan ook mag zijn, op een bepaalde wijze medewerking te verlenen. In dit verband zou spreker willen wijzen op de post van f.40.000,- die op de begroting is uitgetrokken voor een jeugdcentrum, een ontmoetingscentrum, een sociëteit of hoe men dat verder wil noemen. Daar wordt inderdaad naar gekeken; er zijn in dit verband bepaalde panden in de binnenstad bekeken. Er wordt in de eerste plaats niet aan een nieuw gebouw gedacht hetgeen al een facet is, dat past bij deze opmerking van de heer Schuurbijs.

De heer Bergé dankt de wethouder voor zijn duidelijke uiteenzetting. Spreker zegt zich blijkbaar niet duidelijk uitgedrukt te hebben want hij heeft er geen moment aan gedacht dat gemeenschapshuizen slaappleatsen zouden hebben. Hij dacht echter dat men wel begreep dat het horecabedrijf een gemengd bedrijf is en niet alleen hotel maar dat het ook zalen verhuurd worden en op dat laatste sloeg zijn vraag. Dat zonder gemeenschapshuizen bepaalde verenigingen geen vergadergelegenheid zouden hebben, neemt spreker dan graag van hem aan. Als de mensen 's-avonds niet naar de binnenstad komen om er te vergaderen is het leger in de cafés of in de hotels, hoe men die noemen wil. Dat de strekking door artikel 7 een beroepsmogelijkheid heeft, verheugt spreker erg. Hij vraagt zich alleen af waarom het dan niet in de verordening staat.

De heer Van Osch zegt dat als er overleg is geweest tussen het kerkbestuur en alle organisaties, hij zijn stem aan het voorstel niet wil onthouden.

Een ander punt dat toch wel een beetje op de horecasector betrekking heeft is het

geval van Pater Piet uit Maastricht die ook een dergelijk gemeenschapshuis exploiteerde waarbij het ergens toch een beetje uit de hand ging lopen en waarin bruiloften en partijen de overhand gingen krijgen. Spreker meent dat de heer Bergé in deze richting doelde. Spreker gelooft dat men inderdaad een oneerlijke concurrentie-positie moet voorkomen, want de gemeenschapshuizen hebben nu eenmaal minder lasten omdat zij al zwaar gesubsidieerd worden. Het dansen voor de jeugd in een gemeenschapshuis wil spreker niet uitsluiten maar als er bruiloften en partijen worden gegeven, gelooft spreker dat de doelstelling van een gemeenschapshuis met de voeten getreden wordt en zulke dingen dacht spreker, dat toch wel geweerd zouden kunnen worden.

De heer wethouder Suijkerbuijk gelooft dat men hier toch eigenlijk niet kan spreken van een verordening zoals de heer Bergé zegt. Spreker dacht dat het gewoon voorwaarden waren welke de gemeente stelde voor het verlenen van medewerking en hij gelooft dat daar vanavond ook weer een voorbeeld van is dat wanneer iemand zich wil wenden tot de gemeenteraad, slechts boven de brief hoeft te zetten: "Aan de gemeenteraad". Als een stichting zich op een gegeven moment door burgemeester en wethouders benadeeld voelt en een brief schrijft aan de gemeenteraad dan is dat dus een heel eenvoudige zaak. Hier hoeft dus niet apart een verordening te worden vastgesteld. Men laat het hier in eerste instantie gewoon over aan de beoordeling van het college van burgemeester en wethouders, Als het overgelaten zou worden aan de raad zouden die zaken steeds in de raad gebracht moeten worden, waardoor het toch wel een moeilijke bestuurbare zaak zou worden. Spreker gelooft niet dat hij met de heer Bergé eens zal worden over dat 's-avonds vergaderen.

Natuurlijk zal er in zo'n gemeenschapshuis 's-avonds wel eens vergaderd worden, maar de activiteiten welke daar voornamelijk plaats vinden doen dat in eerste instantie niet in de horecabedrijven. Bepaalde bejaarden bijvoorbeeld, hebben er toch echt geen behoefte aan om in horecabedrijven een zaal te gaan huren en men zal toch ook wel weten dat men daar een behoorlijke huur voor betaalt en daar nogal behoorlijk geprijsde consumpties kan gebruiken. Het is echt de bedoeling deze mensen bijeen te brengen zodat zij meer bijeen komen dan dat zij uitsluitend op het horecabedrijf zouden zijn aangewezen.

Tot de heer Van Osch zegt spreker dat de kwestie van Pater Piet uit Maastricht juist zo'n uitwas is. Tot sprekers genoegen zei de heer Van Osch dat hij het dansen voor de jeugd niet wilde uitsluiten. Spreker gelooft dat als men gaat werken onder het motto er toch vooral op te passen het horecabedrijf niet te benadelen, men dan op moet houden over de bepaalde taak welke de gemeente zou hebben ten opzichte van de jeugd, de bejaarden enz. Want die zouden dan allemaal naar het horecabedrijf verwezen moeten worden. Ook die zelfde dansende jeugd. Spreker gelooft nl. dat als de jeugd nergens anders kan dansen, er horecabedrijven zullen zijn die bereid zijn het dansen te organiseren. Spreker dacht uit de woorden van de heer Van Osch te beluisteren dat hij dus ook wel vindt dat er dergelijke gemeenschapshuizen moeten zijn waar bepaalde activiteiten plaats vinden die men niet allemaal domweg naar horecabedrijven kan verwijzen en spreker gelooft, dat men het allemaal eens is als men zegt dat het niet juist is dat met rijks- en met gemeentegeld pseudo horecabedrijven worden gesticht, welke men dan gemeenschapshuizen noemt. Spreker gelooft dat men elkaar op dit punt zeer goed begrijpt. Daar is met name dus artikel 7 voor bedoeld, nl. om de uitwassen te voorkomen.

De voorzitter zegt dat de raad, zoals de heer Bergé zei, erin gekend zal moeten worden als het gemeenschapshuis zou moeten worden overgedragen. Dat is dus aan de beoordeling van het college van burgemeester en wethouders maar de overdracht aan de gemeente is een zaak van de raad want alleen de raad kan onroerend goed accepteren. Bovendien is het nog een overname met een contraprestatie: een koop, en daartoe is de raad alleen bevoegd.

De heer Moerings wil het voorkomen dat er de laatste jaren zoveel vreemde woorden in de raad gebruikt worden.

Hij bedoelt dat niet ten kwade maar niet alle raadsleden zijn in de gelegenheid geweest een hogere school te bezoeken. Spreker heeft zich voorgenomen in een van de volgende raadsvergaderingen een oratio pro domo te houden en die zal hij houden in het bargoens doorspekt met wat jiddisch en dan mag men uitzoeken wat er is gezegd.

De voorzitter: "Waarvan akte, mijnheer Moerings".

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerpbesluit vastgesteld.

10. Voorstel (Bijlage nr 80) tot het wijzigen van de Algemene Beheersverordening 1967. De heer IJsselstijn zou nogmaals terug willen komen op het artikel ingevolge waarvan de Kredietbank gesloten is. Het komt nogal eens voor dat men op de sociale dienst moet zeggen dat men daar geen kredieten verstrekt en dat de gegadigde het maar eens op de volkskredietbank moet proberen. Spreker weet uit ondervinding dat de Sint Vincentiusvereniging nogal eens bijspringt. Spreker noemt bv de zaterdagmiddagen en zelfs op zondagen. Spreker zou willen vragen of er iemand is die de moeilijkheden welke ontstaan door het ingevolge de nieuwe bepalingen gesloten zijn van de bank op zaterdagen, zondagen en christelijke feestdagen opvangt.

De heer Van de Wal zegt in artikel 1 sub 4 gelezen te hebben: "Aan personen die in kennelijke staat van dronkenschap verkeren, zullen geen geldleningen en voorschotten worden verstrekt". Spreker zou willen weten of dergelijke dingen wel eens voorkomen. Komt het ook wel eens voor dat mensen in een andere toestand daar komen, zodanig dat men aan die mensen geen geld kan geven. Spreker vraagt of het niet verstandig zou zijn dit begrip enigszins uit te breiden en van "dronkenschap" te maken: "die kennelijk in een geestelijk abnormale toestand verkeren", daar valt ook dronkenschap onder, evenals andere dingen. Spreker gelooft dat dergelijke mensen in het normale leven ook geen krediet krijgen.

De heer wethouder Lennaerts zegt tot de heer Van de Wal dat het een wettelijk voorschrift is deze passage letterlijk in deze verordening op te nemen. Spreker kan zich voorstellen dat het woord zelf wat minder vriendelijk aandoet; hij kan zich zelfs voorstellen dat dat woord er in gekomen is in de vooroorlogse tijd, toen het verpanden en het bepanden allemaal veel meer voorkwam en dat men dan op een gegeven moment ook nog wel eens doorschoot naar een kredietbank als hier bedoeld. Daar is dus in ieder geval weinig aan te doen.

Tot de heer IJsselstijn zegt spreker te menen dat ook wettelijk is voorgeschreven dat de bank op zondag en op algemeen erkende christelijke feestdagen gesloten moet zijn. De vraag van de heer IJsselstijn of iemand die per se geholpen moet worden op tijden dat de bank nu eenmaal niet open kan zijn, beantwoordt spreker door te wijzen op het antwoord dat de heer wethouder Schuurmans op een soortgelijke vraag -ook van de heer IJsselstijn- destijds heeft gegeven, waarbij diverse adressen zijn genoemd. Het is onbegonnen werk die hele lijst achter een raam van de kredietbank te plakken. Bovendien wisselen deze adressen ook nogal eens regelmatig. Spreker dacht dus dat we hier wat zouden moeten vertrouwen op de gegevens, welke iedereen uit zijn eigen omgeving, b.v. zijn eigen parochie of eigen leefgemeenschap weet of te weten kan komen in geval van nood.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit overeenkomstig vastgesteld.

11. Voorstel (Bijlage nr 89) tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1968.

De heer Bergé zegt dat één van die wijzigingsbesluiten een bedrag van f. 34.650,- betreft, welk bedrag besteed zal worden om de parkeerplaats "de kuil" van een asfaltlaag te voorzien. Na een rigoureuze afbraak van jaren terug wordt nu overgegaan tot asfaltering van de kuil die lang deed denken aan het gevolg van een zwaar bombardement van een ferme oorlog die spreker het structuurplan noemt. Wanneer dan deze ernstige wond in het hart van de stad wat verbonden wordt, vraagt spreker of het dan niet tevens mogelijk zou zijn om de afschuwelijke zijmuur van het IJkkantoor een beetje te verfraaien. De raad heeft niet alleen de plicht om voor auto's te zorgen, maar ook om de hoofdstad van Noord-Brabant tot een goed verzorgde stad te maken. Ook zou spreker de gemeente uit deze toestand een les willen laten trekken, nl dat zij niet langer rigoureuze goede en bijzonder prachtige woonhuizen moet afbreken voor zij zeker weet wat er met de vrijgekomen ruimte gedaan zal worden. Men heeft wel eens gezegd dat men ervoor moet oppassen dat de 's-Hertogenbossche binnenstad geen museum wordt, maar spreker dacht dat langzamerhand evengoed opgepast kan worden dat 's-Hertogenbosch' binnenstad geen puinhoop of een verzameling afbraak wordt.

De heer wethouder Van Heijkoop gelooft dat het absoluut niet terzake is om de hele geschiedenis van de afbraak van die woningen hier te bespreken; de raad weet dat alles. Spreker vindt het alleen jammer dat de heer Bergé insinueert dat het gemeentebestuur van die dagen met plezier daar die woningen afgebroken heeft. Dat is gebeurd met een bepaalde bedoeling: het provinciehuis. Later is door het gemeentebestuur

gezegd dat het veel beter aan de buitenkant van de stad zou staan, daar waar het nu dan ook gebouwd wordt. Bij de afgebroken woningen waren ook zeer slechte! Toen die open ruimte daar lag en er een parkeergelegenheid moest komen, zijn er voorstellen gevraagd aan de dienst van gemeentewerken en menende dat daar spoedig een oplossing uit zou komen, is van die ruimte heel provisorisch een parkeergelegenheid gemaakt. Het duurt echter veel te lang voor een provisorische oplossing. Omdat de definitieve bebouwing van het Lombardje toch nog wel een paar jaar op zich zal laten wachten, wordt voorgesteld dat parkeerterrein te verbeteren. Niet te duur; zo eenvoudig mogelijk, maar zelfs dat gaat nog bijna f.35.000,- kosten. Het college wil per se niet dat die toestand daar zo blijft en gezien het feit dat de commissies ermee akkoord gaan, stelt het college de raad dan ook voor het terrein te verbeteren. Wat die zijmuur betreft: dat is niet de zijmuur van het IJkkantoor, maar de zijmuur van een café dat daar staat. Het college hoopt bij de verdergaande sanering in die buurt dat café in handen te krijgen om dat met de andere huizen daar in de toekomst te kunnen afbreken en daar de plannen van het Lombardplein, als die plannen goedgekeurd worden, te gaan verwezenlijken. Misschien is er ook nog een mogelijkheid om daar een paar reclameborden te plaatsen, maar spreker meent dat bij ingesteld onderzoek is gebleken dat daar geen animo voor was.

De heer Van Loon is erg blij met het plan om deze kuil te asfalteren. Hij hoopt dat er gauw mee begonnen wordt, want er heerst op het moment in de stad een gezellige voorjaars sfeer. Aan alle kanten wordt er gewerkt aan straten en trottoirs en het is een lust om te zien hoe men bezig is in het openbaar de stad op te knappen. Spreker heeft het genoegen gehad de mannen van de gemeente enige dagen voor zijn deur te hebben om het trottoir op te knappen en spreker moet zeggen dat het een bijzonder aangename tijd was.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit dienovereenkomstig vastgesteld.

12. Voorstel (Bijlage nr 81) tot het verlenen van voorschotten op de vergoeding over 1968 van de kosten wegens beloningen van vakleerkrachten in lichamelijke oefening, handvaardigheid en muzikale vorming aan bijzondere scholen voor v.g.l o., u.l.o. en b.o.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerpbesluit vastgesteld.

13. Voorstel (Bijlage nr 82) tot het verlenen van medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920.

De heer Fakkers wil graag een toelichting hebben op de toelichting welke het college bij dit voorstel heeft gegeven. Hij heeft dat niet kunnen vragen op de vergadering van de Onderwijscommissie, welke tot sprekers spijt -waarschijnlijk wel om dringende redenen- geen doorgang heeft gevonden.

In het voorstel staat: "Teneinde de differentiatie, welke deze wet mogelijk maakt, geheel tot zijn recht te doen komen, dient het aantal leerlingen van deze school te worden uitgebreid tot 300 à 350 leerlingen. Als gevolg van deze toename van het aantal leerlingen, hetwelk zal worden mogelijk gemaakt door reorganisatie van de scholen in deze gemeente, dient ook het schoolgebouw te worden uitgebreid". Spreker vraagt hoe groot het aantal leerlingen van die school momenteel is en welke reorganisatie de St Janstichting beoogt.

De heer wethouder Suijkerbuijk zegt dat niet voor deze raadsvergadering maar wel echter voor de raadsvergadering daarvoor een vergadering van de Onderwijscommissie is doorgegaan. De vergadering was bijeengeroepen in de verwachting dat er stukken zouden zijn die in de commissie zouden moeten worden behandeld. Dat bleek echter niet het geval te zijn en toen is bericht dat die vergadering niet door zou gaan, Spreker meent dat de secretaris van de commissie voor deze maand geen vergadering heeft uitgeschreven en deze maand is er dus ook geen vergadering gehouden en dat vond zijn oorzaak wederom in het feit dat er geen stukken waren welke in de Onderwijscommissie moesten worden behandeld. Altijd wanneer er over bepaalde raadsstukken aan de Onderwijscommissie advies moet worden gevraagd, komt de Onderwijscommissie bijeen. De stukken welke thans ter tafel liggen, betreffende artikel 72, het verlenen van medewerking, moeten niet in de Onderwijscommissie als zodanig worden gebracht, want bij het verlenen van medewerking wordt er dus van uit gegaan dat men aan de wettelijke

normen moet voldoen en wanneer dat het geval is, komt het voorstel in de raad. Er waren dus geen stukken waarvoor de commissie bijeengeroepen moest worden. Het is echter wel zo, vervolgt spreker, en daardoor is de heer Fakkers wellicht enigszins misleid, dat als er een commissievergadering gehouden wordt, ook de stukken die niet in de commissie behandeld behoeven te worden, toch nader worden toegelicht.

Wat betreft het aantal leerlingen op dit moment moet spreker het antwoord schuldig blijven. Men zal het spreker niet kwalijk nemen dat hij van de tientallen scholen in de stad het aantal leerlingen niet zo maar à la minute kan opnoemen. Inmiddels is hem medegedeeld dat het er 228 zijn.

Wat betreft de reorganisatie is het zo, dat de St. Janstichting een reorganisatie toepast en duidelijk een andere indeling gaat maken. Het is bekend dat de school Hinthamerstraat 164 verdwijnt. Het uitgebreid lager onderwijs over de hele stad gespreid is als zodanig bekeken: niet alleen voor wat betreft het r.k. uitgebreid lager onderwijs, maar er is een bespreking geweest met alle schoolbesturen over deze zaak en er is gekeken naar het aantal leerlingen dat over de gehele stad is verspreid en als zodanig wordt een toename verwacht van de school aan het Muntelbolwerk, omdat die school natuurlijk nogal wat leerlingen van Hinthamerstraat 164 zal aantrekken. Het aantal leerlingen zal dan 300 à 350 gaan belopen en daarom deze ruime marge, omdat zulks in dit stadium niet exact bekend is.

De heer Fakkers is het wel bekend dat niet alle stukken de Onderwijscommissie moeten passeren maar hij vond juist dat andere aspect van de Onderwijscommissie zo boeiend: dat er over andere zaken gesproken werd welke toch wel het onderwijs betroffen en waarover men van gedachten kon wisselen.

De heer wethouder Suijkerbuijk vond dat ook interessant. Er is altijd uitvoerig over van gedachten gewisseld. Spreker kan vandaag niet toezeggen dat dat in het vervolg ook zo zal zijn, maar hij heeft er alle vertrouwen in.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

14. Voorstel (Bijlage nr 83) tot het stellen van zekerheid voor betalingen van rente en aflossing van leningen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het besluit overeenkomstig het ontwerp vastgesteld.

15. Voorstel (Bijlage nr 84) tot het onbewoonbaarverklaren van de woningen Orthen 94, Vughterstraat 205boven, Vughterstraat 240-242, Schilderstraat 25 beneden achter, Hofstad 31-35 bovenrechts, 35 boven links, 35a en Hinthamereinde 48a beneden en 48a boven.

De heer Van der Eerden zegt dat ondermeer wordt voorgesteld het pand Vughterstraat 240-242 onbewoonbaar te verklaren. Dat is een groentewinkel met daarbij een woonhuis. Hij heeft een tijd geleden op verzoek van de bewoonster dat huis bezichtigd. Het bleek een fraai 17e-eeuws huis te zijn dat de prachtige naam draagt van "De Gulden Sterre". Het huis wordt keurig bijgehouden door de huurster. Dit kan men niet zeggen van de eigenaar die al het noodzakelijke onderhoud achterwege laat. Zulks blijkbaar met succes om het huis onbewoonbaar verklaard te krijgen, waarschijnlijk om zodoende de huurders te kunnen verdrijven en de beschikking te krijgen over de bouwgrond. Ondanks allerlei fraaie rapporten meent spreker dat het huis goed verbeterd kan worden en in ieder geval niet onbewoonbaar is. Als de toestand van dit huis als normatief aanvaard wordt, dan zal minstens 90% van de bebouwing in de binnenstad ook als krotten beschouwd moeten worden. Enige verklaring van deze affaire kan misschien gevonden worden in het feit dat in de naaste omgeving een showroom is gevestigd van de Technische Unie. Een groot bedrijf waarvoor spreker alle waardering heeft, maar dat typisch in een industriewijk thuis hoort. Blijkbaar heeft de Technische Unie nu al geen genoeg ruimte en is zij aan het proberen een aantal panden aan te kopen aan weerszijden van het huis waar spreker het nu over heeft.

Resumerend komt spreker tot de volgende bezwaren van deze onbewoonbaarverklaring. Ten eerste doet men de huurder onrecht aan die bedrijf en woning moet opgeven. Ten tweede doet men onrecht aan de woningzoekenden in 's-Hertogenbosch die hun aantal nodeloos vergroot zien worden omwille van zakelijke belangen. Ten derde doet men onrecht aan het monumentale huis dat een goede restauratie meer dan waard is. In dit verband moge spreker wijzen op de mogelijkheden die de Woningwet hiervoor biedt.

In de vergadering van de Commissie voor Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening heeft spreker de voorzitter een afschrift gegeven van een krantebericht waarin sprake is van een onlangs in Den Haag opgerichte woningbouwcorporatie. Deze koopt verwaarloosde panden aan uit de 17e tot en met de 19e eeuw, welke onbewoonbaar zijn geworden. Het herstel wordt gefinancierd op basis van de Woningwet. Sprekers vierde bezwaar is het onrecht aan de architectuur van de Vughterdijk waar een uit de schaal vallerd bedrijfsgebouw dreigt te worden opgericht met een frontbreedte van minstens 45 meter. Ten vijfde zo vervolgt spreker, wordt er onrecht gedaan aan een van de hoofdstraten die steeds meer degenereert tot een industriestraat ten koste van het wonen en de andere in de binnenstad thuishorende functies. Ongeveer dezelfde bezwaren heeft spreker tegen de onbewoonbaarverklaring van het reeds in 1694 genoemde huis "Het Rood Hart". Dat is het huis Vughterstraat 205 dat blijkbaar moet verdwijnen voor een complex van Smarius' Broodbakkerijen.

De heer Moerings zegt zich niet te willen verzetten tegen het onbewoonbaarverklaren van woningen die echt niet meer te bewonen zijn. Hier zijn woningen bij die nog bewoond zijn. Het is zo dat als de woning onbewoonbaar verklaard wordt, de eigenaar er niets meer aan behoeft te doen. Dan vervallen die woningen dus nog meer dan nu al het geval is. Spreker vraagt te willen bevorderen dat de mensen wier woning onbewoonbaar wordt verklaard, met de meest mogelijke spoed aan een andere woning worden geholpen.

De heer Leenders zegt blij te zijn met het opnieuw opruimen van een aantal krotten waar 's-Hertogenbosch er nog altijd veel te veel van heeft. Spreker wilde hetzelfde vragen als de heer Moerings: is er nieuwe woonruimte beschikbaar en is die reeds aangeboden aan de bewoners van deze huizen. Wanneer dat gebeurt, wordt dan het opnieuw bewonen van deze krotten onmogelijk gemaakt op een afdoende wijze zodat men in de commissie woonruimte niet na enige tijd deze mensen weer op de stoep krijgt met lijsten van klachten over de vervallen staat van hun woningen.

Tenslotte zou spreker willen vragen of er reeds gedacht is hoe de gaten die ontstaan met name in de Vughterstraat en Hinthamereinde, gedicht zullen worden.

De heer Bergé zegt dat de voorstellen welke door het college aan de raad gedaan worden betreffende de huizen in de binnenstad, bijna steeds betekenen sloop van woonhuizen en schaalvergroting door enorme niet aan de omgeving aangepaste kantoor- en winkelcomplexen. Wordt dit voorstel aangenomen dan stelt spreker zich voor dat deze krotten worden gesloopt en dat er geen behoorlijke woningen voor in de plaats komen. Wat is nu de bedoeling van deze onbewoonbaarverklaringen? Zitten hier de eigenaren achter? Zoals zoeven al gezegd is: Smarius aan de Westwal wil het bedrijf uitbreiden naar de Vughterstraat. Wilbers zou het pand van het eind van de Vughterstraat willen verkopen en zoekt zijn huurster kwijt te raken. Klerks is een slager in Bostel. De N.V. Maasstad die de huizen in de Hofstad heeft, is een beleggings- en handelsmaatschappij niet in 's-Gravenhage, zoals in het pre-advies staat, maar in Voorburg.

Het lijkt spreker dat de onbewoonbaarverklaringen conform de Woningwet hier wellicht worden gehanteerd om eigenaarsbelangen te dienen. Spreker zou hier graag de mening van het college over hebben. Wanneer deze woningen echter niet vervangen worden door andere woningen dan is spreker tegen dit voorstel. Handhaving van de woonfunctie in de binnenstad is, wil de binnenstad niet afsterven, absolute noodzaak.

De heer Van Beek voorziet wel dat diverse van de in het voorstel genoemde panden afgebroken zullen worden en voor andere zal wel een bestemming gevonden worden. Zo links en rechts ziet men echter in de stad alle mogelijke gaten ontstaan. Spreker vraagt of het niet mogelijk is de bestemmingsplannen daaromtrent sneller te realiseren. Het aanzien van de stad wordt geen goed gedaan door al die gaten in de straatwanden.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat de voorgestelde onbewoonbaarverklaring van deze woningen nogal wat sprekers in de raad naar voren heeft gehaald. De heer Van der Eerden sprak onder meer over Vughterstraat 240 en 242 en zei "ondanks fraaie rapporten" Die rapporten, zegt spreker, zijn helemaal niet fraai. De hoofdinspecteur-directeur-inspecteur van de Volkshuisvesting -en dat is toch iemand die waken moet over het wonen van de mensen- zegt over Vughterstraat 240-242 dat deze panden door zijn dienst zijn geïnspecteerd en daarbij gebleken is dat de toestand waarin deze panden verkeren van dien aard is dat zij ongeschikt voor bewoning zijn te achten en dat zij door het aanbrengen van verbeteringen ook niet meer in bewoonbare toestand zijn te brengen en dat hij moge adviseren deze woningen onbewoonbaar te verklaren op grond van de mate van vochtigheid en versleten hoofdconstructies, terwijl enkele vatrekken geen licht- en

luchttoetreding bezitten en overige tekortkomingen hebben ten aanzien van volkshuisvesting en Woningwet. De ontruimingstermijn ware daarbij te stellen op zes maanden. Dit is een hanteren van de Woningwet en het hoofd van Bouw- en Woningtoezicht heeft naar aanleiding hiervan een rapport opgemaakt betreffende de vochtigheid, de vervalten toestand e.d. Spreker dacht dat men zich hierbij moet neerleggen. Deze instanties zijn er door de staat en door de gemeente voor aangewezen om dit te onderzoeken en deze woningen moeten onbewoonbaar verklaard worden. Wat daar op die plaats zal gebeuren als de eigenaar weet dat die woningen onbewoonbaar zijn verklaard en ontruimd zijn, weet spreker op het moment nog niet. De eigenaar van de woning en de grond zal wel met plannen komen. Spreker gelooft niet dat er één eigenaar zo dwaas zal zijn om een belangrijk stuk grond aan de Vughterstraat braak te laten liggen. Als die plannen komen, zullen zij beoordeeld moeten worden en zij komen dan hier dus vanzelf weer aan de orde. Wat betreft het genoemde onrecht tegenover de huurder zegt spreker dat men hem eerder onrecht doet door hem te laten wonen in al die narigheid dan dat men het huis onbewoonbaar verklaart en de bewoners een andere woning laat zoeken. Spreker kan zich wel voorstellen dat hier een zakenprobleem achter zit, maar daar kan als gemeentebestuur niets aan gedaan worden. Spreker hoopt dat de betrokkenen een oplossing vinden.

Volgens de uitgebrachte rapporten, herhaalt spreker, moeten deze woningen beslist onbewoonbaar verklaard worden en binnen zes maanden ontruimd zijn.

Tot de heer Leenders zegt spreker in zekere zin blij te zijn met deze onbewoonbaarverklaring want er zijn altijd weer mensen die uit nood zulk een woning huren en zonder dat zij bij bureau huisvesting hiervoor de vergunning vragen. Het lukt niet altijd om onbewoonbaar verklaarde woningen zo spoedig te ontruimen; er zijn altijd mensen die zo lang mogelijk blijven wachten. Zij stellen hun eisen voor de nieuwe woning als zij in een onbewoonbaar verklaarde woning wonen. Zij willen dan ook ineens een goede woning hebben en dat kan spreker zich ook wel voorstellen. Aan de andere kant is het ook vaak moeilijk om mensen uit onbewoonbaar verklaarde woningen een behoorlijke woning te geven. Spreker denkt hierbij aan bewoners uit de Hofstad die slechts een matige prijs kunnen betalen. De mogelijkheden welke de Woningwet biedt voor het restaureren van oude woningen gaat op voor oude, waardevolle panden die door de, door de heer Van der Eerden genoemde, landelijke vereniging opgekocht worden. Het moeten dus waardevolle panden zijn en spreker vermoedt dat die vereniging allereerst kijkt naar panden welke onder Monumentenzorg vallen. Die vereniging restaureert de woningen en past het interieur voor de bewoners aan de nieuwe tijd aan. Er is dezerzijds naar geïnformeerd. Het krantebericht was nogal optimistisch. In Haarlem was het gebeurd en in Naaldwijk. Op de gemeentesecretarie wist men er heel weinig van en men vermoedde dat de burgemeester er een gesprek over gehad had met die vereniging. Dat was het enige dat men ervan kon zeggen. Het is natuurlijk wel een zaak die dezerzijds in het oog moet worden gehouden omdat, als zich de kans voordoet dat zo'n vereniging een dergelijk pand wil kopen om het te restaureren, hieraan in bepaalde gevallen naar sprekers mening medewerking kan worden verleend.

Wanneer voor een bepaalde oude woning wel eens een subsidie is verleend, kan dat verband gehouden hebben met de restauratie ingevolge de Monumentenwet, maar het kan ook zijn ingevolge de premie-regeling woningverbetering. Die mogelijkheden zitten er dus inderdaad wel in.

Als de hoofdingenieur-directeur-inspecteur van de volkshuisvesting zegt dat een woning onbewoonbaar is dan heeft de gemeente niets anders te doen dan er een bord op te spijkeren en te zorgen dat als de tegenwoordige bewoner er uit is, er niet weer een ander in komt. Het is mogelijk dat hierdoor in de toekomst een verandering in de Vughterstraat zal optreden. Een stad verandert natuurlijk in de loop van de tijden en als een stad leeft blijft dat, of men dat nu leuk vindt of niet. Daar zal men bitter weinig aan kunnen doen: men zal onmogelijk alle oude panden in de binnenstad kunnen restaureren en dit kan ook niet afgedwongen worden. Tenslotte heeft ook de eigenaar van het pand zijn rechten.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat er inderdaad een mogelijkheid is tot schaalvergroting als die panden gesloopt worden, maar de Commissie voor Stadsschoon beoordeelt tenslotte nog altijd de bouwplannen en dat wordt serieus gedaan en uiteindelijk beslist het gemeentebestuur.

Tot de heer Van Beek zegt spreker dat de bestemmingsplannen, zoals de raad weet, nogal

wat moeilijkheden opleveren eer deze klaar zijn. De eventueel te ontstane gaten in de straatwand zullen naar sprekers mening niet lang blijven. Deze zaken hebben eigenlijk niet direct met dit voorstel te maken; dit voorstel betreft uitsluitend de onbewoonbaarverklaring van woningen waarvan Bouw- en Woningtoezicht en de inspecteur zeggen dat zij onbewoonbaar zijn.

De heer Bergé denkt dat de wethouder zich vergist als hij zegt dat een en ander automatisch weer in de raad terugkomt, want de raad heeft als zodanig met de nieuwe bouwplannen niets te maken. Misschien komen zij wel in een commissie. Dat weet spreker niet, maar in ieder geval niet hier. Door de heer Van der Eerden is gesteld dat de bewoners van Vugtherstraat 240-242 een bedrijf uitoefenen: een groentewinkel. Wat wordt daarna nu gedaan, zo vraagt spreker. Daar heeft hij geen antwoord op gehad. Wat sprekers idee betreft, dat de woonfunctie in de binnenstad gehandhaafd moet blijven, zegt de wethouder dat de eigenaren hun rechten hebben. Spreker dacht dat daar nu juist de bestemmingsplannen voor waren, om een bepaalde functie op een bepaald gebied te leggen. Spreker blijft volhouden dat in de binnenstad, wil die niet afsterven, het wonen bevorderd moet worden.

De heer Moerings wil even inhaken op hetgeen de heer Bergé heeft gezegd nl. dat het hier een zakenpand betreft. Spreker vraagt of, als het huis onbewoonbaar wordt verklaard, dat feit automatisch inhoudt dat er ook geen bedrijf in mag worden uitgeoefend. Vervolgens heeft spreker geen antwoord gehad op zijn vraag of al het mogelijke zou worden gedaan om de tegenwoordige bewoners zo spoedig mogelijk aan andere huisvesting te helpen, want anders wordt de ellende van die mensen alsmaar groter, daar de huiseigenaar nu niets meer aan die woningen hoeft te laten doen.

De heer Fakkers zegt dat hij telkens als hij de groep Beter Bestuur over deze kwesties hoort praten, een gedachten-associatie heeft. Hij weet niet hoe het komt, maar hij moet telkens denken aan Madurodam. Hij heeft zo langzamerhand het idee dat deze mensen de binnenstad gaan zien als een vergrote editie van Madurodam, waarin zij dan vertederd kunnen rondlopen. Hij gelooft dat zij te veel kijken met de ogen van de patriciërs en dat zij heel vaak vergeten -dat is laatst gebleken bij die kwestie van de Kanaalstraat- hoe daar mensen in mensonterende woningen wonen, welke dan maar behouden moeten blijven. Het is hier weer precies zo: telkens komt datzelfde verhaal weer. Spreker vraagt zich af waar deze heren dan toch eigenlijk wonen.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat wanneer er bouwplannen komen, zij vanzelf bij bouw- en woningtoezicht komen, bij de Commissie voor Stadsschoon en uiteindelijk geven burgemeester en wethouders al of niet toestemming. Dat daar een bedrijf in de benedenwoning gevestigd is, is een zaak die de raad momenteel niet aangaat. De woning boven dat bedrijfje wordt onbewoonbaar verklaard. Degene die het bedrijf daaronder heeft, moet samen met de eigenaar naar een oplossing zoeken. Daar staat de gemeente buiten.

Spreker meent dat dit ook een antwoord is, gedeeltelijk op de vraag van de heer Moerings.

Vervolgens zegt spreker tot de heer Moerings dat inderdaad geprobeerd wordt deze mensen zo spoedig mogelijk aan een andere woning te helpen. Spreker zou zich kunnen voorstellen, juist omdat hier een bedrijfspandje in het geding is, dat het daar wel wat langzaam zal gaan. Niet zo snel, omdat de bewoners zelf niet mee willen werken. Als de bewoners bij de gemeente komen of via een bouwvereniging een oplossing zoeken, krijgen zij zo spoedig mogelijk de medewerking van de gemeente, want het is inderdaad zo dat deze woningen binnen zes maanden ontruimd moeten zijn. Dat lukt lang niet altijd binnen zes maanden, maar wanneer de woning onbewoonbaar is verklaard en ontruimd, kan er ook niemand meer in gaan wonen, want dat is bij de Woningwet verboden.

De heer Bergé zou nog aan het adres van de heer Fakkers willen zeggen dat Beter Bestuur niet naar Madurodam kijkt, maar wel naar Amsterdam onder haar socialistische burgemeester.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit dienovereenkomstig vastgesteld.

16. Voorstel (Bijlage nr 85) tot het aangaan van een ruiltransactie met de Staat der Nederlanden betreffende percelen grond, gelegen aan de Vugtherweg.

De heer Van Oost zegt zich misschien te vergissen, maar hij dacht dat als er grond geruild werd tussen het rijk en de gemeente en zeker als het betreft een weg en berm,

voor het openbaar verkeer bestemde grond dus, de ruil geschiedde tegen de formele som van f.1,-. Hij vraagt waarom dat hier niet gebeurt.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat hetgeen de heer Van Oost opmerkt, inderdaad wel eens gebeurt. Men betaalt dan pro forma f.1,-. In dit geval echter is er een overeenkomst ingevolge welke de gemeente f.1915,- krijgt en dat is voor de grond, die onder die weg ligt, die aan het rijk verkocht wordt.

De heer Van Oost dacht dat het heel vaak gebeurde tegen het symbolisch bedrag van f.1,-. Ook hier immers is het geen grond die iets opbrengt.

Zonder verdere beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerpbesluit vastgesteld.

17. Voorstel (Bijlage nr 86) tot aankoop van de eigendommen van de Commanditaire Vennootschap Gebr. Sars, gelegen aan het Sint Geertruikerkhof en aan de westzijde van de rijksweg naar Utrecht.

De heer Van Beek zegt zeer blij te zijn dat de gemeente uiteindelijk tot een vergelijk is gekomen met de firma Sars en daar dus die doorbraak gecreëerd kan worden, hetgeen, zoals ook in het pre-advies staat, zeer veel voordelen biedt. Als eerste voordeel, en daar heeft spreker al eens meer over gesproken, ziet spreker de verbinding van de Pastoor de Kroonstraat met de Orthenstraat. Dit is nl. zeer dringend en spreker wilde vragen of aan dit plan geen prioriteit in de plannen voor de binnenstad kan worden gegeven. Hij weet dat het Diezeplan daar ook ergens moeilijkheden geeft. Hij vraagt of dit niet buiten het Diezeplan om te realiseren is, want hij voorziet dat ook als het Diezeplan ontworpen is, het toch nog enorm veel tijd zal kosten om het te verwezenlijken en de doorbraak van de Pastoor de Kroonstraat is voor de winkeliers aldaar zeer noodzakelijk.

Naar aanleiding van het feit dat er in het voorstel ook gesproken wordt over het verkeer rond de Markt en het autovrijmaken van de wegen rond de Markt, wilde spreker ook vragen hoever de plannen daaromtrent bekend zijn, want spreker is daar niet voor omdat de Markt als parkeerplaats broodnodig is.

De heer Schuurbiens zegt dat als hij het juist ziet, dit voorstel bedoeld is om een snelle afvloeiing van het verkeer van het Burgemeester Loeffplein te verkrijgen.

Spreker vraagt of het niet mogelijk is om de Pastoor de Kroonstraat te laten aansluiten op de Jan Heinsstraat, waarmee men dan bereikt dat men die f.400.000,- van de panden van Sars in de aanleg van de verbinding met de Jan Heinsstraat kan steken.

De heer Bergé zegt dat de nieuw te maken straat 16 meter breed zal worden, terwijl de Orthenstraat ter plaatse 9 meter breed is. Spreker is tegen dit onderdeel van het structuurplan dat immers betekent een doorbraak tot in de huidige haven en dan links af via de naar zijn mening te dempen haven van Royal in de Visstraat en dan rechtsaf naar de Wilhelminabrug. Over het bezwaar tegen dit plan zwijgt het pre-advies in alle talen en spreker kan daar kort over zijn. Het plaatselijk verbreken van een eeuwenoud wegnnet heeft verstrekkende gevolgen voor het totale verkeerspatroon. Is een dergelijke ingreep onvermijdelijk dan dient zij gemotiveerd te zijn door een modern structuurplan voor de gehele binnenstad, dat van de huidige verkeersgegevens en verkeersinzichten uitgaat.

Nu is dit juist in studie bij ir Goudappel zodat men, meent spreker, beter kan wachten totdat die studie klaar is. Daar zal dan uit blijken of die brede autoweg dan nog werkelijk noodzakelijk is. Dus geen incidenteel plan als het totaalplan nog niet vaststaat. Sprekers verdere bezwaren zijn verkeerstechnisch. Hij weet niet of het twee-richtingsverkeer in de Orthenstraat gehandhaafd blijft. In ieder geval zullen er daar op de hoek van de Orthenstraat verkeerslichten komen. Gezien de vrij korte afstand tussen de driesprong Visstraat-Hoge Steenweg-Orthenstraat en dit punt, kan het zeer storend werken als er een file-vorming ontstaat, die de afstand tussen die beide verkeerslichten opvult. De brede weg, veel breder ook dan de Hinthamerstraat, zal verkeer aantrekken en in plaats van minder verkeer méér verkeer in de stad brengen. Spreker weet niet of de Marktstraat voor verkeer open blijft en dat zou hij ook graag weten.

Tenslotte zegt spreker dat er iets voor de winkeliers in de Pastoor de Kroonstraat zal moeten gebeuren. Waarom, zo vraagt spreker, wordt er nu geen behoorlijke voetgangersstraat gemaakt zodat in een gemakkelijk te belopen vierkant Pastoor de Kroonstraat-Burgemeester Loeffplein-Hoge Steenweg-Orthenstraat gewinkeld kan worden.

De winkeliers zijn niet gediend met voorbij razend verkeer. Dat kan men vragen aan de winkeliers in de Hinthamerstraat. Voorts vraagt spreker zich af waarom, nu er een verkeerscommissie is ingesteld, dit voorstel niet in de commissie is gebracht. Spreker is tegen dit voorstel dat, zonder dat het eruit blijkt, uitvoering van het structuurplan is. Dit structuurplan zou een praatplan zijn. Spreker vindt dat het college er een doorduw-plan van maakt, hetgeen in strijd is met de door het college zo zeer geprezen openheid.

De heer Van Engelen is van mening dat er in het thans behandeld wordende voorstel enige onjuistheden staan. Het zogenaamde pand dat in Orthen aangekocht wordt is slechts een puinhoop. Het stuk grond is ongeveer 1000 m² groot en in dat raam gezien lijkt spreker deze transactie erg duur worden.

De heer Van der Eerden zegt dat de doorbraak van de Pastoor de Kroonstraat naar de Orthenstraat een breedte tussen de huizen krijgt van 16 meter. Dat is ongeveer 1½ maal zo breed als de Orthenstraat ter plaatse. Dit gaat lijnrecht tegen een van de belangrijkste karakteristieken van het stratenplan die onze stad stedenbouwkundig tot een kunstwerk maken. Dat is de eigenschap dat de minder belangrijke straten bij hun uitmonding steeds smaller zijn dan de straten, waarin zij uitkomen. Deze verstoring van het evenwicht zal nog hinderlijker worden als straks ook het Bokhovenstraatje wordt verbreed, maar dat voorstel is hier nu niet aan de orde. De doorbraak is gepland over het terrein van het voormalige Sint Geertruiklooster dat tot diep in de 19e eeuw een belangrijke rol heeft gespeeld in het leven van 's-Hertogenbosch. De aan te leggen weg gaat dwars door de restanten van de Sint Geertruikerkerk. Een van de hartewensen van burgemeester Van Lanschot was deze restanten te behouden en te restaureren om zodoende de herinnering te bewaren aan dit belangrijke klooster en zijn fraaie kerk. Het is hiervoor nog niet te laat. Er staat nog een belangrijk muurgedeelte van die kerk overeind. Het maakt deel uit van de noordelijke buitenmuur van de garage en het staat zelfs achter de nu geplande rooilijn van de doorbraak. Spreker zou vrede kunnen hebben met dit voorstel als de doorbraak zou worden beperkt tot een smalle passage, uitsluitend voor voetgangers, waarbij de oude kerkmuur en de voormalige kosterwoning op de hoek van de Orthenstraat en het Sint Geertruikerkhof zouden worden gerestaureerd.

Om te voorkomen dat de voorzitter hem dadelijk met de hamer weer voor is, wil spreker nu even zeggen dat hij tegen het voorstel is zoals het nu ter tafel ligt.

De heer Verkuijlen zegt dat het hem opvalt dat de heer Bergé altijd in deze raad bijzonder sterk is in het naar voren brengen van historische gegevens om zijn standpunt te motiveren. Spreker gelooft dat hij zich in het onderhavige voorstel toch wel sterk vergist; het gaat hier nl. niet over de uitvoering van het structuurplan, het praatplan waar hij het over gehad heeft. Het gaat hier echter over de uitvoering van het saneringsplan Tolbrug dat nog een bestemmingsplan is, een aangelegenheid die in een vorige raadsvergadering met een democratische meerderheid is aanvaard en waaraan op deze wijze uitvoering wordt gegeven en spreker ziet dus geen enkel verband met het structuurplan waar men langzamerhand dan de "structuritis" van zou gaan krijgen.

De heer wethouder Suijkerbuijk zegt tot de heer Van Beek, die terecht wijst op de zeer dringende aangelegenheid om het verkeer dat zich vanaf het Burgemeester Loeffplein in de richting van de Pastoor de Kroonstraat begeeft, daar een bepaalde uitweg te geven.

De heer Van Beek vraagt of het misschien mogelijk is deze zaak uit te voeren buiten het Diezeplan want zegt hij: "dat zal heel lang duren". Het is inderdaad zo, zoals de heer Verkuijlen zegt dat hier aan deze doorbraak -wat spreker een groot woord vindt- ten grondslag ligt het op 29 maart 1963 vastgestelde "Saneringsplan Tolbrug 1962", waar duidelijk deze aanzet is aangegeven evenals de verdere verbinding naar de Jan Heinsstraat. Spreker gelooft dus dat ^{wat} de heer Schuurbijs zegt over die f.400.000,- die nl. als alternatief aan te wenden zouden zijn om snel een verbinding naar de Jan Heinsstraat te realiseren, in zoverre niet opgaat dat men daar zowel de verbinding naar de Jan Heinsstraat krijgt om het verkeer dat vanaf het Burgemeester Loeffplein een uitweg zoekt naar de omgeving van de Jan Heinsstraat als het verkeer dat vanaf het Burgemeester Loeffplein een weg zoekt meer in de richting van het station.

Terugkomend op wat de heer Van Beek zei over het vrijmaken van verkeer van de binnenstad zegt spreker dat het altijd het streven van het college is geweest om op den

duur de Markt en hij meent ook te moeten zeggen de Parade wanneer dat zou kunnen, vrij te maken van auto's en dus een uitbreiding te geven aan het voetgangersareaal. Spreker zegt ook een beetje last te hebben van die "structuritis" en, zoals al meer gezegd, is het inderdaad in eerste instantie de bedoeling van het structuurplan om inderdaad meer voetgangersdomein te verkrijgen in de binnenstad. Hij gelooft dat dat zo maar niet loze woorden zijn; men ziet langzamerhand gebieden in de stad ontstaan die zijn voorbehouden voor de voetganger. Een dezer dagen heeft men daar ook weer een voorbeeld van kunnen zien. Het is zeker de bedoeling om dat zo te doen, maar dat gaat dus in overleg met de commissaris van politie, met de heer Goudappel, die ook ten aanzien van deze onderhavige zaak een en ander nader bekijken of het mogelijk is de Hoge Steenweg ook autovrij te maken.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat, als men ervan uitgaat dat het mogelijk is om deze doorbraak binnen drie maanden te realiseren, hetgeen mogelijk is omdat Sars het pand binnen drie maanden zal verlaten, het dan mogelijk is het verkeer via die doorbraak van het Burgemeester Loeffplein naar de Orthenstraat te brengen. Vanaf dat punt kan men dan links of rechts af gaan de Orthenstraat in. Op de vraag of het stuk van de Orthenstraat tussen het Sint Geertruikerkhof en het concertgebouw nog tweerichtings zal moeten zijn, kan spreker nu nog geen antwoord geven. Hij dacht echter dat het stuk tussen het Sint Geertruikerkhof en de Visstraat wél eenrichtingsverkeer kan zijn nl. in de richting van het huidige verkeerslicht dat, wanneer de Hoge Steenweg van verkeer wordt vrijgemaakt, kan worden opgeheven, zodat de twee verkeerslichten op korte afstand van elkaar niet nodig zijn. Op deze manier kan men dus vanaf dat punt naar het station rijden als men de Hoge Steenweg tot de Visstraat verkeersvrij zou kunnen maken.

Spreker gelooft dat zulks ook meer lucht geeft aan het verkeer in de Orthenstraat tussen het Sint Geertruikerkhof en het verkeerslicht bij de Visstraat als dat gedeelte van de Orthenstraat eenrichtingsstraat wordt gemaakt. Nu is dat nog tweerichtingsverkeer maar als dat stuk eenrichtingsverkeer wordt, komt er een einde aan een knelpunt in de Orthenstraat.

Spreker is het met de opmerking van de heren Bergé en Van der Eerden eens, dat de doorbraak 16 meter breed wordt. Zo staat het ook op het bestemmingsplan. Als de heer Bergé even later spreekt over een brede autoweg en daarbij als voorbeeld de Orthenstraat aanhaalt, die 9 meter breed is, moet spreker hem toch enigszins corrigeren. Het is nl. zo dat op het bestemmingsplan bij het Sint Geertruikerkhof een autoweg om dezelfde terminologie te gebruiken als de heer Bergé, is gepland van 8 meter breed. De rijweg van de Orthenstraat is op enige punten 7 meter en op andere punten 9 meter breed. Als men deze zaken dus moet gaan vergelijken vindt spreker dat men ze juist moet gaan vergelijken. Dan moet men in de eerste plaats de rijbanen vergelijken. De rijbaan van de doorbraak is 8 meter breed en de rijbaan in de Orthenstraat is gemiddeld ook 8 meter breed. In deze doorbraak zijn de trottoirs echter breder dan de nogal smalle trottoirs in de Orthenstraat. In dit plan worden die trottoirs van beide zijden nl. voorgesteld op een breedte van 4 meter. Het is ook goed voor de centrumfunctie als langs de wanden van die doorbraak winkels en etalages gebouwd kunnen worden zoals ook in het bestemmingsplan is voorzien. Laat men nu niet zeggen dat zulks niet gebeurt, want een dezer dagen heeft zich al naar aanleiding van het krantebericht dat het pand van Sars zou worden aangekocht, een gegadigde gemeld om aan de noordelijke wand van deze doorbraak bepaalde voorzieningen te treffen in het kader van een winkel. Spreker meent dat hij hiermede de heer Van Beek heeft beantwoord evenals de heer Schuurbiers.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat hij ten aanzien van deze zaak niet wil wachten op de resultaten van het rapport van de heer Goudappel omdat hier een gedeeltelijk uitgevoerd bestemmingsplan ligt van de Tolbrug, dat men natuurlijk op een of andere manier moet afmaken en wanneer nu begonnen wordt met zelfs de bestemmingsplannen, die de raad met een democratische meerderheid in het verleden heeft vastgesteld, ook weer op de tekenplank te gaan zetten en ook weer opnieuw te gaan bekijken, dan vraagt spreker zich af wat men dan nog kan doen. Men krijgt dan nog meer vragen zoals de heer Van Beek vandaag heeft gesteld, nl. of de bestemmingsplannen niet nog sneller worden gerealiseerd. Men zou de bestemmingsplannen in het eerste geval weer gaan ondermijnen, zodat men voor de binnenstad helemaal niets meer zou hebben. De bestemmingsplannen die zijn vastgesteld, moeten toch uitgevoerd worden en dat heeft het

college van burgemeester en wethouders in deze ook gedaan. Spreker wijst erop dat de onderhandelingen met Sars van 1965 dateren en het betreft hier dus de uitvoering van een door de raad vastgesteld bestemmingsplan.

Van de doorbraak van het Bokhovenstraatje is, zoals de heer Van der Eerden terecht opmerkt, momenteel geen sprake. Het is op de eerste plaats niet aan de orde, maar bovendien geldt daar niet een vastgesteld bestemmingsplan. Dat is wel vastgelegd in het structuurplan. Als daar die doorbraak nog moet komen, en dat zal dan moeten blijken uit de studie van de heer Goudappel, dan zal die in een bestemmingsplan moeten worden vastgelegd. Dit plan is niet in de Verkeerscommissie geweest omdat het op het moment geen verkeersaangelegenheid is: het is de uitvoering van een vastgesteld bestemmingsplan. Wanneer er straks gesproken moet worden over de verkeersregeling, dus of er op dat punt verkeerslichten moeten komen welk gedeelte van de Orthenstraat eenrichtingsverkeer en welk gedeelte van de Orthenstraat tweerichtingsverkeer zal moeten worden, zal dat natuurlijk na advies van de heer Goudappel en misschien ook de heer Kuiper, inderdaad in de Verkeerscommissie aan de orde moeten komen. Spreker dacht dit namens de voorzitter met diens toestemming zo wel te kunnen zeggen.

Tot de heer Van Engelen zegt spreker dat er al sedert 1965 met Sars onderhandeld is en toen is het pand van Sars langs de Rijksweg ook getaxeerd. Dat taxaat was toen ongeveer een f.25.000,-. Dat de prijs voor 1000 m² erg duur zou zijn, ontkent spreker. Het gaat hier om 910 m² die f.27,50 per m² kosten en dat vindt spreker in die situatie daar langs die weg, eigenlijk geen hoge prijs. Dat wel die grond en niet de opstallen zijn gekocht vindt zijn oorzaak in het feit dat het pand inmiddels al ontruimd was en niet opnieuw bewoond werd om het vrij te kunnen opleveren en omdat het ingevolge het voorbereidend bestemmingsplan dat geldt voor de westelijke zijde van die weg, voor sloop bestemd was, is dat pand, zoals spreker ook al bemerkte had, bijzonder slecht gevonden. Bouw- en woningtoezicht heeft maatregelen moeten nemen omdat het pand gevaarlijk werd en uiteindelijk is dat uitgelopen op sloop van het pand, waarbij, als spreker goed is ingelicht, de jeugd ook nog een duit in het zakje heeft gedaan. Maar spreker dacht dat dat er niet toe hoeft te leiden om tegen Sars te zeggen dat dat pand inmiddels is afgebroken en dat nu niet meer gekocht wordt. Gezien de oppervlakte en de prijs vindt spreker de koop toch nog alleszins redelijk.

Tot de heer Van der Eerden zegt spreker vervolgens dat het Sint Geertruikerkhof ook, evenals het klooster, een rol heeft gespeeld. Spreker bedoelt dan niet als kerkhof letterlijk, maar de straatbenaming Sint Geertruikerkhof. Als men bedenkt hoe de mensen daar in erbarmelijke omstandigheden leefden, dan is men blij dat men dat heeft kunnen afbreken en persoonlijk acht spreker het restant van die kerk, de muur dus, niet voldoende van belang om hier restauratief te gaan optreden.

De heer Schuurbijs zegt als alternatief te hebben voorgesteld om de Pastoor de Kroonstraat te verbinden met de Jan Heinsstraat en toen heeft de wethouder gewezen op de mogelijkheid die dan bestaat voor het verkeer dat naar het station gaat. Spreker dacht dat het verkeer dat naar het station wil gaan even goed via de Jan Heinsstraat en Orthenstraat, als daar éénrichtingsverkeer komt, en dan via de Visstraat naar het station kan gaan. Spreker zou dan ook bij amendement de raad willen voorstellen om de aankoop van de panden, dus f.390.000,- te besteden voor het doortrekken van de Pastoor de Kroonstraat naar de Jan Heinsstraat.

De heer Van Beek zegt dat de wethouder gezondgesteld heeft dat het voetgangersareaal uitgebreid zou moeten worden. Spreker gelooft dat men niet moet vergeten de alternatieven welke aanwezig zijn nl. dat men dat voetgangersareaal zo dicht mogelijk gemotoriseerd moet kunnen bereiken. De parkeermogelijkheid moet dus niet uit het oog verloren worden.

De heer Bergé neemt aan dat de opmerking van de heer Verkuijlen voortspruit uit het feit dat hij het structuurplan niet kent. Spreker kan dat echter niet veronderstellen van de wethouder en daarom zou hij die concrete vraag willen stellen of, wat spreker beweerd heeft over de weg die loopt over het Geertruikerkhof en dan door het Bokhovenstraatje en linksaf over de haven een kernslagader in het structuurplan is of niet.

De heer wethouder Suijkerbuijk zegt tot de heer Bergé dat die natuurlijk graag een kort antwoord wil hebben in de vorm van een "ja" of "neen". Nu is het echter zo en spreker heeft dat al eens meer gezegd dat alles niet zo ongenueanceerd is. Spreker zou de vraag kunnen beantwoorden met "ja én neen". Hij wil dit graag nader toelichten, want hij wil daar erg duidelijk in zijn. Spreker heeft al eerder gezegd dat het hier

gaat om de uitvoering van een vastgesteld bestemmingsplan en als zodanig is dat vastgestelde bestemmingsplan dat door de raad in 1965 is vastgesteld, opgenomen in het structuurplan. Natuurlijk, dat is vanzelfsprekend, want in 1964, een jaar na het vastgestelde bestemmingsplan, wordt een structuurplan door de raad vastgesteld en dan gaat men het dus door de raad vastgestelde bestemmingsplan in dat structuurplan opnemen en dus is het antwoord dat de doorbraak over het Sint Geertruikerkhof, waar het hier vandaag over gaat, een onderdeel uitmaakt ten eerste van het vastgestelde bestemmingsplan en ten tweede een deel is van de in het structuurplan genoemde kernslagader. Dat is ook met het Bokhovenstraatje zo, althans wat het tweede deel betreft. Het Bokhovenstraatje is ook een deel van een kernslagader in het structuurplan maar het Bokhovenstraatje is niet vastgelegd in een bestemmingsplan. Spreker kan op de vraag van de heer Bergé dus niet zo ongenueanceerd met "ja of neen" antwoorden.

Tot de heer Van Beek zegt spreker dat het logisch is te proberen het voetgangersareaal zo dicht mogelijk door het gemotoriseerde verkeer te laten benaderen, maar zo vervolgt spreker, zo dicht mogelijk een voetgangersareaal gemotoriseerd laten bereiken wil eigenlijk zeggen geen voetgangersareaal want dan wil het zeggen: alle straten handhaven en langs die straten de trottoirs als voetgangersareaal handhaven. Het is zo dat als men een voetgangersareaal maakt, men een bepaald aantal verkeersstraten moet opheffen en dan moet men dus ergens water in de wijn doen en krijgt men automatisch grotere loopafstanden, maar daarover meent spreker, is in het verleden al eens gediscussieerd nl. of dat 100 of 200 of 400 meter moest zijn en spreker gelooft dat dit met verstand moet worden gehanteerd.

Tot de heer Schuurbiërs zegt spreker het amendement niet goed te begrijpen want naar sprekers mening wil dit gewoon zeggen: "laten we dit afstemmen". De dienst van gemeentewerken zou dan een begroting kunnen maken voor de doorbraak naar de Jan Heinsstraat en burgemeester en wethouders kunnen dan opnieuw met een voorstel komen.

Spreker zou het een merkwaardige opdracht vinden aan gemeentewerken om te zeggen dat er een doorbraak naar de Jan Heinsstraat gemaakt zou moeten worden voor f. 390.000,-. Dat lijkt spreker een beetje moeilijk.

De heer Schuurbiërs: "Dat heb ik natuurlijk ook zo niet bedoeld". Spreker dacht aan een bijdrage daarvoor uit de begroting tot een bedrag van f. 390.000,-.

De heer wethouder Suijkerbuijk zegt dat als dit voorstel vandaag afgestemd wordt, kunnen deze f. 390.000,- voor iets anders besteed worden en een deel daarvan, of misschien moet er nog iets bij, voor die doorbraak naar de Jan Heinsstraat. Spreker gelooft echter dat het ook niet zo eenvoudig is als de heer Schuurbiërs stelt. Op dit moment is de Jan Heinsstraat immers ook eenrichtingsverkeer en als men via de doorbraak naast de brandweerkazerne zou uitkomen, moet het verkeer bij de huidige situatie dus rechtsaf en het kan dus niet linksaf naar het station. Het stukje Jan Heinsstraat zou daartoe tweerichtingsverkeer gemaakt moeten worden of het verkeer in de hele straat zou andersom gelegd moeten worden en dat is natuurlijk nogal ingrijpend in dat hele verkeersplan. Het eenrichtingsverkeer is een systeem van als het ware in elkaar draaiende tandwielen en als men er daar één van omdraait komt men tot de merkwaardige bevinding dat men bijna alles om moet draaien. Daar komt nog bij dat als er een doorbraak wordt gemaakt van de Pastoor de Kroonstraat naar de Jan Heinsstraat voor gemotoriseerd verkeer, dat stuk Dieze daarvoor gedempt moet worden. Spreker moet eerlijk zeggen dat bij het college van burgemeester en wethouders al lang het voorstel ligt van de dienst van gemeentewerken tot demping van dat stuk van de Binnendieze en tot aanleg van deze doorbraak. Er is toen hier in de raad een discussie geweest over het al of niet dempen van de Binnendieze en daaruit is het besluit voortgekomen een rapport over de Dieze te laten opmaken en de doorbraak van de Pastoor de Kroonstraat naar de Jan Heinsstraat voor gemotoriseerd verkeer moet diensengevolge per se wachten op de uitspraak van de raad aan de hand van bedoeld rapport. Zo snel kan dat dus in ieder geval niet. Nogmaals wijst spreker er op dat hier dus voorgesteld wordt een plan te realiseren dat door de raad als bestemmingsplan is vastgesteld. Ten aanzien van deze kwestie hebben met de heer Goudappel en met de heer Kuiper al gesprekken plaats gevonden. Beide heren hebben bij zulk een gelegenheid gezegd dat, nu dat plan al zover gevorderd is, zij zeker adviseren dit pand van Sars aan te kopen omdat men vanaf de Pastoor de Kroonstraat daar zeker door moet naar de Orthenstraat, daarbij in het midden latend of men daar al of niet verder zou moeten gaan via het

Bokhovenstraatje.

De heer Schuurbiers zegt dus een amendement te hebben ingediend, maar dat zou hij gezien de argumentatie van de heer wethouder Suijkerbuijk graag intrekken en zich dus akkoord verklaren met het onderhavige voorstel.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen, daarbij in aanmerking nemende dat de heren Bergé, Trimbos, Van der Eerden en IJsselstijn geacht wensen te worden te hebben tegengestemd.

18. Voorstel (Bijlage nr 87) tot verkoop van grond aan de Vereniging der Barmhartige Zusters van de H. Carolus Borromeus o.q. ten behoeve van de uitbreiding van het St. Carolus-ziekenhuis aan de Jan Heinsstraat.

De heer Van de Wal zegt tegen dit voorstel toch wel enkele bezwaren te hebben en die vinden hun oorzaak niet in het feit dat deze grond aan het Carolus-ziekenhuis wordt aangeboden voor 2/3 van de prijs, welke de gemeente er zelf voor heeft moeten betalen. Spreker beschouwt het Carolus-ziekenhuis als een gezond ziekenhuis, dat op voorbeeldige wijze zijn taak in het 's-Hertogenbossche ziekenhuisleven vervult en uit sociale overwegingen heeft hij dan tegen deze transactie ook geen bezwaar. Het bestuur van het ziekenhuis wordt echter verplicht om binnen twee jaren te gaan bouwen. Als dat niet gebeurt moet er f.100,- per dag aan de gemeente als een soort smartegeld betaald worden. Dat is per jaar het grote bedrag van ruim f.36.000,-. Spreker vraagt of er hier wel rekening is gehouden met het feit dat de parkeergelegenheid door de nieuwbouw nog meer beperkt wordt. Onlangs is de nieuwe Bouwverordening aangenomen en daarin is een staat opgenomen over wat er gedacht werd dat aan parkeerruimte bij bepaalde gebouwen nodig zou zijn. Daar ontbreken echter de ziekenhuizen, hoewel men bij een ziekenhuis eigenlijk het beste na zou kunnen gaan wat er aan parkeergelegenheid nodig is. Als men een en ander zo tijdens bezoeken gadeslaat, zouden de auto's op alle mogelijke, onmogelijke en ook verboden plaatsen neergezet worden en wanneer men dan denkt dat het Groot Ziekengasthuis de eerste 15 jaren een soort mammoetje gaat worden, vraagt hij zich af waar die auto's allemaal geparkeerd moeten worden want de mogelijkheid daartoe wordt hierdoor nog veel kleiner. Als men dan bovendien nog in de illusie leeft dat de Markt en de Parade parkeervrij gemaakt kunnen worden, ziet spreker helemaal geen mogelijkheid voor voldoende parkeerruimte meer. Hij zou het op prijs stellen hieromtrent duidelijk te worden geïnformeerd.

De heer Bergé zegt dat er reeds een veel te groot ziekenhuis in de binnenstad staat. Herhaaldelijk is hem, zowel door de wethouders als door de raadsleden verzekerd dat zij dit betreuren, maar dat de plannen van de Godshuizen te ver waren om deze nog terug te draaien. Nu staat men voor het geval dat een ander ziekenhuis modernisering en uitbreiding behoeft. Laat men dat ziekenhuis nu buiten het stadscentrum aanbieden vindt spreker, zodat tenminste dit ziekenhuis geen aan- en afvoerproblemen zal krijgen en niet in parkeernood zal raken. Moderne steden bouwen hun ziekenhuizen buiten de binnenstad. Laat men niet volhouden in de oude volledig foute opvatting omtrent city-~~voering~~ ^{voering}. Het is tot belang van de zieken dat zij in een rustige omgeving worden verpleegd en dat kan men van de Zuid-Willemsvaart bepaald niet zeggen. Het is in het belang van gewonden dat zij snel vervoerd kunnen worden en het is in het belang van bezoekers en doktoren dat er een behoorlijke parkeerruimte is. Dit alles is niet te vinden langs de Zuid-Willemsvaart. Elders daarentegen in de gemeente is ruimte genoeg. Spreker en zijn fractie zijn principieel tegen uitbreiding en dus tegen dit voorstel.

De heer Van Osch zegt dat de uitbreiding van het Groot-Ziekengasthuis in de nieuwe raad nogal eens is betreurd. Toch komen burgemeester en wethouders hier met het voorstel om ook het Carolus-ziekenhuis uit te breiden. Spreker dacht dat de argumentering om de ziekenhuizen zich buiten het centrum te laten uitbreiden, een aantal voordelen biedt. Er is daar nu eenmaal een ziekenhuis en er moet dus een oplossing voor het parkeren gevonden worden en spreker meent dat dit al gevonden kan worden als men kan aandringen op verkoop door het Carolus-ziekenhuis aan het Groot Ziekengasthuis. Het is toch als het ware een groot complex. De ernstige zieken van het Groot Ziekengasthuis zouden naar het nieuwe gebouw overgebracht kunnen worden. Bovendien zou het Burgemeester Loeffplein vrij komen voor het houden van de kermis, want daar zat nl. ergens de door spreker bedoelde muziek in. Spreker vindt dit de oplossing en zou daarom willen voorstellen de grond maar niet te verkopen aan het Carolus-ziekenhuis.

De heer Van Loon is erg blij met dit voorstel evenals zijn fractiegenoten. De wethouder zal ongetwijfeld dit voorstel wel verdedigen maar spreker wilde toch ook nog graag enkele opmerkingen maken. Hij kan de bezwaren van de heren Bergé en Van Osch begrijpen. Hij heeft deze bezwaren al meerdere malen gehoord; zij werden zelfs ten gehore gebracht bij de opening van een belangrijk gedeelte van één van de ziekenhuizen.

De spreker bij die gelegenheid betreurde toen het feit dat deze ziekenhuizen in de binnenstad liggen vanwege de grote ruimte die zij innemen en de grote verkeersaantrekkingskracht die zij hebben. Dat heeft echter dezelfde spreker niet verhinderd om toch op feestelijke wijze en toch met grote lof te vernemen wat er gepresteerd wordt. Spreker zelf is betrokken bij de nieuwbouw van twee van de drie ziekenhuizen, wordt regelmatig geconfronteerd met deze overweging en, zoals bekend zal zijn, is het in één ziekenhuis zodanig uitgevallen dat men naar de grenzen van de buitenkant van de stad gaat, terwijl het voor wat betreft het andere ziekenhuis zodanig is uitgevallen dat het ziekenhuis op de plaats waar het staat wordt uitgebreid en gemoderniseerd. Hieruit blijkt dat het niet zo eenvoudig is om deze algemene stelling nu zo maar in de casuïstiek van toepassing te brengen. Spreker zou willen zeggen en misschien kunnen de heren Bergé en Van Osch daar ook begrip voor opbrengen, dat men hier met het Carolus-ziekenhuis het point of no return heeft bereikt. Dat is, zo zegt spreker ter verduidelijking, een term uit de vliegerij, waarin het risico om terug te keren naar het punt van vertrek veel groter is dan om voort te gaan naar het doel dat men voor ogen had. Spreker heeft enige fotokopieën bij zich van correspondentie tussen de gemeente en het Carolus-ziekenhuis. Deze correspondentie dateert al van 1961. Er zijn reeds ruilingen gedaan met het Carolus-ziekenhuis. Het Carolus-ziekenhuis heeft al gronden afgestaan aan de gemeente aan de Pastoor de Kroonstraat; ruilingen welke al gerealiseerd zijn en ten gevolge waarvan al slopingen hebben plaats gehad. Zelfs al gedeelten van het gebouw van het Carolus-ziekenhuis zijn daarvoor gesloopt. Voortdurend ziet men toezeggingen aan het Carolus-ziekenhuis dat om eenvoudige en technische redenen de particuliere gronden van de heer Haans, welke ook natuurlijk door het Carolus-ziekenhuis rechtstreeks gekocht hadden kunnen worden, nu door de gemeente gekocht zijn maar voortdurend in samenspel met het Carolus-ziekenhuis om een afdracht te doen van een 2/3 gedeelte van deze grond tot uitbreiding van het Carolus-ziekenhuis. Wanneer men de actuele situatie bekijkt waarin het Carolus-ziekenhuis zich bevindt, komt men tot de conclusie dat men inderdaad het point of no return gepasseerd is en dat het onmogelijk is om de besluiten die door de vorige gemeenteraden zijn genomen nu te gaan herroepen zonder daarmee geweldige consequenties op te roepen, zowel voor de raad als voor het Carolus ziekenhuis en spreker zou nogmaals aan de heer Bergé en ook aan de heer Van Osch willen verzoeken om begrip te hebben voor deze situatie met alle respect en waardering voor het algemene standpunt dat zij huldigen. Spreker gelooft echter niet dat het rechtvaardig is om nu de volle consequenties van deze gedachten-gang het Carolus-ziekenhuis te laten dragen.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt te geloven dat hij zich het beste kan aansluiten bij de woorden van de heer Van Loon die zegt dat men op het ogenblik onmogelijk meer terug kan. Spreker meent niettemin dat de gehele raad, zoals hij hier zit, liever een andere oplossing gezien had dan deze twee ziekenhuizen midden in de binnenstad die daar zo enorm veel ruimte innemen. Het is echter zo, dat door degenen die daar vroeger in te beslissen hadden, is besloten dat die ziekenhuizen daar zouden blijven. Het Carolus-ziekenhuis is op het ogenblik, spreker zou haast zeggen zijn plannen aan het afronden. De besprekingen met het gemeentebestuur zijn zoals ook uit het preadvies blijkt, al sedert 1961 gaande en die zaak moet nu tot een einde gebracht worden. Het Carolus-ziekenhuis moet de gelegenheid gegeven worden het gebouwencomplex af te ronden tot één groot geheel. Wanneer de raad inderdaad zou terugkomen op de vroegere beslissingen dan heeft spreker het idee dat een uitermate belangrijke inrichting en daardoor de bevolking van de gehele stad ernstige schade berokkend wordt. Door dit zo te stellen meent spreker alle vragenstellers te hebben beantwoord, alleen rest nog de beantwoording van de vraag aangaande de parkeerruimte.

Spreker toont aan de hand van een kaart aan waar de parkeerruimten zullen komen. Spreker kan zo niet zeggen hoeveel auto's daarop zullen komen. Wel is er dus rekening met het parkeren gehouden. Het is natuurlijk ook nog mogelijk als de bouwplannen komen, dacht spreker, in overleg met het bestuur van het ziekenhuis er zoveel mogelijk voor te zorgen dat die parkeergelegenheden er daar zo ruim mogelijk komen.

De heer wethouder Suijkerbuijk zegt naar aanleiding van de opmerking van de heer Van de Wal betreffende het aanbieden van deze grond voor 2/3 van de door de gemeente betaalde prijs aan het Carolus-ziekenhuis, dat een en ander naar oppervlakte was nagemeten. Buiten de rooilijn ligt nl. 1/3 gedeelte en dat gedeelte dient mede tot verbreding van de Zuid-Willemsvaart daar ter plaatse en 2/3 van die grond ligt op het terrein van het Carolus-ziekenhuis. Daar komt die verhouding 2/3, 1/3 vandaan. De weg langs de Zuid-Willemsvaart wordt daar breder en dat wil niet zeggen dat de parkeermogelijkheden welke daar nu nog zijn, gaan verdwijnen, want daar blijven dus bepaalde parkeermogelijkheden. Overigens, zo zegt spreker, en dat kon de heer wethouder Van Heijkoop niet weten, is in het overleg met het bestuur van het Carolus-ziekenhuis bij het bespreken van die bouwplannen, voortdurend de kwestie van het parkeren in de aandacht gebracht met name dat om te beginnen voor voldoende parkeergelegenheid voor eigen personeel op eigen terrein moet worden gezorgd. Het parkeren zal dus langs de Zuid-Willemsvaart moeten plaatsvinden. Iedereen weet dat langs die Zuid-Willemsvaart voor parkeergelegenheid moet worden gezorgd. Dat weet ook de heer Van der Eerden die met name in het plan dat hij heeft gelanceerd, tussen de Kanaalstraat en Zuid-Willemsvaart een terrein had aangewezen voor parkeermogelijkheden. Dat zou niet anders zijn als deze bestemming daar ter plaatse in 1962 in dat Tolbrugplan al niet was gereserveerd voor ziekenhuizen maar b.v. voor de bouw van ziekenhuizen. Dan zou er niet meer of minder parkeergelegenheid komen. Er is natuurlijk ook een bepaalde regeling betreffende de bezoeken in een ziekenhuis, waardoor die pieken wat uitgespreid kunnen worden, iets wat altijd nog moet worden onderzocht, omdat het dringend noodzakelijk is.

De heer Bergé heeft met grote gemakelijkheid dat "point of no return" horen noemen. Maar die uitdrukking, dacht hij, slaat toch op een technische kwestie van b.v. niet voldoende benzine meer hebben om de terugreis te aanvaarden en daardoor door te moeten gaan. Dat is toch een voorbeeld dat hier niet opgaat. Spreker hoorde zo juist van de heer wethouder Van Heijkoop dat iedereen liever een andere situatie zou hebben gehad. Maar men zit er nu eenmaal mee. Spreker dacht dat toch nog met de nieuwe bouw begonnen moest worden. Het erkennen van fouten is geen schande daarvoor leeft men in een zich zo enorm ontwikkelende tijd dat men niemand kwalijk kan nemen dat in 1961 deze auto-vloed niet was voorzien. Als de gemeente dus het ziekenhuis de gemaakte kosten voor de reeds gedane werkzaamheden vergoedt en het elders ruimte aanbiedt dan is dat wel degelijk te doen. Men kan wel zeggen dat zulks geld kost maar, zo vraagt spreker, wat kost dit in de toekomst? Dat is hetgeen men tegen elkaar heeft af te wegen wanneer het beleid uitgestippeld wordt op de toekomst en dat moet niet uitgestippeld worden op vandaag.

De heer Van de Wal kan niet zeggen dat hij erg bevredigd is met het antwoord over de parkeerruimte die er bij het ziekenhuis komt en hij is er persoonlijk van overtuigd dat die beslist ontoereikend zal zijn in de toekomst. Dat is immers nu al het geval en dat zal nog wel erger worden. Het blijkt dat bij de wethouder precies hetzelfde idee heerst en bij velen van de raadsleden dat men op de verkeerde weg is, maar niet meer terug kan. Er wordt nogal eens kritiek uitgeoefend op de gemeenteraad en nu blijkt toch duidelijk (spreker zegt de vorige keer gezegd te hebben dat de huidige gemeenteraad misschien verstandiger is dan die van weleer) dat die kritiek terug verwezen moet worden naar de vorige raad want hier blijkt toch wel dat nu licht begint door te breken en dat deze raad een helderder kijk heeft op de situatie van het ogenblik. Dat kan dan ook komen door de ontwikkeling van de omstandigheden; dat is een andere zaak, maar dan is de raad van vroeger niet vooruitziend genoeg geweest om deze moeilijke situatie te onderkennen.

De heer Van Loon zegt op de term "point of no return" niet terug te zullen komen. De heer Moerings heeft het wel begrepen. Spreker zegt hier nog even een term te kunnen aanhalen, gebruikt in april 1968, toen het bestuur van het ziekenhuis schreef "daar zal dus ook op de terreinen van de ziekenhuizen zelf wel degelijk rekening mee worden gehouden. Het is inderdaad ook zoals de heer wethouder Suijkerbuijk zegt: als daar iets anders komt, blijft men ook met parkeermoeilijkheden zitten. Spreker gelooft dat een ziekenhuis toch altijd nog een veel belangrijkere en gemakkelijker onderhandelingspartner is dan talloze particulieren.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat op het binnenterrein van het ziekenhuis parkeerruimte is voor 60 à 70 auto's.

Dit voorstel is een afronden van de bouw en spreker ziet geen mogelijkheid om de hele zaak terug te draaien.

Tot de heer Van de Wal zegt spreker dat regeren inderdaad vooruitzien is, maar dat het ook heel gemakkelijk is omkritiek te hebben op een vroegere gemeenteraad. Men heeft toen allerlei ontwikkelingen niet kunnen voorzien en ook deze raad kan dat niet. De situatie is nu zo en het gebouw staat daar. Het is een onmogelijkheid om het ziekenhuis nu nog te verplaatsen. Spreker begrijpt eenvoudig niet hoe men daarover nog kan denken, vooral ook om dat financieel te verwerken. Het ziekenhuis moet daar blijven en de bouw wordt nu afgerond door de nu voorgestelde verkoop en binnen twee jaren zal het gebouw in aanbouw moeten zijn.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen met aantekening van het feit dat de heren Bergé, Trimbos, Van der Eerden en IJsselstijn, Van Osch, Schuurbijs en Vis geacht nemen te worden te hebben tegengesteld.

19. Voorstel (Bijlage nr 88) tot benoeming van een wethouder.

De heer Van Loon stelt als kandidaat voor de wethouderszetel namens de K.V.P. voor de heer Verkuijlen. Door de heer wethouder Suijkerbuijk is men voldoende ingelicht over de redenen van zijn vertrek die geheel van persoonlijke aard zijn. Derhalve zijn er geen gronden aanwezig motieven vanuit politieke visies te gaan hanteren bij het zoeken naar de kandidaat voor de opvolging. De K.V.P.-fractie heeft dan ook gemeend de opvolging zoveel mogelijk te moeten laten verlopen in een vloeiende lijn. Alleen de persoon van de heer Suijkerbuijk, die iedereen vrij is te aanvaarden en te abdiceren, dient zo goed mogelijk vervangen te worden. Andere problemen, zo die er al zijn, vinden hierbij geen reden tot mede-oplossing. Spreker geeft de verzekering dat deze kandidaatstelling met de grootste zorg is voorbereid, De heer Verkuijlen is in zijn persoon ^{de} meest geschikte kandidaat bevonden om de heer Suijkerbuijk op zodanige wijze te vervangen dat het werk van wethouder Suijkerbuijk en daarmee het werk van het college van burgemeester en wethouders en de gehele raad in een goede continuïteit tot de volgende verkiezingen zal verlopen. Juist deze continuïteit die bij de vorige verkiezingen zo hoog gewaardeerd werd, wil spreker ook nu bewaard zien. En wanneer men toen op dezelfde persoon stemde, die reeds die functie bekleedde, wil dat nog niet zeggen dat men bedoelde continuïteit van personen, maar continuïteit van een gedachte, een lijn een beleid, dat deze personen bewezen hadden te vertegenwoordigen. Wie waagt het continuïteit te bouwen op één persoon. Het vertrek van de heer Suijkerbuijk is voor hem een discontinuïteit en tevens zijn vrijheid; ook voor de heer Verkuijlen een persoonlijke discontinuïteit en ook zijn vrijheid een wethouderszetel te aanvaarden. Maar in de persoon van de heer Verkuijlen wil de K.V.P.-fractie een continuïteit verzekerd weten die zij aanwezig wist in de persoon van de heer Suijkerbuijk. Daarom stelt zij de heer Verkuijlen kandidaat.

Spreker heeft bewondering voor de heer Leenders die een tegenkandidatuur aanvaardt. Hij is altijd blij als er werkelijk sprake is van een keuze. Het geeft accent aan het kiezen dus aan de kiezers, maar ook aan de gekozene; dan eerst wordt deze werkelijk de primus inter pares, de betere onder andere goeden. Spreker waardeert het dat de Jongerengroep door deze kandidatuur uitdrukking heeft willen geven aan de voortdurende bereidheid deel te willen nemen en verantwoordelijkheid te willen dragen voor het bestuur van de stad, los van verkiezingen, wanneer de nood aan de man komt. Deze zeer gewaardeerde houding van de heer Leenders en zijn fractie geeft echter geen reden om niet met volle overtuiging de heer Verkuijlen als kandidaat voor te dragen en daarmee de vacante plaats voor de K.V.P.-fractie te claimen. Spreker meent dat hij misschien meer argumenten zou moeten en kunnen aanhalen voor deze kandidatuur, betreffende de zetelverdeling, betreffende verhouding van het kiezersaantal, betreffende die hele berekening, welke aan de orde is geweest bij de wethoudersverkiezing. In dit opzicht is er echter helemaal niets veranderd door het vertrek van de heer Suijkerbuijk. Wie de toen gevolgde gedachtengang nog niet kent kan de notulen van 6 september 1966 daarover naslaan. Nogmaals iedereen mag er van overtuigd zijn dat de fractie van de K.V.P. deze kandidatuur met de grootste zorg heeft voorbereid. Niet alleen in overleg binnen de fractie maar ook daar buiten. En toen de kandidatuur vaststond en de voorzitters der fracties samen met de pers daarvan op de hoogte gesteld werden, is door de reacties van de meesten het vertrouwen in de kandidaat, de heer Verkuijlen, bevestigd.

De heer Van der Kooi zegt dat de fractie van de P.v.d.A. de kandidatuur van de heer Verkuijlen steunt op praktisch dezelfde gronden als naar voren gebracht door de heer Van Loon.

De heer Bergé stelt een prealabele vraag aan de orde. In de titel van de gemeentewet over wethouders, staat in artikel 90: "De verkiezing ter vervulling der plaatsen, die door ontslag, overlijden of om een andere reden openvallen, geschiedt binnen 14 dagen na dat openvallen". Lid 2 gaat over het geval als de wethouder ook als raadslid bedankt en dat is hier niet aan de orde. Binnen 14 dagen na het openvallen moet er dus beslist worden. Verder attendeert spreker op artikel 91: "De tot wethouder benoemde, die in de vergadering tegenwoordig is, verklaart binnen drie dagen of hij zijn benoeming aanneemt". Tenslotte artikel 94: "De wethouders kunnen te allen tijde hun ontslag nemen. Het wordt door hen ingezonden aan de raad. Zij blijven niettemin hunne bedoening waarnemen totdat hunne opvolgers die hebben aanvaard".

De wet gaat er dus van uit dat er eerst een plaats moet zijn opengevallen en dat daarna eerst de nieuwe wethouder wordt benoemd. De heer Suijkerbuijk heeft op 28 maart 1968 schriftelijk de raad meegedeeld dat hij per 1 mei a.s. ontslag wil nemen. Er is dus eerst op 1 mei a.s. een vacature; eerst op 1 mei valt een wethoudersplaats open. De raad kan nu derhalve niet een ander tot wethouder benoemen, omdat de te benoemen wethouder vóór 30 april a.s. zal moeten verklaren of hij de benoeming aanneemt. Immer de Algemene Termijnenwet zegt in artikel 2 dat de in de wet gestelde termijn van tenminste drie dagen zonodig wordt verlengd dat daarin tenminste twee dagen voorkomen die niet een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag zijn. Dat zijn in dit geval dus vrijdag 26 april en maandag 29 april. Tot 1 mei zijn er dus dan vijf wethouders. Spreker vindt dit, zelfs gelet op Koninginnedag veel te veel. Verklaart de nu te benoemene zich vandaag bereid dan zijn er vijf dagen vijf wethouders. De wet spreekt uitdrukkelijk over 14 dagen na het openvallen. Neemt men de datum van de brief van de heer Suijkerbuijk als tijdstip van openvallen dan is men te laat en beschouwt men 1 mei als tijdstip van openvallen, dan is men te vroeg. De bedoeling van de wet is duidelijk. Er moet continuïteit zijn; de oude blijft zitten tot de nieuwe er is. Stel nu het geval dat de heer Suijkerbuijk vandaag of morgen van gedachte verandert dan zou het logisch zijn dat hij zijn brief intrekt. Velen zouden het zeer waarderen als hij zou blijven, misschien niet iedereen, doch dat zou dan niet kunnen omdat voordat hij weggaat men al een ander heeft gekozen.

Spreker stelt voor de verkiezing aan te houden tot een dag in de eerste helft van mei. Men heeft trouw gezworen aan de Grondwet en de wetten des rijks. Wat het punt zelf betreft wil spreker kort herhalen welke bezwaren hij heeft tegen het principe van een K.V.P.-kandidaat. In 1966 heeft spreker reeds betoogd dat op grote schaal het tot dusver gevoerde beleid van de K.V.P. was afgewezen in 's-Hertogenbosch en dat Jongeren en Beter Bestuur bijna 1/4 van het totaal aantal uitgebrachte stemmen kregen. Verder heeft hij gezegd dat de K.V.P. ongeveer 50% van de stemmen heeft en drie wethouders; dus dat een helft van 's-Hertogenbosch drie wethouders heeft en de andere helft één wethouder. Het onbillijke en onrechtvaardige van deze verdeling is in het oog springend. De K.V.P. neemt krachtens haar uiterst kleine machtspositie één wethouderszetel meer op, dan waarop zij recht heeft. Wanneer er nu nog overleg geweest zou zijn was het nog iets anders. De wethouderskeuze van hedenavond zal door de macht van het getal beslist worden en niet door overleg en samenwerking. Spreker hoopt dat burgemeester en wethouders voorzichtig zijn dat zij het contact met de bevolking niet verliezen. 40% van de bevolking is immers op deze wijze niet in het college van burgemeester en wethouders vertegenwoordigd en over het algemeen zijn het meest de jonge mensen die op de andere partijen hebben gestemd. Het zou dus nog wel eens kunnen worden een partij grijze eminenties die in het leven worden gehouden door een vergrijzend kiezersaantal. Het voorstel van de K.V.P. wordt door Beter Bestuur niet aanvaard. Waarom is nu tijdens de zitting van deze raad de heer Suijkerbuijk weggegaan. De heer Van Loon zei dat het iedereen bekend is, hij zal bedoeld hebben zijn fractie, dat deze weggaat om persoonlijke redenen. Als het om zuiver persoonlijke redenen gaat, dan blijft dit in de toekomst ook mogelijk. Spreker ziet daar vreselijk tegen op en hij vraagt of daar niets aan te doen is.

De heer Bergé betreurt het dat de K.V.P. van de mogelijkheid die daar lag geen gebruik heeft gemaakt. De heer Van Loon zegt dat de situatie sinds 1966 niet gewijzigd is maar dan leest en hoort men toch weinig wat er in het politieke leven in Nederland intussen

in beweging is gekomen. Spreker dacht dat de situatie voor de K.V.P. sinds 1966 verslechterd is. De K.V.P. had door een elegant gebaar tegenover de helft van de Bossche bevolking die maar door een wethouder in het college van burgemeester en wethouders is vertegenwoordigd, zichzelf een grote dienst kunnen bewijzen. Het is in ieder geval zoals de politieke ontwikkeling in Nederland zich laat aanzien de laatste maal dat de K.V.P. in 's-Hertogenbosch zoiets kan doen.

De heer Van Osch vindt het bijzonder prettig dat de woordvoerder van de K.V.P. geweest heeft op de notulen van september 1966. Wanneer men de argumentatie van de K.V.P. goed had gelezen dan was gebleken dat deze motivering even kreupel was geworden als op dit moment de stelling van de K.V.P. waarom de heer Verkuijlen per se naar voren geschoven moet worden. Spreker gelooft dat hij de argumenten in een aantal punten kan uiteenrafelen. Dat is ten eerste de macht van het getal waarmee de K.V.P. beschermd heeft en ook gehanteerd heeft, de toepassing van de Kieswet, de deskundigheid van de kandidaten, de continuïteit van het bestuur en het verwijt aan de groep Beter Bestuur en de Jongerengroep dat zij vóór de verkiezing geen zogenaamd stembus-akkoord hadden gesloten.

Wat de macht van het getal aangaat, kan het zijn dat de K.V.P. zich met de valse hoop gevleid heeft, dat de uitslag van de gemeenteraadsverkiezing die zo bijzonder ongelukkig was en waarbij het aantal stemmen op de K.V.P. terugging van 65% naar 47%, waarschijnlijk geweten heeft aan persoonlijke kandidaten van de nieuwe groeperingen en gemeend heeft dat bij de verkiezing voor de tweede kamer dat toch wel weer goed zou komen. Wat is echter gebleken. Van de 18% verlies van de K.V.P. is nog niet 1% teruggekomen bij de K.V.P. Wanneer die stemming dan in eerste instantie gehanteerd is, dan had men dus nu, nu 1967 gepasseerd is, ervan uit moeten gaan dat de K.V.P. een gevoelig en definitief verlies heeft geleden.

De toepassing van de Kieswet. Door een of andere manipulatie van deze wet kwam men tot een verdeling van drie wethouderszetels aan de K.V.P. en één aan de P.v.d.A. Wanneer echter de Kieswet volledig geïnterpreteerd zou zijn, zoals dat in een grote stad bij de verdeling van de zetels nodig zou zijn, dan had men geconstateerd dat er vier wethouderszetels naar de K.V.P. hadden moeten gaan. Maar dat was kennelijk ook de K.V.P. te erg.

De deskundigheid van de kandidaten van de K.V.P. In de notulen van september 1966 wordt door de heer Verkuijlen gesteld dat de wethouderskandidaten van de K.V.P. in het verleden bewezen hebben uitermate deskundige bestuurders te zijn. En dat zijn de kandidaten geweest: de heren Suijkerbuijk, Lennaerts en Schuurmans. Deze zinsnede slaat op deze drie mensen. Wanneer de heer Van Loon zegt dat de K.V.P.-fractie de continuïteit en de kandidaten voor de wethouderszetels heeft, dan gaat hij volledig aan deze argumenten, die op drie bestuurders zijn geënt, voorbij. Bezie men de persoon van de heer Verkuijlen, afgezien van zijn geschiktheid voor een wethouderszetel, gelet op zijn visies en persoonlijke interessen, dan is hij een geschikte kandidaat voor de post van sociale zaken maar daar is al jarenlang een kandidaat voor die trouw terugkeert.

Vervolgens de continuïteit van het beleid. Spreker heeft daar moeilijkheden mee omdat het beleid toch wel zeer scherp is aangevallen toen bij de laatste verkiezing voor de gemeenteraad een zeer groot gedeelte van de trouwe aanhang van de K.V.P. en P.v.d.A. een mogelijkheid zag zich af te keren van dit beleid en uiting te geven aan hun misgenoegen. Wanneer de continuïteit per se gehandhaafd moet worden dan vraagt spreker zich af of die niet min of meer samenhangt met de persoon van de kandidaten.

Het zogenaamd stembus-akkoord. Wanneer men ziet dat alle vernieuwingsinvloeden in alle politieke partijen proberen tot een stembusakkoord te komen en het door het conservatisme der oude partijen eigenlijk niet tot stand komt, dan verbaast het de heer Van Osch dat de Bossche Raadsfractie hier wel in wil voorgaan en hij had dan verwacht dat die raadsfractie uit een bijzonder groot aantal radicalen zou bestaan, maar daar heeft hij nog niet veel van gemerkt en hij vermoedt dat dat dan ook een argument is geweest dat de rest van de Bossche raadsleden overtuigd zou zijn dat er per se geen vertegenwoordiger van Beter Bestuur of de Jongerengroep zou moeten komen. Spreker heeft nog wel iets ontdekt wat op een stembusakkoord van de K.V.P. zou kunnen lijken maar dat is wel zo angstvallig weggemoffeld dat men er zoiets in kon zien. De heer Schuurmans heeft nl. in "de Tijd" van 31 mei 1966 gezegd dat de nieuwe samenwerkingsvorm van het college van burgemeester en wethouders zou bestaan uit de K.V.P., de

P.v.d.A. en Bosch Belang. Deze laatste is afgevallen om onbekende reden. Wanneer men nu verder gaat over het stembus-akkoord dan ziet men in de landelijke politiek dat het allerwege wordt afgewezen, althans door de bestaande partijen en dat men eerst later tot eventuele combinaties komt. Spreker vraagt zich af waarom dan aan Beter Bestuur en de Jongerengroep wordt verweten dat men niet voor de verkiezingen als zodanig naar voren is gekomen en dat als Beter Bestuur en de Jongerengroep later met één kandidaat naar voren komen, deze afgewezen zou moeten worden. Spreker acht de argumenten naar voren gebracht in de raadsvergadering van 6 september 1966 uitermate zwak en kreupel. De coalitie van de K.V.P. en P.v.d.A. is indertijd door de heer Van Osch gekarakteriseerd als twee zinkende schepen die elkaar op sleeptouw hebben genomen. Het is inderdaad zo dat het erg hard lekt en dat het dat ook blijft doen.

Afgezien van het verlies dat is gecontinueerd, ziet men ook dat allerwege personen het schip verlaten. Spreker heeft zo'n idee dat wethouder Suijkerbuijk daar rekening mee heeft gehouden en zich afgevraagd heeft of in 1970 de K.V.P. nog wel drie wethouders zou leveren. Het is een publiek geheim dat de heer Suijkerbuijk een politieke carrière ambieerde. Het is daarom jammer dat een man van zijn capaciteiten door de K.V.P. niet voldoende is gebruikt. Het is juist de zwakte van de K.V.P. dat met bijzonder veel groeperingen rekening moet worden gehouden en bijzonder veel stromingen in de vertegenwoordigende lichamen terecht moeten komen. De kwestie van die drie zetels in 1970 is natuurlijk bijzonder moeilijk. Een kandidaat wordt gesteund door het N.K.V., dus de heer Schuurmans is gedekt. Het bedrijfsleven stelt zich wel achter wethouder Lennaerts en de heer Suijkerbuijk, hoe kundig ook, zal moeten trachten die derde zetel te veroveren en dat lijkt spreker een bijzonder moeilijke kwestie in een tijd waarin de bestaande politieke partijen aan bijzonder grote bloedarmoede lijden en klappen krijgen die voorlopig niet naar voren komen. Wanneer nu het voorstel van de K.V.P. wordt aanvaard en de derde wethouder een K.V.P.-er zou worden in de persoon van de heer Verkuijlen dan krijgt men wederom een kreupel college van burgemeester en wethouders. De belangrijkste portefeuilles van de man die er een bijzonder deskundige kijk op had, komt vacant. De raad moet filosoferen over de vraag wie deze portefeuilles gaat overnemen.

De heer Schuurmans heeft Sociale Zaken en deze is nog geen 100% om taakverzwaren op zich te nemen.

De heer Lennaerts heeft al een bijzonder zware portefeuille en een halve dagtaak bij de Kamer van Koophandel.

De heer Van Heijkoop is de enige die een volledige dagtaak heeft, maar deze heeft reeds een verzwaren van zijn portefeuille gekregen in 1966 en als hij nu weer een verdere verzwaren zou krijgen dan kan men zich terecht afvragen wat hij voor 1966 heeft gedaan. Dan blijft over de burgemeester, maar deze vertrekt per 1 februari 1967, en men kan het de burgemeester toch niet aandoen om in deze tijd nog een aantal portefeuilles erbij te nemen.

Dan komt men dus terecht bij de nieuwe kandidaat, de heer Verkuijlen, en de heer Verkuijlen, die ongetwijfeld kwaliteiten heeft, had spreker sociale zaken toegedacht. En men heeft ruimtelijke ordening, stadsontwikkeling en sport en recreatie en spreker voorziet dat dat een beetje moeilijk gaat worden.

Uit bovenstaande volgt dat de aanwezige wethouders te weinig tijd hebben en spreker gelooft dat het hoog tijd wordt dat men van de kandidaten eist dat zij als full-time wethouder op zullen treden.

Er zijn enkele ongemakken die eensdeels schuld zijn van de regeringspartijen in de raad en anderzijds door omstandigheden buiten hun schuld. Dat de burgemeester vertrekt, daar kunnen zij niets aan doen. Er is een tijd van komen en er is een tijd van gaan. Het is alleen de vraag hoelang die vacature zal duren en dan krijgt men dat ook de portefeuilles van de burgemeester verdeeld moeten worden of althans waargenomen moeten worden door de wethouders. De regeringspartijen hebben toegelaten dat er wethouders zijn met een halve dagtaak. Spreker noemt de heer Lennaerts, en de heer Schuurmans die Eerste Kamerlid is wat nogal tijd vraagt en die zo ongeveer een tiental andere functies nog zal krijgen.

Wanneer men de krant goed gelezen heeft -spreker gaat ervan uit dat dat verslag juist is- dan wil de heer Verkuijlen uit sociale voorzorg de binding met het bedrijf waar hij nu werkzaam is, niet loslaten. Spreker heeft nagekeken wat deze werkkring zoal

inhoudt. De heer Verkuijlen is algemeen directeur van het Katholiek Verbond voor Kinderbescherming. Dit verbond steunt op drie zuilen die een zelfstandige eenheid zijn. Dat is nl. de gezinsvoogdij, de voogdij en de internaten. De belangen van deze zuilen worden door de heer Verkuijlen behartigd in de landelijke federatie. Vanuit die landelijke federatie zijn er bijzonder veel contacten met alle mogelijke commissies zoals Pro Juventute, Humanitas e.d. De heer Verkuijlen heeft een bijzonder goede naam bij de Kinderbescherming en het is natuurlijk de vraag of hij voor die twee jaar al deze bindingen zal loslaten voor het wethoudersschap, afgezien van het feit of er voor die twee jaar een vervanger is te vinden die het op eenzelfde wijze als de heer Verkuijlen zou kunnen doen.

Men krijgt dan een wethouder die ook de halve tijd met andere werkzaamheden bezig is. Wanneer er een dergelijk lid van het college bijkomt, zijn daar de gevolgen bijzonder zwaar van. Ten eerste men krijgt een ambtelijke overheersing. Niet alleen de uitvoering die toegezegd is aan de ambtenaren, maar ook de beleidsvoering zal worden overgenomen door ambtenaren. En deze ambtelijke overheersing kan een jaar goed gaan maar dan zijn er geen initiatieven meer en ook geen verantwoordelijke personen. Nu kan men zeggen dat men zich alleen houdt aan de gouvernementele beslissingen, maar wanneer het zover zou zijn dat een bestuurder alleen maar de gouvernementele beslissingen zou kunnen nemen, dan moet deze toch eerst bijzonder actief zijn geweest en bijzonder goed op de hoogte zijn om zich alleen tot de gouvernementele beslissingen te kunnen beperken. De heer Suijkerbuijk beheerste dit wel. Nu kan men stellen daar heeft hij dan ook 9 jaar over gedaan om zover te komen. Negen jaar geleden is de heer Suijkerbuijk opgetreden samen met de heer Lennaerts en toen had de K.V.P. geen andere keus en men moest aan twee ambitieuze krachten beginnen. Maar wanneer nu 9 jaar later één van die krachten vertrekt, dan komt de vraag: moet men nu weer opnieuw beginnen en dan met het risico dat het maar twee jaar is. Een ander punt is dat wanneer men het college van burgemeester en wethouders in deze samenstelling kiest, men bij een aantal wethouders die er een halve dagtaak bij hebben een ongemotiveerde honorering van het wethouderschap krijgt. Spreker weet niet of men de laatste circulaire al heeft gelezen waarin de honorering opgetrokken wordt tot f.28.165,- per jaar en hij vindt dat een behoorlijk bedrag voor een volledige dagtaak. Wanneer men dit allemaal bekijkt gelooft spreker dat men de K.V.P. een verwijt kan maken dat de heer Verkuijlen kandidaat wordt gesteld. In 1966 heeft men al kunnen constateren dat de vernieuwing in de partijen zonder meer genegeerd is. Er werden drie wethouderszetels opgeëist en de vierde kwam dan aan de oude coalitiegenoot, de P.v.d.A. Thans is het ook weer een duidelijk negeren van vernieuwing in de vorm van het negeren van het K.V.P.-radicalisme. Juist bij de K.V.P.-radicalen bevindt zich een man die zich specialiseert op de ruimtelijke ordening. Hij doet dat niet alleen in de raad maar ook in het dagelijks bestuur van het Stadsgewest en in de Provinciale Staten. Het is bovendien een publiek geheim dat hij al lang een wethouderszetel ambieert. In 1965 reeds is door de K.V.P. gevraagd om een vijfde wethouderszetel en voormelde radicaal zat daar toen bijna op, ware het niet dat de rechtervleugel van de K.V.P., onder leiding van de heer Sindorff, momenteel bij de V.V.D., daar een stokje voor heeft gestoken. Het K.V.P.-radicalisme heeft een duidelijke nederlaag geleden nu de heer Verkuijlen is gehandhaafd en als kandidaat is voorgesteld. De heer Verkuijlen heeft nl. zelfs voor de T.V. het radicalisme bestreden. Voor de radicalen zelfs geen doekje voor het bloeden, ook het fractie-leiderschap is in handen van een uiterst anti-radicaal nl. de heer Van Kempen die spreker overigens een bijzonder goed hart toedraagt vanwege zijn houding t.o.v. het opnemen van jongeren in de vertegenwoordigende colleges. De prettige samenwerking welke de Jongerengroep dan ook van de heer Van Kempen verwacht, is het enige smakelijke gerecht in de maaltijd welke door de Bossche K.V.P.-fractie wordt voorgeschoteld. Resumerend stelt spreker dat de kandidatuur van de heer Verkuijlen door de Jongerengroep totaal wordt afgewezen; dat zij vasthoudt aan het punt dat er een verdeling moet komen van twee zetels voor de K.V.P. en twee voor een andere richting; de Jongerengroep stelt dan ook voor deze derde wethouderszetel de heer Leenders kandidaat, die voldoende deskundig is om de heer Suijkerbuijk op te volgen.

De heer Moerings was niet van plan geweest over deze kwestie het woord te voeren. Hij meent echter gehoord te hebben dat de heer Van Osch de naam van Bosch Belang er bij heeft gehaald. Spreker heeft niet goed begrepen wat de heer Van Osch bedoelde, maar

hij heeft altijd de gewoonte om wanneer hij iets niet goed begrijpt zichzelf de schuld te geven. Er zijn hier veel woorden gesproken over deze kwestie; er zijn aardige dingen gezegd o.a. door de heer Van Osch: "de heer Verkuijlen heeft een goede naam". Spreker wil daar dit van zeggen, dat er niets zo lastig is als een goede naam want bij het minste dat men verkeerd doet, is men deze kwijt; men kan beter een kwade naam hebben, die raakt men nooit kwijt. Spreker had alles wat door Beter Bestuur en de Jongerengroep naar voren is gebracht kunnen aanvaarden als dit was gezegd in een volgende verkiezing van wethouders. Spreker had dit nu niet verwacht. Het ligt volgens de heer Moerings heel eenvoudig. Er gaat een K.V.P.-wethouder weg en er komt een K.V.P.-wethouder terug.

De voorzitter wil zich niet in het politieke steekspel begeven doch wel de heer Bergé antwoorden, die stelt dat de procedure niet juist is geweest. De heer Bergé vergist zich nl. In de gemeentewet wordt gesproken over twee soorten ontslag. Dat is een ontslag dat men krijgt omdat de raad bevoegd is het vertrouwen in de wethouder op te zeggen. In dat geval alsmede bij overlijden of bij andere redenen bijvoorbeeld dat men een functie aanvaardt die onverenigbaar is met het wethouderschap, wordt het wethouderschap vervallen verklaard en dan moet inderdaad binnen 14 dagen na dat openvallen omdat dat een plotselinge aangelegenheid is of kan zijn, een nieuwe wethouder benoemd worden.

Er is echter nog een heel ander ontslag en dat geval doet zich nu voor, nl. artikel 94 waarin het ontslag nemen van de wethouder geregeld wordt. De wethouders kunnen te allen tijde ontslag nemen. Het ontslag wordt ingezonden aan de raad, zij blijven niettemin hun bediening waarnemen totdat hun opvolgers deze hebben aanvaard. Wethouder Suijkerbuijk heeft dat gedaan, Hij heeft zijn ontslag genomen per 1 mei a.s en men heeft nu volkomen het recht een wethouder te benoemen wiens functie pas zal aanvangen zodra deze zijn functie aanvaardt. Dat is de uitlegging van deze artikelen. De heer Van Loon zei vroeger: as is verbrand hout en als de hemel naar beneden valt zijn alle mussen dood. Wat gebeurt er in 1970; de heer Van Osch heeft blijkbaar alle antwoorden op deze vragen al klaar. De jongeren hebben wel de toekomst maar dat zij de toekomst kunnen voorspellen, heeft spreker nog nooit gehoord. Als dat waar was dan zou een raad van jongeren nooit meer vergissingen maken op langere termijn. De K.V.P.-fractie heeft gemeend dat het vertrek van de heer Suijkerbuijk niet gezien kan worden in een politieke situatie en dat politieke conclusies en motiveringen hierbij niet aan de orde waren. Wat betreft de kwaliteiten van de heer Verkuijlen worden deze tot op heden alleen nog hoog aangeslagen in de fractie van de K.V.P. Hoe de raad de kwaliteiten van de heer Verkuijlen beoordeelt zal eerst blijken uit de uitslag van de verkiezing. De K.V.P.-fractie meent echter dat hij de beste kandidaat is om de persoon van de heer Suijkerbuijk op te volgen. Wanneer gesproken wordt over K.V.P radicalen moet men wel beseffen dat dezen zich nog altijd binnen de K.V.P. bevinden en die er uitgetreden zijn, kunnen zich wel radicaal maar geen K.V.P.-er meer noemen. De heer Bergé is het met de uitlegging van de voorzitter eens. Artikel 94 slaat op de mogelijkheid voor wethouders om weg te gaan. De moeilijkheid van de brief van wethouder Suijkerbuijk was, dat hij daar een datum in noemde. Wanneer hij dat niet gedaan had dan had de voorzitter gelijk gehad. Als de heer Suijkerbuijk had gezegd: "ik ga weg" dan had de raad in die vacature moeten voorzien binnen 14 dagen. Maar hij zegt: "ik ga weg per 1 mei" en nu gaat de raad dus een vijfde wethouder benoemen. Mijnheer Verkuijlen kan niet zijn wethouderschap aanvangen op 1 mei want als hij verklaart zijn benoeming te aanvaarden is hij wethouder.

De heer Van de Wal heeft met belangstelling de verschillende standpunten angehooord. Direct na de verkiezing hebbende K.V.P. en de P.v.d.A. de regeringsverantwoordelijkheid aanvaard in het college van burgemeester en wethouders. En daartegenover hebben zich als oppositiepartijen opgesteld Beter Bestuur en de Jongerengroep. Spreker kan zich niet voorstellen dat iemand die in de oppositie is, er prijs op stelt deel uit te gaan maken van het college van burgemeester en wethouders. De heer Van de Wal vindt dat Beter Bestuur de meest consequente houding aanneemt door deze tijd als oppositiepartij uit te zitten en dan de kiezers te laten beslissen. De Jongerengroep daarentegen wil in het college van burgemeester en wethouders worden opgenomen. Spreker kan dit niet anders zien dan een vlucht uit de oppositie en daaruit leidt hij af dat de Jongerengroep haar oppositie laat varen en als een mislukking gezien heeft. In deze periode moet de continuïteit gehandhaafd worden en men kan voorspellen

wat men wil, maar in 1970 heeft de kiezer te beslissen en niet de raadsleden, want als het aan spreker ligt zijn er in 1970 vier protestants-christelijke wethouders. De heer Van de Wal steunt de kandidatuur van de K.V.P.

De heer Van Osch zegt dat de heer Van Loon de politieke motiveringen niet wil accepteren als zodanig, maar hij heeft niet alleen politieke bezwaren naar voren gebracht doch ook praktische bezwaren. Over dat feit kan men niet zonder meer heen stappen. Tot de heer Van de Wal zegt spreker wat betreft de oppositie, dat de nieuwe groeperingen van het begin af aan de verantwoordelijkheid mee hebben willen dragen. De nieuwe groeperingen zijn gedwongen een oppositie te voeren althans wat men een oppositie noemt. De andere partijen gebruiken altijd het woord oppositie. De nieuwe groeperingen willen alleen constructief medewerken en dat is heel iets anders dan wat de heer Van de Wal onder oppositie verstaat. Dat verschil moet men in het oog houden en in dat verband moet men zien dat de Jongerengroep te allen tijde mee wil werken en verantwoordelijkheid wil dragen in het college van burgemeester en wethouders.

De voorzitter stelt voor over te gaan tot de stemming over de vacature van de wethouder welke vacature ingaat met ingang van 1 mei a.s.

De heer Bergé zegt dat de groep Beter Bestuur aan deze onwettige stemming niet zal deelnemen en de leden van die groep verlaten de raadzaal.

De voorzitter vraagt de heren Van der Kooi, Foppele en Van Loon als commissie van stemopneming te fungeren.

Uitgebracht zijn op de heer Verkuijlen 26 stemmen, op de heer Leenders 3 stemmen en 1 stem blanco.

De voorzitter vraagt de heer Verkuijlen of deze bereid is het wethouderschap te aanvaarden met ingang van 1 mei a.s.

De heer Verkuijlen zegt het wethouderschap te aanvaarden.

De voorzitter zegt het volgende tot de heer Suijkerbuijk: "U wilt wel begrijpen dat ik graag een enkel woord, mijnheer Suijkerbuijk, aan uw vertrek wil wijden. Als ik zeg vertrek, dan bedoel ik meer aan te duiden het eindigen van de jaren dat u hier als wethouder van 's-Hertogenbosch heeft willen fungeren. U bent destijds lid van de raad geworden en men heeft destijds het waagstuk genomen om u en de heer Lennaerts tot wethouder te benoemen. Ik heb u persoonlijk $7\frac{1}{2}$ jaar mogen meemaken. Ik heb u meegemaakt als wethouder; uw wethouderschap kwam voort uit uw raadslidmaatschap. Wanneer ik deze $7\frac{1}{2}$ jaar voor mijzelf nog eens na ga en ik denk zo aan uw werkzaamheden, uw activiteiten, dan wil ik graag herhalen wat ik u persoonlijk heb gezegd, toen u mij mededeelde dat u uw wethouderschap wenste neer te leggen, een aangelegenheid, dat weten wij, uw politieke vrienden en uw persoonlijke vrienden, die voor u al enige jaren speelt. En toen wij daar enige malen over hebben gesproken, is het mij duidelijk geworden dat dit voor u een heel moeilijke decisie was. Een decisie waarvan ik begreep en ook wel eens verwacht had dat die op een gegeven moment voor u zou gaan ontstaan. U bent nog jong, net veertig, u had reeds een werkzaam leven achter u voordat u raadslid en wethouder werd, u hebt daarnaast, en dat zal iedereen in de raad hier zeer zeker moeten beamen, eigenschappen die u, ik mag dat uitdrukkelijk zeggen, hebben gemaakt tot een markante wethouder. Ik heb wel eens meer gezegd hier in de raad, iets wat ik graag nog wel eens zou willen herhalen, dat de politieke partijen verantwoordelijk zijn voor degene die uiteindelijk uit het midden van de raadsleden wethouder moeten worden. Destijds is dat opgelost, destijds heeft men dat risico genomen, maar een risico waarvan degenen die dat namen, begrepen dat het risico nooit groot kon zijn omdat men u kende in uw belangstelling, in uw werkzaamheid en mag ik dat zo maar eens zeggen en vergeet u het dan maar weer, want ik weet dat ik u daar geen genoeg mee doe, de gaafheid van uw karakter. U bent iemand die rechtlijnig is, die werkzaam is op hetgene dat op uw schouders is gelegd, die sportief is in tweeërlei zin; u hebt bovendien een bijzonder prettig gevoel voor collegialiteit, ik meen ook collegialiteit in de fractie waartoe u behoort, maar dat kan ik minder goed beoordelen, maar u hebt dat zeer zeker gedemonstreerd in de talrijke vergaderingen van het college en ik mag u ook zeggen dat u dat ook bijzonder prettig hebt gedemonstreerd te mijnen opzichte, waardoor ook tussen u en mij persoonlijk een bijzonder aangename verhouding is ontstaan, zoals dat gelukkig ook is met de andere wethouders. Ik dacht dat ik u goed kende. Ik heb u leren kennen. Ik ben bevoegd vanavond niet alleen als voorzitter van de raad en burgemeester, maar als medelid van het college van burgemeester en wethouders over u te oordelen. Men heeft het u in uw wethouderschap bepaald niet altijd

even gemakkelijk gemaakt. Niet altijd even gemakkelijk in tweeërlei zin nl. dat men u belast heeft met belangrijke portefeuilles en men heeft het u ook niet altijd makkelijk gemaakt door de debatten die in deze raad zijn gevoerd. Uw portefeuilles hebben gelegen op allerlei gebied. Ik denk aan de woningverdeling; ik denk aan uw functie van openbare werken die u enige jaren heeft uitgeoefend; ik denk aan de ruimtelijke ordening die u heel veel zorg heeft gebaard; ik denk aan het onderwijs; ik denk aan de sport en ik denk aan de recreatie. Op zich een portefeuille die naar mij is gebleken in weinig grote gemeenten op de schouders van één man wordt gelegd, maar een belasting die u kon aannemen zelfs in de tijd dat u nog een andere functie daarnaast bekleedde omdat u jong bent, omdat u graag ten strijde trok in het vreedzame en ook op het oorlogspad, daarnaast omdat u werd gesteund door uw echtgenote en in de achterban een bijzonder prettig en voor u waardevol gezin had.

Het zou mij te ver voeren alle mogelijke details wat uw werk betreft nu te gaan opnoemen maar staat u mij toe dat ik dat met een enkel woord doe. Dan begin ik met de sport. Dan ga ik zonder jaren te noemen, wat woorden uiten. Ik denk aan de oprichting van de Bossche Sportraad, aan het strandbad Zuiderplas, aan de verbouwing van de manege tot sporthal, aan de sportvelden, de natuurijsbaan bij de Zuiderplas, ik denk aan x gymnastieklokalen, aan de kunstijsbaan De Vliert, aan de Stichting IJshockey, ik denk aan één van de triomfen in uw leven waarop u zelf ook volkomen trots bent en terecht nl. het Brabantbad, ik denk aan de Oosterplas, aan het veldencomplex in Aawijk-noord, ik geloof zelfs dat u één van de mensen bent geweest, die de midget-golfbaan gesteund hebben.

Ik denk heel in het bijzonder, mijnheer de wethouder, want dat bent u nog, aan de sanering en subsidiëring van het betaald voetbal, waarin u een enorme steun hebt gegeven aan de voor kleine groepen actieve, maar voor duizenden personen passieve recreatie. Toen bij de laatste wedstrijd die ik meemaakte van F.C. Den Bosch tegen Willem II, waarbij naar ik meen Willem II heeft gewonnen, en ik zag daar dat stadion vol met 17.000 à 18.000 mensen, dacht ik: wat zou er nu omgaan in het hoofd en het hart van de heer Suijkerbuijk?

Een andere portefeuille was het onderwijs. Ook in deze ga ik bepaald niet noemen alle scholen die u mede tot stand hebt doen komen. Ik denk bijvoorbeeld aan hetgeen waarvoor u zo geijverd hebt, de Muwi-scholen, ik ga niet denken aan de verscheidene gymnastieklokalen die zijn tot stand gekomen, sportzaal Vaessen enz. enz. Ik ga ook niet denken aan hetgeen op het ogenblik onderhanden is en waarvoor de kredieten door de raad zijn goedgekeurd. Waar ik wel aan denk in deze is uw voorzitterschap van de stichting de Helftheuvel, waarvan het mij bijzonder veel genoegen heeft gedaan, dat u het gewichtige ogenblik hebt mogen meemaken waarop ik de eerste spant mocht doen opheffen enige dagen geleden waarvan u mij heeft gezegd dat ik dit voortreffelijk heb gedaan. Ik denk aan andere zaken die zo veel rumoer hebben veroorzaakt in onze gemeente. Dat is met name de kwestie van het Vughterplein en het Willemsplein, die zo bekritiseerd zijn. Met uw hulp is het gelukkig mogelijk geweest in het college en in de raad dit tot een goed einde te brengen. Elke dag is het voor iedereen die daaroverheen komt weer een genoegen dat deze regeling daar zo bijzonder is; uiteraard van de zaak enkele bijzondere toppen die voorzien waren, daargelaten. Ik denk aan de Pensmarkt, aan de verlegging van de Dieze bij de Veemarkt, aan de aanleg van de gordelweg tussen de Kennedybrug en de Aartshertogenlaan, aan parkeerterreinen, aan de ook zoveel rumoer veroorzaakt hebbende ombouw van de Parade, aan spoorwegonderdoorgangen, aan de bouw van rioolgemalen, aan de bouw van bruggen, de betonbrug over de Aa bij de Dr Poelsstraat en de Acaciasingel en de Kennedybrug; daarnaast in een andere sector de realisatie van de uitbreidingsplannen: Aawijk, Deuteren, de voltooiing van Zuid, de Kruiskamp, een stad erbij, de voorbereiding van Noord, een stad die gaat komen; ik denk ook heel in het bijzonder en ik mag u daarvoor ook persoonlijk nog eens bedanken voor uw belangrijk aandeel in het structuurplan en de tentoonstelling "Houen zo, Bouwen zo"; en in de laatste tijd denk ik ook aan uw voorzitterschap van de commissie Stadsstructuur, waarvan wij weten dat het zo enorm veel van uw tijd vergt. Een andere zaak die u bijzonder aan het hart is gegaan en waar het college en de raad zich elk jaar over verheugen, is het aantal gereedgekomen woningen in de tijd dat u wethouder was. Ik ga dat nu niet per jaar noemen maar ik ga toch wel het totaal noemen. Dat is in uw jaren geweest 7201 en als u daar nu bijneemt wat op het ogenblik in aanbouw is 965, dan wil dat zonder meer zeggen dat tijdens uw beleid ruim 8000 woningen zijn tot

standgekomen, woningen waarin op het ogenblik 34.000 tot 35.000 mensen wonen. Dat is de curriculum vitae van iemand die slechts 9,5 jaar wethouder is geweest. Ik heb met bijzonder veel belangstelling gelezen het interview wat u hebt gegeven. Ik heb daar telkens weer in teruggevonden en volkomen begrepen, dat het weggaan van u als wethouder niet een kwestie is van wispelturigheid, maar het resultaat van een zeer uitvoerig overleg waarbij uiteindelijk dit besluit voor u is gevallen. Nu gaat u ons verlaten. En ook al heeft u zaken moeten verdedigen, die niet altijd de algemene stemmen van de raad hebben gekregen, ik ben er van overtuigd dat zij die het niet met de verantwoording van het college door u gebracht eens waren, in u hebben moeten erkennen een zeer ernstig, mag ik zeggen, een gevaarlijk, in de goede zin bedoeld, tegenstander en waarom gevaarlijk, omdat u aan uw zaken grote zorg hebt besteed, een voortreffelijk geheugen had, een slagvaardigheid in het debat en een slagvaardigheid die voor u heeft medegebracht dat hetgeen door u werd verdedigd door de raad werd geaccepteerd, zij het dan niet altijd met algemene stemmen.

U gaat ons nu verlaten mijnheer de wethouder. U gaat het college van burgemeester en wethouders verlaten, u gaat de raad verlaten. Ik mag misschien u nog eens, en ik ben ervan overtuigd dat ik spreek namens de andere leden van het college van burgemeester en wethouders, dat ik mede spreek namens ons aller vriend de secretaris, mijnheer Van Geelen, **hartelijk danken** voor de jaren die ik persoonlijk heb mogen beleven en voor de heer Schuurmans, de heer Lennaerts en de heer Van Geelen zijn dat nog meer jaren geweest. Wij hebben bijzonder prettig vergaderd. Ik mag u zeggen dat ik nooit met enige tegenzin naar de vergadering van burgemeester en wethouders ben gegaan. Wanneer ik dat tegen u zeg in deze vorm, dan wil dat ook zeggen dat ik deze zelfde verklaring zou willen geven ten opzichte van uw mede-wethouders en de gemeentesecretaris. Het is zo, en dat weet u ook wel, daar kent u mij voor, dat wij in het college eerlijk onze mening hebben kunnen zeggen, maar wij hebben altijd geprobeerd of het mogelijk was om tot een volledig verantwoord compromis te komen en dit heeft met zich gebracht, en ik kan mij voorstellen dat sommigen in de raad dat misschien wat moeilijk hebben gevonden, misschien dat ook niet hebben begrepen dat wij alseen gesloten front voor de raad zijn mogen verschijnen en dat niet alleen met de drie katholieke wethouders, de K.V.P.-wethouders, maar ook met volledige medewerking en steun van de heer Van Heijkoop. En daarom is het mogelijk geweest dat wij onze honderden vergaderingen altijd zo hebben kunnen houden als wij deden en eigenlijk gezegd elkaar, en ook heel bijzonder u, het genoeg gunden een bepaalde zaak naar voren te kunnen brengen, omdat dat een van de symptomen was van de portefeuille die de betreffende wethouder in casu u had. Ik ben u daar dankbaar voor.

Er zijn gemeenten waar het anders is, waar moeilijkheden liggen, mijnheer de secretaris, tussen de burgemeester en de secretaris, waar moeilijkheden liggen in het college. Ik vind het zo prettig ter gelegenheid van uw afscheid nog eens te mogen zeggen dat dit bij ons zich nooit heeft voorgedaan. Wij hebben wel eens intern een meningsverschil gehad, soms wel eens een ernstig meningsverschil, maar dan begrepen wij allen, dat dat meningsverschil opgelost moest worden, omdat daardoor het werkleven voor elkaar prettig blijft en vooral ook omdat het was in het belang van de stad, die wij toch graag allemaal willen dienen en die u, mijnheer de wethouder, inderdaad op een bijzondere wijze hebt gediend. Wij vinden het jammer dat u weggaat; de raad vindt het jammer, uw mede-wethouders vinden het jammer, de secretaris vindt het jammer en ook ik betreur het bijzonder, maar ik moet het besluit respecteren dat u weloverwogen hebt genomen. Nu gaat u naar een andere functie over. Ik heb begrepen dat u in 's-Hertogenbosch blijft wonen, dat u hier misschien ook uw werkzaamheden blijft uitoefenen. Dat is overigens ook uw zaak, maar wat u ook zoudt gaan doen, zelfs als u weg zoudt gaan uit 's-Hertogenbosch, zal de naam van ir Frans Suijkerbuijk, eens wethouder van 's-Hertogenbosch, zeer in het bijzonder in het geheugen blijven van diegenen die met u hebben samengewerkt en heel in het bijzonder ook van de raad. Daarnaast wil ik ook nog een andere groep daaraan toevoegen; dat zijn de ambtenaren in velerlei sectoren die met u de zaken hebben voorbereid, die u erkend hebben als de wethouder, maar die daarnaast hun werk bijzonder prettig hebben kunnen doen omdat zij wisten dat men in u had een geëvenaard wethouder, een kundig wethouder, die zeer zeker op zijn tijd het opnam voor de ambtenaren wanneer daar een bepaalde reden voor was. U bent iemand waarvan wij de vrolijkheid, de opgewektheid en de heerlijke goedlachsheid menigmaal hebben mogen ervaren in ons eigen college, in de raad en ook in de schouwburg, als wij samen

in de schouwburg waren bij een stuk waarin gelachen werd, en er werd door een persoon bijzonder hartelijk gelachen dan zei mijn vrouw dat is per se de lach van wethouder Suijkerbuijk. Zo is het ook geweest. Dat was het ogenblik waarop u de ontspanning nam die u toekwam. Mijnheer de wethouder, wij dachten in het college dat wij u niet zonder meer dezer dagen de trap van het gemeentehuis mochten laten verlaten zonder dat er voor u een bijzondere herinnering was. Dat is een herinnering mijnheer de wethouder, in tweeërlei vorm. Dat is in de eerste plaats de mededeling die ik namens het college mag doen dat wij hebben besloten aan u de zilveren stadspenning toe te kennen (applaus) Dat is het in de eerste plaats mijnheer de wethouder, waarmede wij allen die hier aanwezig zijn, u toch wel willen gelukswensen. Wij hebben zelf deze gelukswensen in de hand gewerkt, maar wij hebben dat overwogen gedaan en wij zijn van mening dat u deze stadspenning bijzonder duidelijk toekomt. U was ook wethouder van de recreatie. Die recreatie bestond dan voor u wel in hoofdzaak in de zwembaden, sportvelden en alles wat in deze sector ligt. Er is ook nog een andere vorm van recreatie waarvan wij u graag wil~~er~~ laten genieten, in de wetenschap dat hetgeen wat wij u nu aanbieden, voor u een genoegen is". Hierna biedt de voorzitter een radiocombinatie aan (applaus).
De heer Van Kempen spreekt als volgt: "Geacht heer Suijkerbuijk. Als oudste raadslid in jaren, die tevens uw gehele wethoudersperiode in deze gemeente heeft meegemaakt, is mij de prettige taak opgedragen vanavond namens de raad een enkel woord tot u te richten nu u op het punt staat ons als wethouder te gaan verlaten. Gij hebt nu, heer Suijkerbuijk, circa 10 jaar uw taak als wethouder vervuld en gij hebt uw werk altijd met veel geestdrift gedaan. Een geestdrift die nooit afnam in weerwil van het feit dat het werk van een wethouder, van elke wethouder, geprojecteerd tegen de achtergrond van de algemeen bekende gedachte bij openbare functies "hoe ze het doet, ze doet het altijd verkeerd" een tienjarige periode toch wel tot een dubbellange weg deed uitbouwen. Deze tien jaren, heer Suijkerbuijk, eisten van u een enorme activiteit. Wij weten dat allen. Een grote dosis doorzettingsvermogen eiste een hoge mate van durf en verantwoordelijkheidsgevoel, eiste het goede inzicht van daden die nu gerealiseerd moeten worden wil de Bossche gemeenschap in verre toekomst niet achterraken, eiste van u een prévoir op breed terrein, met name vooral ten aanzien van ruimtelijke ordening, sanering binnenstad, onderwijs, huizenbouw, recreatie-uitbreidingen enz. enz. En nu gij, heer Suijkerbuijk, dit gemeentelijk beleidsschip gaat verlaten en wij elkaar zouden kunnen toeroepen "allez, even afrekenen heren". juist nu weet ik mij als tolk van deze raad en kan ik u zeggen dat wanneer gij na deze tien jaren ervaring en samenwerking opnieuw kandidaat zoudt zijn voor een wethouderschap in plaats van de benen te nemen zoals nu, dat gij dan ondanks de bekende schepen van de heer Van Osch opnieuw het grote vertrouwen van de raad zoudt hebben en zeker van de grote meerderheid van deze raad, en ik meen, heer Suijkerbuijk, dat dit het grootste compliment is en de hoogste vorm van waardering die de raad uiten kan. Intussen willen wij u nog speciaal danken voor het feit dat gij altijd bereid waart iedereen inlichtingen en informaties te verstrekken die er maar om vroeg en dat nodig had. Dank ook voor de enorm vele heldere toelichtingen en uiteenzettingen die gij in de raad zo menigmaal met veel enthousiasme en verve hebt gegeven. Uw besluit, heer Suijkerbuijk, om over te stappen naar het particulier bedrijfsleven is een weloverwogen en ongetwijfeld rijp besluit geweest. En hoe ongaarne wij u ook zien vertrekken, wij zijn toch verheugd met u omdat gij van dit in volle vrijheid genomen besluit zoveel goede verwachtingen voor de toekomst van uw gezin en van uzelf koestert. Wij allen, leden van deze raad, wensen u een bijzonder goede toekomst en moge het de bovennatuurlijke Beweger van alle dingen behagen u ook voor de toekomst te schenken, niet alleen de bekende goede gezondheid maar daarnaast een hoge mate van ondernemingszin en werklust, veel optimisme en vooral ook een blijvende helderheid van geest opdat gij ook voor de toekomst in staat zult zijn op het juiste moment het juiste besluit te nemen dat onder de gegeven omstandigheden voor u dan ook alshet enige juiste besluit kan worden aangemerkt. Tot slot, heer Suijkerbuijk, willen wij u allen graag een stoffelijk blijk van onze waardering aanbieden en waar ik geen goede sinterklaas ben, zeg ik u tevoren wat het is, nl een bureauset. Deze bureauset zult gij ongetwijfeld veel gebruiken. Er daarvoor kunnen wij, raadsleden, er een automatische verplichting voor u aan vastkoppelen. Immers waar wij, raadsleden, nog lang een prettige herinnering aan onze oud-wethouder Suijkerbuijk zullen bewaren, zo stellen wij ons voor dat gij, heer Suijkerbuijk, bij het gebruik van deze bureauset ook nog vaak de herinnering zult bewaren aan de raad van 's-Hertogenbosch anno 1968

en voorgaande jaren; raadsleden die het u wel misschien vaak moeilijk konden maken maar die toch wel een goed stel bij elkaar waren omdat zij even als gij zelf geïnspireerd en gedragen werden en worden door een grote mate van liefde voor de stad 's-Hertogenbosch, de stad, heer Suijkerbuijk, waarvoor gij nu sedert tien jaren uw beste krachten hebt ingezet. Heer Suijkerbuijk, moge het u, moge het mevrouw Suijkerbuijk, moge het uw hele gezin goed gaan tot in lengte van dagen".

Hierna overhandigt de heer Van Kempen het aangekondigde geschenk (applaus).

De heer Leenders zegt het volgende: "Ik zou na de vleiende woorden van u, mijnheer de voorzitter en de heer Van Kempen, die namens alle raadsleden maar toch wel in het bijzonder namens zijn eigen partij, de K.V.P., heeft gesproken, gaarne namens de oppositiepartij van de Jongeren ook iets zeggen. Alhoewel wij 1,5 jaar geleden erop hebben aangedrongen dat de K.V.P. slechts twee in plaats van drie zetels zou gaan bezetten, betreuren wij toch bijzonder het heengaan van deze wethouder. Zonder iemand van burgemeester en wethouders tekort te willen doen hebben wij grote bewondering gekregen voor de kennis van zaken en het grote enthousiasme, ik zou bijna willen zeggen jeugdig enthousiasme, van deze wethouder. Hij heeft bijzonder veel gedaan en u heeft dat allemaal al genoemd, maar ik zou primair willen ingaan op een belangrijk facet hier in deze gemeente, de sport en de recreatie. Tien jaar geleden zouden wij beslist hebben kunnen spreken van een achterstand van 's-Hertogenbosch op dit gebied, en binnen deze tien jaar, wat bijna niemand voor mogelijk zou hebben gehouden tien jaar geleden, is de heer Suijkerbuijk er in geslaagd om deze achterstand om te bouwen in een duidelijke voorsprong. De recreatiegebieden Zuiderplas en Oosterplas worden in het hele land besproken en zijn duidelijk uniek. Ook het Brabantbad is een veelgeprezen initiatief geweest van deze wethouder. Uit contacten met de sportwereld in Nederland is mij bekend dat veel wordt gekeken naar de organisatievorm die o.a. is gevonden in de stichting F.C. Den Bosch; het is duidelijk een voorbeeld voor andere verenigingen. Hetzelfde, en dat heb ik eigenlijk bij de vorige sprekers gemist en ik kan dat misschien beter toelichten omdat ik zelf uit deze sportwereld kom, is de unieke sportsubsidie die wij hier sedert een aantal jaren hebben gekregen van deze wethouder. Kortelings vertelde mij de directeur sportzaken nog dat men zelfs is overgegaan deze subsidieregeling in stencilvorm te verstrekken door het grote aantal aanvragen van gemeenten van buiten de stad, die dit allemaal als een model willen zien voor hun eigen opzet. Uit vele contacten op landelijk niveau is mij telkenmale verteld "houd jij je mond nu maar, jullie zitten in 's-Hertogenbosch goed" en dan vind ik het knap dat veelal gesteld wordt door mensen uit Enschede, uit Amsterdam of waar dan ook "jullie hebben daar toch die Suijkerbuijk". Ik vind het persoonlijk erg jammer en ik had ook gehoopt dat hier vanavond nog als een soort afsluiting naar voren zou zijn gekomen een aantal grote projecten die op sportgebied nog in voorbereiding waren. Dat is nl. punt één een nieuwe sportsubsidie, een nieuwe groots opgezette sportsubsidie en de wethouder kennende, zal dat ongetwijfeld een veel grotere en betere zijn dan wij dus op dit ogenblik reeds hebben. Maar daarnaast en ik weet met hoeveel élan hij daaraan heeft gewerkt, is eigenlijk het laatste grote gemis in onze sportaccommodatie in de stad, nl. de sporthal in voorbereiding. Jammer genoeg heeft het deze raad niet meer mogen halen en heeft hij eigenlijk zelf daarmee niet de kroon op zijn werk kunnen zetten. Ik zou hier alleen tevens de suggestie willen lanceren om wanneer straks deze sporthal gerealiseerd wordt, deze sporthal de Frans Suijkerbuijk sporthal te gaan noemen. Deze wethouder, en ik heb dat niet alleen in deze twee jaar van mijn raadslidmaatschap mogen ervaren, maar ook daarvoor, stond altijd open voor ideeën, had altijd tijd voor mensen uit de sportwereld en had een duidelijke grote visie op de toekomst. Hij heeft dan ook bijzonder veel gedaan voor de actieve recreatie voor onze jeugd in deze stad, maar ook voor de passieve recreatie wanneer wij denken aan F.C. Den Bosch, aan de mooie sportcomplexen die wij verder in deze stad hebben gekregen, de recreatiegebieden. Ik geloof dat wij dan ook moeten spreken hier vanavond van een enorm verlies voor 's-Hertogenbosch. Het is dan ook zeer te betreuren dat dit eigenlijk het gevolg is van een stomiteit van de K.V.P., vooral landelijk gezien. Zij verliezen een groot, uiterst capabel man en die hebben zij al zo weinig. Waarom hem niet ingeschakeld bij belangrijk werk bij provinciale staten, staten generaal of eventueel het burgemeestersambt. In dat laatste geval was volgend jaar bij uw afscheid mijnheer de voorzitter, de vacature geen probleem geweest en snel ook en uitstekend opgelost. Nu moeten wij straks maar weer afwachten welke K.V.P.-er er dan weer een

baantje nodig heeft omdat hij net uit een kabinet is gerold. Wij moeten uiteraard de beslissing van de heer Suijkerbuijk respecteren hoewel wij dat zeer betreuren. Ten slotte wensen wij de heer Suijkerbuijk namens de Jongerengroep heel veel succes toe in zijn nieuwe functie en hopen dat het hem mag brengen wat hij er van verwacht. (applaus).

De heer Van der Kooi wil niet graag de indruk wekken dat hij er zich niet bij aansluit. Hij brengt de heer Suijkerbuijk de allerbeste dank voor de fijne samenwerking die er altijd geweest is, waarbij nooit een ernstig meningsverschil is geweest.

De heer wethouder Suijkerbuijk zegt hierna het volgende: "Mijnheer de voorzitter, mijn woorden moeten natuurlijk dankwoorden zijn, maar ik moet u toch eerlijk zeggen, en u zult dat nog niet eerder hebben meegemaakt, dat het mij op dit moment bijzonder moeilijk valt. Ik zou op de eerste plaats u, voorzitter, en in u ook het college van burgemeester en wethouders bijzonder hartelijk willen danken voor deze zeker niet verwachte, bijzonder hoge onderscheiding. Ik ben daar toch wel een beetje beduusd van en ik moet u zeggen dat verschillende woorden nogal eens langs je heen gaan en die je nog wel eens gewend bent met een korreltje zout te nemen. Maar wanneer dan deze woorden door de raad en door u gesproken, worden onderstreept met een dergelijk belangrijke onderscheiding van de stad 's-Hertogenbosch dan gaan deze woorden spreken en dan heb je daar eigenlijk geen repliek meer op. Mijnheer de voorzitter, mag ik dan in dit dankwoord beginnen met mijn dank uit te spreken aan uw gemeenteraad. Het politiek bedrijf is, en ik geloof dat wij dat vanavond weer even gezien hebben, een hard bedrijf en als zodanig heb ik het natuurlijk meegemaakt in deze ruim 9,5 jaar dat er natuurlijk regelmatig kritiek is geweest op een deel, belangrijk deel misschien wel, van het beleid. Maar gelukkig staat daar toch weer zeer veel waardering tegenover en ook daar hebben wij vanavond een bijzondere proeve van gezien. Zeer veel waardering is er mijnerzijds ondervonden van uw raad. Ik moet u zeggen dat mede vooral ook door het werk van ondergetekende in deze raad en in dit college van burgemeester en wethouders een niet-geboren Bosschenaar van 1951 tot 1968 is geworden tot een Bosschenaar die bijzonder veel, en ik hoop dat u dat van mij aanneemt, van 's-Hertogenbosch is gaan houden. Ik heb steeds graag gewerkt in het belang van 's-Hertogenbosch. Ik ben misschien wel eens wat met name in deze raadsvergaderingen en misschien ook wel eens een keer in het college van burgemeester en wethouders, wat te emotioneel bij een en ander betrokken geweest. Daarvoor, mijnheer de voorzitter, graag mijn excuses, maar daarnaast veel dank voor het vertrouwen dat het college en uw raad in mij heeft gesteld. Dit vertrouwen is vanavond door de heer Van Kempen nog eens namens de gehele raad onderstreept.

De heer Leenders heeft dat nog eens willen aanvullen en ik mag hem in het bijzonder danken voor de aan mij gerichte woorden in zijn betoog. Ik dank ook de andere spreker, die zich bij de dank van de heer Van Kempen hebben aangesloten. Ik zou tekort schieten wanneer ik in mijn algemeen dankwoord geen aandacht zou besteden aan het ambtenarenkorps onder leiding van onze voortreffelijke mr Van Geelen. Ik was nog maar kort wethouder, toen mijn voorganger de heer Van den Eerenbeemt, er mij al op wees dat wij zo'n voortreffelijk ambtenarenkorps hadden. Ons ambtenarenkorps staat geloof ik bekend door zijn zeer grote deskundigheid en ik meen ook te mogen stellen dat er bij onze ambtenaren een bijzonder begrip is voor de dienstbaarheid die eigen moet zijn aan de functie van de ambtenaar. Dank ook, mijnheer de voorzitter, ik mag dit hier ook in de zitting van de openbare raadsvergadering wel zeggen aan de pers, die ook vanavond weer aanwezig is. Dank voor de prettige samenwerking in het college van burgemeester en wethouders. Het is bijzonder jammer dat de heer Schuurmans wegens ziekte vanavond niet aanwezig is, maar toch denk ik met veel genoegen aan de samenwerking gedurende al deze jaren die ik met hem heb gehad en ik wil daar graag ook bij insluiten de prettige samenwerking met collega Lennaerts met wie ik vanaf het begin van mijn loopbaan heb mogen samenwerken, en al waren wij het misschien dan wel eens niet eens, dat is ook altijd niet zo eenvoudig voor een wethouder van financiën, steeds zijn wij samen tot een goed standpunt kunnen komen. Maar zeker ook, mijnheer de voorzitter, u hebt dat ook al gedaan, dank aan collega Van Heijkoop die nu ook al weer zes jaar deel uit maakt van ons college en waar ik ook gaarne vanwege zijn kameraadschappelijkheid en collegialiteit mee heb samengewerkt.

Maar vooral natuurlijk, mijnheer de voorzitter, dank aan u. Ik heb het genoegen gehad

van september 1958 tot oktober 1960 met uw voorganger, burgemeester Loeff, te mogen samenwerken. Ik heb daar, en dat heb ik al eens eerder gezegd, zelfs in de korte tijd van twee jaar een en ander geleerd; wij hebben het toen enige tijd zonder moeten doen, als ik dat zo mag uitdrukken, maar sinds 1 februari 1961 hebben wij het genoeg om gedurende 7,5 jaar met u, heer Lambooy, te mogen samenwerken. En straks gaat u ook afscheid nemen en ik hoop vanzelfsprekend natuurlijk straks ook bij dat afscheid acte de presence te geven, maar ik wil toch graag van deze gelegenheid, nu ik dus wegga, gebruik maken om toch nog even uw persoon kort te belichten. Ik zou dan op de eerste plaats willen wijzen op uw, en u hebt dat ook van mij gezegd en ik moet dan toch in herhaling vallen, ik moet dan toch wijzen op uw bijzondere karaktereigenschappen. Uw grote werkklust, uw inzet van de vroege morgen tot de late avond voor de stad 's-Hertogenbosch, uw zonnige karakter, uw optimistische kijk op vele moeilijke zaken die ons in deze jaren bezighielden, maar vooral één eigenschap, mijnheer de voorzitter, treedt bijzonder bij u naar voren en dat is uw bijzonder grote menselijkheid, een menselijkheid die zich ook vandaag weer uit en ik weet het is een besluit van het college van burgemeester en wethouders, maar ergens heb ik toch wel het vermoeden dat de geestelijke vader van die prachtige blijken van waardering, die mij vandaag zijn aangeboden, op het ogenblik hier naast mij zit, nl de bijzonder hoge Bossche onderscheiding en het bijzonder fraaie, bijzonder mooie cadeau, wat u mij vanavond heeft aangeboden. Jaren zal ik van dit prachtige cadeau kunnen genieten. Ik zal dat natuurlijk niet doen op de avonden dat het raadsvergadering is. Voorlopig zal ik daar nog bij aanwezig zijn, maar ook later wanneer ik niet meer deel van de raad uit zal maken heb ik mij voorgenomen om dan toch eens op de publieke tribune te komen luisteren wat er dan wel hier in deze vergaderzaal allemaal wordt bekoststofd.

Dames en heren, ik dacht dat een toelichting op mijn aftreden als zodanig toch vanavond niet meer nodig is. De pers heeft daar al enige aandacht aan besteed, ook in het interview en daar is vanavond ook wel zijdelings over gesproken, maar ik kan u met de hand op het hart verzekeren dat dit afscheid voor mij werkelijk zijn oorzaak vindt in duidelijk persoonlijke motieven, die inderdaad door mij persoonlijk worden ingegeven en door een gezin wat dus ook ergens rechten heeft op de vader, zeker wanneer de kinderen in dat gezin bepaalde leeftijden beginnen te krijgen. Ik kan mij voorstellen dat dit afscheid voor u als raad onverwacht komt, maar ik geloof, mijnheer de voorzitter, en u hebt vanavond al even over de gemeentewet gediscussieerd dat de gemeentewet geen andere mogelijkheid laat voor een politieke functionaris dan een plotseling heengaan. Ik kan mij namelijk moeilijk voorstellen dat men de raad mededeelt dat men misschien wel volgend jaar of over 1,5 jaar als wethouder zal aftreden. Daarom moet dit voor een raad altijd plotseling komen. Ik ben gelukkig dat ik op voor mij persoonlijk plezierige wijze van u allen afscheid mag nemen.

Ik mag eindigen mijnheer de voorzitter, met te danken voor de prachtige cadeaus, het prachtige cadeau van uw raad, dat mij regelmatig aan de prettige samenwerking met u zal doen denken, maar ik eindig verder dan met een wens: ik moge wensen dat de inspanningen van u, raadsleden, voor het wel en wee van de jeugd van 's-Hertogenbosch, in het facet jeugdwerk en sport, uw bemoeienissen voor de bejaarden van 's-Hertogenbosch, voor de behoeftigen van 's-Hertogenbosch, uw bemoeienissen en inspanningen voor de moeder met haar spelend kind in de recreatiegebieden, uw inspanningen voor de werkzoekenden in het kader van economische ontplooiing van alle Bosschenaren welkom moge zijn. Dat wens ik u toe". (applaus)

De voorzitter vraagt nog even na de raadsvergadering bij elkaar te blijven voor een gezellig samenzijn en sluit de raadsvergadering op vrijdag 26 april 1968 te 00.04 uur.

NOTULEN
der openbare vergadering
van de
gemeenteraad van 's-Hertogenbosch
op donderdag 25 april 1968
te 19.30 uur

PUNTEN VAN BEHANDELING

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergaderingen van de gemeenteraad van donderdag 11 januari 1968, avondvergadering (nr 4), vrijdag 12 januari 1968, middagvergadering (nr 5) en avondvergadering (nr 6).
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Voorstel (Bijlage nr 73) tot toetreding als lid van de Raad der Europese Gemeenten.
4. Voorstel (Bijlage nr 74) tot het verlenen van een tweetal vergunningen ingevolge artikel 18 van de Bouwverordening.
5. Voorstel (Bijlage nr 75) tot wijziging van de verordening op de halvedagsluiting van winkels voor wat betreft de slagerswinkels
6. Voorstel (Bijlage nr 76) tot het vaststellen van een verordening betreffende het gebruik van de recreatie-oorden „Zuiderplas“ en „Oosterplas“.
7. Voorstel (Bijlage nr 77) tot vaststelling van een verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de personele belasting in de gemeente 's-Hertogenbosch voor het belastingjaar 1968/1969.
8. Voorstel (Bijlage nr 78) tot het garanderen van de tijdige betaling van rente en aflossing van een geldlening, groot f 56.000,— aan te gaan door de stichting Maatschappelijk Centrum Deuteren.
9. Voorstel (Bijlage nr 79) tot het verlenen van medewerking aan de stichting van een gemeenschapshuis in de wijk Zuid.
10. Voorstel (Bijlage nr 80) tot het wijzigen van de Algemene Beheersverordening 1967.
11. Voorstel (Bijlage nr 89) tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1968.
12. Voorstel (Bijlage nr 81) tot het verlenen van voorschotten op de vergoeding over 1968 van de kosten wegens beloningen van vakleerkrachten in de lichamelijke oefening, handvaardigheid en muzikale vorming aan bijzondere scholen voor v.g.l.o., u.l.o. b.o.

13. Voorstel (Bijlage nr 82) tot het verlenen van medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920.
14. Voorstel (Bijlage nr 83) tot het stellen van zekerheid voor betaling van rente en aflossing van leningen.
15. Voorstel (Bijlage nr 84) tot het onbewoonbaar verklaren van de woningen Orthen 94, Vughterstraat 205 boven, Vughterstraat 240-242, Schilderstraat 25 beneden achter, Hofstad 31-35 boven rechts, 35 boven links, 35a en Hinthamereinde 48a beneden en 48a boven.
16. Voorstel (Bijlage nr 85) tot het aangaan van een ruiltransactie met de Staat der Nederlanden betreffende percelen grond gelegen aan de Vughterweg.
17. Voorstel (Bijlage nr 86) tot aankoop van de eigendommen van de Commanditaire Vennootschap Gebr. Sars, gelegen aan het Sint Geertruikerkhof en aan de westzijde van de rijksweg naar Utrecht.
18. Voorsel (Bijlage nr 87) tot verkoop van grond aan de Vereniging der Barmhartige Zusters van de H. Carolus Borromeus q.q., ten behoeve van de uitbreiding van het St. Carolus-ziekenhuis aan de Jan Heinsstraat.
19. Voorstel (Bijlage nr 88) tot benoeming van een wethouder.

Tegenwoordig:

Voorzitter: mr R. J. J. Lambooy, burgemeester;

Wethouders: ir F. J. Suijkerbuijk, drs W. G. J. Lennaerts en ir J. J. C. van Heijkoop;

Leden: Mevr. J. Bos-Kinsbergen, L. J. van der Kooi, mr G. D. H. Verkuijlen, J. M. A. Foppele, A. M. M. van Loon, G. A. Moerings, J. van de Wal, ir J. L. van Oost, B. IJsselstijn, Th. C. J. Trimbos, mr H. Bergé, J. M. C. van der Eerden, P. van Drunen, J. J. C. M. van Beek, H. W. J. Vos, A. J. C. Wagemakers, J. C. H. van Oijen, mevr. J. M. Claasen-van de Laak, H. W. van Kempen, J. M. van Engelen, T. A. Bos, Th. Kok, Jhr mr L. E. A. J. van Meeuwen, mej. M. W. J. A. Willemse, L. H. van Veggel, F. C. Bumann, F. Fakkers, F. M. J. Schuurbijs, J. A. F. van Osch, J. C. Vis, Th. W. Leenders;

Secretaris: mr A. A. B. van Geelen, gemeente-secretaris;

Afwezig: wethouder N. Schuurmans.

De voorzitter opent de vergadering met het gebed en deelt mede dat bericht van verhindering is ingekomen van de heer wethouder Schuurmans, die wegens ziekte de vergadering niet kan bijwonen.

1. Vervolgens stelt hij aan de orde de goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van donderdag 11 januari 1968, avondvergadering (nr 4).

Zonder op- en of aanmerkingen worden deze notulen conform vastgesteld.

Goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van vrijdag 12 januari 1968, middagvergadering (nr 5).

Zonder op- en of aanmerkingen worden deze notulen overeenkomstig vastgesteld.

Goedkeuring van de notulen van vrijdag 12 januari 1968, avondvergadering (nr 6).

De heer Van de Wal zegt dat op de 18e regel van pagina 491 staat: „nationale geest”. Dit moet zijn „nationale gesel”.

Op de 49e regel van dezelfde bladzijde staat: „600”, dat moet zijn „300”.

De heer Schuurbiërs zegt dat op de 5e regel van boven op bladzijde 486 staat: „wanneer deze gordelweg door Zuid loopt” hetgeen moet zijn „tot Zuid loopt”.

Op de 2e regel van beneden van bladzijde 486 staat: „niet zoals in de vijftiger jaren gebeurde”. Dat moet zijn „net zoals in de vijftiger jaren gebeurde”.

Met inachtneming van deze wijzigingen worden ook deze notulen gearresteerd.

2. Ingekomen stukken en mededelingen.

A. Berichten van gedeputeerde staten tot goedkeuring van de raadsbesluiten respectievelijk de besluiten van

burgemeester en wethouders tot:

1. aankoop van de pandjes Hofstad 12-14-16-18-20 en 22 van de heer A. Henkelman; (raadsbesluit 29 februari);
 2. aankoop van grond onder Orthen van de heer P. L. van Goch, alhier; (raadsbesluit 27 oktober 1967);
 3. vaststelling/wijziging van de Bouwverordening; (raadsbesluit 20 december 1967);
 4. verkoop van grond in het uitbreidingsplan „de Kruiskamp” aan Edah n.v. te Helmond;
 5. verkoop van grond aan de Pater van den Elsenstraat aan de „stichting Gemeenschapshuis 's-Hertogenbosch-oost” alhier;
 6. verkoop van grond aan de Wagnerlaan aan de heer A. H. F. van Olphen, alhier;
 7. verkoop van grond aan de Musselstraat aan de heer Th. J. Lammers te Beek en Donk;
 8. verkoop van grond aan de Sint Rochusstraat aan de firma Jan Janssen Azn, alhier;
 9. het aangaan van een tweetal geldleningen, groot respectievelijk f 90.000,— en f 52.400,— ter financiering van de kosten van reconstructie van de Krullartstraat en de Kerkstraat.
- B. Verslag over het jaar 1966 van de r.k. Vereniging Moederschapszorg te Heerlen.

De voorzitter stelt namens het college van burgemeester en wethouders de raad voor de onder A en B genoemde stukken voor kennisgeving aan te nemen.

Wordt aldus besloten.

- C. Brief d.d. 18 april 1968 van de heer L. J. van der Kooi, waarbij wordt toegezonden het ontwerp „Stationsplan 's-Hertogenbosch 1968”, zoals dit door de fractie van de Partij van de Arbeid is samengesteld.

De voorzitter zegt dat dit het plan is, waarover bij de begrotingsbehandeling bereids door de heer Van der Kooi is gesproken. De heer Van der Kooi weet en begrijpt dat deze zaak niet rauwelijks in deze vergadering kan worden besproken.

Daarvoor is aan het plan ook te zeer zorg besteed. Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad derhalve voor om dit ontwerp voor het uitbrengen van pre-advies in zijn handen te stellen.

De heer **V e r k u i j l e n** zegt bij het lezen van de stukken met veel belangstelling kennis genomen te hebben van het initiatief van de heer Van der Kooi, dat hij namens zijn fractie heeft ingediend. Spreker moet zeggen dat hij bijzonder veel waardering heeft voor de zorg die er aan besteed is en voor de wijze waarop het de raad gepresenteerd wordt. Spreker gelooft dat dit in het heden van initiatief-voorstellen, welke hier in de raad wel eens vaker aan de orde zijn geweest, een voorbeeld is van de procedure zoals het wèl moet en hij dacht dat hij daarom ook volgaarne het voorstel van het college om het stuk ter zake van het uitbrengen van pre-advies in handen van dat college te stellen, zou kunnen ondersteunen.

De heer **F a k k e r s** vraagt welke termijn men denkt nodig te hebben om bedoeld pre-advies uit te brengen.

De **v o o r z i t t e r** zegt dat dat op het ogenblik wel wat moeilijk te zeggen is. Er wordt natuurlijk vanaf dit ogenblik aandacht aan besteed, maar als men het initiatief-voorstel gelezen heeft, dan blijkt dat het een aangelegenheid is met bijzonder vergaande consequenties op allerlei gebied. Op gebied van de ruimtelijke ordening; op het gebied van de financiën en nog een x-aantal factoren en facetten van het gemeentelijk leven. Spreker kan zich dus voorstellen dat, dit met inachtneming van de vakanties die naderen en waardoor het tempo noodzakelijkerwijs altijd iets lager komt te liggen, men rekening zal moeten houden met ongeveer een maand of zes. Alle diensten moeten hiervoor immers worden ingeschakeld; de adviseurs, ook die buiten het ambtelijk vlak, moeten hierover hun zienswijze geven. Er zal dus ook nog wel eens beraad over nodig zijn. Het is nogal een rigoureuze plan zoals de heer Van der Kooi zelf ook weet en daarom dacht spreker dat met een termijn van een half jaar bepaald rekening gehouden moet worden.

De heer F a k k e r s verklaart daar graag mee akkoord te gaan.

De heer B e r g é zegt bij het bestuderen van de stukken de vraag te hebben willen opperen of de raadsleden een exemplaar van het initiatief-voorstel zouden kunnen krijgen. Hij vindt er nu een exemplaar van op zijn tafel en zou degenen die daarvoor gezorgd hebben, daarvoor hartelijk willen danken.

De v o o r z i t t e r stelt nogmaals namens het college van burgemeester en wethouders de raad voor het initiatief-voorstel ter fine van pre-advies in handen van het college van burgemeester en wethouders te stellen.

Wordt aldus besloten.

De v o o r z i t t e r zegt dat er nog twee ingekomen stukken zijn waarvan hij de raad niet tevoren in kennis heeft kunnen stellen. Het eerste stuk is een schrijven van 24 april 1968 van de heer J. F. M. C. Breukel, waarbij laatstgenoemde een plan inzendt om van de ruimte tegenover het provinciehuis in de Waterstraat een ondergrondse parkeerruimte te maken en het plein daarboven te bezigen als overdekte markt.

Spreeker hoopt eerlijk gezegd dat de raad niet iedere vergadering met het ombouwen van de stad wordt geconfronteerd, want daar wordt men doodmoe van op den duur. Het schrijven heeft niet ter visie kunnen liggen omdat het daarvoor te laat is ingekomen.

De voorzitter stelt namens het college van burgemeester en wethouders de raad voor dit schrijven ter afdoening in handen van het college te stellen.

De heer B e r g é zegt er prijs op te stellen het schrijven eerst in te zien alvorens overeenkomstig het voorstel te besluiten.

De v o o r z i t t e r zegt er geen bezwaar tegen te hebben om dit stuk voor de volgende raadsvergadering ter visie te leggen maar dan lijkt het hem ook juister het besluit dit stuk ter afdoening in handen van het college van burgemeester en wethouders te stellen, op te schorten tot de volgende raadsvergadering.

Wordt aldus besloten.

De voorzitter zegt dat vandaag eveneens is ingekomen een besluit van de Kamer uit gedeputeerde staten van Noord-Brabant voor behandeling van administratieve geschillen ingevolge de Lager-onderwijswet 1920, welk schrijven gedateerd is 16 april 1968, waarbij het besluit van de gemeenteraad van 25 februari 1966 tot vaststelling van het bedrag per leerling van het lager onderwijs wordt vernietigd.

Over het jaar 1966 was het bedrag vastgesteld op *f* 74,92. Het bestuur van de St. Janstichting is tegen deze vaststelling in beroep gekomen omdat dit bedrag naar het oordeel van die stichting zou moeten zijn *f* 107,08. Door gedeputeerde staten van Noord-Brabant is het bedrag nu bepaald op *f* 90,05. De gemeenteraad kan binnen 30 vrije dagen tegen de beslissing beroep instellen bij de Kroon en omdat het niet meer mogelijk is om de raad dan nog tijdig te informeren, zou spreker, namens het college van burgemeester en wethouders de raad willen vragen, om het college te machtigen om indien naar het geweten van het college van burgemeester en wethouders daartoe aanleiding bestaat, daartegen beroep in te stellen. De beroepstermijn is aangevangen 21 april en verstrijkt derhalve vóór de volgende raadsvergadering. Het is een groot verschil omdat het over een groot aantal leerlingen gaat. Het college heeft ook nog geen gelegenheid gehad om over deze aangelegenheid overleg te plegen en een en ander in al zijn consequenties te bekijken. Spreker zou echter niet graag de kans willen missen om, als het college van mening is dat in dit geval toch wel een beroep zal moeten worden ingesteld, terzake de handhaving van de raad van de zienswijze van dit punt, dat beroep ook in te stellen. Spreker zou de raad dus een machtiging willen vragen om dit beroep in te stellen als het college daartoe reden aanwezig acht.

De heer B e r g é vraagt of de voorzitter bedoelt dat het college de uitspraak eerst eens wil bekijken en als het dan tot de conclusie komt dat er beroep in zit, het col-

lege dan een machtiging heeft om beroep in te stellen. Niet dus dat de raad nu al besluit in beroep te gaan.

De voorzitter zegt dat de heer Bergé hem goed begrepen heeft. Spreker wil ook nu nog niet in beroep gaan; eerst dient het geheel overzien te kunnen worden. Wilde hij wel in beroep gaan, dan zou hij zulks de raad hebben voorgesteld.

De raad besluit overeenkomstig het voorstel het college van burgemeester en wethouders te machtigen eventueel beroep in te stellen.

3. Voorstel (Bijlage nr 73) tot toetreding als lid van de raad der Europese gemeenten.

De heer Bergé zegt dat bij de behandeling van de begroting de groep Beter Bestuur gezegd heeft het gewenst te achten dat 's-Hertogenbosch tot de Raad der Europese Gemeenten zou toetreden. Het college van burgemeester en wethouders heeft daarop geantwoord dat de raad omtrent deze materie binnenkort een voorstel tegemoet zou kunnen zien. Het doet de groep Beter Bestuur buitengewoon veel genoegen dat zo snel op hun voorstel is gereageerd en spreker's groep ondersteunt dit voorstel van ganser harte.

De heer Van der Kooi acht het een verstandig besluit dat de gemeente zich schaart in de rijen van gemeenten die lid zijn van de Raad van Europese Gemeenten.

Het doel: de gemeentelijke autonomie te handhaven, te versterken en de gemeentelijke vrijheden te verdedigen, mag op zichzelf zeer belangrijk zijn; belangrijker is het ontwikkelen van de Europese geest met name door uitwisseling tussen gemeenten uit verschillende landen en de vertegenwoordiging van de gemeente in Europese en internationale organen te verzekeren. Spreker meent dat intensivering van deze contacten zal resulteren in een beter begrip voor elkaar, voor elkaars mogelijkheden en bepaalde vooroordelen hiermede helpen weg nemen, een en ander ten gunste van een betere toekomst. Spreker heeft ontdekt dat de Raad der Europese Gemeen-

ten ten behoeve van deze contacten een tijdschrift uitgeeft en ook op andere wijze actief is. Spreker vraagt of de raad er nu iets van merkt dat de gemeente lid wordt; op welke wijze de raad een inbreng heeft en langs welke wegen blijft de raad op de hoogte van hetgeen er bereikt is. Het is middschien wel wat veel gevraagd voor die contributie van f 0,01.

De v o o r z i t t e r zegt dat de gemeente zich mag laten vertegenwoordigen. In het algemeen is deze gemeente er niet zo vóór zich te laten vertegenwoordigen. Spreker kan zich voorstellen dat er gewichtige aangelegenheden aan de orde zijn die bijzonder interessant zijn en dan zal uiteraard een bescheiden vertegenwoordiging van de gemeente aan die vergaderingen deelnemen. Bovendien komt er een tijdschrift uit voor de Europese Gemeenten en daaruit kan men ook de nodige wetenschap putten welke deze gemeente van dienst kan zijn. Aan belangrijke punten wordt bepaald de nodige aandacht besteed. Het kan inderdaad de moeite waard zijn om over van belang zijnde zaken geïnformeerd te zijn en als men die aantreft in dit tijdschrift, kan het gemeentebestuur van 's-Hertogenbosch contact opnemen met de betreffende gemeente of met de betreffende vertegenwoordiging in het land om daaromtrent geïnformeerd te worden.

Spreker dacht dat dat op het ogenblik wel de liaison moest zijn tussen 's-Hertogenbosch als lid van deze vereniging en het betreffende orgaan.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

4. Voorstel (Bijlage nr 74) tot het verlenen van een tweetal vergunningen ingevolge artikel 18 van de Bouwverordening.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en de ontwerp-besluiten vastgesteld.

5. Voorstel (Bijlage nr 75) tot wijziging van de ver-

ordering op de halvedagsluiting van winkels voor wat betreft de slagerswinkels.

De heer wethouder **L e n n a e r t s** zegt dat gebleken is dat het verzoek tot dit voorstel geboren is in een niet voltallige bestuursvergadering van de slagersvereniging Sint Nicolaas. Bij de wens om de halvedagsluiting van de slagers te verplaatsen van dinsdagmiddag naar maandagmorgen hebben destijds bepaalde c.a.o.-consequenties meegespeeld. Nu is van de zijde van de werknemersorganisaties te kennen gegeven dat zij ook in deze aanlegenschap betrokken zouden willen worden. Op basis van deze twee redenen stelt spreker voor om de stukken opnieuw ter advisering aan de Kamer van Koophandel toe te zenden met het verzoek bij het advies rekening te houden met de feiten welke pas deze week aan het licht gekomen zijn. Volledigheidshalve wil spreker hieraan toevoegen dat de werknemersorganisaties in het verleden nooit te kennen hebben gegeven in deze aangelegenheid betrokken te willen worden en dat het evenmin ooit is voorgekomen dat een verzoek van de slagersvereniging Sint Nicolaas achteraf bleek niet gesteund te worden door het gehele bestuur van deze vereniging, vandaar dat het college en de Kamer van Koophandel gemeend hebben het onderhavige verzoek voor ontvankelijk te moeten verklaren.

De heer **M o e r i n g s** vindt het een vreemde geschiedenis dat dit voorstel zo hier ter tafel is gekomen.

De heer **B e r g é** sluit zich graag aan bij hetgeen de heer Moerings opmerkte. Het is spreker bekend dat er in 's-Hertogenbosch een vergadering is geweest van de slagersvereniging Sint Nicolaas en dat daar dit verzoek zelfs geen deel van de agendapunten heeft uitgemaakt en dat er gezegd is het punt op de volgende vergadering aan de orde te stellen en dat op die mededeling al direct de Kamer van Koophandel werd ingeschakeld. Spreker dacht dat het dus heel verstandig zou zijn dat ook intern bij „Sint Nicolaas“ een opinie gevormd zou worden op de democratische wijze.

De heer V a n B e e k zegt ongeveer dezelfde opmerking te hebben willen maken als de heer Bergé. Hij wil dit graag even vergelijken met een praktisch zelfde geval als zich ten aanzien van de fotografen heeft voorgedaan. Toen is de Kamer van Koophandel ook alsmaar bezig geweest terwijl men het in het bestuur onderling helemaal niet eens was. Spreker vraagt of, voordat er enquetes gehouden worden, de Kamer van Koophandel op de hoogte is van de mening van het bestuur.

Mevrouw B o s - K i n s b e r g e n wil zich volledig aansluiten bij de woorden welke door de vorige spreker al gezegd zijn. Zij hoopt alleen dat met de brief die de raadsleden ontvangen hebben van „Sint Joris” waaruit nadrukkelijk blijkt dat de werknemers niet gehoord zijn, terdege zowel in dit geval als in eventuele volgende gevallen rekening zal worden gehouden. Ook hoopt zij dat de verstandhouding tussen de werkgevers- en werknemersorganisaties van dien aard zullen zijn dat de raad niet iedere keer voor soortgelijke moeilijkheden komt te staan.

De heer K o k zegt erg gelukkig te zijn met hetgeen de wethouder ten aanzien van het voorstel wijzigde nl om een bepaalde tijd respijt te geven alvorens men tot de definitieve winkelsluiting op maandagmorgen voor slagers overgaat. Naar spreker's mening is het zo, dat het de moeite waard is te informeren welke motieven de slagterspatroons hebben geleid tot deze keuze. Het is duidelijk dat de belangen van de slagters in het stadscentrum geheel anders liggen dan die van slagters in de buitenwijken. Spreker neemt dan ook aan dat er in de komende periode van respijt waarom gevraagd werd, voldoende gelegenheid zal zijn om de gezamenlijke slagters in deze zaak bij elkaar te brengen en dat zij zodoende de gelegenheid krijgen om tot ieders tevredenheid deze affaire op te lossen.

De heer wethouder L e n n a e r t s zegt dat achteraf praten als men bepaalde dingen weet, een vrij gemakkelijke zaak is. Spreker schetst de gang van zaken. Bij het

college van burgemeester en wethouders is een verzoek ingekomen van de vereniging Sint Nicolaas. Althans: daar was het briefpapier van afkomstig. Dat verzoek was getekend door de secretaris van genoemde vereniging. Men mag dan aannemen te maken te hebben met een ordentelijk verzoek. Het is wel vergaand, zoals de heer Van Beek voorstelde om telkens als er zo'n brief inkomt te moeten afchecken of zo'n brief wel rechtsgeldig is als die brief door de secretaris getekend is. Men zou kunnen zeggen dat zulks alleen maar zou moeten gebeuren als er de handtekening van één man op staat en de brief dus niet getekend is door zowel de voorzitter als de secretaris, maar zelfs dan bestaat er nog de mogelijkheid dat die ook niet namens het hele bestuur spreken. Spreker voelt er niets voor om dat spel te gaan spelen. Of die zaak wel of niet in de ledenvergadering aan de orde is geweest weet spreker niet. Wat hij wel weet, en dat kan hij ook in het openbaar verklaren is, dat deze materie bij de slagerverseniging elk jaar aan de orde komt ook al staat het niet op de agenda. Spreker is zover wel op de hoogte met de gang van zaken bij de slagervers dat dit een probleem is dat door het jaar heen en op elke vergadering besproken wordt zij het dat daarentrent niet steeds een besluit wordt genomen. Of dat thans wel of niet is geweest weet spreker niet. Vast staat wel dat leden ook van het bestuur, zulks ontkennen. De aan de leden van de raad geschreven brief vormt hiervoor een van de bewijzen. Om zover te gaan dat telkens bij ontvangst van een brief, die alleen maar door de secretaris ondertekend is of alleen door de voorzitter of door beiden, notulen van de vergadering op te vragen teneinde te beoordelen of hij of zij gemachtigd zijn om zo'n brief te schrijven, dat vindt spreker te ver gaan.

Tegen mevrouw Bos-Kinsbergen zegt spreker dat de slagervers te maken hebben met een c.a.o. die wat moeilijkheden met zich mee brengt in verband met de winkelsluiting. De betrokken moeilijkheden betreffen niet het verkopend personeel doch het personeel dat in de slagervers-

werkplaatsen werkt. Dit personeel is onderhevig aan een c.a.o. die o.m. bepaalt dat dat personeel 48 uur aaneengesloten vrij moet zijn. Vanwege de gunstige verkopen op zaterdag valt deze periode automatisch op zondag en maandag en dat speelt natuurlijk wel mee. Overigens mag men niet vergeten dat de winkelsluitingswet van oorsprong tot nu toe bedoeld is als een sociale wetgeving voor de zelfstandige middenstanders terwijl de sociale maatregelen voor de werknemers, waar het hier dan over gaat, zijn vastgelegd in de c.a.o. De nu naar buitengetreden belangentegenstelling leeft in wezen tussen de slagers zelf. De slagers zonder personeel in de werkplaats voelen in het algemeen voor een halvedagsluiting op de dinsdagmiddag. De slagers met zulk personeel voelen op grond van de betrokken c.a.o.-verplichting het meest voor de halvedagsluiting op de maandag. Begrijpelijk is dat de werknemersorganisaties zich bij deze controversie betrokken voelen. Alhoewel bij een wekelijkse halvedagsluiting van winkels niet gebruikelijk en ook niet de bedoeling van de wetgever zegt spreker reeds meegedeeld te hebben geen bezwaar te hebben dat in dit specifieke geval de werknemersorganisaties wel worden betrokken in het beraad. Bij de Kamer van Koophandel ingewonnen informaties leren dat daar eenzelfde standpunt wordt ingenomen en dat de Kamer bereid is op basis van een dergelijk overleg een tweede advies uit te brengen.

De voorzitter stelt namens het college van burgemeester en wethouders voor dit voorstel aan te houden tot nader advies van de Kamer van Koophandel ingewonnen zal zijn. Wordt aldus besloten.

6. Voorstel (Bijlage nr 76) tot het vaststellen van een verordening betreffende het gebruik van de recreatieoorden „Zuiderplas" en „Oosterplas".

De voorzitter zegt dat de raadsleden bij de toegezonden stukken het gedrukte exemplaar hebben ontvangen. Daarna heeft er echter nogmaals overleg plaats

gehad met de Commissie voor de Strafverordeningen. In de ontwerp-verordening worden dientengevolge enige wijzigingen voorgesteld welke de raadsleden kunnen aantreffen op het gestencilde exemplaar. In artikel 3 sub a komt te staan „beroepsmatig als muzikant op te treden”. In artikel 4 sub c wordt het woord „redelijkerwijze” ingevoegd en onder i: „een tent te plaatsen of aanwezig te hebben op de stranden”.

In artikel 5 staat dat de in het recreatie-oord aanwezige personen verplicht zijn alle aanwijzingen in het belang van de openbare orde, veiligheid, zedelijkheid of gezondheid op te volgen. Om het de raadsleden nog een beetje moeilijker, subsidiair gemakkelijker te maken, moet spreker nog mededelen dat hem op een gegeven ogenblik toch nog bleek dat de omschrijving „recreatie-oorden Zuiderplas en Oosterplas” destijds wel bij raadsbesluit is vastgesteld, zodat het een bepaald begrip is, maar uit de tekening bleek dat de begrenzing van de Zuiderplas inderdaad helemaal juist was zoals destijds dus vastgesteld, maar dat de „Oosterplas” eigenlijk alleen het water bevatte en niet de verdere beweiingen daaromheen. Op grond daarvan zou spreker de raad willen voorstellen om ook nog dit amendement van het college te willen overnemen. In artikel I staat: „In deze verordening wordt verstaan onder recreatie-oorden de recreatie-oorden Zuiderplas en Oosterplas”. Daar zou dan aan toegevoegd moeten worden: „zoals die zijn aangeduid op de bij dit besluit behorende tekeningen nr 24472 en nr 32982”. Dat is precies de omlijning van de recreatie-oorden, zoals die destijds bij de wijknaamgeving door de raad is vastgesteld waardoor elk juridisch misverstand op dit gebied wordt uitgesloten.

De heer **V e r k u i j l e n** zegt dat zijn fractie verheugd is over het feit dat deze ontwerp-verordening thans aan de raad is voorgelegd. Hij dacht dat deze verordening inderdaad in een behoefte voorziet en er is al meerdere malen om gevraagd. Sprekers fractie wil ook akkoord gaan met de amendementen zoals die hierop zijn aan-

gebracht en ook met het amendement dat de voorzitter zojuist heeft voorgelezen. Wel heeft spreker enige moeite met artikel 4 onder i voor wat betreft het amendement dat daar is aangebracht nl het plaatsen of aanwezig hebben op de stranden van een tent. Spreker is van mening dat dit toch wel een moeilijk te hanteren bepaling is in zijn algemeenheid, omdat de situatie in de beide recreatie-oorden in dit opzicht niet gelijk is en op de tweede plaats omdat spreker van mening is dat langs de weg van artikel 5 eventuele mistoestanden op dit gebied toch wel in de hand zouden kunnen worden gehouden.

Spreker zou daarom willen voorstellen om dit lid van artikel 4 niet in de verordening op te nemen maar om voorshands met deze verordening eens te gaan werken en om eventueel te zijner tijd wanneer mocht blijken dat een dergelijke aanvulling toch noodzakelijk is, deze aanvulling hierop aan te brengen.

De heer B u m a n n zegt dit voorstel van ganser harte te steunen ook na de voorgestelde wijzigingen. Het is jammer zegt spreker dat zulke maatregelen genomen moeten worden. Om de grote massa van goedwillenden echter te beschermen tegen de, op zijn zachtst uitgesproken, onnadenkendheid van enkelen, moeten deze maatregelen nu eenmaal genomen worden. Een ander aspect is de uitvoering. Tijdens de vergadering van de Commissie voor Lichamelijke Opvoeding, Sport en Recreatie heeft spreker de suggestie gedaan om eventueel de reservepolitie als strandtoezicht in te schakelen. Spreker vraagt wat er van deze suggestie gedacht wordt.

De heer L e e n d e r s zegt dat de Jongerengroep blij is met het voorstel tot vaststelling van deze verordening, omdat daarmee ingegaan wordt op vraag 216, gesteld door de Jongerengroep bij gelegenheid van de behandeling van de laatste begrotingsbehandeling. Spreker gelooft dat door deze regeling de prachtige recreatie-gebieden meer aan hun doel zullen kunnen gaan beantwoorden. Spreker ondersteunt evenwel gaarne het zojuist door de heer Verkuijlen gestelde betreffende het plaat-

sen en aanwezig hebben van tenten op stranden. Met de heer Verkuijlen gelooft spreker nl dat men met artikel 5 voldoende maatregelen achter de hand heeft om misstanden uit de weg te ruimen. Wanneer daar dus nu kinderen indianententjes of iets dergelijks op de stranden gaan plaatsen, betekent dat nu dat die dus verwijderd zullen worden. Spreker ondersteunt dan ook heel graag het voorstel van de heer Verkuijlen om zeker gedurende het eerste jaar artikel 4, lid i niet in de verordening op te nemen.

Daarnaast zou spreker er op willen aandringen dat er goede bekendheid aan deze verordening wordt gegeven, zodat daar geen vervelende dingen gaan gebeuren tengevolge van het feit dat er nog mensen zijn die zich niet bewust zijn van deze verordening en bijvoorbeeld van mening zijn dat zij daar met bromfietsen in het rond mogen rijden enz.

De heer Moerings zegt dat er niet veel meer over dit voorstel te zeggen is want wat er te zeggen was is al gezegd. Een kleinigheid dus nog. Onder artikel 5 valt eigenlijk dus alles wat men maar in de hand wil houden en dat is feitelijk dus de bedoeling. Deze kwestie is in de commissie-vergadering uit en te na besproken. Het is echter op het moment de gewoonte dat er, vooral aan de Zuiderplas, veel auto's gewassen worden. Artikel 5 houdt ook in dat dat verboden kan worden. Het wassen van auto's lijkt op het eerste gezicht een onschuldige zaak maar in wezen is dat helemaal niet onschuldig. Door het wassen van die auto's met chemische middelen komen er chemische produkten in het water terecht die er niet meer uitgaan; ook door de natuur zelf wordt het water daarvan niet meer gereinigd en dat wordt steeds erger. Spreker hoorde onlangs dat het gras zelfs er van dood gaat. Spreker vraagt hoe het publiek nu te weten komt dat het voortaan verboden is daar de auto's te wassen. Het wil spreker voorkomen dat het wel heel voornaam is deze dingen aan het publiek ter kennis te brengen.

De voorzitter dankt de raad dat deze voor zover althans nu tot uitdrukking is gekomen in zijn totaliteit met dit voorstel instemt. Tot de heer Verkuijlen zegt spreker dat het plaatsen van tenten op de stranden nogal eens aanleiding geeft tot euvels, welke men zich gemakkelijk kan voorstellen. Er wordt ruimte, soms te veel ruimte door ingenomen, zij kunnen aanleiding geven tot begrijpelijke ergernis en daarom is deze bepaling in de ontwerp-verordening opgenomen. Spreker zou de verordening graag zo waterdicht mogelijk willen hebben en nu is het de vraag of onder artikel 5 alles in het belang van de openbare orde zou kunnen vallen. Het is de vraag of het feit dat men kan zeggen dat zo'n tent er eigenlijk maar niet moest staan, valt onder het begrip „openbare orde”. Als het tweede euvel, dat spreker noemde, zich gaat voordoen, dan natuurlijk wel, want dan valt het eventueel onder openbare zedelijkheid. De commissie voor de Strafverordeningen heeft het opnemen van deze bepaling in deze verordening geadviseerd naar aanleiding van bepaalde ervaringen en spreker dacht dat daar ook wel reden voor was. Persoonlijk heeft spreker er echter geen bezwaar tegen om gedurende één jaar een proef met de verordening te nemen, zonder dat het gewraakte artikel erin is opgenomen. Het is wel wat vervelend als men nog een seizoen met de narigheid zou komen te zitten en dat men dus alleen maar een beroep zou kunnen doen op die bepaling betreffende de openbare orde. Spreker moet dan aan de politie wel opdracht geven en hij is daar ook wel toe bereid om dat te doen om het begrip „openbare orde” nogal wat streng te interpreteren om te zorgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van het feit dat de bedoelde bepaling nu helemaal niet in de verordening is opgenomen. Dat is dus wel de consequentie. Men kan twee kanten uit: men kan de bepaling erin laten staan en over een jaar het effect ervan bekijken; men kan ook de bepaling niet opnemen en dan na een jaar daar het effect van bezien. De commissie Strafverordening was er in totaliteit voor de be-

paling op te nemen omdat men wat geërgerd is over het verschijnsel en men dus gemakkelijker kan zeggen dat iets verboden is en dus niet mag, dan men moet zeggen hier een beroep op de openbare orde te doen, hetgeen zowel voor de verbalisant als voor het O.M. een beetje dubieus is.

Tot de heer Leenders zegt spreker dat dit natuurlijk niet bedoeld is voor het indianententje, dat is immers speelgoed en deze bepaling is uitdrukkelijk bedoeld voor tenten waarin men bivakkeert. Wat die laatste tenten betreft is spreker ook bereid de politie dusdanig te instrueren dat die bepaling daaromtrent niet kinderachtig wordt toegepast, hoewel spreker er zo al van overtuigd is dat de politie dat niet zal doen. In zoverre is deze moeilijkheid dus wel te voorkomen. Spreker zou de raad dus liever willen adviseren deze bepaling in de verordening te laten staan. Tegen het plaatsen van indianententjes zal dan niet, om het woord in dit verband even te gebruiken, kinderachtig worden opgetreden, maar tegen het plaatsen of doen staan van andere tenten beslist wel.

Spreker zegt tot de heer Bumann, dat hij er helemaal geen bezwaar tegen heeft de reservepolitie te laten optreden voorzover dat tenminste nodig is. Zeker in de zomermaanden is het politiekorps vooral in de weekenden, zeer druk bezet ondanks het feit dat het nut groter wordt door de activiteiten van de commissaris. Spreker is van plan de zwembaden e.d. ook te laten besurveilleren door de man op de brommer zoals nu in de stad het geval is met de zg. lijnsurveillance. Dit systeem bevalt beter dan de surveillance per auto of zware motor. Spreker zegt dat het bepaald de bedoeling is om de orde en de rust in de zwembaden terug te krijgen. Die is even wat verloren geweest en spreker krijgt wel eens de indruk dat, omdat deze baden gratis toegankelijk worden gesteld, iedereen zich meent te kunnen veroorloven wat in hem opkomt. Dat zijn soms nare zaken. Een van de kwesties welke spreker persoonlijk ook een doorn in het

oog is geweest, is het feit dat men zich niet hield aan de voorschriften betreffende het parkeren van auto's, stallen van fietsen enz. Daardoor werd het gewone verkeer dat rondom deze plassen zo waardevol is, gehinderd. Men weet hoe dat gaat: als er een auto geparkeerd staat nemen andere bestuurders klakkeloos aan dat het toegestaan is. Aan dat punt zal bepaald bijzondere aandacht worden besteed. Tot de heer Moerings zegt spreker dat voor diens vragen tevens het antwoord aan de heer Verkuijlen geldt.

Voor wat het wassen van de auto's aan de Zuiderplas betreft zegt spreker dat dit euvel nog zal worden opgelost. Dit jaar zal dat nog worden toegestaan omdat het wat moeilijker ligt op het ogenblik. Maar dat zal nu gelegaliseerd worden voor dit jaar, door daar parkeerborden te plaatsen, waardoor men er dus mag komen, anders is men strafbaar. Het is de bedoeling, doch dat kan niet meer dit jaar, om ná dit seizoen de parkeergelegenheid ruimer te maken en dan daar ook de mogelijkheid te geven om de auto's te wassen. Men kan het wassen van auto's op een parkeerplaats niet zinnig tegengaan. Dat is eenvoudig niet meer te doen. De mensen hebben in hun eigen omgeving daarvoor dikwijls ook geen plaats of er wordt gemopperd door omwonenden en dus gaat men naar de recreatie-oorden. Spreker wil het dus dit jaar nog toelaten maar dan gelegaliseerd door het aanbrengen van parkeerborden. Het is de bedoeling dat op een bepaalde ruime strook het gras wordt weggenomen en dat die op een andere wijze als parkeerplaats wordt ingericht en dat men daar de gelegenheid krijgt om de wagens te wassen. Het lijkt spreker vervolgens inderdaad juist om aan deze verordening een ruime publiciteit te geven. Het is ook de bedoeling dat deze hele verordening in de krant wordt afgedrukt en dat er daarnaast nog een commentaar van gemeentewege wordt gegeven op deze maatregelen omdat het heel bijzonder is geboden dat iedereen daar goed kennis van kan nemen.

De heer Verkuijlen zegt dat de voorzitter zelf ten

aanzien van artikel 4 een bepaalde opening gemaakt heeft door een alternatief te stellen. Spreker dacht dat de voorzitter in diens antwoord toch te weinig rekening heeft gehouden met het verschil dat er is in de situatie aan de Oosterplas en die aan de Zuiderplas, die naar spreker's overtuiging ten aanzien van deze bepaling niet dezelfde is. De zorg van de voorzitter dat het begrip „openbare orde” in artikel 5 aanleiding tot moeilijkheden zou kunnen geven bij weglating van lid i, zou naar spreker's mening opgevangen kunnen worden door wat hem betreft een compromis. Artikel 4, zoals het hier is opgenomen, zou gehandhaafd kunnen worden, onder toevoeging echter van: „anders dan krachtens de aanwijzing van de personen genoemd in artikel 5”.

De heer Moerings heeft het idee dat de voorzitter hem verkeerd begrepen heeft over het wassen van de auto's. Spreker heeft er geen enkel bezwaar tegen dat die wagens op de parkeerplaatsen gewassen worden. Spreker heeft het alleen gehad over het wassen van auto's aan de kant van het water, waardoor het vuile water in de plas terecht komt.

De voorzitter zegt juist er naar te streven het wassen van auto's te legaliseren door het te laten gebeuren op daarvoor aangewezen parkeerplaatsen.

De heer Moerings zegt dat bij de Zuiderplas voldoende ruimte is om tenten neer te zetten op de grasvelden. Maar, zo vraagt spreker zich af, hoe kunnen de ouders op hun kinderen letten als die in het water spelen en er tenten staan op het strand van het zwembad? Dat kan eenvoudig niet. Bovendien is er geen enkele noodzaak daar tenten op te zetten; er is plaats genoeg op de grasvelden. Bij de Oosterplas ligt de zaak heel anders, maar spreker persoonlijk kent de Zuiderplas veel beter dan de Oosterplas.

Mevrouw Claassen-van de Laak zegt dan de Oosterplas beter te kennen en zij zou er voor willen pleiten het plaatsen van tenten daar wèl toe te staan. Het zijn meestal gezinnen met kleine kinderen die daar

's-morgens al vroeg naar toe gaan. Spreekster heeft niet het oog op grote tenten, maar op kleine tentjes waarin kleine kinderen nog eens kunnen slapen of door de moeders geholpen kunnen worden. Aan de Oosterplas is het niet anders mogelijk dan tentjes op het zand te plaatsen want daar is nu eenmaal geen gras, zoals wel het geval is aan de Zuiderplas.

De heer B e r g é wil het voorkomen dat de toevoeging zoals voorgesteld door de heer Verkuijlen, aan artikel 4 i „anders dan krachtens aanwijzingen van de in artikel 5 genoemde personen”, overbodig is omdat artikel 5 volgens spreker het kapstok-artikel is, omdat daarin toch de mensen genoemd worden die aanwijzingen moeten geven en met hun toestemming kan men eigenlijk toch alles doen wat in de rest van de verordening staat. Dat dus om een tentje te mogen plaatsen, aanwijzingen afgewacht moeten worden, vindt spreker niet in het kader van de verordening passen.

De heer V o s zou het door de heer Verkuijlen voorgestelde compromis van verdergaande strekking willen doen zijn. In verband met de veiligheid, het toezicht van de ouders op de in het water spelende kinderen waarover de heer Moerings sprak, zou hij willen voorstellen dat het plaatsen van tenten wel toegestaan is binnen 3 meter afstand van de bosschages.

De heer V a n d e W a l vindt dat het strand toch schoongehouden moet worden. Als er kinderen in zo'n tentje geholpen moeten worden zijn de gevolgen daarvan wel met zand te bedekken doch een ander die later op zulk een plaats gaat zitten, merkt meestal al gauw wat er op die plaats gebeurd is, want eb en vloed kent men niet aan de Zuiderplas en de Oosterplas zodat wat er ligt er ook blijft liggen. Spreker vindt dat er geen tenten op het strand behoren geplaatst te worden en hij stelt voor deze bepaling, althans zeker voor een jaar, zo te handhaven. Hij acht de vrijheid van de mensen aan de plassen toch al groot genoeg. Wie daar gebruik van wil maken, moet dat op een gepaste wijze doen.

De heer Van Beek zegt dat de chemische stoffen welke door het wassen van auto's in het water van de plassen komen, niet afgebroken worden of verzwolgen door de algen en/of wieren. Het zijn vrij grote plassen en spreker weet niet of het de moeite waard is om in de verordening toch nog een bepaling op te nemen om te voorkomen dat er chemische stoffen in het water komen.

De voorzitter zegt, dit alles overwegende, de suggestie van de heer Verkuijlen, mits de wethouders er ook mee akkoord kunnen gaan, wel te willen overnemen. Dat zou er dus op neer komen dat het verbod wel blijft doch met de mogelijkheid dat hier op bepaalde aanwijzingen uitzonderingen kunnen worden gemaakt. Dit biedt ook het voordeel dat men op stille dagen iets soepeler kan zijn dan op drukke dagen. Als de raad ermee akkoord gaat, wil spreker de tekst hieromtrent gaarne nog eens ter definitieve vaststelling nader laten bestuderen.

Tot de heer Bergé zegt spreker voor het vorenstaande wel het meest te voelen omdat hij enige moeite heeft met het begrip „openbare orde” in dit verband. Graag had hij nl. deze zaak zo strak mogelijk omschreven omdat de verordening niet alleen geldt voor mensen uit 's-Hertogenbosch zodat men zo gemakkelijk een discussie met de politie zou kunnen krijgen over het begrip openbare orde.

Tot de heer Moerings zegt spreker dat hij dacht dat zij elkaar toch wel hadden begrepen. Spreker moet, zij het met wat leedwezen, het wassen van die auto's op het groen nog tolereren. Het is dus de bedoeling om na dit seizoen een gedeelte groen te verwijderen en in de plaats daarvan officiële parkeerplaatsen in het leven te roepen waar dus auto's gewassen kunnen worden.

Spreker is het eens met de heer Van Beek dat het vervelend is dat bij dat wassen verschillende chemicaliën gebruikt worden welke in het water van de plassen terecht komen, doch tegen de toepassing van die chemicaliën is helaas geen kruid gewassen.

Zonder hoofdelijke stemming kan de raad zich met het aldus geammendeerde voorstel verenigen en de ontwerp-verordening vaststellen.

7. Voorstel (Bijlage nr 77) tot vaststelling van een verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de personele belasting in de gemeente 's-Hertogenbosch voor het belastingjaar 1968/1969.

De heer B e r g é zegt het zeer op prijs te stellen dat het college van burgemeester en wethouders tot het voorstel is gekomen om deze belasting niet te verhogen. Spreker hoopt echter dat men het volgend jaar niet tweemaal zoveel te betalen zal krijgen want dan had spreker liever enige geleidelijkheid geprefereerd.

De heer wethouder L e n n a e r t s zegt, om het leuk te houden, dat een en ander voor een deel afhankelijk is van de materiële wensen die van de zijde van de raad naar voren komen in verband met datgene dat allemaal nog zou moeten worden gedaan en waarvoor de bedragen niet in de begroting zijn opgenomen.

De heer B e r g é repliceert, ook om het leuk te houden, dat hij dacht dat dat de wensen van de wethouders waren.

Zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

8. Voorstel (Bijlage nr 78) tot het garanderen van de tijdige betaling van rente en aflossing van een geldlening, groot f 56.000,— aan te gaan door de Stichting Maatschappelijk Centrum Deuteren.

De heer B e r g é vraagt of er niet een groot risico is dat de gemeente deze garantie straks zal moeten effectueren. Waar zou deze stichting de middelen vandaan halen, zodat deze garantie achteraf niet nodig zou blijken te zijn. Spreker heeft iets tegen garanties ten aanzien van bepaald niet financieel draagkrachtige debiteuren.

Vervolgens vraagt spreker of gedeputeerde staten dit besluit wel zullen goedkeuren.

De heer wethouder **L e n n a e r t s** heeft de indruk dat gedeputeerde staten dit raadsbesluit wel zullen goedkeuren, zeker als dat past in de mogelijkheden van de garanties, waarvoor gedeputeerde staten toestemming kunnen geven. Materieel genomen komt het besluit dus ongetwijfeld in aanmerking om de goedkeuring te verwerven. Voor wat de exploitatiemogelijkheden betreft zou spreker moeten verwijzen naar de subsidieregelingen welke er zijn. In het pre-advies staat vermeld dat belangrijke subsidies kunnen worden verkregen van het rijk en dat daarnaast ook een gemeentelijke subsidie-regeling bestaat. Gegeven deze beide subsidieregelingen behoeft de stichting zelf nog maar een gering bedrag per jaar op te brengen om de exploitatie rond te maken. In de voorwaarden is opgenomen dat, mocht het eventueel dan nog fout lopen, men verplicht is de zaak aan de gemeente over te dragen om niet, zodat de gemeente dan verder kan bezien hoe die exploitatie beter te doen geschieden. Spreker vindt dat het hier een vrij serieuze en acceptabele zaak betreft.

Zonder verdere beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit dienovereenkomstig vastgesteld.

9. Voorstel (Bijlage nr 79) tot het verlenen van medewerking aan de stichting van een gemeenschapshuis in de wijk Zuid.

De heer **V e r k u i j l e n** zegt bijzonder verheugd te zijn dat mede door de medewerking van de gemeenteraad aan dit voorstel dit gemeenschapshuis in Zuid kan gaan verrijzen omdat daar inderdaad een zeer grote behoefte is aan een dergelijke voorziening. Spreker ziet in dit verband helemaal af van de coïncidentie van dit moment in Zuid, die op zichzelf natuurlijk nog wel een grote urgentie voor dit gemeenschapshuis zou kunnen

wettigen maar die er op zichzelf aan de andere kant ook weer helemaal los van staat. Dit gemeenschapshuis zal op zichzelf genomen bijzonder grote en nuttige diensten in de wijk Zuid kunnen vervullen, omdat op het moment helemaal geen voorzieningen op dat punt zijn.

De heer Van O s c h zegt dat dat nu juist weer het verschil is tussen de heer Verkuijlen en spreker; spreker wil namelijk wel verband leggen tussen het instorten van de Lucaskerk, waarbij na dat ongeluk onmiddellijk stemmen oprezen dat dit het ogenblik zou zijn om samen met de nieuwe kerk eventueel een gemeenschapshuis te gaan bouwen. Met deze combinatie is men in den lande nogal vrij goed geslaagd. Spreker had gedacht dat daar in Zuid ook een oplossing voor gevonden zou zijn, zodat de kerk tevens gebruikt zou kunnen worden als gemeenschapshuis. Nu is het wel een interparochiële stichting, die dit gaat doen maar spreker dacht dat juist in deze tijd, waarin men toch niet meer de vakjes kent van protestants en katholiek of andersdenkend, deze gelegenheid te baat moest worden genomen om tot een kerk annex gemeenschapshuis te komen. Spreker vindt het een beetje prematuur om nu al voordat de plannen tot herbouw van de Lucaskerk bekend zijn, deze beslissing te nemen. Spreker had dan ook veel liever gezien dat het college kans gehad zou hebben dit voorstel terug te houden tot de volledige plannen over de herbouw of afbraak van de Lucaskerk tot stand waren gekomen.

De heer B e r g é zegt, dat als hij het goed begrepen heeft, er zeven van soortgelijke gemeenschapshuizen in 's-Hertogenbosch komen, hetgeen in totaal een investering van globaal f 3.000.000,— is. Spreker vraagt of er een behoorlijke behoeftepeiling is geweest of dit nu allemaal zo geweldig nodig is. Zo'n gemeenschapshuis lijkt spreker een vrij oubollige zaak waar noch de ouderen, noch de jongeren zich actief bezig kunnen houden. Spreker ziet het zo in de geest van een parochiehuis waar men, dacht hij zo langzamerhand vanaf kwam.

De heer Verkuilen: „U moet eens naar de Oase gaan kijken in Deuteren en dan moet u eens kijken wat dat voor een mooi parochiehuis is“.

De heer Bergé vervolgt met te zeggen dat alle mogelijke activiteiten die vroeger bij het horecabedrijf werden ondergebracht nu in de gemeenschapshuizen worden geplaatst. Wat zegt nu de horeca-sector van deze plannen? Wordt er nu niet een deel van hun inkomsten ontnomen? Er zijn overal zalen bij welke zo'n 200 mensen kunnen bevatten. Er wordt gezegd dat er te weinig hotels zijn in 's-Hertogenbosch. Wordt het dan nu geen tijd om hun compensatie te geven voor de verliezen die zij gaan lijden door te gaan subsidiëren, want anders zullen in plaats van dat er nieuwe hotels bij komen, de bestaande gaan verkommeren en verdwijnen.

Dit alles, vindt spreker ook, benadeelt ook de aantrekkelijkheid van de binnenstad welke 's-avonds steeds minder mensen zal trekken, die immers in die gemeenschapshuizen hun bijeenkomsten gaan houden. Het wordt, zo meent spreker, een doods centrum van gesloten winkels en gesloten kantoren. Spreker zegt verder nogal last te hebben met dat artikel 7 in beide ontwerpen II en III. Daarin wordt immers gezegd, zoals spreker ook al van de wethouder hoorde, dat als de stichtingen er financieel niet komen, en dat naar de mening van burgemeester en wethouders, dan wordt het gebouw, het onroerend goed, om niet aan de gemeente overgedragen. Spreker ziet dat die stichting in Zuid zelf voor f 45.000,— investeert. Hij vraagt of de stichting in zulk een geval dat geld terugkrijgt. Bovendien behoeft de gemeente de exploitatie niet voort te zetten: er staat in het ontwerpbesluit dat de gemeente dit kán doen. Ook de doelstelling, waarvoor dat geld bijeen is gebracht, behoeft dus niet vervuld te worden. Voorts, zo vervolgt spreker, is voor de toepassing van artikel 7 het oordeel van burgemeester en wethouders maatgevend voor het constateeren van de wanprestatie. Spreker vraagt of het niet billijker zou zijn dat vaststelling van de wanprestatie niet

door de tegenpartij maar door een onafhankelijke derde geschiedt.

De heer Schuurbiërs zegt in verband met dit voorstel eens een Amsterdamse studie te hebben bekeken van dr De Haas: „De onvoorziene generatie”. Dr De Haas stelt dat deze moderne gemeenschapshuizen over het algemeen weinig levensvatbaar zijn, voornamelijk ook voor de jeugd, omdat men toch geneigd is naar de binnenstad te trekken waar dus een bepaalde gezellige sfeer heerst en dat men 's avonds bepaald niet naar een modern geoutilleerd gemeenschapshuis gaat, waar men zich zonder meer niet thuis voelt. Men gaat dus graag naar zg. domains mysterieux waar ergens dus een leuke sfeer heerst. Spreker vraagt naar de zienswijze van het college van burgemeester en wethouders in deze.

De heer wethouder S u i j k e r b u i j k kan zich op de eerste plaats de reactie van de heer Van Osch ten aanzien van de combinatie kerk en gemeenschapshuis goed voorstellen. Die reactie is er ook met name in dezelfde wijk Zuid geweest en spreker kan zeggen dat wanneer de Sint Lucaskerk niet was ingestort, dit voorstel aan de raad op een veel eerder tijdstip plaats gehad zou hebben dan op dit moment. Men heeft inderdaad in de wijk Zuid bekeken of dat bij een mogelijke afbraak van de Sint Lucaskerk een combinatie gemaakt zou kunnen worden van kerk en gemeenschapshuis. Van bepaalde zijde in Zuid vond men de voortgang van het vervagen van bepaalde grenzen toch niet zo ver dat men die op dit moment zou kunnen combineren. Hoewel er in Zuid over het algemeen wel een bijzonder goede samenwerking is tussen wat men dan noemt de verschillende gezindten, vond men het toch te prematuur het woord, dat de heer Van Osch ook gebruikte, om een beslissing in die richting te nemen. Men stelde zich daarbij de vraag of men in de toekomst wel zonder meer in zijn algemeenheid daar naar toe zal groeien. Hierover is door het kerkbestuur gesproken en ook is daarover gesproken in de stichting

waarin de diverse gezindten en dus ook dat kerkbestuur van Sint Lucas vertegenwoordigd zijn. Bij deze gedachtenwisseling is men tot de conclusie gekomen dat men niet moest overgaan tot het stichten van een r.k. kerk waarin dan tevens het gemeenschapsleven van de bewoners van Zuid van alle gezindten zou kunnen plaatshebben. Toen die beslissing eenmaal genomen was, heeft men doorgezet met de plannen om te komen tot realisering van het gemeenschapshuis en vandaar dat de raad nu, zij het met enige vertraging dus, dit voorstel op de agenda aantreft.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat het voor hem persoonlijk en hij dacht ook wel voor de meerderheid van de raad te weinig lijkt wat 's-Hertogenbosch op het gebied van gemeenschapshuizen heeft. Het rijk, en het gemeentebestuur sluit zich daarbij aan, eist een behoeftepeiling als door de heer Bergé bedoeld. Het rijk geeft geen subsidie wanneer niet duidelijk aan de hand van een rapport de noodzakelijkheid daartoe is aangetoond en zulk een rapport is ook voor Zuid geproduceerd. Spreker kan de redenering van de heer Bergé moeilijk volgen, vooral wanneer hij spreekt over een soort parochiehuis. Spreker ziet daar toch heel wat anders in. Als de heer Bergé spreekt over te weinig hotels, zal hij waarschijnlijk bedoelen restaurants. Spreker dacht dat daar nooit over gesproken was. Wanneer er hier gesproken wordt over te weinig hotels ging het met name over te weinig hotelkamers en wat dat betreft, geven deze gemeenschapshuizen geen concurrentie in de horecasector. In dit geval gaat het erom dat er in de wijk een adequate ruimte is waarin de verschillende activiteiten die er zijn, kunnen worden uitgeoefend. Spreker dacht dat de heer Bergé dit te eenzijdig zag. Spreker mag misschien enkele voorbeelden noemen van activiteiten welke er in dergelijke gemeenschapshuizen plaatsvinden. Spreker wijst op de Artistieke Schuit, die in de verschillende wijken vooral dus de kinderen van wat lagere leeftijd in de wijk opzoekt. De Artistieke Schuit

welke dus centraal werkt voor de wat oudere jeugd, zoekt de jongere jeugd in de wijken zelf op en daarbij kan ook van deze gemeenschapshuizen gebruik worden gemaakt.

Spreker mag wijzen op bepaalde bejaarden-activiteiten welke in deze gemeenschapshuizen plaats zullen vinden, dus ook in de wijk. Spreker mag ook wijzen op het zeer ruime gamma van al de maatschappelijke instellingen en van verenigingen die er behoefte aan kunnen hebben in de wijk te vergaderen.

Als de heer Bergé de parallel trekt tussen het jeugdwerk van nu en het gebeuren in de parochiehuizen van vroeger, vindt spreker wel iets van die parallel terug. In de parochiehuizen vond veel parochieel jeugdwerk plaats en in deze gemeenschapshuizen zal ook wel jeugdwerk plaats kunnen vinden. Dat kan parochieel jeugdwerk zijn maar ook vooral veel jeugdwerk in wijkverband, dus interconfessioneel, niet gebonden dus aan een bepaalde godsdienst. In de samenstelling van het stichtingsbestuur is daar ook heel bijzonder rekening mee gehouden want daarin hebben zitting vertegenwoordigers van de verschillende organisaties in de wijk: iemand namens de bejaarden, iemand namens de jeugdraad enz. De raad heeft ook wel gezien dat men het woord „parochiehuis” niet meer voor deze gemeenschapshuizen kan bezigen alleen al om de eenvoudige redenen dat het hier niet beperkt is tot een parochie maar dat het hier duidelijk bedoeld is voor de gehele wijk Zuid. De raad heeft ook in de stukken kunnen lezen dat de bijdrage bij de totstandkoming van dit huis niet alleen komt uit de wijk Zuid, uit de parochie Sint Lucas, dus maar ook uit de parochie Sint Jan en uit de parochie Sint Jacob.

Wat betreft het feit zoals de heer Bergé zei dat het stichten van dergelijke gemeenschapshuizen ook de aantrekkelijkheid van de binnenstad zou benadelen, zegt spreker dat hij hem wel ergens kan volgen wanneer een dergelijk gemeenschapshuis als het ware helemaal

in de richting zou gaan van een winstgevend object, waarin regelmatig grote feesten zouden worden georganiseerd en wanneer het als het ware zou degraderen tot een zuiver horecabedrijf, tot een zuiver café. Dat is echter zeker niet de bedoeling. Spreker gelooft dat daar ook o.a. artikel 7 voor bedoeld is, dat het dan nl. niet meer beantwoordt aan de doelstellingen. Het moet dus voorzien in een behoefte; het moet als het ware ook die activiteiten opvangen, welke anders door gebrek aan accommodatie niet kunnen plaatsvinden. Spreker heeft moeite met de opmerking van de heer Bergé: of dat nu niet een onafhankelijke derde moet zijn. Hij gelooft dat wanneer de gemeente hier belangrijke subsidies instopt en belangrijke garanties geeft, zij ook alle recht heeft om eisen te stellen. Dat doet de rijksoverheid ook. Spreker vindt het dan een normale zaak dat het in handen wordt gelegd van het college van burgemeester en wethouders. Te allen tijde kan het stichtingsbestuur wanneer het er niet mee eens is, in beroep gaan tegen de beslissing van burgemeester en wethouders bij de gemeenteraad. Tegen de heer Schuurbijs zegt spreker dat hij zich wel kan voorstellen dat er een bepaalde categorie van de jeugd is die misschien de voorkeur geeft aan de domains mysterieux. Misschien is het ook wel een belangrijk percentage. Als die dan niet naar een gemeenschapshuis gaan, moeten zij dat zelf maar weten zou spreker zeggen. Spreker gelooft dat dat geen reden moet zijn om zo'n belangrijke zaak als een gemeenschapshuis in een bepaalde wijk te vergeten. Overigens gelooft spreker wel dat er een bepaalde taak kan liggen voor een gemeentebestuur om misschien aan die domains mysterieux of wat dat dan ook mag zijn, op een bepaalde wijze medewerking te verlenen. In dit verband zou spreker willen wijzen op de post van f 40.000,— die op de begroting is uitgetrokken voor een jeugdcentrum, een ontmoetingscentrum, een sociëteit of hoe men dat verder wil noemen. Daar wordt inderdaad naar gekeken; er zijn in dit verband bepaalde panden in de

binnenstad bekeken. Er wordt in de eerste plaats niet aan een nieuw gebouw gedacht hetgeen al een facet is, dat past bij deze opmerking van de heer Schuurbiers.

De heer Bergé dankt de wethouder voor zijn duidelijke uiteenzetting. Spreker zegt zich blijkbaar niet duidelijk uitgedrukt te hebben want hij heeft er geen moment aan gedacht dat gemeenschapshuizen slaapplekken zouden hebben. Hij dacht echter dat men wel begreep dat het horecabedrijf een gemengd bedrijf is en niet alleen hotel maar dat er ook zalen verhuurd worden en op dat laatste sloeg zijn vraag. Dat zonder gemeenschapshuizen bepaalde verenigingen geen vergadergelegenheden zouden hebben, neemt spreker dan graag van hem aan. Als de mensen 's-avonds niet naar de binnenstad komen om er te vergaderen is het leger in de cafés of in de hotels, hoe men die noemen wil. Dat de strekking door artikel 7 een beroepsmogelijkheid heeft, verheugt spreker erg. Hij vraagt zich alleen af waarom het dan niet in de verordening staat.

De heer Van Osch zegt dat als er overleg is geweest tussen het kerkbestuur en alle organisaties, hij zijn stem aan het voorstel niet wil onthouden.

Een ander punt dat toch wel een beetje op de horecasector betrekking heeft is het geval van Pater Piet uit Maastricht die ook een dergelijk gemeenschapshuis exploiteerde waarbij het ergens toch een beetje uit de hand ging lopen en waarin bruiloften en partijen de overhand gingen krijgen. Spreker meent dat de heer Bergé in deze richting doelde. Spreker gelooft dat men inderdaad een oneerlijke concurrentiepositie moet voorkomen, want de gemeenschapshuizen hebben nu eenmaal minder lasten omdat zij al zwaar gesubsidieerd worden. Het dansen voor de jeugd in een gemeenschapshuis wil spreker niet uitsluiten maar als er bruiloften en partijen worden gegeven, gelooft spreker dat de doelstelling van een gemeenschapshuis met de voeten getreden wordt en zulke dingen dacht spreker, dat toch wel

geweerd zouden kunnen worden.

De heer wethouder S u i j k e r b u i j k gelooft dat men hier toch eigenlijk niet kan spreken van een verordening zoals de heer Bergé zegt. Spreker dacht dat het gewoon voorwaarden waren welke de gemeente stelde voor het verlenen van medewerking en hij gelooft dat daar vanavond ook weer een voorbeeld van is dat wanneer iemand zich wil wenden tot de gemeenteraad, hij slechts boven de brief behoeft te zetten: „Aan de gemeenteraad“. Als een stichting zich op een gegeven moment door burgemeester en wethouders benadeeld voelt en een brief schrijft aan de gemeenteraad dan is dat dus een heel eenvoudige zaak. Hier behoeft dus niet apart een verordening te worden vastgesteld. Men laat het hier in eerste instantie gewoon over aan de beoordeling van het college van burgemeester en wethouders. Als het overgelaten zou worden aan de raad zouden die zaken steeds in de raad gebracht moeten worden, waardoor het toch wel een moeilijk bestuurbare zaak zou worden. Spreker gelooft niet dat hij het met de heer Bergé eens zal worden over dat 's-avonds vergaderen.

Natuurlijk zal er in zo'n gemeenschapshuis 's-avonds wel eens vergaderd worden, maar de activiteiten welke daar voornamelijk plaats vinden doen dat in eerste instantie niet in de horecabedrijven. Bepaalde bejaarden bijvoorbeeld, hebben er toch echt geen behoefte aan om in horecabedrijven een zaal te gaan huren en men zal toch ook wel weten dat men daar een behoorlijke huur voor betaalt en daar nogal behoorlijk geprijsde consumpties kan gebruiken. Het is echt de bedoeling deze mensen bijeen te brengen zodat zij meer bijeen komen dan dat zij uitsluitend op het horecabedrijf zouden zijn aangewezen.

Tot de heer Van Osch zegt spreker dat de kwestie van Pater Piet uit Maastricht juist zo'n uitwas is. Tot sprekers genoegen zei de heer Van Osch dat hij het dansen voor de jeugd niet wilde uitsluiten. Spreker gelooft dat als men gaat werken onder het motto er toch

vooral op te passen het horecabedrijf niet te benadelen, men dan op moet houden over de bepaalde taak welke de gemeente zou hebben ten opzichte van de jeugd, de bejaarden enz. Want die zouden dan allemaal naar het horecabedrijf verwezen moeten worden. Ook die zelfde dansende jeugd. Spreker gelooft nl. dat als de jeugd nergens anders kan dansen, er horecabedrijven zullen zijn die bereid zijn het dansen te organiseren. Spreker dacht uit de woorden van de heer Van Osch te beluisteren dat hij dus ook wel vindt dat er dergelijke gemeenschapshuizen moeten zijn waar bepaalde activiteiten plaats vinden die men niet allemaal domweg naar horecabedrijven kan verwijzen en spreker gelooft, dat men het allemaal eens is als men zegt dat het niet juist is dat met rijksgeld en met gemeentegeld pseudo horecabedrijven worden gesticht, welke men dan gemeenschapshuizen noemt. Spreker gelooft dat men elkaar op dit punt zeer goed begrijpt. Daar is met name dus artikel 7 voor bedoeld, nl. om de uitwassen te voorkomen.

De voorzitter zegt dat de raad, zoals de heer Bergé zei, erin gekend zal moeten worden als het gemeenschapshuis zou moeten worden overgedragen. Dat is dus aan de beoordeling van het college van burgemeester en wethouders maar de overdracht aan de gemeente is een zaak van de raad want alleen de raad kan onroerend goed accepteren. Bovendien is het nog een overname met een contraprestatie: een koop, en daartoe is de raad alleen bevoegd.

De heer Moerings wil het voorkomen dat er de laatste jaren zoveel vreemde woorden in de raad gebruikt worden.

Hij bedoelt dat niet ten kwade maar niet alle raadsleden zijn in de gelegenheid geweest een hogere school te bezoeken. Spreker heeft zich voorgenomen in een van de volgende raadsvergaderingen een oratio pro domo te houden en die zal hij houden in het bargoens doorspekt met wat jiddisch en dan mag men uitzoeken wat er is gezegd.

De voorzitter: „Waarvan akte, mijnheer Moerings“.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerpbesluit vastgesteld.

10. Voorstel (Bijlage nr 80) tot het wijzigen van de Algemene Beheersverordening 1967.

De heer IJsselstijn zou nogmaals terug willen komen op het artikel ingevolge waarvan de Kredietbank gesloten is. Het komt nogal eens voor dat men op de sociale dienst moet zeggen dat men daar geen kredieten verstrekt en dat de gegadigde het maar eens op de volkskredietbank moet proberen. Spreker weet uit ondervinding dat de Sint Vincentiusvereniging nogal eens bijspringt. Spreker noemt bv de zaterdagmiddagen en zelfs op zondagen. Spreker zou willen vragen of er iemand is die de moeilijkheden welke ontstaan door het ingevolge de nieuwe bepalingen gesloten zijn van de bank op zaterdagen, zondagen en christelijke feestdagen opvangt.

De heer Van der Wal zegt in artikel 1 sub 4 gelezen te hebben: „Aan personen die in kennelijke staat van dronkenschap verkeren, zullen geen geldleningen en voorschotten worden verstrekt“. Spreker zou willen weten of dergelijke dingen wel eens voorkomen. Komt het ook wel eens voor dat mensen in een andere toestand daar komen, zodanig dat men aan die mensen geen geld kan geven. Spreker vraagt of het niet verstandig zou zijn dit begrip enigszins uit te breiden en van „dronkenschap“ te maken: „die kennelijk in een geestelijk abnormale toestand verkeren“, daar valt ook dronkenschap onder, evenals andere dingen. Spreker gelooft dat dergelijke mensen in het normale leven ook geen krediet krijgen.

De heer wethouder Lennaerts zegt tot de heer Van de Wal dat het een wettelijk voorschrift is deze passage letterlijk in deze verordening op te nemen. Spreker kan zich voorstellen dat het woord zelf wat minder

vriendelijk aan doet; hij kan zich zelfs voorstellen dat dat woord er in gekomen is in de vooroorlogse tijd, toen het verpanden en het bepanden allemaal veel meer voorkwam en dat men dan op een gegeven moment ook nog wel eens doorschoot naar een kredietbank als hier bedoeld. Daar is dus in ieder geval weinig aan te doen.

Tot de heer IJsselstijn zegt spreker te menen dat ook wettelijk is voorgeschreven dat de bank op zondag en op algemeen erkende christelijke feestdagen gesloten moet zijn. De vraag van de heer IJsselstijn of iemand die per se geholpen moet worden op tijden dat de bank nu eenmaal niet open kan zijn, beantwoordt spreker door te wijzen op het antwoord dat de heer wethouder Schuurmans op een soortgelijke vraag - ook van de heer IJsselstijn - destijds heeft gegeven, waarbij diverse adressen zijn genoemd. Het is onbegonnen werk die hele lijst achter een raam van de kredietbank te plakken. Bovendien wisselen deze adressen ook nogal eens regelmatig. Spreker dacht dus dat we hier wat zouden moeten vertrouwen op de gegevens, welke iedereen uit zijn eigen omgeving, b.v. zijn eigen parochie of eigen leefgemeenschap weet of te weten kan komen in geval van nood.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit overeenkomstig vastgesteld.

11. Voorstel (Bijlage nr 89) tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1968.

De heer Bergé zegt dat één van die wijzigingsbesluiten een bedrag van f 34.650,— betreft, welk bedrag besteed zal worden om de parkeerplaats „de kuil” van een asfaltlaag te voorzien. Na een rigoureuze afbraak van jaren terug wordt nu overgegaan tot asfaltering van de kuil die lang deed denken aan het gevolg van een zwaar bombardement van een ferme oorlog die spreker het structuurplan noemt. Wanneer dan deze ernstige wond in het hart van de stad wat verbonden wordt, vraagt spreker of het dan niet tevens mogelijk zou zijn

om de afschuwelijke zijmuur van het IJkkantoor een beetje te verfraaien. De raad heeft niet alleen de plicht om voor auto's te zorgen, maar ook om de hoofdstad van Noord-Brabant tot een goed verzorgde stad te maken. Ook zou spreker de gemeente uit deze toestand een les willen laten trekken, nl dat zij niet langer rigoureuze goede en bijzonder prachtige woonhuizen moet afbreken voor zij zeker weet wat er met de vrijgekomen ruimte gedaan zal worden. Men heeft wel eens gezegd dat men ervoor moet oppassen dat de 's-Hertogenbossche binnenstad geen museum wordt, maar spreker dacht dat langzamerhand evengoed opgepast kan worden dat 's-Hertogenbosch' binnenstad geen puinhoop of een verzameling afbraak wordt.

De heer wethouder Van Heijkoop gelooft dat het absoluut niet terzake is om de hele geschiedenis van de afbraak van die woningen hier te bespreken; de raad weet dat alles. Spreker vindt het alleen jammer dat de heer Bergé insinueert dat het gemeentebestuur van die dagen met plezier daar die woningen afgebroken heeft. Dat is gebeurd met een bepaalde bedoeling: het provinciehuis. Later is door het gemeentebestuur gezegd dat het veel beter aan de buitenkant van de stad zou staan, daar waar het nu dan ook gebouwd wordt. Bij de afgebroken woningen waren ook zeer slechte!

Toen die open ruimte daar lag en er een parkeergelegenheid moest komen, zijn er voorstellen gevraagd aan de dienst van gemeentewerken en menende dat daar spoedig een oplossing uit zou komen, is van die ruimte heel provisorisch een parkeergelegenheid gemaakt. Het duurt echter veel te lang voor een provisorische oplossing. Omdat de definitieve bebouwing van het Lombardje toch nog wel een paar jaar op zich zal laten wachten, wordt voorgesteld dat parkeerterrein te verbeteren. Niet te duur; zo eenvoudig mogelijk, maar zelfs dat gaat nog bijna f 35.000,— kosten. Het college wil per se niet dat die toestand daar zo blijft en gezien het feit dat de commissies ermee akkoord gaan, stelt het college de raad

dan ook voor het terrein te verbeteren. Wat die zijmuur betreft: dat is niet de zijmuur van het IJkkantoor, maar de zijmuur van een café dat daar staat. Het college hoopt bij de verdergaande sanering in die buurt dat café in handen te krijgen om dat met de andere huizen daar in de toekomst te kunnen afbreken en daar de plannen van het Lombardplein, als die plannen goedgekeurd worden, te gaan verwezenlijken. Misschien is er ook nog een mogelijkheid om daar een paar reclameborden te plaatsen, maar spreker meent dat bij ingesteld onderzoek is gebleken dat daar geen animo voor was.

De heer V a n L o o n is erg blij met het plan om deze kuil te asfalteren. Hij hoopt dat er gauw mee begonnen wordt, want er heerst op het moment in de stad een gezellige voorjaars sfeer. Aan alle kanten wordt er gewerkt aan straten en trottoirs en het is een lust om te zien hoe men bezig is in het openbaar de stad op te knappen. Spreker heeft het genoeg gehad de mannen van de gemeente enige dagen voor zijn deur te hebben om het trottoir op te knappen en spreker moet zeggen dat het een bijzonder aangename tijd was.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerpbesluit dienovereenkomstig vastgesteld.

12. Voorstel (Bijlage nr 81) tot het verlenen van voorschotten op de vergoeding over 1968 van de kosten wegens beloningen van vakleerkrachten in lichamelijke oefening, handvaardigheid en muzikale vorming aan bijzondere scholen voor v.g.l.o., u.l.o. en b.o.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het ontwerpbesluit vastgesteld.

13. Voorstel (Bijlage nr 82) tot het verlenen van medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920).

De heer F a k k e r s wil graag een toelichting hebben op de toelichting welke het college bij dit voorstel heeft gegeven. Hij heeft dat niet kunnen vragen op de verga-

dering van de Onderwijscommissie, welke tot sprekers spijt - waarschijnlijk wel om dringende redenen - geen doorgang heeft gevonden.

In het voorstel staat: „Teneinde de differentiatie, welke deze wet mogelijk maakt, geheel tot zijn recht te doen komen, dient het aantal leerlingen van deze school te worden uitgebreid tot 300 à 350 leerlingen. Als gevolg van deze toename van het aantal leerlingen, hetwelk zal worden mogelijk gemaakt door reorganisatie van de scholen in deze gemeente, dient ook het schoolgebouw te worden uitgebreid”. Spreker vraagt hoe groot het aantal leerlingen van die school momenteel is en welke reorganisatie de St Janstichting beoogt.

De heer wethouder **S u i j k e r b u i j k** zegt dat niet voor deze raadsvergadering maar wel echter voor de raadsvergadering daarvoor een vergadering van de Onderwijscommissie is doorgedaan. De vergadering was bijeengeroepen in de verwachting dat er stukken zouden zijn die in de commissie zouden moeten worden behandeld. Dat bleek echter niet het geval te zijn en toen is bericht dat die vergadering niet door zou gaan. Spreker meent dat de secretaris van de commissie voor deze maand geen vergadering heeft uitgeschreven en deze maand is er dus ook geen vergadering gehouden en dat vond zijn oorzaak wederom in het feit dat er geen stukken waren welke in de Onderwijscommissie moesten worden behandeld. Altijd wanneer er over bepaalde raadsstukken aan de Onderwijscommissie advies moet worden gevraagd, komt de Onderwijscommissie bijeen. De stukken welke thans ter tafel liggen, betreffende artikel 72 het verlenen van medewerking, moeten niet in de onderwijscommissie als zodanig worden gebracht, want bij het verlenen van medewerking wordt er dus van uitgegaan dat men aan de wettelijke normen moet voldoen en wanneer dat het geval is, komt het voorstel in de raad. Er waren dus geen stukken waarvoor de commissie bijeengeroepen moest worden. Het is echter wel zo, vervolgt spreker, en daardoor is de heer Fakkers wellicht enigszins misleid, dat als er een commissievergadering gehou-

den wordt, ook de stukken die niet in de commissie behandeld behoeven te worden, toch nader worden toege-licht.

Wat betreft het aantal leerlingen op dit moment moet spreker het antwoord schuldig blijven. Men zal het spreker niet kwalijk nemen dat hij van de tientallen scholen in de stad het aantal leerlingen niet zo maar à la minute kan opnoemen. Inmiddels is hem medegedeeld dat het er 228 zijn.

Wat betreft de reorganisatie is het zo, dat de St. Janstichting een reorganisatie toepast en duidelijk een andere indeling gaat maken. Het is bekend dat de school Hinthamerstraat 164 verdwijnt. Het uitgebreid lager onderwijs over de gehele stad gespreid is als zodanig bekeken: niet alleen voor wat betreft het r.k. uitgebreid lager onderwijs, maar er is een bespreking geweest met alle schoolbesturen over deze zaak en er is gekeken naar het aantal leerlingen dat over de gehele stad is verspreid en als zodanig wordt een toename verwacht van de school aan het Muntelbolwerk, omdat die school natuurlijk nogal wat leerlingen van Hinthamerstraat 164 zal aantrekken. Het aantal leerlingen zal dan 300 à 350 gaan belopen en daarom deze ruime marge, omdat zulks in dit stadium niet exact bekend is.

De heer F a k k e r s is het wel bekend dat niet alle stukken de Onderwijscommissie moeten passeren maar hij vond juist dat andere aspect van de Onderwijscommissie zo boeiend: dat er over andere zaken gesproken werd welke toch wel het onderwijs betroffen en waarover men van gedachten kon wisselen.

De heer wethouder S u i j k e r b u i j k vond dat ook interessant. Er is altijd uitvoerig over van gedachten gewisseld. Spreker kan vandaag niet toezeggen dat dat in het vervolg ook zo zal zijn, maar hij heeft er alle vertrouwen in.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

14. Voorstel (Bijlage nr 83) tot het stellen van zekerheid voor betalingen van rente en aflossing van leningen. Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit voorstel aangenomen en het besluit overeenkomstig het ontwerp vastgesteld.

15. Voorstel (Bijlage nr 84) tot het onbewoonbaar verklaren van de woningen Orthen 94, Vughterstraat 205 boven, Vughterstraat 240-242, Schilderstraat 25 beneden achter, Hofstad 31-35 bovenrechts, 35 boven links, 35a en Hinthamereinde 48a beneden en 48a boven.

De heer Van der Eerden zegt dat ondermeer wordt voorgesteld het pand Vughterstraat 240-242 onbewoonbaar te verklaren. Dat is een groentewinkel met daarbij een woonhuis. Hij heeft een tijd geleden op verzoek van de bewoonster dat huis bezichtigd. Het bleek een fraai 17e-eeuws huis te zijn dat de prachtige naam draagt van „De Gulden Sterre”. Het huis wordt keurig bijgehouden door de huurster. Dit kan men niet zeggen van de eigenaar die al het noodzakelijke onderhoud achterwege laat. Zulks blijktbaar met succes om het huis onbewoonbaar verklaard te krijgen, waarschijnlijk om zodoende de huurders te kunnen verdrijven en de beschikking te krijgen over de bouwgrond. Ondanks allerlei fraaie rapporten meent spreker dat het huis goed verbeterd kan worden en in ieder geval niet onbewoonbaar is. Als de toestand van dit huis als normatief aanvaard wordt, dan zal minstens 90% van de bebouwing in de binnenstad ook als krotten beschouwd moeten worden. Enige verklaring van deze affaire kan misschien gevonden worden in het feit dat in de naaste omgeving een showroom is gevestigd van de Technische Unie. Een groot bedrijf waarvoor spreker alle waardering heeft, maar dat typisch in een industriewijk thuis hoort. Blijkbaar heeft de Technische Unie nu al geen genoeg ruimte en is zij aan het proberen een aantal panden aan te kopen aan weerszijden van het huis waar spreker het nu over heeft.

Resumerend komt spreker tot de volgende bezwaren van deze onbewoonbaarverklaring. Ten eerste doet men de huurder onrecht aan die bedrijf en woning moet opgeven. Ten tweede doet men onrecht aan de woningzoekenden in 's-Hertogenbosch die hun aantal nodeloos vergroot zien worden omwille van zakelijke belangen. Ten derde doet men onrecht aan het monumentale huis dat een goede restauratie meer dan waard is. In dit verband moge spreker wijzen op de mogelijkheden die de Woningwet hiervoor biedt.

In de vergadering van de Commissie voor Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening heeft spreker de voorzitter een afschrift gegeven van een krantenbericht waarin sprake is van een onlangs in Den Haag opgerichte woningbouwcorporatie. Deze koopt verwaarloosde panden aan uit de 17e tot en met de 19e eeuw, welke onbewoonbaar zijn geworden. Het herstel wordt gefinancierd op basis van de Woningwet. Sprekers vierde bezwaar is het onrecht aan de architectuur van de Vughterdijk waar een uit de schaal vallend bedrijfsgebouw dreigt te worden opgericht met een frontbreedte van minstens 45 meter. Ten vijfde zo vervolgt spreker, wordt er onrecht gedaan aan een van de hoofdstraten die steeds meer degenereert tot een industriestraat ten koste van het wonen en de andere in de binnenstad thuishorende functies. Ongeveer dezelfde bezwaren heeft spreker tegen de onbewoonbaarverklaring van het reeds in 1694 genoemde huis „Het Rood Hart”. Dat is het huis Vughterstraat 205 dat blijkbaar moet verdwijnen voor een complex van Smarius' Broodbakkerijen.

De heer Moerings zegt zich niet te willen verzetten tegen het onbewoonbaarverklaren van woningen die echt niet meer te bewonen zijn. Hier zijn woningen bij die nog bewoond zijn. Het is zo dat als de woning onbewoonbaar verklaard wordt, de eigenaar er niets meer aan behoeft te doen. Dan vervallen die woningen dus nog meer dan nu al het geval is. Spreker vraagt te willen bevorderen dat de mensen wier woning onbewoonbaar

wordt verklaard, met de meest mogelijke spoed aan een andere woning worden geholpen.

De heer **L e e n d e r s** zegt blij te zijn met het opnieuw opruimen van een aantal krotten waar 's-Hertogenbosch er nog altijd veel te veel van heeft. Spreker wilde hetzelfde vragen als de heer Moerings: is er nieuwe woonruimte beschikbaar en is die reeds aangeboden aan de bewoners van deze huizen. Wanneer dat gebeurt, wordt dan het opnieuw bewonen van deze krotten onmogelijk gemaakt op een afdoende wijze zodat men in de commissie woonruimte niet na enige tijd deze mensen weer op de stoep krijgt met lijsten van klachten over de vervallen staat van hun woningen.

Tenslotte zou spreker willen vragen of er reeds gedacht is hoe de gaten die ontstaan met name in de Vughterstraat en Hinthamereinde, gedicht zullen worden.

De heer **B e r g é** zegt dat de voorstellen welke door het college aan de raad gedaan worden betreffende de huizen in de binnenstad, bijna steeds betekenen sloping van woonhuizen en schaalvergroting door enorme niet aan de omgeving aangepaste kantoor- en winkelcomplexen. Wordt dit voorstel aangenomen dan stelt spreker zich voor dat deze krotten worden gesloopt en dat er geen behoorlijke woningen voor in de plaats komen. Wat is nu de bedoeling van deze onbewoonbaarverklaringen? Zitten hier de eigenaren achter? Zoals zoeven al gezegd is: Smarius aan de Westwal wil het bedrijf uitbreiden naar de Vughterstraat. Wilbers zou het pand aan het eind van de Vughterstraat willen verkopen en zoekt zijn huurster kwijt te raken. Klerks is een slager in Boxtel. De N.V. Maasstad die de huizen in de Hofstad heeft, is een beleggings- en handelsmaatschappij niet in 's-Gravenhage, zoals in het pre-advies staat, maar in Voorburg.

Het lijkt spreker dat de onbewoonbaarverklaringen conform de Woningwet hier wellicht worden gehanteerd om eigenaarsbelangen te dienen. Spreker zou hier graag de mening van het college over hebben. Wanneer deze

woningen echter niet vervangen worden door andere woningen dan is spreker tegen dit voorstel. Handhaving van de woonfunctie in de binnenstad is, wil de binnenstad niet afsterven, absolute noodzaak.

De heer Van B e e k voorziet wel dat diverse van de in het voorstel genoemde panden afgebroken zullen worden en voor andere zal wel een bestemming gevonden worden. Zo links en rechts ziet men echter in de stad alle mogelijke gaten ontstaan. Spreker vraagt of het niet mogelijk is de bestemmingsplannen daaromtrent sneller te realiseren. Het aanzien van de stad wordt geen goed gedaan door al die gaten in de straatwanden.

De heer wethouder Van H e i j k o o p zegt dat de voorgestelde onbewoonbaarverklaring van deze woningen nogal wat sprekers in de raad naar voren heeft gehaald. De heer Van der Eerden sprak onder meer over Vughterstraat 240 en 242 en zei „ondanks fraaie rapporten“. Die rapporten, zegt spreker, zijn helemaal niet fraai. De hoofdingenieur-directeur-inspecteur van de Volkshuisvesting - en dat is toch iemand die waken moet over het wonen van de mensen - zegt over Vughterstraat 240-242 dat deze panden door zijn dienst zijn geïnspecteerd en daarbij gebleken is dat de toestand waarin deze panden verkeren van dien aard is dat zij ongeschikt voor bewoning zijn te achten en dat zij door het aanbrengen van verbeteringen ook niet meer in bewoonbare toestand zijn te brengen en dat hij moge adviseren deze woningen onbewoonbaar te verklaren op grond van de mate van vochtigheid en versleten hoofdconstructies, terwijl enkele vertrekken geen licht- en luchttoetreding bezitten en overige tekortkomingen hebben ten aanzien van volkshuisvesting en Woningwet. De ontruimingstermijn ware daarbij te stellen op zes maanden. Dit is een hanteren van de Woningwet en het hoofd van Bouw- en Woningtoezicht heeft naar aanleiding hiervan een rapport opgemaakt betreffende de vochtigheid, de vervalten toestand e.d. Spreker dacht dat men zich hierbij moet neerleggen. Deze instanties zijn er door de staat en door

de gemeente voor aangewezen om dit te onderzoeken en deze woningen moeten onbewoonbaar verklaard worden. Wat daar op die plaats zal gebeuren als de eigenaar weet dat die woningen onbewoonbaar zijn verklaard en ontruimd zijn, weet spreker op het moment nog niet. De eigenaar van de woning en de grond zal wel met plannen komen. Spreker gelooft niet dat er één eigenaar zo dwaas zal zijn om een belangrijk stuk grond aan de Vughtersstraat braak te laten liggen. Als die plannen komen, zullen zij beoordeeld moeten worden en zij komen dan hier dus vanzelf weer aan de orde. Wat betreft het genoemde onrecht tegenover de huurder zegt spreker dat men hem eerder onrecht doet door hem te laten wonen in al die narigheid dan dat men het huis onbewoonbaar verklaart en de bewoners een andere woning laat zoeken. Spreker kan zich wel voorstellen dat hier een zakenprobleem achter zit, maar daar kan als gemeentebestuur niets aan gedaan worden. Spreker hoopt dat de betrokkenen een oplossing vinden.

Volgens de uitgebrachte rapporten, herhaalt spreker, moeten deze woningen beslist onbewoonbaar verklaard worden en binnen zes maanden ontruimd zijn. Tot de heer Leenders zegt spreker in zekere zin blij te zijn met deze onbewoonbaarverklaring want er zijn altijd weer mensen die uit nood zulk een woning huren en zonder dat zij bij bureau huisvesting hiervoor de vergunning vragen. Het lukt niet altijd om onbewoonbaar verklaarde woningen zo spoedig te ontruimen; er zijn altijd mensen die zo lang mogelijk blijven wachten. Zij stellen hun eisen voor de nieuwe woning als zij in een onbewoonbaar verklaarde woning wonen. Zij willen dan ook ineens een goede woning hebben en dat kan spreker zich ook wel voorstellen. Aan de andere kant is het ook vaak moeilijk om mensen uit onbewoonbaar verklaarde woningen een behoorlijke woning te geven. Spreker denkt hierbij aan bewoners uit de Hofstad die slechts een matige prijs kunnen betalen. De mogelijkheden welke de Woningwet biedt voor het restaureren

van oude woningen gaat op voor oude, waardevolle panden die door de, door de heer Van der Eerde genoemde, landelijke vereniging opgekocht worden. Het moeten dus waardevolle panden zijn en spreker vermoedt dat die vereniging allereerst kijkt naar panden welke onder Monumentenzorg vallen. Die vereniging restaureert de woningen en past het interieur voor de bewoners aan de nieuwe tijd aan. Er is dezerzijds naar geïnformeerd. Het krantebericht was nogal optimistisch. In Haarlem was het gebeurd en in Naaldwijk. Op de gemeentesecretarie wist men er heel weinig van en men vermoedde dat de burgemeester er een gesprek over gehad had met die vereniging. Dat was het enige dat men ervan kon zeggen. Het is natuurlijk wel een zaak die dezerzijds in het oog moet worden gehouden omdat, als zich de kans voordoeft dat zo'n vereniging een dergelijk pand wil kopen om het te restaureren, hieraan in bepaalde gevallen naar sprekers mening medewerking kan worden verleend.

Wanneer voor een bepaalde oude woning wel eens een subsidie is verleend, kan dat verband gehouden hebben met de restauratie ingevolge de Monumentenwet, maar het kan ook zijn ingevolge de premie-regeling woningverbetering. Die mogelijkheden zitten er dus inderdaad wel in.

Als de hoofdingenieur-directeur-inspecteur van de volkshuisvesting zegt dat een woning onbewoonbaar is dan heeft de gemeente niets anders te doen dan er een bord op te spijkeren en te zorgen dat als de tegenwoordige bewoner er uit is, er niet weer een ander in komt. Het is mogelijk dat hierdoor in de toekomst een verandering in de Vughterstraat zal optreden. Een stad verandert natuurlijk in de loop van de tijden en als een stad leeft blijft dat, of men dat nu leuk vindt of niet. Daar zal men bitter weinig aan kunnen doen: men zal onmogelijk alle oude panden in de binnenstad kunnen restaureren en dit kan ook niet afgedwongen worden. Tenslotte heeft ook de eigenaar van het pand zijn rechten.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat er inderdaad een mogelijkheid is tot schaalvergroting als die panden gesloopt worden, maar de Commissie voor Stadsschoon beoordeelt tenslotte nog altijd de bouwplannen en dat wordt serieus gedaan en uiteindelijk beslist het gemeentebestuur.

Tot de heer Van Beek zegt spreker dat de bestemmingsplannen, zoals de raad weet, nogal wat moeilijkheden opleveren eer deze klaar zijn. De eventueel te ontstane gaten in de straatwand zullen naar sprekers mening niet lang blijven. Deze zaken hebben eigenlijk niet direct met dit voorstel te maken; dit voorstel betreft uitsluitend de onbewoonbaarverklaring van woningen waarvan Bouw- en Woningtoezicht en de inspecteur zeggen dat zij onbewoonbaar zijn.

De heer Bergé denkt dat de wethouder zich vergist als hij zegt dat een en ander automatisch weer in de raad terugkomt, want de raad heeft als zodanig met de nieuwe bouwplannen niets te maken. Misschien komen zij wel in een commissie. Dat weet spreker niet, maar in ieder geval niet hier. Door de heer Van der Eerden is gesteld dat de bewoners van Vughterstraat 240-242 een bedrijf uitoefenen: een groentewinkel. Wat wordt daarna nu gedaan, zo vraagt spreker. Daar heeft hij geen antwoord op gehad. Wat sprekers idee betreft, dat de woonfunctie in de binnenstad gehandhaafd moet blijven, zegt de wethouder dat de eigenaren hun rechten hebben. Spreker dacht dat daar nu juist de bestemmingsplannen voor waren, om een bepaalde functie op een bepaald gebied te leggen. Spreker blijft volhouden dat in de binnenstad, wil die niet afsterven, het wonen bevorderd moet worden.

De heer Moerings wil even inhaken op hetgeen de heer Bergé heeft gezegd nl. dat het hier een zakenpand betreft. Spreker vraagt of, als het huis onbewoonbaar wordt verklaard, dat feit automatisch inhoudt dat er ook geen bedrijf in mag worden uitgeoefend. Vervolgens heeft spreker geen antwoord gehad op zijn vraag of al het mogelijke zou worden gedaan om de tegen-

woordige bewoners zo spoedig mogelijk aan andere huisvesting te helpen, want anders wordt de ellende van die mensen alsmaar groter, daar de huiseigenaar nu niets meer aan die woningen hoeft te laten doen.

De heer F a k k e r s zegt dat hij telkens als hij de groep Beter Bestuur over deze kwesties hoort praten, een gedachten-associatie heeft. Hij weet niet hoe het komt, maar hij moet telkens denken aan Madurodam. Hij heeft zo langzamerhand het idee dat deze mensen de binnenstad gaan zien als een vergrote editie van Madurodam, waarin zij dan vertederd kunnen rondlopen. Hij gelooft dat zij te veel kijken met de ogen van de patriciërs en dat zij heel vaak vergeten - dat is laatst gebleken bij die kwestie van de Kanaalstraat - hoe daar mensen in mensonterende woningen wonen, welke dan maar behouden moeten blijven. Het is hier weer precies zo: telkens komt datzelfde verhaal weer. Spreker vraagt zich af waar deze heren dan toch eigenlijk wonen.

De heer wethouder V a n H e i j k o o p zegt dat wanneer er bouwplannen komen, zij vanzelf bij bouw- en woningtoezicht komen, bij de Commissie voor Stadschoon en uiteindelijk geven burgemeester en wethouders al of niet toestemming. Dat daar een bedrijf in de benedenwoning gevestigd is, is een zaak die de raad momenteel niet aangaat. De woning boven dat bedrijfje wordt onbewoonbaar verklaard. Degene die het bedrijf daaronder heeft, moet samen met de eigenaar naar een oplossing zoeken. Daar staat de gemeente buiten. Spreker meent dat dit ook een antwoord is, gedeeltelijk op de vraag van de heer Moerings.

Vervolgens zegt spreker tot de heer Moerings dat inderdaad geprobeerd wordt deze mensen zo spoedig mogelijk aan een andere woning te helpen. Spreker zou zich kunnen voorstellen, juist omdat hier een bedrijfspandje in het geding is, dat het daar wel wat langzaam zal gaan. Niet zo snel, omdat de bewoners zelf niet mee willen werken. Als de bewoners bij de gemeente komen of via een bouwvereniging een oplossing zoeken, krijgen zij zo

spoedig mogelijk de medewerking van de gemeente, want het is inderdaad zo dat deze woningen binnen zes maanden ontruimd moeten zijn. Dat lukt lang niet altijd binnen zes maanden, maar wanneer de woning onbewoonbaar is verklaard en ontruimd, kan er ook niemand meer in gaan wonen, want dat is bij de Woningwet verboden.

De heer Bergé zou nog aan het adres van de heer Fakkers willen zeggen dat Beter Bestuur niet naar Madurodam kijkt, maar wel naar Amsterdam onder haar socialistische burgemeester.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit dienovereenkomstig vastgesteld.

16. Voorstel (Bijlage nr 85) tot het aangaan van een ruiltransactie met de Staat der Nederlanden betreffende percelen grond, gelegen aan de Vughterweg.

De heer Van Oost zegt zich misschien te vergissen, maar hij dacht dat als er grond geruild werd tussen het rijk en de gemeente en zeker als het betreft een weg en berm, voor het openbaar verkeer bestemde grond dus, de ruil geschiedde tegen de formele som van *f* 1,—. Hij vraagt waarom dat hier niet gebeurt.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat hetgeen de heer Van Oost opmerkt, inderdaad wel eens gebeurt. Men betaalt dan pro forma *f* 1,—. In dit geval echter is er een overeenkomst ingevolge welke de gemeente *f* 1.915,— krijgt en dat is voor de grond, die onder de weg ligt, die aan het rijk verkocht wordt.

De heer Van Oost dacht dat het heel vaak gebeurde tegen het symbolisch bedrag van *f* 1,—. Ook hier immers is het geen grond die iets opbrengt.

Zonder verdere beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld.

17. Voorstel (Bijlage nr 86) tot aankoop van de eigendommen van de Commanditaire Vennootschap Gebr.

Sars, gelegen aan het Sint Geertruikerkhof en aan de westzijde van de rijksweg naar Utrecht.

De heer Van Beek zegt zeer blij te zijn dat de gemeente uiteindelijk tot een vergelijk is gekomen met de firma Sars en daar dus die doorbraak gecreëerd kan worden, hetgeen, zoals ook in het pre-advies staat, zeer veel voordelen biedt. Als eerste voordeel, en daar heeft spreker al eens meer over gesproken, ziet spreker de verbinding van de Pastoor de Kroonstraat met de Orthenstraat. Dit is nl. zeer dringend en spreker wilde vragen of aan dit plan geen prioriteit in de plannen voor de binnenstad kan worden gegeven. Hij weet dat het Diezeplan daar ook ergens moeilijkheden geeft. Hij vraagt of dit niet buiten het Diezeplan om te realiseren is, want hij voorziet dat ook als het Diezeplan ontworpen is, het toch nog enorm veel tijd zal kosten om het te verwezenlijken en de doorbraak van de Pastoor de Kroonstraat is voor de winkeliers aldaar zeer noodzakelijk.

Naar aanleiding van het feit dat er in het voorstel ook gesproken wordt over het verkeer rond de Markt en het autovrijmaken van de wegen rond de Markt, wilde spreker ook vragen hoever de plannen daaromtrent bekend zijn, want spreker is daar niet voor omdat de Markt als parkeerplaats broodnodig is.

De heer Schuurbiërs zegt dat als hij het juist ziet, dit voorstel bedoeld is om een snelle afvloeiing van het verkeer van het Burgemeester Loeffplein te verkrijgen. Spreker vraagt of het niet mogelijk is om de Pastoor de Kroonstraat te laten aansluiten op de Jan Heinsstraat, waarmee men dan bereikt dan men die f 400.000,— van de panden van Sars in de aanleg van de verbinding met de Jan Heinsstraat kan steken.

De heer Bergé zegt dat de nieuw te maken straat 16 meter breed zal worden, terwijl de Orthenstraat ter plaatse 9 m breed is. Spreker is tegen dit onderdeel van het structuurplan dat immers betekent een doorbraak tot in de huidige haven en dan links af via de naar zijn mening te dempen haven van Royal in de Visstraat en

dan rechtsaf naar de Wilhelminabrug. Over het bezwaar tegen dit plan zwijgt het pre-advies in alle talen en spreker kan daar kort over zijn. Het plaatselijk verbreken van een eeuwenoud wegennet heeft verstreckende gevolgen voor het totale verkeerspatroon. Is een dergelijke ingreep onvermijdelijk dan dient zij gemotiveerd te zijn door een modern structuurplan voor de gehele binnenstad, dat van de huidige verkeersgegevens en verkeersinzichten uitgaat.

Nu is dit juist in studie bij ir Goudappel zodat men, meent spreker, beter kan wachten totdat die studie klaar is. Daar zal dan uit blijken of die brede autoweg dan nog werkelijk noodzakelijk is. Dus geen incidenteel plan als het totaalplan nog niet vaststaat. Sprekers verdere bezwaren zijn verkeerstechnisch. Hij weet niet of het twee-richtingsverkeer in de Orthenstraat gehandhaafd blijft. In ieder geval zullen er daar op de hoek van de Orthenstraat verkeerslichten komen. Gezien de vrij korte afstand tussen de driesprong Visstraat-Hoge Steenweg-Orthenstraat en dit punt, kan het zeer storend werken als er een file-vorming ontstaat, die de afstand tussen die beide verkeerslichten opvult. De brede weg, veel breder ook dan de Hinthamerstraat, zal verkeer aantrekken en in plaats van minder verkeer méér verkeer in de stad brengen. Spreker weet niet of de Marktstraat voor verkeer open blijft en dat zou hij ook graag weten.

Tenslotte zegt spreker dat er iets voor de winkeliers in de Pastoor de Kroonstraat zal moeten gebeuren. Waarom, zo vraagt spreker, wordt er nu geen behoorlijke voetgangersstraat gemaakt zodat in een gemakkelijk te belopen vierkant Pastoor de Kroonstraat-Burgemeester Loeffplein-Hoge Steenweg-Orthenstraat gewinkeld kan worden.

De winkeliers zijn niet gediend met voorbij razend verkeer. Dat kan men vragen aan de winkeliers in de Hinthamerstraat. Voorts vraagt spreker zich af waarom, nu er een verkeerscommissie is ingesteld, dit voorstel niet in de commissie is gebracht. Spreker is tegen dit voor-

stel dat, zonder dat het eruit blijkt, uitvoering van het structuurplan is. Dit structuurplan zou een praatplan zijn. Spreker vindt dat het college er een doorduw-plan van maakt, hetgeen in strijd is met de door het college zo zeer geprezen openheid.

De heer Van Engelen is van mening dat er in het thans behandeld wordende voorstel enige onjuistheden staan. Het zogenaamde pand dat in Orthen aangekocht wordt is slechts een puinhoop. Het stuk grond is ongeveer 1000 m² groot en in dat raam gezien lijkt spreker deze transactie erg duur worden.

De heer Van der Eerden zegt dat de doorbraak van de Pastoor de Kroonstraat naar de Orthenstraat een breedte tussen de huizen krijgt van 16 meter. Dat is ongeveer 1½ maal zo breed als de Orthenstraat ter plaatse. Dit gaat lijnrecht tegen een van de belangrijkste karakteristieken van het stratenplan die onze stad stedenbouwkundig tot een kunstwerk maken. Dat is de eigenschap dat de minder belangrijke straten bij hun uitmonding steeds smaller zijn dan de straten, waarin zij uitkomen. Deze verstoring van het evenwicht zal nog hinderlijker worden als straks ook het Bokhovenstraatje wordt verbreed, maar dat voorstel is hier nu niet aan de orde. De doorbraak is gepland over het terrein van het voormalige Sint Geertruiklooster dat tot diep in de 19e eeuw een belangrijke rol heeft gespeeld in het leven van 's-Hertogenbosch. De aan te leggen weg gaat dwars door de restanten van de Sint Geertruikerkerk. Een van de hartewensen van burgemeester Van Lanschot was deze restanten te behouden en te restaureren om zodoende de herinnering te bewaren aan dit belangrijke klooster en zijn fraaie kerk. Het is hiervoor nog niet te laat. Er staat nog een belangrijk muurgedeelte van die kerk overeind. Het maakt deel uit van de noordelijke buitenmuur van de garage en het staat zelfs achter de nu geplande rooilijn van de doorbraak.

Spreker zou vrede kunnen hebben met dit voorstel als de doorbraak zou worden beperkt tot een smalle passa-

ge, uitsluitend voor voetgangers, waarbij de oude kerkmuur en de voormalige kosterwoning op de hoek van de Orthenstraat en het Sint Geertruikerkhof zouden worden gerestaureerd.

Om te voorkomen dat de voorzitter hem dadelijk met de hamer weer voor is, wil spreker nu even zeggen dat hij tegen het voorstel is zoals het nu ter tafel ligt.

De heer Verkuijlen zegt dat het hem opvalt dat de heer Bergé altijd in deze raad bijzonder sterk is in het naar voren brengen van historische gegevens om zijn standpunt te motiveren. Spreker gelooft dat hij zich in het onderhavige voorstel toch wel sterk vergist; het gaat hier nl niet over de uitvoering van het structuurplan, het praatplan waar hij het over gehad heeft. Het gaat hier echter over de uitvoering van het saneringsplan Tolbrug dat nog een bestemmingsplan is, een aangelegenheid die in een vorige raadsvergadering met een democratische meerderheid is aanvaard en waaraan op deze wijze uitvoering wordt gegeven en spreker ziet dus geen enkel verband met het structuurplan waar men langzamerhand dan de „structuritis“ van zou gaan krijgen.

De heer wethouder Suijkerbuijk zegt tot de heer Van Beek, die terecht wijst op de zeer dringende aangelegenheid om het verkeer dat zich vanaf het Burgemeester Loeffplein in de richting van de Pastoor de Kroonstraat begeeft, daar een bepaalde uitweg te geven.

De heer Van Beek vraagt of het misschien mogelijk is deze zaak uit te voeren buiten het Diezeplan want zegt hij: „dat zal heel lang duren“. Het is inderdaad zo, zoals de heer Verkuijlen zegt dat hier aan deze doorbraak - wat spreker een groot woord vindt - ten grondslag ligt het op 29 maart 1963 vastgestelde „Saneringsplan Tolbrug 1962“, waar duidelijk deze aanzet is aangegeven evenals de verdere verbinding naar de Jan Heinsstraat. Spreker gelooft dus dat wat de heer Schuurbijs zegt over die f 400.000,— die nl. als alternatief aan te wenden zouden zijn om snel een verbinding naar de Jan

Heinsstraat te realiseren, in zoverre niet opgaat dat men daar zowel de verbinding naar de Jan Heinsstraat krijgt om het verkeer dat vanaf het Burgemeester Loeffplein een uitweg zoekt naar de omgeving van de Jan Heinsstraat als het verkeer dat vanaf het Burgemeester Loeffplein een weg zoekt meer in de richting van het station. Terugkomend op wat de heer Van Beek zei over het vrijmaken van verkeer van de binnenstad zegt spreker dat het altijd het streven van het college is geweest om op den duur de Markt en hij meent ook te moeten zeggen de Parade wanneer dat zou kunnen, vrij te maken van auto's en dus een uitbreiding te geven aan het voetgangersareaal. Spreker zegt ook een beetje last te hebben van die „structuritis” en, zoals al meer gezegd, is het inderdaad in eerste instantie de bedoeling van het structuurplan om inderdaad meer voetgangersdomein te verkrijgen in de binnenstad. Hij gelooft dat dat zo maar niet loze woorden zijn; men ziet langzamerhand gebieden in de stad ontstaan die zijn voorbehouden voor de voetganger. Een dezer dagen heeft men daar ook weer een voorbeeld van kunnen zien. Het is zeker de bedoeling om dat zo te doen, maar dat gaat dus in overleg met de commissaris van politie, met de heer Goudappel, die ook ten aanzien van deze onderhavige zaak een en ander nader bekijken of het mogelijk is de Hoge Steenweg ook autovrij te maken.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat, als men ervan uitgaat dat het mogelijk is om deze doorbraak binnen drie maanden te realiseren, hetgeen mogelijk is omdat Sars het pand binnen drie maanden zal verlaten, het dan mogelijk is het verkeer via die doorbraak van het Burgemeester Loeffplein naar de Orthenstraat te brengen. Vanaf dat punt kan men dan links of rechts af gaan de Orthenstraat in. Op de vraag of het stuk van de Orthenstraat tussen het Sint Geertruikerkhof en het concertgebouw nog tweerichtings zal moeten zijn, kan spreker nu nog geen antwoord geven. Hij dacht echter dat het stuk tussen het Sint Geertruikerkhof en de Visstraat wél een-

richtingsverkeer kan zijn nl. in de richting van het huidige verkeerslicht dat, wanneer de Hoge Steenweg van verkeer wordt vrijgemaakt, kan worden opgeheven, zodat de twee verkeerslichten op korte afstand van elkaar niet nodig zijn. Op deze manier kan men dus vanaf dat punt naar het station rijden als men de Hoge Steenweg tot de Visstraat verkeersvrij zou kunnen maken.

Spreker gelooft dat zulks ook meer lucht geeft aan het verkeer in de Orthenstraat tussen het Sint Geertruikerkhof en het verkeerslicht bij de Visstraat als dat gedeelte van de Orthenstraat eenrichtingsstraat wordt gemaakt. Nu is dat nog tweerichtingsverkeer maar als dat stuk eenrichtingsverkeer wordt, komt er een einde aan een knelpunt in de Orthenstraat.

Spreker is het met de opmerking van de heren Bergé en Van der Eerden eens, dat de doorbraak 16 meter breed wordt. Zo staat het ook op het bestemmingsplan. Als de heer Bergé even later spreekt over een brede autoweg en daarbij als voorbeeld de Orthenstraat aanhaalt, die 9 meter breed is, moet spreker hem toch enigszins corrigeren. Het is nl. zo dat op het bestemmingsplan bij het Sint Geertruikerkhof een autoweg om dezelfde terminologie te gebruiken als de heer Bergé, is gepland van 8 meter breed. De rijweg van de Orthenstraat is op enige punten 7 meter en op andere punten 9 meter breed. Als men deze zaken dus moet gaan vergelijken vindt spreker dat men ze juist moet gaan vergelijken. Dan moet men in de eerste plaats de rijbanen vergelijken. De rijbaan van de doorbraak is 8 meter breed en de rijbaan in de Orthenstraat is gemiddeld ook 8 meter breed. In deze doorbraak zijn de trottoirs echter breder dan de nogal smalle trottoirs in de Orthenstraat. In dit plan worden die trottoirs van beide zijden nl. voorgesteld op een breedte van 4 meter. Het is ook goed voor de centrumfunctie als langs de wanden van die doorbraak winkels en etalages gebouwd kunnen worden zoals ook in het bestemmingsplan is voorzien. Laat men nu niet zeggen dat zulks niet gebeurt, want een dezer dagen heeft zich al naar aanlei-

ding van het krantebericht dat het pand van Sars zou worden aangekocht, een gegadigde gemeld om aan de noordelijke wand van deze doorbraak bepaalde voorzieningen te treffen in het kader van een winkel. Spreker meent dat hij hiermede de heer Van Beek heeft beantwoord evenals de heer Schuurbijs.

Tot de heer Bergé zegt spreker dat hij ten aanzien van deze zaak niet wil wachten op de resultaten van het rapport van de heer Goudappel omdat hier een gedeeltelijk uitgevoerd bestemmingsplan ligt van de Tolbrug, dat men natuurlijk op een of andere manier moet afmaken en wanneer nu begonnen wordt met zelfs de bestemmingsplannen, die de raad met een democratische meerderheid in het verleden heeft vastgesteld, ook weer op de tekenplank te gaan zetten en ook weer opnieuw te gaan bekijken, dan vraagt spreker zich af wat men dan nog kan doen. Men krijgt dan nog meer vragen zoals de heer Van Beek vandaag heeft gesteld, nl. of de bestemmingsplannen niet nog sneller worden gerealiseerd. Men zou de bestemmingsplannen in het eerste geval weer gaan ondermijnen, zodat men voor de binnenstad helemaal niets meer zou hebben. De bestemmingsplannen die zijn vastgesteld, moeten toch uitgevoerd worden en dat heeft het college van burgemeester en wethouders in deze ook gedaan. Spreker wijst erop dat de onderhandelingen met Sars van 1965 dateren en het betreft hier dus de uitvoering van een door de raad vastgesteld bestemmingsplan.

Van de doorbraak van het Bokhovenstraatje, is zoals de heer Van der Eerden terecht opmerkt, momenteel geen sprake. Het is op de eerste plaats niet aan de orde, maar bovendien geldt daar niet een vastgesteld bestemmingsplan. Dat is wel vastgelegd in het structuurplan. Als daar die doorbraak nog moet komen, en dat zal dan moeten blijken uit de studie van de heer Goudappel, dan zal die in een bestemmingsplan moeten worden vastgelegd. Dit plan is niet in de Verkeerscommissie geweest omdat het op het moment geen verkeersaangelegenheid is: het

is de uitvoering van een vastgesteld bestemmingsplan. Wanneer er straks gesproken moet worden over de verkeersregeling, dus of er op dat punt verkeerslichten moeten komen welk gedeelte van de Orthenstraat eenrichtingsverkeer en welk gedeelte van de Orthenstraat tweerichtingsverkeer zal moeten worden, zal dat natuurlijk na advies van de heer Goudappel en misschien ook de heer Kuiper, inderdaad in de Verkeerscommissie aan de orde moeten komen. Spreker dacht dit namens de voorzitter met diens toestemming zo wel te kunnen zeggen.

Tot de heer Van Engelen zegt spreker dat er al sedert 1965 met Sars onderhandeld is en toen is het pand van Sars langs de Rijksweg ook getaxeerd. Dat taxaat was toen ongeveer een f 25.000,—. Dat de prijs voor 1000 m² erg duur zou zijn, ontkent spreker. Het gaat hier om 910 m² die f 27,50 per m² kosten en dat vindt spreker in die situatie daar langs die weg, eigenlijk geen hoge prijs. Dat wel die grond en niet de opstallen zijn gekocht vindt zijn oorzaak in het feit dat het pand inmiddels al ontruimd was en niet opnieuw bewoond werd om het vrij te kunnen opleveren en omdat het ingevolge het voorbereidend bestemmingsplan dat geldt voor de westelijke zijde van die weg, voor sloop bestemd was, is dat pand, zoals spreker ook al bemerkte had, bijzonder slecht gevonden. Bouw- en woningtoezicht heeft maatregelen moeten nemen omdat het pand gevaarlijk werd en uiteindelijk is dat uitgelopen op sloop van het pand, waarbij, als spreker goed is ingelicht, de jeugd ook nog een duit in het zakje heeft gedaan. Maar spreker dacht dat dat er niet toe hoeft te leiden om tegen Sars te zeggen dat dat pand inmiddels is afgebroken en dat nu niet meer gekocht wordt. Gezien de oppervlakte en de prijs vindt spreker de koop toch alleszins redelijk.

Tot de heer Van der Eerden zegt spreker vervolgens dat het Sint Geertruikerkhof ook, evenals het klooster, een rol heeft gespeeld. Spreker bedoelt dan niet als kerkhof letterlijk, maar de straatbenaming Sint Geertruikerk-

hof. Als men bedenkt hoe de mensen daar in erbarmelijke omstandigheden leefden, dan is men blij dat men dat heeft kunnen afbreken en persoonlijk acht spreker het restant van die kerk, de muur dus, niet voldoende van belang om hier restauratief te gaan optreden.

De heer Schuurbijs zegt als alternatief te hebben voorgesteld om de Pastoor de Kroonstraat te verbinden met de Jan Heinsstraat en toen heeft de wethouder gewezen op de mogelijkheid die dan bestaat voor het verkeer dat naar het station gaat. Spreker dacht dat het verkeer dat naar het station wil gaan even goed via de Jan Heinsstraat en Orthenstraat, als daar éénrichtingsverkeer komt, en dan via de Visstraat naar het station kan gaan. Spreker zou dan ook bij amendement de raad willen voorstellen om de aankoopssom van de panden, dus f 390.000,— te besteden voor het doortrekken van de Pastoor de Kroonstraat naar de Jan Heinsstraat.

De heer Van Beek zegt dat de wethouder gezond gesteld heeft dat het voetgangersareaal uitgebreid zou moeten worden. Spreker gelooft dat men niet moet vergeten de alternatieven welke aanwezig zijn nl. dat men dat voetgangersareaal zo dicht mogelijk gemotoriseerd moet kunnen bereiken. De parkeermogelijkheid moet dus niet uit het oog verloren worden.

De heer Bergé neemt aan dat de opmerking van de heer Verkuijlen voortspruit uit het feit dat hij het structuurplan niet kent. Spreker kan dat echter niet veronderstellen van de wethouder en daarom zou hij die concrete vraag willen stellen of, wat spreker beweerd heeft over de weg die loopt over het Geertruikerkhof en dan door het Bokhovenstraatje en linksaf over de haven een kernslagader in het structuurplan is of niet.

De heer wethouder Suikerbuijk zegt tot de heer Bergé dat die natuurlijk graag een kort antwoord wil hebben in de vorm van een „ja” of „neen”. Nu is het echter zo en spreker heeft al eens meer gezegd dat alles niet zo ongenueanceerd is. Spreker zou de vraag kunnen beantwoorden met „ja én neen”. Hij wil dit graag na-

der toelichten, want hij wil daar erg duidelijk in zijn. Spreker heeft al eerder gezegd dat het hier gaat om de uitvoering van een vastgesteld bestemmingsplan en als zodanig is dat vastgestelde bestemmingsplan dat door de raad in 1965 is vastgesteld, opgenomen in het structuurplan. Natuurlijk, dat is vanzelfsprekend, want in 1964, een jaar na het vastgestelde bestemmingsplan, wordt een structuurplan door de raad vastgesteld en dan gaat men het dus door de raad vastgestelde bestemmingsplan in dat structuurplan opnemen en dus is het antwoord dat de doorbraak over het Sint Geertruikerkhof, waar het hier vandaag over gaat, een onderdeel uitmaakt ten eerste van het vastgestelde bestemmingsplan en ten tweede een deel is van de in het structuurplan genoemde kernslagader. Dat is ook met het Bokhovenstraatje zo, althans wat het tweede deel betreft. Het Bokhovenstraatje is ook een deel van een kernslagader in het structuurplan maar het Bokhovenstraatje is niet vastgelegd in een bestemmingsplan.

Spreker kan op de vraag van de heer Bergé dus niet zo ongenueanceerd met „ja of neen” antwoorden.

Tot de heer Van Beek zegt spreker dat het logisch is te proberen het voetgangersareaal zo dicht mogelijk door het gemotoriseerde verkeer te laten benaderen, maar zo vervolgt spreker, zo dicht mogelijk een voetgangersareaal gemotoriseerd laten bereiken wil eigenlijk zeggen geen voetgangersareaal want dan wil het zeggen: alle straten handhaven en langs die straten de trottoirs als voetgangersareaal handhaven. Het is zo dat als men een voetgangersareaal maakt, men een bepaald aantal verkeersstraten moet opheffen en dan moet men dus ergens water in de wijn doen en krijgt men automatisch grotere loopafstanden, maar daarover meent spreker, is in het verleden al eens gediscussieerd nl. of dat 100 of 200 of 400 meter moest zijn en spreker gelooft dat dit met verstand moet worden gehanteerd.

Tot de heer Schuurbijs zegt spreker het amendement niet goed te begrijpen want naar sprekers mening wil

dit gewoon zeggen: „laten we dit afstemmen”. De dienst van gemeentewerken zou dan een begroting kunnen maken voor de doorbraak naar de Jan Heinsstraat en burgemeester en wethouders kunnen dan opnieuw met een voorstel komen.

Spreker zou het een merkwaardige opdracht vinden aan gemeentewerken om te zeggen dat er een doorbraak naar de Jan Heinsstraat gemaakt zou moeten worden voor f 390.000,—. Dat lijkt spreker een beetje moeilijk.

De heer Schuurbiërs: „Dat heb ik natuurlijk ook zo niet bedoeld”. Spreker dacht aan een bijdrage daarvoor uit de begroting tot een bedrag van f 390.000,—.

De heer wethouder Suikerbuijk zegt dat als dit voorstel vandaag afgestemd wordt, kunnen deze f 390.000,— voor iets anders besteed worden en een deel daarvan, of misschien moet er nog iets bij, voor die doorbraak naar de Jan Heinsstraat. Spreker gelooft echter dat het ook niet zo eenvoudig is als de heer Schuurbiërs stelt. Op dit moment is de Jan Heinsstraat immers ook eenrichtingsverkeer en als men via de doorbraak naast de brandweerkazerne zou uitkomen, moet het verkeer bij de huidige situatie dus rechtsaf en het kan dus niet linksaf naar het station. Het stukje Jan Heinsstraat zou daartoe tweerichtingsverkeer gemaakt moeten worden of het verkeer in de hele straat zou andersom gelegd moeten worden en dat is natuurlijk nogal ingrijpend in dat hele verkeersplan. Het eenrichtingsverkeer is een systeem van als het ware in elkaar draaiende tandwielen en als men er daar één van omdraait komt men tot de merkwaardige bevinding dat men bijna alles om moet draaien. Daar komt nog bij dat als er een doorbraak wordt gemaakt van de Pastoor de Kroonstraat naar de Jan Heinsstraat voor gemotoriseerd verkeer, dat stuk Dieze daarvoor gedempt moet worden. Spreker moet eerlijk zeggen dat bij het college van burgemeester en wethouders al lang het voorstel ligt van de dienst van gemeentewerken tot demping van dat stuk van de Binnendieze en tot aanleg van deze doorbraak. Er is toen

hier in de raad een discussie geweest over het al of niet dempen van de Binnendieze en daaruit is het besluit voortgekomen een rapport over de Dieze te laten opmaken en de doorbraak van de Pastoor de Kroonstraat naar de Jan Heinsstraat voor gemotoriseerd verkeer moet dientengevolge per se wachten op de uitspraak van de raad aan de hand van bedoeld rapport. Zo snel kan dat dus in ieder geval niet. Nogmaals wijst spreker er op dat hier dus voorgesteld wordt een plan te realiseren dat door de raad als bestemmingsplan is vastgesteld. Ten aanzien van deze kwestie hebben met de heer Goudappel en met de heer Kuiper al gesprekken plaats gevonden. Beide heren hebben bij zulk een gelegenheid gezegd dat, nu dat plan al zover gevorderd is, zij zeker adviseren dit pand van Sars aan te kopen omdat men vanaf de Pastoor de Kroonstraat daar zeker door moet naar de Orthenstraat, daarbij in het midden latend of men daar al of niet verder zou moeten gaan via het Bokhovenstraatje.

De heer Schuurbiërs zegt dus een amendement te hebben ingediend, maar dat zou hij gezien de argumentatie van de heer wethouder Suijkerbuijk graag in-trekken en zich dus akkoord verklaren met het onderhavige voorstel.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen, daarbij in aanmerking nemende dat de heren Bergé, Trimbos, Van der Eerden en IJsselstijn geacht wensen te worden te hebben tegengestemd.

18. Voorstel (Bijlage nr 87) tot verkoop van grond aan de Vereniging der Barmhartige Zusters van de H. Carolus Borromeus q.q. ten behoeve van de uitbreiding van het St. Carolus-ziekenhuis aan de Jan Heinsstraat.

De heer Van de Wal zegt tegen dit voorstel toch wel enkele bezwaren te hebben en die vinden hun oorzaak niet in het feit dat deze grond aan het Carolus-ziekenhuis wordt aangeboden voor $\frac{2}{3}$ van de prijs, welke de gemeente er zelf voor heeft moeten betalen. Spreker

beschouwt het Carolus-ziekenhuis als een gezond ziekenhuis, dat op voorbeeldige wijze zijn taak in het 's-Hertogenbossche ziekenhuisleven vervult en uit sociale overwegingen heeft hij dan tegen deze transactie ook geen bezwaar. Het bestuur van het ziekenhuis wordt echter verplicht om binnen twee jaren te gaan bouwen. Als dat niet gebeurt moet er *f* 100,— per dag aan de gemeente als een soort smartegeld betaald worden. Dat is per jaar het grote bedrag van ruim *f* 36.000,—. Spreker vraagt of er hier wel rekening is gehouden met het feit dat de parkeergelegenheid door de nieuwbouw nog meer beperkt wordt. Onlangs is de nieuwe Bouwverordening aangenomen en daarin is een staat opgenomen over wat er gedacht werd dat aan parkeerruimte bij bepaalde gebouwen nodig zou zijn. Daar ontbreken echter de ziekenhuizen, hoewel men bij een ziekenhuis eigenlijk het beste na zou kunnen gaan wat er aan parkeergelegenheid nodig is. Als men een en ander zo tijdens bezoeken gadeslaat, zouden de auto's op alle mogelijke, onmogelijke en ook verboden plaatsen neergezet worden en wanneer men dan denkt dat het Groot Ziekengasthuis de eerste 15 jaren een soort mammoetje gaat worden, vraagt hij zich af waar die auto's allemaal geparkeerd moeten worden want de mogelijkheid daartoe wordt hierdoor nog veel kleiner. Als men dan bovendien nog in de illusie leeft dat de Markt en de Parade parkeervrij gemaakt kunnen worden, ziet spreker helemaal geen mogelijkheid voor voldoende parkeerruimte meer. Hij zou het op prijs stellen hieromtrent duidelijk te worden geïnformeerd.

De heer *B e r g é* zegt dat er reeds een veel te groot ziekenhuis in de binnenstad staat. Herhaaldelijk is hem, zowel door de wethouders als door de raadsleden verzekerd dat zij dit betreuren, maar dat de plannen van de Godshuizen te ver waren om deze nog terug te draaien. Nu staat men voor het geval dat een ander ziekenhuis modernisering en uitbreiding behoeft. Laat men dat ziekenhuis nu buiten het stadscentrum grond aanbieden vindt spreker, zodat tenminste dit ziekenhuis geen aan-

en afvoerproblemen zal krijgen en niet in parkeernood zal raken. Moderne steden bouwen hun ziekenhuizen buiten de binnenstad. Laat men niet volhouden in de oude volledige foute opvatting omtrent city-vorming. Het is tot belang van de zieken dat zij in een rustige omgeving worden verpleegd en dat kan men van de Zuid-Willemsvaart bepaald niet zeggen. Het is in het belang van gewonden dat zij snel vervoerd kunnen worden en het is in het belang van bezoekers en doktoren dat er een behoorlijke parkeerruimte is. Dit alles is niet te vinden langs de Zuid-Willemsvaart. Elders daarentegen in de gemeente is ruimte genoeg. Spreker en zijn fractie zijn principieel tegen uitbreiding en dus tegen dit voorstel.

De heer Van Osch zegt dat de uitbreiding van het Groot-Ziekengasthuis in de nieuwe raad nogal eens is betreurd. Toch komen burgemeester en wethouders hier met het voorstel om ook het Carolus-ziekenhuis uit te breiden. Spreker dacht dat de argumentering om de ziekenhuizen zich buiten het centrum te laten uitbreiden, een aantal voordelen biedt. Er is daar nu eenmaal een ziekenhuis en er moet dus een oplossing voor het parkeren gevonden worden en spreker meent dat dit al gevonden kan worden als men kan aandringen op verkoop door het Carolus-ziekenhuis aan het Groot Ziekengasthuis. Het is toch als het ware een groot complex. De ernstige zieken van het Groot Ziekengasthuis zouden naar het nieuwe gebouw overgebracht kunnen worden. Bovendien zou het Burgemeester Loeffplein vrij komen voor het houden van de kermis, want daar zat nl. ergens de door spreker bedoelde muziek in. Spreker vindt dit de oplossing en zou daarom willen voorstellen de grond maar niet te verkopen aan het Carolus-ziekenhuis.

De heer Van Loon is erg blij met dit voorstel evenals zijn fractiegenoten. De wethouder zal ongetwijfeld dit voorstel wel verdedigen maar spreker wilde toch ook nog graag enkele opmerkingen maken. Hij kan de bezwaren van de heren Bergé en Van Osch begrijpen. Hij heeft deze bezwaren al meerdere malen gehoord; zij wer-

den zelfs ten gehore gebracht bij de opening van een belangrijk gedeelte van één van de ziekenhuizen.

De spreker bij die gelegenheid betreurde toen het feit dat deze ziekenhuizen in de binnenstad liggen vanwege de grote ruimte die zij innemen en de grote verkeersaantrekkingskracht die zij hebben. Dat heeft echter dezelfde spreker niet verhinderd om toch op feestelijke wijze en toch met grote lof te vernemen wat er gepresteerd wordt. Spreker zelf is betrokken bij de nieuwbouw van twee van de drie ziekenhuizen, wordt regelmatig geconfronteerd met deze overweging en, zoals bekend zal zijn, is het in één ziekenhuis zodanig uitgevallen dat men naar de grenzen van de buitenkant van de stad gaat, terwijl het voor wat betreft het andere ziekenhuis zodanig is uitgevallen dat het ziekenhuis op de plaats waar het staat wordt uitgebreid en gemoderniseerd. Hieruit blijkt dat het niet zo eenvoudig is om deze algemene stelling nu zo maar in de casuïstiek van toepassing te brengen. Spreker zou willen zeggen en misschien kunnen de heren Bergé en Van Osch daar ook begrip voor opbrengen, dat men hier met het Carolus-ziekenhuis the point of no return heeft bereikt. Dat is, zo zegt spreker ter verduidelijking, een term uit de vliegerij, waarin het risico om terug te keren naar het punt van vertrek veel groter is dan om voort te gaan naar het doel dat men voor ogen had. Spreker heeft enige fotokopieën bij zich van correspondentie tussen de gemeente en het Carolus-ziekenhuis. Deze correspondentie dateert al van 1961. Er zijn reeds ruilingen gedaan met het Carolus-ziekenhuis. Het Carolus-ziekenhuis heeft al gronden afgestaan aan de gemeente aan de Pastoor de Kroonstraat; ruilingen welke al gerealiseerd zijn en ten gevolge waarvan al slopingen hebben plaats gehad. Zelfs al gedeelten van het gebouw van het Carolus-ziekenhuis zijn daarvoor gesloopt. Voortdurend ziet men toezeggingen aan het Carolus-ziekenhuis dat om eenvoudige en technische redenen de particuliere gronden van de heer Haans, welke ook natuurlijk door het Carolus-ziekenhuis recht-

streeks gekocht hadden kunnen worden, nu door de gemeente gekocht zijn maar voortdurend in samenspel met het Carolus-ziekenhuis om een afdracht te doen van een $\frac{2}{3}$ gedeelte van deze grond tot uitbreiding van het Carolus-ziekenhuis. Wanneer men de actuele situatie bekijkt waarin het Carolus-ziekenhuis zich bevindt, komt men tot de conclusie dat men inderdaad the point of no return gepasseerd is en dat het onmogelijk is om de besluiten die door de vorige gemeenteraden zijn genomen nu te gaan herroepen zonder daarmee geweldige consequenties op te roepen, zowel voor de raad als voor het Carolus-ziekenhuis en spreker zou nogmaals aan de heer Bergé en ook aan de heer Van Osch willen verzoeken om begrip te hebben voor deze situatie met alle respect en waardering voor het algemene standpunt dat zij huldigen. Spreker gelooft echter niet dat het rechtvaardig is om nu de volle consequenties van deze gedachtengang het Carolus-ziekenhuis te laten dragen.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt te geloven dat hij zich het beste kan aansluiten bij de woorden van de heer Van Loon die zegt dat men op het ogenblik onmogelijk meer terug kan. Spreker meent niettemin dat de gehele raad, zoals hij hier zit, liever een andere oplossing gezien had dan deze twee ziekenhuizen midden in de binnenstad die daar zo enorm veel ruimte innemen. Het is echter zo, dat door degenen die daar vroeger in te beslissen hadden, is besloten dat die ziekenhuizen daar zouden blijven. Het Carolus-ziekenhuis is op het ogenblik, spreker zou haast zeggen zijn plannen aan het afronden. De besprekingen met het gemeentebestuur zijn zoals ook uit het pre-advies blijkt, al sedert 1961 gaande en die zaak moet nu tot een einde gebracht worden. Het Carolus-ziekenhuis moet de gelegenheid gegeven worden het gebouwencomplex af te ronden tot één groot geheel. Wanneer de raad inderdaad zou terugkomen op de vroegere beslissingen dan heeft spreker het idee dat een uitermate belangrijke inrichting en daardoor de bevolking van de gehele stad ernstige schade berokkend

wordt. Door dit zo te stellen meent spreker alle vragers te hebben beantwoord, alleen rest nog de beantwoording van de vraag aangaande de parkeerruimte.

Spreker toont aan de hand van een kaart aan waar de parkeerruimten zullen komen.

Spreker kan zo niet zeggen hoeveel auto's daarop zullen komen. Wel is er dus rekening met het parkeren gehouden. Het is natuurlijk ook nog mogelijk als de bouwplannen komen, dacht spreker, in overleg met het bestuur van het ziekenhuis er zoveel mogelijk voor te zorgen dat die parkeergelegenheden er daar zo ruim mogelijk komen.

De heer wethouder S u i j k e r b u i j k zegt naar aanleiding van de opmerking van de heer Van de Wal betreffende het aanbieden van deze grond voor $\frac{2}{3}$ van de door de gemeente betaalde prijs aan het Carolus-ziekenhuis, dat een en ander naar oppervlakte was nagemeten. Buiten de rooilijn ligt nl. $\frac{1}{3}$ gedeelte en dat gedeelte dient mede tot verbreding van de Zuid-Willemsvaart daar ter plaatse en $\frac{2}{3}$ van die grond ligt op het terrein van het Carolus-ziekenhuis. Daar komt die verhouding $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{3}$ vandaan. De weg langs de Zuid-Willemsvaart wordt daar breder en dat wil niet zeggen dat de parkeermogelijkheden welke daar nu nog zijn, gaan verdwijnen, want daar blijven dus bepaalde parkeermogelijkheden. Overigens, zo zegt spreker, en dat kon de heer wethouder Van Heijkoop niet weten, is in het overleg met het bestuur van het Carolus-ziekenhuis bij het bespreken van die bouwplannen, voortdurend de kwestie van het parkeren in de aandacht gebracht met name dat om te beginnen voor voldoende parkeergelegenheid voor eigen personeel op eigen terrein moet worden gezorgd. Het parkeren zal dus langs de Zuid-Willemsvaart moeten plaatsvinden. Iedereen weet dat langs die Zuid-Willemsvaart voor parkeergelegenheid moet worden gezorgd. Dat weet ook de heer Van der Eerden die met name in het plan dat hij heeft gelanceerd, tussen de Kanaalstraat en Zuid-Willemsvaart een terrein had aange-

wezen voor parkeermogelijkheden. Dat zou niet anders zijn als deze bestemming daar ter plaatse in 1962 in dat Tolbrugplan al niet was gereserveerd voor ziekenhuizen maar b.v. voor de bouw van ziekenhuizen. Dan zou er niet meer of minder parkeergelegenheid komen. Er is natuurlijk ook een bepaalde regeling betreffende de bezoeken in een ziekenhuis, waardoor die pieken wat uitgespreid kunnen worden, iets wat altijd nog moet worden onderzocht, omdat het dringend noodzakelijk is.

De heer B e r g é heeft met grote gemakelijkheid dat „point of no return” horen noemen. Maar die uitdrukking, dacht hij, slaat toch op een technische kwestie van b.v. niet voldoende benzine meer hebben om de terugreis te aanvaarden en daardoor door te moeten gaan. Dat is toch een voorbeeld dat hier niet opgaat. Spreker hoorde zo juist van de heer wethouder Van Heijkoop dat iedereen liever een andere situatie zou hebben gehad. Maar men zit er nu eenmaal mee. Spreker dacht dat toch nog met de nieuwe bouw begonnen moest worden. Het erkennen van fouten is geen schande daarvoor leeft men in een zich zo enorm ontwikkelende tijd dat men niemand kwalijk kan nemen dat in 1961 deze auto-vloed niet was voorzien. Als de gemeente dus het ziekenhuis de gemaakte kosten voor de reeds gedane werkzaamheden vergoedt en het elders ruimte aanbiedt dan is dat wel degelijk te doen. Men kan wel zeggen dat zulks geld kost maar, zo vraagt spreker, wat kost dit in de toekomst? Dat is hetgeen men tegen elkaar heeft af te wegen wanneer het beleid uitgestippeld wordt op de toekomst en dat moet niet uitgestippeld worden op vandaag.

De heer V a n d e r W a l kan niet zeggen dat hij erg bevredigd is met het antwoord over de parkeerruimte die er bij het ziekenhuis komt en hij is er persoonlijk van overtuigd dat die beslist ontoereikend zal zijn in de toekomst. Dat is immers nu al het geval en dat zal nog wel erger worden. Het blijkt dat bij de wethouder precies hetzelfde idee heerst en bij velen van de raadsle-

den dat men op de verkeerde weg is, maar niet meer terug kan. Er wordt nogal eens kritiek uitgeoefend op de gemeenteraad en nu blijkt toch duidelijk (spreker zegt de vorige keer gezegd te hebben dat de huidige gemeenteraad misschien verstandiger is dan die van weleer) dat die kritiek terug verwezen moet worden naar de vorige raad want hier blijkt toch wel dat nu licht begint door te breken en dat deze raad een helderder kijk heeft op de situatie van het ogenblik. Dat kan dan ook komen door de ontwikkeling van de omstandigheden; dat is een andere zaak, maar dan is de raad van vroeger niet vooruitziend genoeg geweest om deze moeilijke situatie te onderkennen.

De heer Van Loon zegt op de term „point of no return” niet terug te zullen komen. De heer Moerings heeft het wel begrepen. Spreker zegt hier nog even een term te kunnen aanhalen, gebruikt in april 1968, toen het bestuur van het ziekenhuis schreef „daar zal dus ook op de terreinen van de ziekenhuizen zelf wel degelijk rekening mee worden gehouden”. Het is inderdaad ook zoals de heer wethouder Suijkerbuijk zegt: als daar iets anders komt, blijft men ook met parkeermoeilijkheden zitten. Spreker gelooft dat een ziekenhuis toch altijd nog een veel belangrijker en gemakkelijker onderhandelingspartner is dan talloze particulieren.

De heer wethouder Van Heijkoop zegt dat op het binnenterrein van het ziekenhuis parkeerruimte is voor 60 à 70 auto's.

Dit voorstel is een afronden van de bouw en spreker ziet geen mogelijkheid om de hele zaak terug te draaien. Tot de heer Van de Wal zegt spreker dat regeren inderdaad vooruitzien is, maar dat het ook heel gemakkelijk is om kritiek te hebben op een vroegere gemeenteraad. Men heeft toen allerlei ontwikkelingen niet kunnen voorzien en ook deze raad kan dat niet. De situatie is nu zo en het gebouw staat daar. Het is een onmogelijkheid om het ziekenhuis nu nog te verplaatsen. Spreker begrijpt eenvoudig niet hoe men daarover nog kan denken, vooral

ook om dat financieel te verwerken. Het ziekenhuis moet daar blijven en de bouw wordt nu afgerond door de nu voorgestelde verkoop en binnen twee jaren zal het gebouw in aanbouw moeten zijn.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel hierna aangenomen met aantekening van het feit dat de heren Bergé, Trimbos, Van der Eerden en IJsselstijn, Van Osch, Schuurbijs en Vis geacht wens te worden te hebben tegengestemd.

19. Voorstel (Bijlage nr 88) tot benoeming van een wethouder.

De heer Van Loon stelt als kandidaat voor de wethouderszetel namens de K.V.P. voor de heer Verkuijlen. Door de heer wethouder Suijkerbuijk is men voldoende ingelicht over de redenen van zijn vertrek die geheel van persoonlijke aard zijn. Derhalve zijn er geen gronden aanwezig motieven vanuit politieke visies te gaan hantieren bij het zoeken naar de kandidaat voor de opvolging. De K.V.P.-fractie heeft dan ook gemeend de opvolging zoveel mogelijk te moeten laten verlopen in een vloeiende lijn.

Alleen de persoon van de heer Suijkerbuijk, die iedereen vrij is te aanvaarden en te abdiceren, dient zo goed mogelijk vervangen te worden. Andere problemen, zo die er al zijn, vinden hierbij geen reden tot mede-oplossing. Spreker geeft de verzekering dat deze kandidaatstelling met de grootste zorg is voorbereid. De heer Verkuijlen is in zijn persoon de meest geschikte kandidaat bevonden om de heer Suijkerbuijk op zodanige wijze te vervangen dat het werk van wethouder Suijkerbuijk en daarmee het werk van het college van burgemeester en wethouders en de gehele raad in een goede continuïteit tot de volgende verkiezingen zal verlopen. Juist deze continuïteit die bij de vorige verkiezingen zo hoog gewaardeerd werd, wil spreker ook nu bewaard zien. En wanneer men toen op dezelfde persoon stemde, die reeds die functie bekleedde, wil dat nog niet zeggen dat

men bedoelde continuïteit van personen, maar continuïteit van een gedachte, een lijn een beleid, dat deze personen bewezen hadden te vertegenwoordigen. Wie waagt het continuïteit te bouwen op een persoon. Het vertrek van de heer Suijkerbuijk is voor hem een discontinuïteit en tevens zijn vrijheid; ook voor de heer Verkuijlen een persoonlijke discontinuïteit en ook zijn vrijheid een wethouderszetel te aanvaarden. Maar in de persoon van de heer Verkuijlen wil de K.V.P.-fractie een continuïteit verzekerd weten die zij aanwezig wist in de persoon van de heer Suijkerbuijk. Daarom stelt zij de heer Verkuijlen kandidaat.

Spreeker heeft bewondering voor de heer Leenders die een tegenkandidatuur aanvaardt. Hij is altijd blij als er werkelijk sprake is van een keuze. Het geeft accent aan het kiezen dus aan de kiezers, maar ook aan de gekozenen; dan eerst wordt deze werkelijk de primus inter pares, de betere onder andere goeden. Spreeker waardeert het dat de Jongerengroep door deze kandidatuur uitdrukking heeft willen geven aan de voortdurende bereidheid deel te willen nemen en verantwoordelijkheid te willen dragen voor het bestuur van de stad, los van verkiezingen, wanneer de nood aan de man komt. Deze zeer gewaardeerde houding van de heer Leenders en zijn fractie geeft echter geen reden om niet met volle overtuiging de heer Verkuijlen als kandidaat voor te dragen en daarmee de vacante plaats voor de K.V.P.-fractie te claimen. Spreeker meent dat hij misschien meer argumenten zou moeten en kunnen aanhalen voor deze kandidatuur, betreffende de zetelverdeling, betreffende verhouding van het kiezersaantal, betreffende die hele berekening, welke aan de orde is geweest bij de wethoudersverkiezing. In dit opzicht is er echter helemaal niets veranderd door het vertrek van de heer Suijkerbuijk. Wie de toen gevolgde gedachtengang nog niet kent kan de notulen van 6 september 1966 daarover naslaan. Nogmaals iedereen mag er van overtuigd zijn dat de fractie van de K.V.P. deze kandidatuur met de grootste zorg heeft voorbereid.

Niet alleen in overleg binnen de fractie maar ook daar buiten. En toen de kandidatuur vaststond en de voorzitters der fracties samen met de pers daarvan op de hoogte gesteld werden, is door de reacties van de meesten het vertrouwen in de kandidaat, de heer Verkuijlen, bevestigd.

De heer Van der Kooi zegt dat de fractie van de P.v.d.A. de kandidatuur van de heer Verkuijlen steunt op praktisch dezelfde gronden als naar voren gebracht door de heer Van Loon.

De heer Bergé stelt een prealabele vraag aan de orde. In de titel van de gemeentewet over wethouders, staat in artikel 90: „De verkiezing ter vervulling der plaatsen, die door ontslag, overlijden of om een andere reden openvallen, geschiedt binnen 14 dagen na dat openvallen”. Lid 2 gaat over het geval als de wethouder ook als raadslid bedankt en dat is hier niet aan de orde. Binnen 14 dagen na het openvallen moet er dus beslist worden. Verder attendeert spreker op artikel 91: „De tot wethouder benoemde, die in de vergadering tegenwoordig is, verklaart binnen drie dagen of hij zijn benoeming aanneemt”. Tenslotte artikel 94: „De wethouders kunnen te allen tijde hun ontslag nemen. Het wordt door hen ingezonden aan de raad. Zij blijven niettemin hunne bediening waarnemen totdat hunne opvolgers die hebben aanvaard”.

De wet gaat er dus van uit dat er eerst een plaats moet zijn opengevallen en dat daarna eerst de nieuwe wethouder wordt benoemd. De heer Suijkerbuijk heeft op 28 maart 1968 schriftelijk de raad meegedeeld dat hij per 1 mei a.s. ontslag wil nemen. Er is dus eerst op 1 mei a.s. een vacature; eerst op 1 mei valt een wethoudersplaats open. De raad kan nu derhalve niet een ander tot wethouder benoemen, omdat de te benoemen wethouder vóór 30 april a.s. zal moeten verklaren of hij de benoeming aanneemt. Immers de Algemene Termijnenwet zegt in artikel 2 dat de in de wet gestelde termijn van tenminste drie dagen zonodig wordt verlengd dat daarin

tenminste twee dagen voorkomen die niet een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag zijn. Dat zijn in dit geval dus vrijdag 26 april en maandag 29 april. Tot 1 mei zijn er dus dan vijf wethouders. Spreker vindt dit, zelfs gelet op Koninginnedag veel te veel. Verklaart de nu te benoemene zich vandaag bereid dan zijn er vijf dagen vijf wethouders. De wet spreekt uitdrukkelijk over 14 dagen na het openvallen. Neemt men de datum van de brief van de heer Suijkerbuijk als tijdstip van openvallen dan is men te laat en beschouwt men 1 mei als tijdstip van openvallen, dan is men te vroeg. De bedoeling van de wet is duidelijk. Er moet continuïteit zijn; de oude blijft zitten tot de nieuwe er is. Stel nu het geval dat de heer Suijkerbuijk vandaag of morgen van gedachte verandert dan zou het logisch zijn dat hij zijn brief intrekt. Velen zouden het zeer waarderen als hij zou blijven, misschien niet iedereen, doch dat zou dan niet kunnen omdat voordat hij weggaat men al een ander heeft gekozen.

Spreker stelt voor de verkiezing aan te houden tot een dag in de eerste helft van mei. Men heeft trouw gezworen aan de Grondwet en de wetten des rijks. Wat het punt zelf betreft wil spreker kort herhalen welke bezwaren hij heeft tegen het principe van een K.V.P.-kandidaat. In 1966 heeft spreker reeds betoogd dat op grote schaal het tot dusver gevoerde beleid van de K.V.P. was afgewezen in 's-Hertogenbosch en dat Jongeren en Beter Bestuur bijna 1/4 van het totaal aantal uitgebrachte stemmen kregen. Verder heeft hij gezegd dat de K.V.P. ongeveer 50% van de stemmen heeft en drie wethouders; dus dat een helft van 's-Hertogenbosch drie wethouders heeft en de andere helft één wethouder. Het onbillijke en onrechtvaardige van deze verdeling is in het oog springend. De K.V.P. neemt krachtens haar uiterst kleine machtspositie één wethouderszetel meer op, dan waarop zij recht heeft. Wanneer er nu nog overleg geweest zou zijn was het nog iets anders. De wethouderskeuze van hedenavond zal door de macht van het getal beslist wor-

den en niet door overleg en samenwerking. Spreker hoopt dat burgemeester en wethouders voorzichtig zijn dat zij het contact met de bevolking niet verliezen. 40% van de bevolking is immers op deze wijze niet in het college van burgemeester en wethouders vertegenwoordigd en over het algemeen zijn het meest de jonge mensen die op de andere partijen hebben gestemd. Het zou dus nog wel eens kunnen worden een partij grijze eminenties die in het leven worden gehouden door een vergrijzend kiezersaantal. Het voorstel van de K.V.P. wordt door Beter Bestuur niet aanvaard.

Waarom is nu tijdens de zitting van deze raad de heer Suijkerbuijk weggegaan. De heer Van Loon zei dat het iedereen bekend is, hij zal bedoeld hebben zijn fractie, dat deze weggaat om persoonlijke redenen. Als het om zuiver persoonlijke redenen gaat, dan blijft dit in de toekomst ook mogelijk. Spreker ziet daar vreselijk tegen op en hij vraagt of daar niets aan te doen is.

De heer Bergé betreurt het dat de K.V.P. van de mogelijkheid die daar lag geen gebruik heeft gemaakt. De heer Van Loon zegt dat de situatie sinds 1966 niet gewijzigd is maar dan leest en hoort men toch weinig wat er in het politieke leven in Nederland intussen in beweging is gekomen. Spreker dacht dat de situatie voor de K.V.P. sinds 1966 verslechterd is. De K.V.P. had door een elegant gebaar tegenover de helft van de Bossche bevolking die maar door een wethouder in het college van burgemeester en wethouders is vertegenwoordigd, zichzelf een grote dienst kunnen bewijzen. Het is in ieder geval zoals de politieke ontwikkeling in Nederland zich laat aanzien de laatste maal dat de K.V.P. in 's-Hertogenbosch zoiets kan doen.

De heer Van Osch vindt het bijzonder prettig dat de woordvoerder van de K.V.P. gewezen heeft op de notulen van september 1966. Wanneer men de argumentatie van de K.V.P. goed had gelezen dan was gebleken dat deze motivering even kreupel was geworden als op dit moment de stelling van de K.V.P. waarom de heer

Verkuijlen per se naar voren geschoven moet worden. Spreker gelooft dat hij de argumenten in een aantal punten kan uiteenrafelen.

Dat is ten eerste de macht van het getal waarmee de K.V.P. geschermd heeft en ook gehanteerd heeft, de toepassing van de Kieswet, de deskundigheid van de kandidaten, de continuïteit van het bestuur en het verwijt aan de groep Beter Bestuur en de Jongerengroep dat zij vóór de verkiezing geen zogenaamd stembus-akkoord hadden gesloten.

Wat de macht van het getal aangaat, kan het zijn dat de K.V.P. zich met de valse hoop geveleid heeft, dat de uitslag van de gemeenteraadsverkiezing die zo bijzonder ongelukkig was en waarbij het aantal stemmen op de K.V.P. terugging van 65 naar 47, waarschijnlijk geweten heeft aan persoonlijke kandidaten van de nieuwe groeperingen en gemeend heeft dat bij de verkiezing voor de tweede kamer dat toch wel weer goed zou komen. Wat is echter gebleken. Van de 18% verlies van de K.V.P. is nog niet 1% teruggekomen bij de K.V.P. Wanneer die stemming dan in eerste instantie gehanteerd is, dan had men dus nu, nu 1967 gepasseerd is, ervan uit moeten gaan dat de K.V.P. een gevoelig en definitief verlies heeft geleden.

De toepassing van de Kieswet. Door een of andere manipulatie van deze wet kwam men tot een verdeling van drie wethouderszetels aan de K.V.P. en één aan de P.v.d.A. Wanneer echter de Kieswet volledig geïnterpreteerd zou zijn, zoals dat in een grote stad bij de verdeling van de zetels nodig zou zijn, dan had men geconstateerd dat er vier wethouderszetels naar de K.V.P. hadden moeten gaan. Maar dat was kennelijk ook de K.V.P. te erg.

De deskundigheid van de kandidaten van de K.V.P. In de notulen van september 1966 wordt door de heer Verkuijlen gesteld dat de wethouderskandidaten van de K.V.P. in het verleden bewezen hebben uitermate deskundige bestuurders te zijn. En dat zijn de kandidaten geweest: de heren Suijkerbuijk, Lennaerts en Schuurmans.

Deze zinsnede slaat op deze drie mensen. Wanneer de heer Van Loon zegt dat de K.V.P.-fractie de continuïteit en de kandidaten voor de wethouderszetels heeft, dan gaat hij volledig aan deze argumenten, die op drie bestuurders zijn geënt, voorbij. Bezieet men de persoon van de heer Verkuijlen, afgezien van zijn geschiktheid voor een wethouderszetel, gelet op zijn visies en persoonlijke interesses, dan is hij een geschikte kandidaat voor de post van sociale zaken maar daar is al jarenlang een kandidaat voor die trouw terugkeert.

Vervolgens de continuïteit van het beleid. Spreker heeft daar moeilijkheden mee omdat het beleid toch wel zeer scherp is aangevallen toen bij de laatste verkiezingen voor de gemeenteraad een zeer groot gedeelte van de trouwe aanhang van de K.V.P. en P.v.d.A. een mogelijkheid zag zich af te keren van dit beleid en uiting te geven aan hun misnoegen. Wanneer de continuïteit per se gehandhaafd moet worden dan vraagt spreker zich af of die niet min of meer samenhangt met de persoon van de kandidaten.

Het zogenaamd stembus-akkoord. Wanneer men ziet dat alle vernieuwingsinvloeden in alle politieke partijen proberen tot een stembusakkoord te komen en het door het conservatisme der oude partijen eigenlijk niet tot stand komt, dan verbaast het de heer Van Osch dat de Bossche Raadsfractie hier wel in wil voorgaan en hij had dan verwacht dat die raadsfractie uit een bijzonder groot aantal radicalen zou bestaan, maar daar heeft hij nog niet veel van gemerkt en hij vermoedt dat dat dan ook een argument is geweest dat de rest van de Bossche raadsleden overtuigd zou zijn dat er per se geen vertegenwoordiger van Beter Bestuur of de Jongerengroep zou moeten komen. Spreker heeft nog wel iets ontdekt wat op een stembusakkoord van de K.V.P. zou kunnen lijken maar dat is wel zo angstvallig weggemoffeld dat men er zoiets in kon zien. De heer Schuurmans heeft nl. in „de Tijd” van 31 mei 1966 gezegd dat de nieuwe samenwerkingvorm van het college van burgemeester en

wethouders zou bestaan uit de K.V.P., de P.v.d.A. en Bosch Belang. Deze laatste is afgevallen om onbekende redenen. Wanneer men nu verder gaat over het stembusakkoord dan ziet men in de landelijke politiek dat het allerwege wordt afgewezen, althans door de bestaande partijen en dat men eerst later tot eventuele combinaties komt. Spreker vraagt zich af waarom dan aan Beter Bestuur en de Jongerengroep wordt verweten dat men niet voor de verkiezingen als zodanig naar voren is gekomen en dat als Beter Bestuur en de Jongerengroep later met één kandidaat naar voren komen, deze afgewezen zou moeten worden.

Spreker acht de argumenten naar voren gebracht in de raadsvergadering van 6 september 1966 uitermate zwak en kreupel. De coalitie van de K.V.P., en P.v.d.A. is indertijd door de heer Van Osch gekarakteriseerd als twee zinkende schepen die elkaar op sleeptouw hebben genomen. Het is inderdaad zo dat het erg hard lekt en dat het dat ook blijft doen.

Afgezien van het verlies dat is gecontinueerd, ziet men ook dat allerwege personen het schip verlaten. Spreker heeft zo'n idee dat wethouder Suijkerbuijk daar rekening mee heeft gehouden en zich afgevraagd heeft of in 1970 de K.V.P. nog wel drie wethouders zou leveren. Het is een publiek geheim dat de heer Suijkerbuijk een politieke carrière ambieerde. Het is daarom jammer dat een man van zijn capaciteiten door de K.V.P. niet voldoende is gebruikt. Het is juist de zwakte van de K.V.P. dat met bijzonder veel groeperingen rekening moet worden gehouden en bijzonder veel stromingen in de vertegenwoordigende lichamen terecht moeten komen. De kwestie van die drie zetels in 1970 is natuurlijk bijzonder moeilijk. Een kandidaat wordt gesteund door het N.K.V., dus de heer Schuurmans is gedekt. Het bedrijfsleven stelt zich wel achter wethouder Lennaerts en de heer Suijkerbuijk, hoe kundig ook, zal moeten trachten die derde zetel te veroveren en dat lijkt spreker een bijzonder moeilijke kwestie in een tijd waarin de bestaande poli-

tieke partijen aan bijzonder grote bloedarmoede lijden en klappen krijgen die voorlopig niet naar voren komen. Wanneer nu het voorstel van de K.V.P. wordt aanvaard en de derde wethouder een K.V.P.-er zou worden in de persoon van de heer Verkuijlen dan krijgt men wederom een kreupel college van burgemeester en wethouders. De belangrijkste portefeuilles van de man die er een bijzonder deskundige kijk op had, komt vacant. De raad moet filosoferen over de vraag wie deze portefeuilles gaat overnemen.

De heer Schuurmans heeft Sociale Zaken en deze is nog geen 100% om taakverzwaren op zich te nemen.

De heer Lennaerts heeft al een bijzonder zware portefeuille en een halve dagtaak bij de Kamer van Koophandel.

De heer Van Heijkoop is de enige die een volledige dagtaak heeft, maar deze heeft reeds een verzwaring van zijn portefeuille gekregen in 1966 en als hij nu weer een verdere verzwaring zou krijgen dan kan men zich terecht afvragen wat hij voor 1966 heeft gedaan. Dan blijft over de burgemeester, maar deze vertrekt per 1 februari 1969 en men kan het de burgemeester toch niet aandoen om in deze tijd nog een aantal portefeuilles erbij te nemen. Dan komt men dus terecht bij de nieuwe kandidaat, de heer Verkuijlen, en de heer Verkuijlen, die ongetwijfeld kwaliteiten heeft, had spreker sociale zaken toegedacht. En men heeft ruimtelijke ordening, stadsontwikkeling en sport en recreatie en spreker voorziet dat dat een beetje moeilijk gaat worden.

Uit bovenstaande volgt dat de aanwezige wethouders te weinig tijd hebben en spreker gelooft dat het hoog tijd wordt dat men van de kandidaten eist dat zij als full-time wethouder op zullen treden.

Er zijn enkele ongemakken die eensdeels schuld zijn van de regeringspartijen in de raad en anderzijds door omstandigheden buiten hun schuld. Dat de burgemeester vertrekt, daar kunnen zij niets aan doen. Er is een tijd van komen en er is een tijd van gaan. Het is alleen de vraag

hoelang die vacature zal duren en dan krijgt men dat ook de portefeuilles van de burgemeester verdeeld moeten worden of althans waargenomen moeten worden door de wethouders. De regeringspartijen hebben toegelaten dat er wethouders zijn met een halve dagtaak. Spreker noemt de heer Lennaerts, en de heer Schuurmans die Eerste Kamerlid is wat nogal tijd vraagt en die zo ongeveer een tiental andere functies nog zal krijgen.

Wanneer men de krant goed gelezen heeft - spreker gaat ervan uit dat dat verslag juist is - dan wil de heer Verkuijlen uit sociale voorzorg de binding met het bedrijf waar hij nu werkzaam is, niet loslaten. Spreker heeft nagekeken wat deze werkkring zoal inhoudt. De heer Verkuijlen is algemeen directeur van het Katholiek Verbond voor Kinderbescherming. Dit verbond steunt op drie zuilen die een zelfstandige eenheid zijn. Dat is nl. de gezinsvoogdij, de voogdij en de internaten. De belangen van deze zuilen worden door de heer Verkuijlen behartigd in de landelijke federatie. Vanuit die landelijke federatie zijn er bijzonder veel contacten met alle mogelijke commissies zoals Pro Juventute, Humanitas e.d. De heer Verkuijlen heeft een bijzonder goede naam bij de Kinderbescherming en het is natuurlijk de vraag of hij voor die twee jaar al deze bindingen zal loslaten voor het wethouderschap, afgezien van het feit of er voor die twee jaar een vervanger is te vinden die het op eenzelfde wijze als de heer Verkuijlen zou kunnen doen.

Men krijgt dan een wethouder die ook de halve tijd met andere werkzaamheden bezig is. Wanneer er een dergelijk lid van het college bijkomt, zijn daar de gevolgen bijzonder zwaar van. Ten eerste men krijgt een ambtelijke overheersing. Niet alleen de uitvoering die toegezegd is aan de ambtenaren, maar ook de beleidsvoering zal worden overgenomen door ambtenaren. En deze ambtelijke overheersing kan een jaar goed gaan maar dan zijn er geen initiatieven meer en ook geen verantwoordelijke personen. Nu kan men zeggen dat men zich

alleen houdt aan de gouvernementele beslissingen, maar wanneer het zover zou zijn dat een bestuurder alleen maar de gouvernementele beslissingen zou kunnen nemen, dan moet deze toch eerst bijzonder actief zijn geweest en bijzonder goed op de hoogte zijn om zich alleen tot de gouvernementele beslissingen te kunnen beperken. De heer Suijkerbuijk beheerste dit wel. Nu kan men stellen: daar heeft hij dan ook 9 jaar over gedaan om zover te komen. Negen jaar geleden is de heer Suijkerbuijk opgetreden samen met de heer Lennaerts en toen had de K.V.P. geen andere keus en men moest aan twee ambitieuze krachten beginnen. Maar wanneer nu 9 jaar later één van die krachten vertrekt, dan komt de vraag: moet men nu weer opnieuw beginnen en dan met het risico dat het maar twee jaar is. Een ander punt is dat wanneer men het college van burgemeester en wethouders in deze samenstelling kiest, men bij een aantal wethouders die er een halve dagtaak bij hebben een ongemotiveerde honorerings van het wethouderschap krijgt. Spreker weet niet of men de laatste circulaire al heeft gelezen waarin de honorering opgetrokken wordt tot f 28.165,— per jaar en hij vindt dat een behoorlijk bedrag voor een volledige dagtaak. Wanneer men dit allemaal bekijkt gelooft spreker dat men de K.V.P. een verwijt kan maken dat de heer Verkuijlen kandidaat wordt gesteld. In 1966 heeft men al kunnen constateren dat de vernieuwing in de partijen zonder meer genegeerd is. Er werden drie wethouderszetels opgeëist en de vierde kwam dan aan de oude coalitiegenoot, de P.v.d.A. Thans is het ook weer een duidelijk negeren van vernieuwing in de vorm van het negeren van het K.V.P.-radicalisme. Juist bij de K.V.P.-radicalen bevindt zich een man die zich specialiseert op de ruimtelijke ordening. Hij doet dat niet alleen in de raad maar ook in het dagelijks bestuur van het Stadsgewest en in de Provinciale Staten. Het is bovendien een publiek geheim dat hij al lang een wethouderszetel ambieert. In 1965 reeds is door de K.V.P. gevraagd om een vijfde wethouderszetel en voormelde

radicaal zat daar toen bijna op, ware het niet dat de rechtervleugel van de K.V.P., onder leiding van de heer Sindorff, momenteel bij de V.V.D., daar een stokje voor heeft gestoken. Het K.V.P.-radicalisme heeft een duidelijke nederlaag geleden nu de heer Verkuijlen is gehandhaafd en als kandidaat is voorgesteld. De heer Verkuijlen heeft nl. zelfs voor de T.V. het radicalisme bestreden. Voor de radicalen zelfs geen doekje voor het bloeden, ook het fractie-leiderschap is in handen van een uiterst anti-radicaal nl. de heer Van Kempen die spreker overigens een bijzonder goed hart toedraagt vanwege zijn houding t.o.v. het opnemen van jongeren in de vertegenwoordigende colleges. De prettige samenwerking welke de Jongerengroep dan ook van de heer Van Kempen verwacht, is het enige smakelijke gerecht in de maaltijd welke door de Bossche K.V.P.-fractie wordt voorgeschoteld. Resumerend stelt spreker dat de kandidatuur van de heer Verkuijlen door de Jongerengroep totaal wordt afgewezen; dat zij vasthoudt aan het punt dat er een verdeling moet komen van twee zetels voor de K.V.P. en twee voor een andere richting; de Jongerengroep stelt dan ook voor deze derde wethouderszetel de heer Leenders kandidaat, die voldoende deskundig is om de heer Suijkerbuijk op te volgen.

De heer **M o e r i n g s** was niet van plan geweest over deze kwestie het woord te voeren. Hij meent echter gehoord te hebben dat de heer Van Osch de naam van Bosch Belang er bij heeft gehaald. Spreker heeft niet goed begrepen wat de heer Van Osch bedoelde, maar hij heeft altijd de gewoonte om wanneer hij iets niet goed begrijpt zichzelf de schuld te geven. Er zijn hier veel woorden gesproken over deze kwestie; er zijn aardige dingen gezegd o.a. door de heer Van Osch: „de heer Verkuijlen heeft een goede naam“. Spreker wil daar dit van zeggen, dat er niets zo lastig is als een goede naam want bij het minste dat men verkeerd doet, is men deze kwijt; men kan beter een kwade naam hebben, die raakt men nooit kwijt. Spreker had alles wat door Beter Bestuur

en de Jongerengroep naar voren is gebracht kunnen aanvaarden als dit was gezegd in een volgende verkiezing van wethouders. Spreker had dit nu niet verwacht. Het ligt volgens de heer Moerings heel eenvoudig. Er gaat een K.V.P.-wethouder weg en er komt een K.V.P. wethouder terug.

De voorzitter wil zich niet in het politieke steekspel begeven doch wel de heer Bergé antwoorden, die stelt dat de procedure niet juist is geweest. De heer Bergé vergist zich nl. In de gemeentewet wordt gesproken over twee soorten ontslag. Dat is een ontslag dat men krijgt omdat de raad bevoegd is het vertrouwen in de wethouder op te zeggen. In dat geval alsmede bij overlijden of bij andere redenen bijvoorbeeld dat men een functie aanvaardt die onverenigbaar is met het wethouderschap, wordt het wethouderschap vervallen verklaard en dan moet inderdaad binnen 14 dagen na dat openvallen omdat dat een plotselinge aangelegenheid is of kan zijn, een nieuwe wethouder benoemd worden.

Er is echter nog een heel ander ontslag en dat geval doet zich nu voor, nl. artikel 94 waarin het ontslag nemen van de wethouder geregeld wordt. De wethouders kunnen te allen tijde ontslag nemen. Het ontslag wordt ingezonden aan de raad, zij blijven niettemin hun bediening waarnemen totdat hun opvolgers deze hebben aanvaard. Wethouder Suijkerbuijk heeft dat gedaan. Hij heeft zijn ontslag genomen per 1 mei a.s. en men heeft nu volkomen het recht een wethouder te benoemen wiens functie pas zal aanvangen zodra deze zijn functie aanvaardt. Dat is de uitlegging van deze artikelen.

De heer Van Loon zei vroeger: as is verbrand hout en als de hemel naar beneden valt zijn alle mussen dood. Wat gebeurt er in 1970; de heer Van Osch heeft blijkbaar alle antwoorden op deze vragen al klaar. De jongeren hebben wel de toekomst maar dat zij de toekomst kunnen voorspellen, heeft spreker nog nooit gehoord. Als dat waar was dan zou een raad van jongeren nooit meer vergissingen maken op langere termijn. De K.V.P.-

fractie heeft gemeend dat het vertrek van de heer Suijkerbuijk niet gezien kan worden in een politieke situatie en dat politieke conclusies en motiveringen hierbij niet aan de orde waren. Wat betreft de kwaliteiten van de heer Verkuijlen worden deze tot op heden alleen nog hoog aangeslagen in de fractie van de K.V.P. Hoe de raad de kwaliteiten van de heer Verkuijlen beoordeelt zal eerst blijken uit de uitslag van de verkiezing. De K.V.P.-fractie meent echter dat hij de beste kandidaat is om de persoon van de heer Suijkerbuijk op te volgen. Wanneer gesproken wordt over K.V.P. radicalen moet men wel beseffen dat deze zich nog altijd binnen de K.V.P. bevinden en die er uitgetreden zijn, kunnen zich wel radicaal maar geen K.V.P.-er meer noemen.

De heer B e r g é is het met de uitlegging van de voorzitter eens. Artikel 94 slaat op de mogelijkheid voor wethouders om weg te gaan. De moeilijkheid van de brief van wethouder Suijkerbuijk was, dat hij daar een datum in noemde. Wanneer hij dat niet gedaan had dan had de voorzitter gelijk gehad. Als de heer Suijkerbuijk had gezegd: „ik ga weg” dan had de raad in die vacature moeten voorzien binnen 14 dagen. Maar hij zegt: „ik ga weg per 1 mei” en nu gaat de raad dus een vijfde wethouder benoemen.

Mijnheer Verkuijlen kan niet zijn wethouderschap aanvangen op 1 mei want als hij verklaart zijn benoeming te aanvaarden is hij wethouder.

De heer V a n d e W a l heeft met belangstelling de verschillende standpunten angehooard. Direct na de verkiezing hebben de K.V.P. en de P.v.d.A. de regeringsverantwoordelijkheid aanvaard in het college van burgemeester en wethouders. En daartegenover hebben zich als oppositiepartijen opgesteld Beter Bestuur en de Jongeregroep. Spreker kan zich niet voorstellen dat iemand die in de oppositie is, er prijs op stelt deel uit te gaan maken van het college van burgemeester en wethouders.

De heer Van de Wal vindt dat Beter Bestuur de meest consequente houding aanneemt door deze tijd als oppo-

sitiepartij uit te zitten en dan de kiezers te laten beslissen. De Jongerengroep daarentegen wil in het college van burgemeester en wethouders worden opgenomen.

Spreker kan dit niet anders zien dan een vlucht uit de oppositie en daaruit leidt hij af dat de Jongerengroep haar oppositie laat varen en als een mislukking gezien heeft. In deze periode moet de continuïteit gehandhaafd worden en men kan voorspellen wat men wil, maar in 1970 heeft de kiezer te beslissen en niet de raadsleden, want als het aan spreker ligt zijn er in 1970 vier protestants-christelijke wethouders. De heer Van de Wal steunt de kandidatuur van de K.V.P.

De heer Van O s c h zegt dat de heer Van Loon de politieke motiveringen niet wil accepteren als zodanig, maar hij heeft niet alleen politieke bezwaren naar voren gebracht doch ook praktische bezwaren. Over dat feit kan men niet zonder meer heen stappen.

Tot de heer Van de Wal zegt spreker wat betreft de oppositie, dat de nieuwe groeperingen van het begin af aan de verantwoordelijkheid mee hebben willen dragen. de nieuwe groeperingen zijn gedwongen een oppositie te voeren althans wat men een oppositie noemt. De andere partijen gebruiken altijd het woord oppositie. De nieuwe groeperingen willen alleen constructief medewerken en dat is heel iets anders dan wat de heer Van de Wal onder oppositie verstaat. Dat verschil moet men in het oog houden en in dat verband moet men zien dat de Jongerengroep te allen tijde mee wil werken en verantwoordelijkheid wil dragen in het college van burgemeester en wethouders.

De v o o r z i t t e r stelt voor over te gaan tot de stemming over de vacature van de wethouder welke vacature ingaat met ingang van 1 mei a.s.

De heer B e r g é zegt dat de groep Beter Bestuur aan deze onwettige stemming niet zal deelnemen en de leden van die groep verlaten de raadszaal.

De v o o r z i t t e r vraagt de heren van der Kooi, Fop-

pele en Van Loon als commissie van stemopneming te fungeren.

Uitgebracht zijn op de heer Verkuijlen 26 stemmen, op de heer Leenders 3 stemmen en 1 stem blanco.

De voorzitter vraagt de heer Verkuijlen of deze bereid is het wethouderschap te aanvaarden met ingang van 1 mei a.s.

De heer Verkuijlen zegt het wethouderschap te aanvaarden.

De voorzitter zegt het volgende tot de heer Suijkerbuijk: „U wilt wel begrijpen dat ik graag een enkel woord, mijnheer Suijkerbuijk, aan uw vertrek wil wijden. Als ik zeg vertrek, dan bedoel ik meer aan te duiden het eindigen van de jaren dat u hier als wethouder van 's-Hertogenbosch heeft willen fungeren. U bent destijds lid van de raad geworden en men heeft destijds het waagstuk genomen om u en de heer Lennaerts tot wethouder te benoemen. Ik heb u persoonlijk 7,5 jaar mogen meemaken. Ik heb u meegemaakt als wethouder; uw wethouderschap kwam voort uit uw raadslidmaatschap. Wanneer ik deze 7,5 jaar voor mijzelf nog eens na ga en ik denk zo aan uw werkzaamheden, uw activiteiten, dan wil ik graag herhalen wat ik u persoonlijk heb gezegd, toen u mij mededeelde dat u uw wethouderschap wenste neer te leggen, een aangelegenheid, dat weten wij, uw politieke vrienden en uw persoonlijke vrienden, die voor u al enige jaren speelt. En toen wij daar enige malen over hebben gesproken, is het mij duidelijk geworden dat dit voor u een heel moeilijke decisie was. Een decisie waarvan ik begreep en ook wel eens verwacht had dat die op een gegeven moment voor u zou gaan ontstaan. U bent nog jong, net veertig, u had reeds een werkzaam leven achter u voordat u raadslid en wethouder werd, u hebt daarnaast, en dat zal iedereen in de raad hier zeer zeker moeten beamen, eigenschappen die u, ik mag dat uitdrukkelijk zeggen, hebben gemaakt tot een markante wethouder. Ik heb wel eens meer gezegd hier in de raad, iets wat ik graag nog wel eens zou willen herhalen, dat de politieke partijen

verantwoordelijk zijn voor degenen die uiteindelijk uit het midden van de raadsleden wethouder moeten worden. Destijds is dat opgelost, destijds heeft men dat risico genomen, maar een risico waarvan degenen die dat namen, begrepen dat het risico nooit groot kon zijn omdat men u kende in uw belangstelling, in uw werkzaamheid en mag ik dat zo maar eens zeggen en vergeet u het dan maar weer, want ik weet dat ik u daar geen genoegen mee doe, de gaafheid van uw karakter. U bent iemand die rechtlijnig is, die werkzaam is op hetgene dat op uw schouders is gelegd, die sportief is in tweeërlei zin; u hebt bovendien een bijzonder prettig gevoel voor collegialiteit, ik meen ook collegialiteit in de fracte waartoe u behoort, maar dat kan ik minder goed beoordelen, maar u hebt dat zeer zeker gedemonstreerd in de talrijke vergaderingen van het college en ik mag u ook zeggen dat u dat ook bijzonder prettig hebt gedemonstreerd te mijnen opzichte, waardoor ook tussen u en mij persoonlijk een bijzonder aangename verhouding is ontstaan, zoals dat gelukkig ook is met de andere wethouders. Ik dacht dat ik u goed kende. Ik heb u leren kennen. Ik ben bevoegd vanavond niet alleen als voorzitter van de raad en burgemeester, maar als medelid van het college van burgemeester en wethouders over u te oordelen. Men heeft het u in uw wethouderschap bepaald niet altijd even gemakkelijk gemaakt. Niet altijd even gemakkelijk in tweeërlei zin nl. dat men u belast heeft met belangrijke portefeuilles en men heeft het u ook niet altijd makkelijk gemaakt door de debatten die in deze raad zijn gevoerd. Uw portefeuilles hebben gelegen op allerlei gebied. Ik denk aan de woningverdeling; ik denk aan uw functie van openbare werken die u enige jaren heeft uitgeoefend; ik denk aan de ruimtelijke ordening die u heel veel zorg heeft geëerd; ik denk aan het onderwijs; ik denk aan de sport en ik denk aan de recreatie. Op zich een portefeuille die naar mij is gebleken in weinig grote gemeenten op de schouders van één man wordt gelegd, maar een belasting die u kon aannemen zelfs in de tijd dat u nog een

andere functie daarnaast bekleedde omdat u jong bent, omdat u graag ten strijde trok in het vreedzame en ook op het oorlogspad, daarnaast omdat u werd gesteund door uw echtgenote en in de achterban een bijzonder prettig en voor u waardevol gezin had.

Het zou mij te ver voeren alle mogelijke details wat uw werk betreft nu te gaan opnoemen maar staat u mij toe dat ik dat met een enkel woord doe. Dan begin ik met de sport. Dan ga ik zonder jaren te noemen, wat woorden uiten. Ik denk aan de oprichting van de Bossche Sportraad, aan het strandbad Zuiderplas, aan de verbouwing van de manege tot sporthal, aan de sportvelden, de natuurbaan bij de Zuiderplas, ik denk aan x gymnastieklokalen, aan de kunstbaan De Vliert, aan de Stichting IJshockey, ik denk aan één van de triomfen in uw leven waarop u zelf ook volkomen trots bent en terecht nl. het Brabantbad, ik denk aan de Oosterplas, aan het veldencomplex in Aawijk-noord, ik geloof zelfs dat u één van de mensen bent geweest, die de midget-golfbaan gesteund hebben.

Ik denk heel in het bijzonder, mijnheer de wethouder, want dat bent u nog, aan de sanering en subsidiëring van het betaald voetbal, waarin u een enorme steun hebt gegeven aan de voor kleine groepen actieve, maar voor duizenden personen passieve recreatie. Toen bij de laatste wedstrijd die ik meemaakte van F.C. Den Bosch tegen Willem II, waarbij naar ik meen Willem II heeft gewonnen, en ik zag daar dat stadion vol met 17.000 à 18.000 mensen, dacht ik: wat zou er nu omgaan in het hoofd en het hart van de heer Suijkerbuijk?

Een andere portefeuille was het onderwijs. Ook in deze ga ik bepaald niet noemen alle scholen die u mede tot stand hebt doen komen. Ik denk bijvoorbeeld aan hetgeen waarvoor u zo geijverd hebt, de Muwi-scholen, ik ga niet denken aan de verscheidene gymnastieklokalen die zijn tot stand gekomen, sportzaal Vaessen enz. enz. Ik ga ook niet denken aan hetgeen op het ogenblik onderhanden is en waarvoor de kredieten door de raad zijn

goedgekeurd. Waar ik wel aan denk in deze is uw voorzitterschap van de stichting de Helftheuvel, waarvan het mij bijzonder veel genoegen heeft gedaan, dat u het gewichtige ogenblik hebt mogen meemaken waarop ik de eerste spant mocht doen opheffen enige dagen geleden waarvan u mij heeft gezegd dat ik dit voortreffelijk heb gedaan. Ik denk aan andere zaken die zo veel rumoer hebben veroorzaakt in onze gemeente. Dat is met name de kwestie van het Vughtterplein en het Willemsplein, die zo bekritiseerd zijn. Met uw hulp is het gelukkig mogelijk geweest in het college en in de raad dit tot een goed einde te brengen. Elke dag is het voor iedereen die daaroverheen komt weer een genoegen dat deze regeling daar zo bijzonder is; uiteraard van de zaak enkele bijzondere toppen die voorzien waren, daargelaten. Ik denk aan de Pensmarkt, aan de verlegging van de Dieze bij de Vee­markt, aan de aanleg van de gordelweg tussen de Kennedybrug en de Aartshertogenlaan, aan parkeerterreinen, aan de ook zoveel rumoer veroorzaakt hebbende om­bouw van de Parade, aan spoorwegonderdoorgangen, aan de bouw van rioolgemaal, aan de bouw van bruggen, de betonbrug over de Aa bij de Dr. Poelsstraat en de Acaciasingel en de Kennedybrug; daarnaast in een andere sector de realisatie van de uitbreidingsplannen: Aa­wijk, Deuteren, de voltooiing van Zuid, de Kruiskamp, een stad erbij, de voorbereiding van Noord, een stad die gaat komen; ik denk ook heel in het bijzonder en ik mag u daarvoor ook persoonlijk nog eens bedanken voor uw belangrijk aandeel in het structuurplan en de ten­toonstelling „Houen zo, Bouwen zo”; en in de laatste tijd denk ik ook aan uw voorzitterschap van de commissie Stadsstructuur, waarvan wij weten dat het zo enorm veel van uw tijd vergt. Een andere zaak die u bijzonder aan het hart is gegaan en waar het college en de raad zich elk jaar over verheugen, is het aantal gereedge­komen woningen in de tijd dat u wethouder was. Ik ga dat nu niet per jaar noemen maar ik ga toch wel het totaal noemen. Dat is in uw jaren geweest 7201 en als u

daar nu bijneemt wat op het ogenblik in aanbouw is 965, dan wil dat zonder meer zeggen dat tijdens uw beleid ruim 8000 woningen zijn tot standgekomen, woningen waarin op het ogenblik 34.000 tot 35.000 mensen wonen. Dat is de curriculum vitae van iemand die slechts 9,5 jaar wethouder is geweest. Ik heb met bijzonder veel belangstelling gelezen het interview wat u hebt gegeven. Ik heb daar telkens weer in teruggevonden en volkomen begrepen, dat het weggaan van u als wethouder niet een kwestie is van wispelturigheid, maar het resultaat van een zeer uitvoerig overleg waarbij uiteindelijk dit besluit voor u is gevallen. Nu gaat u ons verlaten. En ook al heeft u zaken moeten verdedigen, die niet altijd de algemene stemmen van de raad hebben gekregen, ik ben er van overtuigd dat zij die het niet met de verantwoording van het college door u gebracht eens waren, in u hebben moeten erkennen een zeer ernstig, mag ik zeggen, een gevaarlijk, in de goede zin bedoeld, tegenstander en daarom gevaarlijk, omdat u aan uw zaken grote zorg hebt besteed, een voortreffelijk geheugen had, een slagvaardigheid in het debat en een slagvaardigheid die voor u heeft medegebracht dat hetgeen door u werd verdedigd door de raad werd geaccepteerd, zij het dan niet altijd met algemene stemmen.

U gaat ons nu verlaten mijnheer de wethouder. U gaat het college van burgemeester en wethouders verlaten, u gaat de raad verlaten. Ik mag misschien u nog eens, en ik ben ervan overtuigd dat ik spreek namens de andere leden van het college van burgemeester en wethouders, dat ik mede spreek namens ons aller vriend de secretaris, mijnheer Van Geelen, hartelijk danken voor de jaren die ik persoonlijk heb mogen beleven en voor de heer Schuurmans, de heer Lennaerts en de heer Van Geelen zijn dat nog meer jaren geweest. Wij hebben bijzonder prettig vergaderd. Ik mag u zeggen dat ik nooit met enige tegenzin naar de vergadering van burgemeester en wethouders ben gegaan. Wanneer ik dat tegen u zeg in deze vorm, dan wil dat ook zeggen dat ik deze zelfde

verklaring zou willen geven ten opzichte van uw medewethouders en de gemeentesecretaris. Het is zo, en dat weet u ook wel, daar kent u mij voor, dat wij in het college eerlijk onze mening hebben kunnen zeggen, maar wij hebben altijd geprobeerd of het mogelijk was om tot een volledig verantwoord compromis te komen en dit heeft met zich gebracht, en ik kan mij voorstellen dat sommigen in de raad dat misschien wat moeilijk hebben gevonden, misschien dat ook niet hebben begrepen dat wij als een gesloten front voor de raad zijn mogen verschijnen en dat niet alleen met de drie katholieke wethouders, de K.V.P.-wethouders, maar ook met volledige medewerking en steun van de heer Van Heijkoop. En daarom is het mogelijk geweest dat wij onze honderden vergaderingen altijd zo hebben kunnen houden als wij deden en eigenlijk gezegd elkaar, en ook heel bijzonder u, het genoeg gunden een bepaalde zaak naar voren te kunnen brengen, omdat dat een van de symptomen was van de portefeuille die de betreffende wethouder in casu u had. Ik ben u daar dankbaar voor.

Er zijn gemeenten waar het anders is, waar moeilijkheden liggen, mijnheer de secretaris, tussen de burgemeester en de secretaris, waar moeilijkheden liggen in het college.

Ik vind het zo prettig ter gelegenheid van uw afscheid nog eens te mogen zeggen dat dit bij ons zich nooit heeft voorgedaan. Wij hebben wel eens intern een meningsverschil gehad, soms wel eens een ernstig meningsverschil, maar dan begrepen wij allen, dat dat meningsverschil opgelost moest worden, omdat daardoor het werklevens voor elkaar prettig blijft en vooral ook omdat het was in het belang van de stad, die wij toch graag allemaal willen dienen en die u, mijnheer de wethouder, inderdaad op een bijzondere wijze hebt gediend. Wij vinden het jammer dat u weggaat; de raad vindt het jammer, uw medewethouders vinden het jammer, de secretaris vindt het jammer en ook ik betreur het bijzonder, maar ik moet het besluit respecteren dat u weloverwogen

hebt genomen. Nu gaat u naar een andere functie over. Ik heb begrepen dat u in 's-Hertogenbosch blijft wonen, dat u hier misschien ook uw werkzaamheden blijft uitoefenen. Dat is overigens ook uw zaak, maar wat u ook zoudt gaan doen, zelfs als u weg zoudt gaan uit 's-Hertogenbosch, zal de naam van ir Frans Suijkerbuijk, eens wethouder van 's-Hertogenbosch, zeer in het bijzonder in het geheugen blijven van diegenen die met u hebben samengewerkt en heel in het bijzonder ook van de raad. Daarnaast wil ik ook nog een andere groep daaraan toevoegen: dat zijn de ambtenaren in velerlei sectoren die met u de zaken hebben voorbereid, die u erkend hebben als de wethouder, maar die daarnaast hun werk bijzonder prettig hebben kunnen doen omdat zij wisten dat men in u had een gedevoeerd wethouder, een kundig wethouder, die zeer zeker op zijn tijd het opnam voor de mabtenaren wanneer daar een bepaalde reden voor was. U bent iemand waarvan wij de vrolijkheid, de opgewektheid en de heerlijke goedlachsheid menigmaal hebben mogen ervaren in ons eigen college, in de raad en ook in de schouwburg, als wij samen in de schouwburg waren bij een stuk waarin gelachen werd, en er werd door een persoon bijzonder hartelijk gelachen dan zei mijn vrouw: dat is per se de lach van wethouder Suijkerbuijk. Zo is het ook geweest. Dat was het ogenblik waarop u de ontspanning nam die u toekwam. Mijnheer de wethouder, wij dachten in het college dat wij u niet zonder meer dezer dagen de trap van het gemeentehuis mochten laten verlaten zonder dat er voor u een bijzondere herinnering was. Dat is een herinnering mijnheer de wethouder, in tweeërlei vorm. Dat is in de eerste plaats de mededeling die ik namens het college mag doen dat wij hebben besloten aan u de zilveren stadspenning toe te kennen (applaus). Dat is in de eerste plaats mijnheer de wethouder, waarmede wij allen die hier aanwezig zijn, u toch wel willen gelukwensen. Wij hebben zelf deze gelukwensen in de hand gewerkt, maar wij hebben dat overwogen gedaan en wij zijn van mening dat u deze stadspenning bijzonder duidelijk toe-

komt. U was ook wethouder van de recreatie. Die recreatie bestond dan voor u wel in hoofdzaak in de zwembaden, sportvelden en alles wat in deze sector ligt. Er is ook nog een andere vorm van recreatie waarvan wij u graag willen laten genieten, in de wetenschap dat hetgeen wat wij u nu aanbieden, voor u een genoeg is". Hierna biedt de voorzitter een radiocombinatie aan (applaus).

De heer Van Kempen spreekt als volgt: „Geachte heer Suijkerbuijk. Als oudste raadslid in jaren, die tevens uw gehele wethoudersperiode in deze gemeente heeft meegemaakt, is mij de prettige taak opgedragen vanavond namens de raad een enkel woord tot u te richten nu u op het punt staat ons als wethouder te gaan verlaten. Gij hebt nu, heer Suijkerbuijk, circa 10 jaar uw taak als wethouder vervuld en gij hebt uw werk altijd met veel geestdrift gedaan. Een geestdrift die nooit afnam in weerwil van het feit dat het werk van een wethouder, van elke wethouder, geprojecteerd tegen de achtergrond van de algemeen bekende gedachte bij openbare functies „hoe ze het doet, ze doet het altijd verkeerd“ een tienjarige periode toch wel tot een dubbellange weg deed uitbouwen. Deze tien jaren, heer Suijkerbuijk, eisten van u een enorme activiteit. Wij weten dat allen.

Een grote dosis doorzettingsvermogen eiste een hoge mate van durf en verantwoordelijkheidsgevoel, eiste het goede inzicht van daden die nu gerealiseerd moeten worden wil de Bossche gemeenschap in verre toekomst niet achterraken, eiste van u een prévoir op breed terrein, met name vooral ten aanzien van ruimtelijke ordening, sanering binnenstad, onderwijs, huizenbouw, recreatie-uitbreidingen enz. enz. En nu gij, heer Suijkerbuijk, dit gemeentelijk beleidsschip gaat verlaten en wij elkaar zouden kunnen toeroepen „allez, even afrekenen heren“ juist nu weet ik mij als tolk van deze raad en kan ik u zeggen dat wanneer gij na deze tien jaren ervaring en samenwerking opnieuw kandidaat zoudt zijn voor een wethouderschap in plaats van de benen te nemen zoals

nu, dat gij dan ondanks de bekende schepen van de heer Van Osch, opnieuw het grote vertrouwen van de raad zoudt hebben en zeker van de grote meerderheid van deze raad, en ik meen, heer Suijkerbuijk, dat dit het grootste compliment is en de hoogste vorm van waardering die de raad uiten kan. Intussen willen wij u nog speciaal danken voor het feit dat gij altijd bereid waart iedereen inlichtingen en informaties te verstrekken die er maar om vroeg en dat nodig had. Dank ook voor de enorm vele heldere toelichtingen en uiteenzettingen die gij in de raad zo menigmaal met veel enthousiasme en verve hebt gegeven. Uw besluit, heer Suijkerbuijk, om over te stappen naar het particulier bedrijfsleven is een weloverwogen en ongetwijfeld rijp besluit geweest. En hoe ongaarne wij u ook zien vertrekken, wij zijn toch verheugd met u omdat gij van dit in volle vrijheid genomen besluit zoveel goede verwachtingen voor de toekomst van uw gezin en van uzelf koestert. Wij allen, leden van deze raad, wensen u een bijzonder goede toekomst en moge het de bovennatuurlijke Beweger van alle dingen behagen u ook voor de toekomst te schenken, niet alleen de bekende goede gezondheid maar daarnaast een hoge mate van ondernemingszin en werklust, veel optimisme en vooral ook een blijvende helderheid van geest opdat gij ook voor de toekomst in staat zult zijn op het juiste moment het juiste besluit te nemen dat onder de gegeven omstandigheden voor u dan ook als het enige juiste besluit kan worden aangemerkt. Tot slot, heer Suijkerbuijk, willen wij u allen graag een stoffelijk blijk van onze waardering aanbieden en waar ik geen goede sinterklaas ben, zeg ik u tevoren wat het is, nl. een bureauset. Deze bureauset zult gij ongetwijfeld veel gebruiken. En daarvoor kunnen wij, raadsleden er een automatische verplichting voor u aan vastkoppelen. Immers waar wij, raadsleden, nog lang een prettige herinnering aan onze oud-wethouder Suijkerbuijk zullen bewaren, zo stellen wij ons voor dat gij, heer Suijkerbuijk, bij het gebruik van deze bureauset ook nog vaak de herinnering zult be-

waren aan de raad van 's-Hertogenbosch anno 1968 en voorgaande jaren; raadsleden die het u wel misschien vaak moeilijk konden maken maar die toch wel een goed stel bij elkaar waren omdat zij even als gij zelf geïnspireerd en gedragen werden en worden door een grote mate van liefde voor de stad 's-Hertogenbosch, de stad, heer Suijkerbuijk, waarvoor gij nu sedert tien jaren uw beste krachten hebt ingezet. Heer Suijkerbuijk, moge het u, moge het mevrouw Suijkerbuijk, moge het uw hele gezin goed gaan tot in lengte van dagen''.

Hierna overhandigt de heer Van Kempen het aangekondigde geschenk (applaus).

De heer **Leenders** zegt het volgende: „Ik zou na de vleierende woorden van u, mijnheer de voorzitter en de heer Van Kempen, die namens alle raadsleden maar toch wel in het bijzonder namens zijn eigen partij, de K.V.P., heeft gesproken, gaarne namens de oppositiepartij van de Jongeren ook iets zeggen. Alhoewel wij 1,5 jaar geleden erop hebben aangedrongen dat de K.V.P., slechts twee in plaats van drie zetels zou gaan bezetten, betreuren wij toch bijzonder het heengaan van deze wethouder. Zonder iemand van burgemeester en wethouders tekort te willen doen hebben wij grote bewondering gekregen voor de kennis van zaken en het grote enthousiasme, ik zou bijna willen zeggen jeugdig enthousiasme, van deze wethouder. Hij heeft bijzonder veel gedaan en u heeft dat allemaal al genoemd, maar ik zou primair willen ingaan op een belangrijk facet hier in deze gemeente, de sport en de recreatie. Tien jaar geleden zouden wij beslist hebben kunnen spreken van een achterstand van 's-Hertogenbosch op dit gebied, en binnen deze tien jaar, wat bijna niemand voor mogelijk zou hebben gehouden tien jaar geleden, is de heer Suijkerbuijk er in geslaagd om deze achterstand om te bouwen in een duidelijke voorsprong. De recreatiegebieden Zuiderplas en Oosterplas worden in het hele land besproken en zijn duidelijk uniek. Ook het Brabantbad is een veelgeprezen initiatief geweest van deze wethouder. Uit contacten met

de sportwereld in Nederland is mij bekend dat veel wordt gekeken naar de organisatievorm die o.a. is gevonden in de stichting F.C. Den Bosch; het is duidelijk een voorbeeld voor andere verenigingen. Hetzelfde, en dat heb ik eigenlijk bij de vorige sprekers gemist en ik kan dat misschien beter toelichten omdat ik zelf uit deze sportwereld kom, is de unieke sportsubsidie die wij hier sedert een aantal jaren hebben gekregen van deze wethouder. Kortelings vertelde mij de directeur sportzaken nog dat men zelfs is overgegaan deze subsidieregeling in stencilvorm te verstrekken door het grote aantal aanvragen van gemeenten van buiten de stad, die dit allemaal als een model willen zien voor hun eigen opzet. Uit vele contacten op landelijk niveau is mij telkenmale verteld „houd jij je mond nu maar, jullie zitten in 's-Hertogenbosch goed” en dan vind ik het knap dat veelal gesteld wordt door mensen uit Enschede, uit Amsterdam of waar dan ook „jullie hebben daar toch die Suijkerbuijk”. Ik vind het persoonlijk erg jammer en ik had ook gehoopt dat hier vanavond nog als een soort afsluiting naar voren zou zijn gekomen een aantal grote projecten die op sportgebied nog in voorbereiding waren. Dat is nl. punt één een nieuwe sportsubsidie, een nieuwe groots opgezette sportsubsidie en de wethouder kennende, zal dat ongetwijfeld een veel grotere en betere zijn dan wij dus op dit ogenblik reeds hebben. Maar daarnaast en ik weet met hoeveel élan hij daaraan heeft gewerkt, is eigenlijk het laatste grote gemis in onze sportaccommodatie in de stad, nl. de sporthal in voorbereiding. Jammer genoeg heeft het deze raad niet meer mogen halen en heeft hij eigenlijk zelf daarmee niet de kroon op zijn werk kunnen zetten. Ik zou hier alleen tevens de suggestie willen lanceren om wanneer straks deze sporthal gerealiseerd wordt, deze sporthal de Frans Suijkerbuijk sporthal te gaan noemen. Deze wethouder, en ik heb dat niet alleen in deze twee jaar van mijn raadslidmaatschap mogen ervaren, maar ook daarvoor, stond altijd open voor ideeën, had altijd tijd voor mensen uit de sportwereld en had een

duidelijke grote visie op de toekomst. Hij heeft dan ook bijzonder veel gedaan voor de actieve recreatie voor onze jeugd in deze stad, maar ook voor de passieve recreatie wanneer wij denken aan F.C. Den Bosch, aan de mooie sportcomplexen die wij verder in deze stad hebben gekregen, de recreatiegebieden. Ik geloof dat wij dan ook moeten spreken hier vanavond van een enorm verlies voor 's-Hertogenbosch. Het is dan ook zeer te betreuren dat dit eigenlijk het gevolg is van een stommiteit van de K.V.P., vooral landelijk gezien. Zij verliezen een groot, uiterst capabel man en die hebben zij al zo weinig. Waarom hem niet ingeschakeld bij belangrijk werk bij provinciale staten, staten generaal of eventueel het burgermeestersambt. In dat laatste geval was volgend jaar bij uw afscheid mijnheer de voorzitter, de vacature geen probleem geweest en snel ook en uitstekend opgelost. Nu moeten wij straks maar weer afwachten welke K.V.P.-er er dan weer een baantje nodig heeft omdat hij net uit een kabinet is gerold. Wij moeten uiteraard de beslissing van de heer Suijkerbuijk respecteren hoewel wij dat zeer betreuren. Tenslotte wensen wij de heer Suijkerbuijk namens de Jongerengroep heel veel succes toe in zijn nieuwe functie en hopen dat het hem mag brengen wat hij er van verwacht. (applaus).

De heer Van der Kooi wil niet graag de indruk wekken dat hij er zich niet bij aansluit. Hij brengt de heer Suijkerbuijk de allerbeste dank voor de fijne samenwerking die er altijd geweest is, waarbij nooit een ernstig meningsverschil is geweest.

De heer wethouder S u i j k e r b u i j k zegt hierna het volgende: „Mijnheer de voorzitter, mijn woorden moeten natuurlijk dankwoorden zijn, maar ik moet u toch eerlijk zeggen, en u zult dat nog niet eerder hebben meegemaakt, dat het mij op dit moment bijzonder moeilijk valt. Ik zou op de eerste plaats u, voorzitter, en in u ook het college van burgemeester en wethouders bijzonder hartelijk willen danken voor deze zeker niet verwachte, bijzonder hoge onderscheiding. Ik ben daar toch wel een beetje

beduusd van en ik moet u zeggen dat verschillende woorden nogal eens langs je heen gaan en die je nog wel eens gewend bent met een korreltje zout te nemen. Maar wanneer dan deze woorden door de raad en door u gesproken, worden onderstreept met een dergelijk belangrijke onderscheiding van de stad 's-Hertogenbosch dan gaan deze woorden spreken en dan heb je daar eigenlijk geen repliek meer op. Mijnheer de voorzitter, mag ik dan in dit dankwoord beginnen met mijn dank uit te spreken aan uw gemeenteraad. Het politiek bedrijf is, en ik geloof dat wij dat vanavond weer even gezien hebben, een hard bedrijf en als zodanig heb ik het natuurlijk meegemaakt in deze ruim 9,5 jaar dat er natuurlijk regelmatig kritiek is geweest op een deel, belangrijk deel misschien wel, van het beleid. Maar gelukkig staat daar toch weer zeer veel waardering tegenover en ook daar hebben wij vanavond een bijzondere proeve van gezien. Zeer veel waardering is er mijnerzijds ondervonden van uw raad. Ik moet u zeggen dat mede vooral ook door het werk van ondergetekende in deze raad en in dit college van burgemeester en wethouders een niet-geboren Bosschenaar van 1951 tot 1968 is geworden tot een Bosschenaar die bijzonder veel, en ik hoop dat u dat van mij aanneemt, van 's-Hertogenbosch is gaan houden. Ik heb steeds graag gewerkt in het belang van 's-Hertogenbosch. Ik ben misschien wel eens wat met name in deze raadsvergaderingen en misschien ook wel eens een keer in het college van burgemeester en wethouders, wat te emotioneel bij een en ander betrokken geweest. Daarvoor, mijnheer de voorzitter, graag mijn excuses, maar daarnaast veel dank voor het vertrouwen dat het college en uw raad in mij heeft gesteld. Dit vertrouwen is vanavond door de heer Van Kempen nog eens namens de gehele raad onderstreept.

De heer Leenders heeft dat nog eens willen aanvullen en ik mag hem in het bijzonder danken voor de aan mij gerichte woorden in zijn betoog. Ik dank ook de andere sprekers, die zich bij de dank van de heer Van Kem-

pen hebben aangesloten. Ik zou tekort schieten waner ik in mijn algemeen dankwoord geen aandacht zou besteden aan het ambtenarenkorps onder leiding van onze voortreffelijke mr Van Geelen. Ik was nog maar kort wethouder, toen mijn voorganger de heer Van den Eerenbeemt, er mij al op wees dat wij zo'n voortreffelijk ambtenarenkorps hadden. Ons ambtenarenkorps staat geloof ik bekend door zijn zeer grote deskundigheid en ik meen ook te mogen stellen dat er bij onze ambtenaren een bijzonder begrip is voor de dienstbaarheid die eigen moet zijn aan de functie van de ambtenaar. Dank ook, mijnheer de voorzitter, ik mag dit hier ook in de zitting van de openbare raadsvergadering wel zeggen aan de pers, die ook vanavond weer aanwezig is. Dank voor de prettige samenwerking in het college van burgemeester en wethouders. Het is bijzonder jammer dat de heer Schuurmans wegens ziekte vanavond niet aanwezig is, maar toch denk ik met veel genoegen aan de samenwerking gedurende al deze jaren die ik met hem heb gehad en ik wil daar graag ook bij insluiten de prettige samenwerking met collega Lennaerts met wie ik vanaf het begin van mijn loopbaan heb mogen samenwerken, en al waren wij het misschien dan wel eens niet eens, dat is ook altijd niet zo eenvoudig voor een wethouder van financiën, steeds zijn wij samen tot een goed standpunt kunnen komen. Maar zeker ook, mijnheer de voorzitter, u hebt dat ook al gedaan, dank aan collega Van Heijkoop die nu ook al weer zes jaar deel uit maakt van ons college en waar ik ook gaarne vanwege zijn kameraadschappelijkheid en collegialiteit mee heb samengewerkt. Maar vooral natuurlijk, mijnheer de voorzitter, dank aan u. Ik heb het genoegen gehad van september 1958 tot oktober 1960 met uw voorganger, burgemeester Loeff, te mogen samenwerken. Ik heb daar, en dat heb ik al eens eerder gezegd, zelfs in de korte tijd van twee jaar een en ander geleerd; wij hebben het toen enige tijd zonder moeten doen, als ik dat zo mag uitdrukken, maar sinds 1 februari 1961 hebben wij het genoegen om gedurende 7,5

jaar met u, mijnheer Lambooy, te mogen samenwerken. En straks gaat u ook afscheid nemen en ik hoop vanzelfsprekend natuurlijk straks ook bij dat afscheid acte de presence te geven, maar ik wil toch graag van deze gelegenheid, nu ik dus wegga, gebruik maken om toch nog even uw persoon kort te belichten. Ik zou dan op de eerste plaats willen wijzen op uw, en u hebt dat ook van mij gezegd en ik moet dan toch in herhaling vallen, ik moet dan toch wijzen op uw bijzondere karaktereigenschappen, uw grote werklust, uw inzet van de vroege morgen tot de late avond voor de stad 's-Hertogenbosch, uw zonnige karakter, uw optimistische kijk op vele moeilijke zaken die ons in deze jaren bezighielden, maar vooral één eigenschap, mijnheer de voorzitter, treedt bijzonder bij u naar voren en dat is uw bijzonder grote menselijkheid, een menselijkheid die zich ook vandaag weer uit en ik weet het is een besluit van het college van burgemeester en wethouders, maar ergens heb ik toch wel het vermoeden dat de geestelijke vader van die prachtige bliken van waardering, die mij vandaag zijn aangeboden, op het ogenblik hier naast mij zit, nl. de bijzonder hoge Bossche onderscheiding en het bijzonder fraaie, bijzonder mooie cadeau, wat u mij vanavond heeft aangeboden. Jaren zal ik van dit prachtige cadeau kunnen genieten. Ik zal dat natuurlijk niet doen op de avonden dat het raadsverbaarding is. Voorlopig zal ik daar nog bij aanwezig zijn, maar ook later wanneer ik niet meer deel van de raad uit zal maken heb ik mij voorgenomen om dan toch eens op de publieke tribune te komen luisteren wat er dan wel hier in deze vergaderzaal allemaal wordt bekostofd.

Dames en heren, ik dacht dat een toelichting op mijn af treden als zodanig toch vanavond niet meer nodig is. De pers heeft daar al enige aandacht aan besteed, ook in het interview en daar is vanavond ook wel zijdelings over geproken, maar ik kan u met de hand op het hart verzekeren dat dit afscheid voor mij werkelijk zijn oorzaak vindt in duidelijk persoonlijke motieven, die inder-

daar door mij persoonlijk worden ingegeven en door een gezin wat dus ook ergens rechten heeft op de vader, zeker wanner de kinderen in dat gezin bepaalde leeftijden beginnen te krijgen. Ik kan mij voorstellen dat dit afscheid voor u als raad onverwacht komt, maar ik geloof, mijnheer de voorzitter, en u hebt vanavond al even over de gemeentewet gediscussieerd dat de gemeentewet geen andere mogelijkheid laat voor een politieke functionaris dan een plotseling heengaan. Ik kan mij namelijk moeilijk voorstellen dat men de raad mededeelt dat men misschien wel volgend jaar of over 1,5 jaar als wethouder zal aftreden. Daarom moet dit voor een raad altijd plotseling komen. Ik ben gelukkig dat ik op voor mij persoonlijk plezierige wijze van u allen afscheid mag nemen.

Ik mag eindigen mijnheer de voorzitter, met te danken voor de prachtige cadeaus, het prachtige cadeau van uw raad, dat mij regelmatig aan de prettige samenwerking met u zal doen denken, maar ik eindig verder dan met een wens: ik moge wensen dat de inspanningen van u, raadsleden, voor het wel en wee van de jeugd van 's-Hertogenbosch, in het facet jeugdwerk en sport, uw bemoeienissen voor de bejaarden van 's-Hertogenbosch, voor de behoeftigen van 's-Hertogenbosch, uw bemoeienissen en inspanningen voor de moeder met haar spelend kind in de recreatiegebieden, uw inspanningen voor de werkzoekenden in het kader van economische ontplooiing van alle Bosschenaren welkom moge zijn. Dat wens ik u toe".
(applaus)

De voorzitter vraagt nog even na de raadsvergadering bij elkaar te blijven voor een gezellig samenzijn en sluit de raadsvergadering op vrijdag 26 april 1968 te 00.04 uur.